

Lagrådsremiss

Nya befogenheter på konsumentskyddsområdet

Regeringen överlämnar denna remiss till Lagrådet.

Stockholm den 20 februari 2020

Lena Micko

Linda Utterberg
(Finansdepartementet)

Lagrådsremissens huvudsakliga innehåll

I lagrådsremissen lämnas förslag till ändringar i bl.a. marknadsföringslagen och lagen om avtalsvillkor i konsumentförhållanden som syftar till att anpassa svensk rätt till Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2017/2394 av den 12 december 2017 om samarbete mellan de nationella myndigheter som har tillsynsansvar för konsumentskyddslagstiftningen.

EU-förordningen, som ersätter den tidigare förordningen på området, innehåller bl.a. bestämmelser om vilka minimibefogenheter behöriga myndigheter ska ha och mekanismer för ömsesidigt bistånd mellan myndigheter. Förslagen innebär att behöriga myndigheter enligt EU-förordningen får stärkta tillsynsbefogenheter, däribland rätt att köpa produkter under dold identitet (s.k. testköp). Dessutom föreslås att en näringsidkare som genom sitt agerande på internet bryter mot den konsumentskyddande lagstiftningen, t.ex. genom otillbörlig marknadsföring, ska kunna föreläggas att ta in varningsmeddelande som tydligt visas i samband med besök på webbplatsen. Ett sådant föreläggande ska kunna riktas även mot en värdtjänstleverantör eller internetleverantör.

Lagrådsremissen innehåller också förslag till ändringar i marknadsföringslagen som innebär att det ska vara möjligt att begära kvarstad i mål om utdömmande av vite och att upplysningen i marknadsföringslagen angående bestämmelser om marknadsföring i annan lagstiftning tas bort. Dessutom föreslås vissa redaktionella ändringar i marknadsföringslagen och lagen om avtalsvillkor i konsumentförhållanden samt justeringar av rättelsekaraktär i marknadsföringslagen och lagen om tobak och liknande produkter.

Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 juli 2020.

Innehållsförteckning

1	Beslut	4
2	Lagtext	5
2.1	Förslag till lag om ändring i marknadsföringslagen (2008:486)	5
2.2	Förslag till lag om ändring i lagen (1994:1512) om avtalsvillkor i konsumentförhållanden	13
2.3	Förslag till lag om ändring i lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation	17
2.4	Förslag till lag om ändring i lagen (2010:751) om betaltjänster	20
2.5	Förslag till lag om ändring i läkemedelslagen (2015:315)	22
2.6	Förslag till lag om ändring i lagen (2016:1024) om verksamhet med bostadskrediter	24
2.7	Förslag till lag om ändring i lagen (2018:2088) om tobak och liknande produkter	26
2.8	Förslag till lag om ändring i lagen (2019:59) med kompletterande bestämmelser till EU:s geoblockeringsförordning	27
3	Ärendet och dess beredning	31
4	EU:s konsumentskyddsförordning	31
4.1	2004 års konsumentskyddsförordning	31
4.2	EU:s nya konsumentskyddsförordning	32
5	Behovet av ändringar till följd av 2017 års konsumentskyddsförordning	33
5.1	Bakgrund och allmänna utgångspunkter	33
5.2	Lagar som behöver ändras till följd av befogenheterna i 2017 års konsumentskyddsförordning	35
6	Upplysningsskyldighet och inspektionsrätt	47
6.1	Upplysningsskyldighet och tillhandahållande av handlingar	47
6.2	Inspektionsrätten	52
6.3	Utpåkade behöriga myndigheters möjlighet att få bistånd av andra myndigheter	58
7	Testköp	59
8	Varningsmeddelande	66
9	Behov av andra författningsändringar till följd av 2017 års konsumentskyddsförordning	75
9.1	Övriga utrednings- och tillsynsbefogenheter	75
9.2	Samarbetet mellan de nationella tillsynsmyndigheterna och med kommissionen	80
10	Sekretess och tystnadsplikt	80

11	Kvarstad i mål om utdömmande av vite och vissa andra ändringar i marknadsföringslagen.....	87
11.1	Kvarstad i mål om utdömmande av vite	87
11.2	Upplysningsbestämmelsen i 1 § andra stycket marknadsföringslagen tas bort.....	91
11.3	Biträde av Konsumentombudsmannen i tvister vid patent- och marknadsdomstolarna	92
11.4	Ändring med anledning av den nya spellagen	93
12	Ändring av rättelsekaraktär i marknadsföringslagen och i lagen om tobak och liknande produkter m.m.	94
13	Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser.....	95
14	Konsekvenser.....	95
15	Författningskommentar.....	100
15.1	Förslaget till lag om ändring i marknadsföringslagen (2008:486)	100
15.2	Förslaget till lag om ändring i lagen (1994:1512) om avtalsvillkor i konsumentförhållanden	113
15.3	Förslaget till lag om ändring i lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation	116
15.4	Förslaget till lag om ändring i lagen (2010:751) om betaltjänster	118
15.5	Förslaget till lag om ändring i läkemedelslagen (2015:315).....	120
15.6	Förslaget till lag om ändring i lagen (2016:1024) om verksamhet med bostadskrediter	121
15.7	Förslaget till lag om ändring i lagen (2018:2088) om tobak och liknande produkter	123
15.8	Förslaget till lag om ändring i lagen (2019:59) med kompletterande bestämmelser till EU:s geoblockeringsförordning.....	123
Bilaga 1	EU:s konsumentskyddsförordning	128
Bilaga 2	Sammanfattning av betänkandet Nya befogenheter på konsumentskyddsområdet (SOU 2019:12).....	154
Bilaga 3	Betänkandets lagförslag.....	156
Bilaga 4	Förteckning över remissinstanserna (betänkandet).....	176
Bilaga 5	Sammanfattning av promemorian Kvarstad i mål om utdömmande av vite och vissa andra ändringar i marknadsföringslagen.....	177
Bilaga 6	Promemorians lagförslag.....	178
Bilaga 7	Förteckning över remissinstanserna (promemorian)	182

1 Beslut

Regeringen har beslutat att inhämta Lagrådets yttrande över förslag till

1. lag om ändring i marknadsföringslagen (2008:486),
2. lag om ändring i lagen (1994:1512) om avtalsvillkor i konsumentförhållanden,
3. lag om ändring i lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation,
4. lag om ändring i lagen (2010:751) om betaltjänster,
5. lag om ändring i läkemedelslagen (2015:315),
6. lag om ändring i lagen (2016:1024) om verksamhet med bostadskrediter,
7. lag om ändring i lagen (2018:2088) om tobak och liknande produkter,
8. lag om ändring i lagen (2019:59) med kompletterande bestämmelser till EU:s geoblockeringsförordning.

2 Lagtext

Regeringen har följande förslag till lagtext.

2.1 Förslag till lag om ändring i marknadsföringslagen (2008:486)

Härigenom föreskrivs¹ i fråga om marknadsföringslagen (2008:486) dels att 1, 2, 4, 29, 36, 42–45, 46 a, 51 och 63 §§ och rubriken närmast före 42 § ska ha följande lydelse, dels att det ska införas fem nya paragrafer, 41 a, 41 b, 44 a, 45 a och 50 §§ och närmast före 41 a och 50 §§ nya rubriker av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 §²

Denna lag har till syfte att främja konsumenternas och näringslivets intressen i samband med marknadsföring av produkter och att motverka marknadsföring som är otillbörlig mot konsumenter och näringsidkare.

Bestämmelser om marknadsföring finns bl.a. i

- socialförsäkringsbalken,
- sjölagen (1994:1009),
- lagen (1995:1571) om insättningsgaranti,
- lagen (1996:1006) om valutaväxling och annan finansiell verksamhet,
- lagen (1996:1118) om marknadsföring av kristallglas,
- lagen (1999:158) om investerarskydd,
- lagen (2002:562) om elektronisk handel och andra informations-samhällets tjänster,
- lagen (2004:46) om värdepappersfonder,
- lagen (2004:299) om inlåningsverksamhet,
- prisinformationslagen (2004:347),

¹ Jfr Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2017/2394 av den 12 december 2017 om samarbete mellan de nationella myndigheter som har tillsynsansvar för konsumentskyddslagstiftningen och om upphävande av förordning (EG) nr 2006/2004.

² Senaste lydelse 2019:182. Ändringen innebär att andra stycket tas bort.

- lagen (2005:59) om distansavtal och avtal utanför affärslokaler,
- försäkringsavtalslagen (2005:104),
- lagen (2006:484) om franchisegivares informations-skyldighet,
- lagen (2007:528) om värdepappersmarknaden,
- lagen (2010:510) om lufttransporter,
- radio- och tv-lagen (2010:696),
- lagen (2010:751) om betaltjänster,
- alkohollagen (2010:1622),
- konsumentkreditlagen (2010:1846),
- lagen (2011:914) om konsumentskydd vid avtal om tidsdelat boende eller långfristig semesterprodukt,
- lagen (2013:561) om förvaltare av alternativa investeringsfonder,
- lagen (2013:1054) om marknadsföring av modersmjölksersättning och tillskottsning,
- lagen (2014:1344) med kompletterande bestämmelser till EU:s tåg-, fartygs- och busspassagerarförordningar,
- lagen (2015:671) om alternativ tvistlösning i konsumentförhållanden,
- lagen (2015:953) om kollektivtrafikresenärers rättigheter,
- lagen (2016:415) om förmedlingsavgifter för kortbaserade betalningstransaktioner,
- lagen (2016:915) om krav på installationer för alternativa drivmedel,
- spellagen (2018:1138),
- paketreselagen (2018:1217),
- lagen (2018:1219) om försäkringsdistribution,
- lagen (2018:2088) om tobak och liknande produkter,
- lagen (2019:181) med kompletterande bestämmelser till EU:s

förordning om gränsöverskridande paketleveranstjänster, och -lagen (2019:414) med kompletterande bestämmelser till EU:s prospektförordning.

2 §³

Lagen tillämpas

1. *då* näringsidkare marknadsför eller själva efterfrågar produkter i sin näringsverksamhet,

2. på sådana tv-sändningar över satellit som omfattas av radio- och tv-lagen (2010:696),

3. *då* Konsumentombudsmannen fullgör sina skyldigheter enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 2006/2004 av den 27 oktober 2004 om samarbete mellan de nationella tillsynsmyndigheter som ansvarar för konsumentskyddslagstiftningen, och

4. *då* behörig myndighet fullgör sina skyldigheter enligt Europaparlamentets och rådets direktiv 2006/123/EG av den 12 december 2006 om tjänster på den inre marknaden.

Bestämmelserna om garantier i 22 § tillämpas inte i fråga om en tjänst som tillhandahålls av en näringsidkare som är etablerad i en annan stat än Sverige inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES). Dessamma gäller 4 § tredje stycket och 7 § när en näringsidkare, som är etablerad i en annan stat än Sverige inom EES, riktar marknadsföring mot en annan näringsidkare.

4 §

Bilaga I till Europaparlamentets och rådets direktiv 2005/29/EG av den 11 maj 2005 om otillbörliga affärsmetoder som tillämpas av näringsidkare gentemot konsumenter på den inre marknaden och om ändring av rådets direktiv 84/450/EEG och Europaparlamentets och rådets direktiv 97/7/EG, 98/27/EG och 2002/65/EG samt Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 2006/2004 ska gälla som lag i Sverige. Regeringen tillkänner den aktuella bilagan i Svensk författningssamling.

Vid en prövning enligt någon av bestämmelserna i bilaga I till direktivet ska denna lag tillämpas.

Bestämmelserna i punkterna 1–31 i bilaga I till direktivet ska tillämpas även om marknadsföringen riktas till näringsidkare.

³ Senaste lydelse 2011:1216.

Bestämmelsen i punkt 14 i bilaga I till direktivet ska tillämpas på åtgärder som skett i strid med denna punkt om inte åtgärden omfattas av *lotterilagen (1994:100)*.

Bestämmelsen i punkt 14 i bilaga I till direktivet ska tillämpas på åtgärder som skett i strid med denna punkt om inte åtgärden omfattas av *spellagen (2018:1138)*.

29 §⁴

En näringsidkare får åläggas att betala en särskild avgift (marknadsstörningsavgift) om näringsidkaren, eller någon som handlar på näringsidkarens vägnar, uppsåtligen eller av oaktsamhet har brutit mot

- 7 §,
- 8 § och någon av bestämmelserna i 9, 10, 12–17 §§,
- 18 §,
- 20 §, eller
- någon av bestämmelserna i bilaga I till direktiv 2005/29/EG.

Detsamma gäller om en näringsidkare uppsåtligen eller av oaktsamhet bryter mot någon av bestämmelserna i

- 64 kap. 46 § socialförsäkringsbalken,
- 7 kap. 3 § alkohollagen (2010:1622),
- 8 kap. 7 § första stycket, 8, 9 eller 14 § första eller andra stycket samt 15 kap. 4 § radio- och tv-lagen (2010:696),
- 11 § lagen (1995:1571) om insättningsgaranti eller 8 § lagen (2004:299) om inlåningsverksamhet när det gäller ett erbjudande som inte är riktat bara till andra än konsumenter,

- 4 kap. 1 § 2 eller 3, 3 § *första stycket* 2, 4 § eller 5 § 2 eller 3 lagen (2018:2088) om tobak och liknande produkter.
- 4 kap. 1 § 2 eller 3, 3 §, 4 § *första stycket* 2 eller 5 § 2 eller 3 lagen (2018:2088) om tobak och liknande produkter.

Vad som sägs i första och andra styckena gäller också en näringsidkare som uppsåtligen eller av oaktsamhet väsentligt har bidragit till överträdelser.

Avgiften tillfaller staten.

36 §⁵

För att säkerställa ett anspråk på marknadsstörningsavgift får domstolen besluta om kvarstad. I ett sådant fall *gäller* bestämmelserna i 15 kap. rättegångsbalken *om kvarstad för fordran*.

För att säkerställa ett anspråk på marknadsstörningsavgift får domstolen besluta om kvarstad. I ett sådant fall *tillämpas* bestämmelserna i 15 kap. rättegångsbalken.

Varningsmeddelande

41 a §

Om en näringsidkares marknadsföring på internet är otillbörlig och

⁴ Senaste lydelse 2018:2092.

⁵ Senaste lydelse 2016:223.

inga andra effektiva medel är tillgängliga, får Konsumentombudsmannen förelägga näringsidkaren, en värdtjänstleverantör eller en internetleverantör att upprätta ett varningsmeddelande som tydligt visas i samband med besök på webbplatsen.

Ett föreläggande som avses i första stycket får bara meddelas om

1. överträdelsens allvar motiverar det, och

2. webbplatsen inte omfattas av tryckfrihetsförordningens eller yttrandefrihetsgrundlagens skydd.

Varningsmeddelandet ska ange i vilket avseende marknadsföringen är otillbörlig och i övrigt vara utformat på ändamålsenligt sätt.

Ett föreläggande ska förenas med vite, om det inte av särskilda skäl är obehövligt.

41 b §

När ändrade förhållanden föranleder det, ska Konsumentombudsmannen besluta att en skyldighet att upprätta ett varningsmeddelande inte längre ska gälla.

Upplysningsskyldighet m.m.

Tillsynsbefogenheter

42 §

På uppmaning av Konsumentombudsmannen ska

1. var och en yttra sig och lämna de upplysningar som behövs i ett ärende om tillämpningen av denna lag,

2. en näringsidkare tillhandahålla de handlingar, varuprover och liknande som kan ha betydelse för utredningen i ett ärende där beslut om förbud eller åläggande enligt 23, 24 eller 25 § kan antas komma i fråga.

Konsumentombudsmannen får förelägga

1. var och en att yttra sig, lämna upplysningar och tillhandahålla de handlingar som behövs i ett ärende om tillämpningen av denna lag,

2. en näringsidkare att tillhandahålla de varuprover och liknande som kan ha betydelse för utredningen i ett ärende där beslut om förbud eller åläggande enligt 23, 24 eller 25 § kan antas komma i fråga.

43 §

Den som har meddelats ett förbud eller åläggande enligt 23, 24

Konsumentombudsmannen får förelägga den som har meddelats

eller 25 § är skyldig att på uppmaning av Konsumentombudsmannen tillhandahålla de upplysningar, handlingar, varuprover och liknande som behövs för tillsynen över att förbudet eller åläggandet följs.

ett förbud eller åläggande enligt 23, 24 eller 25 § att tillhandahålla de upplysningar, handlingar, varuprover och liknande som behövs för tillsynen över att förbudet eller åläggandet följs.

44 §

Om det behövs för tillsynen i ett ärende som avses i 42 § 2 eller 43 § får Konsumentombudsmannen *uppmåna* näringsidkaren att hålla de lokaler eller motsvarande utrymmen där näringsverksamheten utövas, *dock inte bostäder*, tillgängliga för inspektion.

Om det behövs för tillsynen i ett ärende som avses i 42 eller 43 §, får Konsumentombudsmannen *förelägga* näringsidkaren att hålla de lokaler eller motsvarande utrymmen där näringsverksamheten utövas tillgängliga för inspektion.

I samband med inspektionen får Konsumentombudsmannen ta del av de handlingar som behövs för tillsynen och begära nödvändiga upplysningar på platsen.

44 a §

Om det är nödvändigt för tillsynen enligt denna lag, får Konsumentombudsmannen köpa produkter under dold identitet (testköp).

Näringsidkaren ska underrättas om testköpet så snart det kan ske utan att åtgärden förlorar sin betydelse.

Om det inte är oskäligt, får Konsumentombudsmannen besluta att näringsidkaren ska ersätta ombudsmannen för vad som har betalats för produkten vid testköpet. Konsumentombudsmannen ska i så fall erbjuda näringsidkaren att ta tillbaka produkten.

45 §

Om en uppmaning enligt 42, 43 eller 44 § inte följs får Konsumentombudsmannen förelägga den som berörs att fullgöra sin skyldighet vid vite.

Ett föreläggande enligt 42, 43 eller 44 § får förenas med vite.

45 a §

Konsumentombudsmannen får bestämma att ett beslut om föreläggande enligt 41 a, 42, 43 eller 44 § ska gälla omedelbart.

46 a §⁶

Patent- och marknadsdomstolen är rätt domstol i mål om

1. förbud som avses i 23 §,
  2. åläggande som avses i 24 eller 25 §,
  3. marknadsstörningsavgift enligt 29 §,
  4. kvarstad enligt 36 §,
  5. skadestånd enligt 37 §,
  6. utdömande av vite enligt 49 §,
- och*
7. oriktig eller vilseledande ursprungsbezeichnung enligt 66 §.

Patent- och marknadsdomstolen är rätt domstol i mål om

1. förbud som avses i 23 §,
  2. åläggande som avses i 24 eller 25 §,
  3. marknadsstörningsavgift enligt 29 §,
  4. kvarstad enligt 36 §,
  5. skadestånd enligt 37 §,
  6. utdömande av vite enligt 49 §,
- och*
7. kvarstad enligt 50 §, *och*
  8. oriktig eller vilseledande ursprungsbezeichnung enligt 66 §.

Kvarstad vid utdömande av vite

50 §⁷

För att säkerställa ett anspråk på vite som beslutats med stöd av 26, 28 eller 45 § får domstolen besluta om kvarstad i mål om utdömande av vitet. I ett sådant fall tillämpas bestämmelserna i 15 kap. rättegångsbalken.

51 §⁸

Konsumentombudsmannens beslut enligt 28 § får överklagas till Patent- och marknadsdomstolen.

Konsumentombudsmannens beslut enligt 28, 41 a och 41 b §§ får överklagas till Patent- och marknadsdomstolen. *Beslut enligt 41 a och 41 b §§ får även överklagas av den näringsidkare vars webbplats eller marknadsföring berörs av varningsmeddelandet.*

⁶ Senaste lydelse 2016:223.

⁷ Tidigare 50 § upphävd genom 2016:223.

⁸ Senaste lydelse 2016:793.

Konsumentombudsmannens beslut enligt 42–44 §§ *samt om vitesföreläggande efter en sådan uppmaning* får överklagas till Patent- och marknadsdomstolen. Detsamma gäller beslut om ersättning enligt 46 § eller enligt föreskrifter som meddelats med stöd av nämnda paragraf.

Konsumentombudsmannens beslut om *föreläggande* enligt 42, 43 och 44 §§ får överklagas till Patent- och marknadsdomstolen. Detsamma gäller *beslut om ersättning enligt 44 a § tredje stycket* och beslut om ersättning enligt 46 § eller enligt föreskrifter som meddelats med stöd av 46 §.

63 §

I mål om förbud eller åläggande enligt 23, 24 eller 25 § har den som har talerätt enligt 47 § *andra* stycket rätt att delta i rättegången som intervenient enligt 14 kap. rättegångsbalken.

I mål om förbud eller åläggande enligt 23, 24 eller 25 § har den som har talerätt enligt 47 § *första* stycket rätt att delta i rättegången som intervenient enligt 14 kap. rättegångsbalken.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2020.

2.2 Förslag till lag om ändring i lagen (1994:1512) om avtalsvillkor i konsumentförhållanden

Härigenom föreskrivs¹ i fråga om lagen (1994:1512) om avtalsvillkor i konsumentförhållanden

dels att 1 a och 8–8 c §§ ska ha följande lydelse,

dels att det ska införas fem nya paragrafer, 3 b–3 d, 8 d och 8 e §§, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 a §²

Bestämmelserna i 3–9 b §§ denna lag tillämpas också när Konsumentombudsmannen fullgör sina skyldigheter som behörig myndighet enligt *Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 2006/2004 av den 27 oktober 2004 om samarbete mellan de nationella tillsynsmyndigheter som ansvarar för konsumentskyddslagstiftningen.*

Bestämmelserna i 3–9 b §§ denna lag tillämpas också när Konsumentombudsmannen fullgör sina skyldigheter som behörig myndighet enligt *Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2017/2394 av den 12 december 2017 om samarbete mellan de nationella myndigheter som har tillsynsansvar för konsumentskyddslagstiftningen och om upphävande av förordning (EG) nr 2006/2004.*

3 b §

Om en näringsidkare vid försäljning på internet använder ett oskäligt avtalsvillkor och inga andra effektiva medel är tillgängliga, får Konsumentombudsmannen förelägga näringsidkaren, en värdtjänstleverantör eller en internetleverantör att upprätta ett varningsmeddelande som tydligt visas i samband med besök på webbplatsen.

Ett föreläggande som avses i första stycket får bara meddelas om

1. överträdelsens allvar motiverar det och det är motiverat från allmän synpunkt eller annars ligger i konsumenternas intresse, och

¹ Jfr Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2017/2394 av den 12 december 2017 om samarbete mellan de nationella myndigheter som har tillsynsansvar för konsumentskyddslagstiftningen och om upphävande av förordning (EG) nr 2006/2004.

² Senaste lydelse 2016:211.

2. webbplatsen inte omfattas av tryckfrihetsförordningens eller yttrandefrihetsgrundlagens skydd.

Varningsmeddelandet ska ange i vilket avseende avtalsvillkoret är oskäligt och i övrigt vara utformat på ändamålsenligt sätt.

Ett föreläggande ska förenas med vite, om det inte av särskilda skäl är obehövligt.

3 c §

När ändrade förhållanden föranleder det, ska Konsumentombudsmannen besluta att en skyldighet att upprätta ett varningsmeddelande inte längre ska gälla.

3 d §

Konsumentombudsmannen får bestämma att ett beslut om varningsmeddelande ska gälla omedelbart.

8 §³

På uppmaning av Konsumentombudsmannen skall

1. var och en yttra sig och lämna de upplysningar som behövs i ett ärende enligt denna lag,

2. en näringsidkare tillhandahålla de handlingar som kan ha betydelse för utredningen i ett ärende där ett förbud enligt 3 eller 7 § kan antas komma i fråga.

Konsumentombudsmannen får förelägga var och en att yttra sig, lämna upplysningar och tillhandahålla de handlingar som behövs i ett ärende enligt denna lag.

8 a §⁴

Om det behövs för tillsynen i ett ärende som avses i 8 § 2 får Konsumentombudsmannen uppmana näringsidkaren att hålla de lokaler eller motsvarande utrymmen där näringsverksamheten utövas, dock inte bostäder, tillgängliga för inspektion.

Om det behövs för tillsynen i ett ärende där ett förbud enligt 3 eller 7 § eller ett föreläggande enligt 3 b § kan antas komma i fråga, får Konsumentombudsmannen förelägga näringsidkaren att hålla de lokaler eller motsvarande utrymmen där näringsverksamheten utövas tillgängliga för inspektion.

³ Senaste lydelse 2007:2.

⁴ Senaste lydelse 2007:2.

I samband med inspektionen får Konsumentombudsmannen i nödvändig omfattning ta del av handlingar och begära upplysningar på platsen.

8 b §⁵

Om en uppmaning enligt 8 eller 8 a § inte följs, får Konsumentombudsmannen förelägga den som berörs att fullgöra sin skyldighet vid vite.

Ett beslut om föreläggande enligt 8 eller 8 a § får förenas med vite.

8 c §⁶

Konsumentombudsmannens beslut enligt 7, 8 och 8 a §§ samt om vitesföreläggande enligt 8 b § får överklagas till Patent- och marknadsdomstolen.

Konsumentombudsmannen får bestämma att ett beslut enligt 8 eller 8 a § ska gälla omedelbart.

8 d §

Om det är nödvändigt för tillsynen enligt denna lag, får Konsumentombudsmannen köpa varor, tjänster eller andra nyttigheter under dold identitet (testköp).

Näringsidkaren ska underrättas om testköpet så snart det kan ske utan att åtgärden förlorar sin betydelse.

Om det inte är oskäligt, får Konsumentombudsmannen besluta att näringsidkaren ska ersätta ombudsmannen för vad som har betalats vid testköpet. Konsumentombudsmannen ska i så fall erbjuda näringsidkaren att ta tillbaka det som köpts.

8 e §

Konsumentombudsmannens beslut i en fråga enligt 3 b och 3 c §§ samt beslut enligt 7, 8 och 8 a §§ får överklagas till Patent- och marknadsdomstolen. Detsamma gäller beslut om ersättning enligt 8 d § tredje stycket.

⁵ Senaste lydelse 2007:2.

⁶ Senaste lydelse 2016:794.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2020.

2.3 Förslag till lag om ändring i lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation

Härigenom föreskrivs¹ att 6 kap. 22 § lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation ska ha följande lydelse.

6 kap. 22 §²

Den som tillhandahåller ett elektroniskt kommunikationsnät eller en elektronisk kommunikationstjänst och därvid har fått del av eller tillgång till uppgift som avses i 20 § första stycket ska på begäran lämna

1. uppgift som avses i 20 § första stycket 1 till en myndighet som i ett särskilt fall behöver en sådan uppgift för delgivning enligt delgivningslagen (2010:1932), om myndigheten finner att det kan antas att den som söks för delgivning håller sig undan eller att det annars finns synnerliga skäl,

2. uppgift som avses i 20 § första stycket 1 och som gäller misstanke om brott till en åklagarmyndighet, Polismyndigheten, Säkerhetspolisen eller någon annan myndighet som ska ingripa mot brottet,

3. uppgift som avses i 20 § första stycket 1 och 3 samt uppgift om i vilket geografiskt område en viss elektronisk kommunikationsutrustning finns eller har funnits till Polismyndigheten, om myndigheten finner att uppgiften behövs i samband med efterforskning av personer som har försvunnit under sådana omständigheter att det kan befaras att det finns fara för deras liv eller allvarlig risk för deras hälsa,

4. uppgift som avses i 20 § första stycket 1 till Kronofogdemyndigheten om myndigheten behöver uppgiften i exekutiv verksamhet och myndigheten finner att uppgiften är av väsentlig betydelse för handläggningen av ett ärende,

5. uppgift som avses i 20 § första stycket 1 till Skatteverket, om verket finner att uppgiften är av väsentlig betydelse för handläggningen av ett ärende som avser kontroll av skatt eller avgift eller rätt folkbokföringsort enligt folkbokföringslagen (1991:481),

6. uppgift som avses i 20 § första stycket 1 till Polismyndigheten, om myndigheten finner att uppgiften behövs i samband med underrättelse, efterforskning eller identifiering vid olyckor eller dödsfall eller för att myndigheten ska kunna fullgöra en uppgift som avses i 12 § polislagen (1984:387),

7. uppgift som avses i 20 § första stycket 1 till Polismyndigheten eller en åklagarmyndighet, om myndigheten finner att uppgiften behövs i ett särskilt fall för att myndigheten ska kunna fullgöra underrättelseskyldighet enligt 33 § lagen (1964:167) med särskilda bestämmelser om unga lagöverträdare,

¹ Jfr Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2017/2394 av den 12 december 2017 om samarbete mellan de nationella myndigheter som har tillsynsansvar för konsumentskyddslagstiftningen och om upphävande av förordning (EG) nr 2006/2004.

² Senaste lydelse 2016:1311.

8. uppgift som avses i 20 § första stycket 1 och 3 till regional alarmeringscentral som avses i lagen (1981:1104) om verksamheten hos vissa regionala alarmeringscentraler, *och*

9. uppgift som avses i 20 § första stycket 1 till Finansinspektionen, om inspektionen finner att uppgiften är av väsentlig betydelse för utredningen av en misstänkt överträdelse av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 596/2014 av den 16 april 2014 om marknadsmissbruk (marknadsmissbruksförordning) och om upphävande av Europaparlamentets och rådets direktiv 2003/6/EG och kommissionens direktiv 2003/124/EG, 2003/125/EG och 2004/72/EG.

8. uppgift som avses i 20 § första stycket 1 och 3 till regional alarmeringscentral som avses i lagen (1981:1104) om verksamheten hos vissa regionala alarmeringscentraler,

9. uppgift som avses i 20 § första stycket 1 till Finansinspektionen, om inspektionen finner att uppgiften är av väsentlig betydelse för utredningen av en misstänkt överträdelse av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 596/2014 av den 16 april 2014 om marknadsmissbruk (marknadsmissbruksförordning) och om upphävande av Europaparlamentets och rådets direktiv 2003/6/EG och kommissionens direktiv 2003/124/EG, 2003/125/EG och 2004/72/EG,

10. uppgift som avses i 20 § första stycket 1 till Finansinspektionen, om inspektionen finner att uppgiften är av väsentlig betydelse i ett ärende om tillsyn över någon av bestämmelserna i 4 a kap. 1–8 §§ lagen (2010:751) om betaltjänster eller 1 kap. 5 § eller 4 kap. 7, 8, 9, 10, 11 eller 14 § lagen (2016:1024) om verksamhet med bostadskrediter,

11. uppgift som avses i 20 § första stycket 1 till Konsumentombudsmannen, om ombudsmannen finner att uppgiften är av väsentlig betydelse i ett ärende om tillsyn enligt lagen (1994:1512) om avtalsvillkor i konsumentförhållanden eller marknadsföringslagen (2008:486), när det är fråga om en misstänkt överträdelse av unionslagstiftning som skyddar konsumenternas intressen enligt bilagan till Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2017/2394 av den 12 december 2017 om samarbete mellan de nationella myndigheter som har tillsynsansvar för konsumentskyddslagstiftningen och om upphävande av förordning (EG) nr 2006/2004,

12. uppgift som avses i 20 § första stycket 1 till Läkemedelsverket, om verket finner att uppgiften är av väsentlig betydelse i ett ärende om tillsyn över bestämmelserna om marknadsföring i 12 kap. läkemedelslagen (2015:315), och

13. uppgift som avses i 20 § första stycket 1 till Konsumentverket, om verket finner att uppgiften är av väsentlig betydelse i ett ärende om tillsyn enligt lagen (2019:59) med kompletterande bestämmelser till EU:s geoblockeringsförordning.

Ersättning för att lämna ut andra uppgifter enligt första stycket 8 än lokaliseringssuppgifter ska vara skälig med hänsyn till kostnaderna för utlämnandet.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2020.

2.4 Förslag till lag om ändring i lagen (2010:751) om betaltjänster

Härigenom föreskrivs¹ att det i lagen (2010:751) om betaltjänster ska införas fyra nya paragrafer, 8 kap. 3 a–3 d §§, och närmast före 8 kap. 3 a § en ny rubrik av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

8 kap.

Särskilt om tillsyn över bestämmelser i 4 a kap.

3 a §

Finansinspektionen får förelägga var och en att lämna upplysningar och tillhandahålla de handlingar som behövs i ett ärende om tillämpningen av någon av bestämmelserna i 4 a kap. 1–8 §§.

3 b §

Om det är nödvändigt för tillsynen över de bestämmelser som anges i 3 a §, får Finansinspektionen köpa tjänster under dold identitet (testköp).

Näringsidkaren ska underrättas om testköpet så snart det kan ske utan att åtgärden förlorar sin betydelse.

Om det inte är oskäligt, får Finansinspektionen besluta att näringsidkaren ska ersätta inspektionen för vad som har betalats för tjänsten vid testköpet.

3 c §

Om en näringsidkare genom sitt agerande på internet bryter mot någon av bestämmelserna i 4 a kap. 1–8 §§ och inga andra effektiva medel är tillgängliga, får Finans-

¹ Jfr Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2017/2394 av den 12 december 2017 om samarbete mellan de nationella myndigheter som har tillsynsansvar för konsumentskyddslagstiftningen och om upphävande av förordning (EG) nr 2006/2004.

inspektionen förelägga näringsidkaren, en värdtjänstleverantör eller en internetleverantör att upprätta ett varningsmeddelande som tydligt visas i samband med besök på webbplatsen.

Ett föreläggande som avses i första stycket får bara meddelas om

1. överträdelsens allvar motiverar det, och

2. webbplatsen inte omfattas av tryckfrihetsförordningens eller yttrandefrihetsgrundlagens skydd.

Varningsmeddelandet ska ange i vilket avseende agerandet bryter mot någon av bestämmelserna i 4 a kap. 1–8 §§ och i övrigt vara utformat på ändamålsenligt sätt.

3 d §

När ändrade förhållanden föranleder det, ska Finansinspektionen besluta att en skyldighet att upprätta ett varningsmeddelande inte längre ska gälla.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2020.

2.5 Förslag till lag om ändring i läkemedelslagen (2015:315)

Härigenom föreskrivs¹ i fråga om läkemedelslagen (2015:315) dels att 14 kap. 2 § ska ha följande lydelse, dels att det ska införas tre nya paragrafer, 14 kap. 2 a–2 c §§, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

14 kap.

2 §

Läkemedelsverket har rätt att på begäran få de upplysningar och handlingar som behövs för tillsynen.

För tillsynen har Läkemedelsverket rätt till tillträde dels till områden, lokaler och andra utrymmen som används i samband med tillverkning eller annan hantering av läkemedel, av aktiva substanser, av hjälpämnen eller av förpackningsmaterial till läkemedel, dels till utrymmen där prövning av läkemedels egenskaper utförs. Läkemedelsverket får i sådana utrymmen göra undersökningar och ta prover. För uttaget prov betalas inte ersättning. *Läkemedelsverket har dock inte med stöd av denna lag rätt till tillträde till bostäder.*

För tillsynen har Läkemedelsverket rätt till tillträde dels till områden, lokaler och andra utrymmen som används i samband med tillverkning eller annan hantering av läkemedel, av aktiva substanser, av hjälpämnen eller av förpackningsmaterial till läkemedel, dels till utrymmen där prövning av läkemedels egenskaper utförs. Läkemedelsverket får i sådana utrymmen göra undersökningar och ta prover. För uttaget prov betalas inte ersättning.

På begäran ska den som förfogar över sådana varor som avses i andra stycket lämna nödvändig hjälp vid undersökningen.

2 a §

Om det är nödvändigt för tillsynen över bestämmelserna om marknadsföring av läkemedel i 12 kap., får Läkemedelsverket köpa humanläkemedel under dold identitet (testköp).

Näringsidkaren ska underrättas om testköpet så snart det kan ske utan att åtgärden förlorar sin betydelse.

¹ Jfr Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2017/2394 av den 12 december 2017 om samarbete mellan de nationella myndigheter som har tillsynsansvar för konsumentskyddsstiftningen och om upphävande av förordning (EG) nr 2006/2004.

2 b §

Om en näringsidkares marknadsföring av humanläkemedel på internet bryter mot 12 kap. och inga andra effektiva medel är tillgängliga, får Läkemedelsverket förelägga näringsidkaren, en värdtjänstleverantör eller en internetleverantör att upprätta ett varningsmeddelande som tydligt visas i samband med besök på webbplatsen.

Ett föreläggande som avses i första stycket får bara meddelas om

1. överträdelsens allvar motiverar det, och

2. webbplatsen inte omfattas av tryckfrihetsförordningens eller yttrandefrihetsgrundlagens skydd.

Varningsmeddelandet ska ange i vilket avseende marknadsföringen bryter mot 12 kap. och i övrigt vara utformat på ändamålsenligt sätt.

2 c §

När ändrade förhållanden föranleder det, ska Läkemedelsverket besluta att en skyldighet att upprätta ett varningsmeddelande inte längre ska gälla.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2020.

2.6 Förslag till lag om ändring i lagen (2016:1024) om verksamhet med bostadskrediter

Härigenom föreskrivs¹ att det i lagen (2016:1024) om verksamhet med bostadskrediter ska införas fyra nya paragrafer, 5 kap. 4 a och 4 b §§ och 6 kap. 13 a och 13 b §§, och närmast före 6 kap. 13 a § en ny rubrik av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

5 kap.

4 a §

Finansinspektionen får förelägga var och en att lämna upplysningar och tillhandahålla de handlingar som behövs i ett ärende om tillämpningen av 1 kap. 5 § eller 4 kap. 7, 8, 9, 10, 11 eller 14 §.

4 b §

Om det är nödvändigt för tillsynen över de bestämmelser som anges i 4 a §, får Finansinspektionen köpa tjänster under dold identitet (testköp).

Näringsidkaren ska underrättas om testköpet så snart det kan ske utan att åtgärden förlorar sin betydelse.

Om det inte är oskäligt, får Finansinspektionen besluta att näringsidkaren ska ersätta inspektionen för vad som har betalats för tjänsten vid testköpet.

6 kap.

Föreläggande att ta in varningsmeddelande

13 a §

Om en näringsidkare genom sitt agerande på internet bryter mot 1 kap. 5 § andra stycket eller 4 kap. 7, 8, 9, 10, 11 eller 14 § och inga

¹ Jfr Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2017/2394 av den 12 december 2017 om samarbete mellan de nationella myndigheter som har tillsynsansvar för konsumentskyddslagstiftningen och om upphävande av förordning (EG) nr 2006/2004.

andra effektiva medel är tillgängliga, får Finansinspektionen förelägga näringsidkaren, en värdtjänstleverantör eller en internetleverantör att upprätta ett varningsmeddelande som tydligt visas i samband med besök på webbplatsen.

Ett föreläggande som avses i första stycket får bara meddelas om

1. överträdelsens allvar motiverar det, och

2. webbplatsen inte omfattas av tryckfrihetsförordningens eller yttrandefrihetsgrundlagens skydd.

Varningsmeddelandet ska ange i vilket avseende agerandet bryter mot 1 kap. 5 § andra stycket eller 4 kap. 7, 8, 9, 10, 11 eller 14 § och i övrigt vara utformat på ändamålsenligt sätt.

13 b §

När ändrade förhållanden föranleder det, ska Finansinspektionen besluta att en skyldighet att upprätta ett varningsmeddelande inte längre ska gälla.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2020.

2.7 Förslag till lag om ändring i lagen (2018:2088) om tobak och liknande produkter

Härigenom föreskrivs att 7 kap. 8 § lagen (2018:2088) om tobak och liknande produkter ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

7 kap.

8 §

Konsumentverket utövar tillsyn över att denna lag och anslutande föreskrifter följs när det gäller marknadsföring, i andra fall än som avses i 3 §, enligt 4 kap. 1–8 §§.

Vid Konsumentverkets tillsyn tillämpas bestämmelserna i marknadsföringslagen (2008:486).

En marknadsföringsåtgärd som strider mot 3 kap. 3 eller 4 § eller 4 kap. 1–8 §§ ska, vid tillämpningen av 5, 23 och 26 §§ marknadsföringslagen, anses vara otillbörlig mot konsumenter. En marknadsföringsåtgärd som strider mot 4 kap. 1 § 2 eller 3, 3 § *första stycket* 2, 4 § eller 5 § 2 eller 3 kan medföra marknadsstörningsavgift enligt bestämmelserna i 29–36 §§ marknadsföringslagen.

En marknadsföringsåtgärd som strider mot 3 kap. 3 eller 4 § eller 4 kap. 1–8 §§ ska, vid tillämpningen av 5, 23 och 26 §§ marknadsföringslagen, anses vara otillbörlig mot konsumenter. En marknadsföringsåtgärd som strider mot 4 kap. 1 § 2 eller 3, 3 §, 4 § *första stycket* 2 eller 5 § 2 eller 3 kan medföra marknadsstörningsavgift enligt bestämmelserna i 29–36 §§ marknadsföringslagen.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2020.

2.8 Förslag till lag om ändring i lagen (2019:59) med kompletterande bestämmelser till EU:s geoblockeringsförordning

Härigenom föreskrivs¹ i fråga om lagen (2019:59) med kompletterande bestämmelser till EU:s geoblockeringsförordning

dels att nuvarande 3–5 §§ ska betecknas 9–11 §§ och nuvarande 6–8 §§ ska betecknas 13–15 §§,

dels att 2 och 15 §§ ska ha följande lydelse,

dels att det ska införas sju nya paragrafer, 3–8 och 12 §§, och närmast före 3 och 6 §§ nya rubriker av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 §

Den eller de myndigheter som regeringen bestämmer ska stödja och *kontrollera* att EU:s geoblockeringsförordning följs.

Den eller de myndigheter som regeringen bestämmer ska stödja och *utöva tillsyn över* att EU:s geoblockeringsförordning följs.

Tillsyn

3 §

Om en näringsidkare bryter mot artikel 3, 4 eller 5 i EU:s geoblockeringsförordning, i den ursprungliga lydelsen, och detta drabbar kunder som är konsumenter, får Konsumentverket, om inga andra effektiva medel är tillgängliga för att få överträdelsen att upphöra, förelägga näringsidkaren, en värdtjänstleverantör eller en internetleverantör att upprätta ett varningsmeddelande som tydligt visas i samband med besök på webbplatsen.

Ett föreläggande som avses i första stycket får bara meddelas om

1. överträdelsens allvar motiverar det, och

2. webbplatsen inte omfattas av tryckfrihetsförordningens eller yttrandefrihetsgrundlagens skydd.

¹ Jfr Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2017/2394 av den 12 december 2017 om samarbete mellan de nationella myndigheter som har tillsynsansvar för konsumentskyddslagstiftningen och om upphävande av förordning (EG) nr 2006/2004.

Varningsmeddelandet ska ange i vilket avseende EU:s geoblockeringsförordning inte följs och i övrigt vara utformat på ändamålsenligt sätt.

Ett föreläggande ska förenas med vite, om det inte av särskilda skäl är obehövt.

4 §

När ändrade förhållanden föranleder det, ska Konsumentverket besluta att en skyldighet att upprätta ett varningsmeddelande inte längre ska gälla.

5 §

Om det är nödvändigt för tillsynen enligt denna lag och EU:s geoblockeringsförordning, i den ursprungliga lydelsen, får Konsumentverket köpa varor eller tjänster under dold identitet (testköp).

Näringsidkaren ska underrättas om testköpet så snart det kan ske utan att åtgärden förlorar sin betydelse.

Om det inte är oskäligt, får Konsumentverket besluta att näringsidkaren ska ersätta verket för vad som har betalats för varan eller tjänsten vid testköpet. Konsumentverket ska i så fall erbjuda näringsidkaren att ta tillbaka en vara som köpts.

Förelägganden

6 §

En tillsynsmyndighet får förelägga var och en att lämna upplysningar och tillhandahålla de handlingar som behövs i ett ärende om tillämpningen av denna lag och EU:s geoblockeringsförordning, i den ursprungliga lydelsen.

Ett föreläggande enligt första stycket får förenas med vite.

7 §

Om det behövs för tillsynen i ett ärende enligt denna lag och EU:s geoblockeringsförordning, i den ursprungliga lydelsen, får en tillsynsmyndighet förelägga näringsidkaren att hålla de lokaler eller motsvarande utrymmen som näringsidkaren utnyttjar för ändamål i den egna näringsverksamheten tillgängliga för inspektion.

I samband med inspektionen får tillsynsmyndigheten ta del av de handlingar som behövs för tillsynen och begära nödvändiga upplysningar på platsen.

Ett beslut om föreläggande enligt första stycket får förenas med vite.

8 §

En tillsynsmyndighet får i övrigt meddela de förelägganden som behövs i ett enskilt fall för att EU:s geoblockeringsförordning, i den ursprungliga lydelsen, ska följas.

Ett föreläggande enligt första stycket ska förenas med vite, om det inte av särskilda skäl är obehövligt.

12 §

En sanktionsavgift får inte tas ut för en överträdelse som omfattas av ett föreläggande som har förenats med vite enligt denna lag om överträdelsen ligger till grund för en ansökan om utdömande av vitet.

15 §

Beslut om sanktionsavgift enligt denna lag får överklagas till allmän förvaltningsdomstol.

Beslut enligt 3, 4 och 6–9 §§ får överklagas till allmän förvaltningsdomstol. Detsamma gäller beslut om ersättning enligt 5 § tredje stycket. Beslut enligt 3 § får även överklagas av den näringsidkare vars webbplats eller marknadsföring berörs av varningsmeddelandet.

Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2020.

3 Ärendet och dess beredning

Regeringen beslutade den 22 februari 2018 att ge en särskild utredare i uppdrag att analysera vilka författningsändringar som kan behöva göras för att befogenheterna i EU:s nya förordning om konsumentskydds-samarbete ska kunna utövas av behöriga myndigheter på ett effektivt och rättssäkert sätt (dir. 2018:7). Förordningen finns i *bilaga 1*. Utredningen, som tog namnet Utredningen om EU:s förordning om konsumentskydds-samarbete, överlämnade i mars 2019 betänkandet Nya befogenheter på konsumentskyddsområdet (SOU 2019:12). En sammanfattning av betänkandet finns i *bilaga 2*. Betänkandets lagförslag finns i *bilaga 3*. Betänkandet har remissbehandlats. En förteckning över remissinstanserna finns i *bilaga 4*. Remissvaren finns tillgängliga i Finansdepartementet (Fi/2019/00818/KO).

Finansdepartementet har tagit fram promemorian Kvarstad i mål om utdömmande av vite och vissa andra ändringar i marknadsföringslagen. I promemorian lämnas förslag om dels att det ska vara möjligt att begära kvarstad i mål om utdömmande av vite enligt marknadsföringslagen, dels att upplysningen i marknadsföringslagen om bestämmelser om marknadsföring i annan lagstiftning tas bort och dels vissa redaktionella ändringar. Förslagen har delvis utarbetats med utgångspunkt i de åtgärder som diskuteras i betänkandet Ett reklamlandskap i förändring – konsumentskydd och tillsyn i en digitaliserad värld (SOU 2018:1). En sammanfattning av promemorian finns i *bilaga 5*. Promemorians lagförslag finns i *bilaga 6*. Promemorian har remissbehandlats. En förteckning över remissinstanserna finns i *bilaga 7*. Remissvaren finns tillgängliga i Finansdepartementet (Fi/2019/00980/KO).

I denna lagrådsremiss behandlas förslagen i betänkandet och promemorian. Dessutom föreslås ändringar av rättelsekaraktär i marknadsföringslagen och i lagen om tobak och liknande produkter.

4 EU:s konsumentskyddsförordning

4.1 2004 års konsumentskyddsförordning

Genom Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 2006/2004 av den 27 oktober 2004 om samarbete mellan de nationella tillsynsmyndigheter som ansvarar för konsumentskyddslagstiftningen (2004 års konsumentskyddsförordning) inrättades ett nätverk av offentliga tillsynsmyndigheter inom EU. Syftet med förordningen är att säkerställa att den konsumentskyddande lagstiftningen efterlevs, att förbättra skyddet av konsumenternas ekonomiska intressen och att garantera att den inre marknaden fungerar smidigt.

I en bilaga till EU-förordningen anges de direktiv och förordningar som omfattas av tillämpningsområdet. Förordningen är tillämplig när en

handling eller underlåtenhet som strider mot konsument skydds lagstiftningen har vissa kopplingar till mer än en medlemsstat.

Enligt förordningen ska medlemsstaterna utse s.k. behöriga myndigheter som ska ansvara för tillsynen av de aktuella konsument skyddande reglerna. En av dessa myndigheter ska även vara s.k. central kontaktpunkt. I förordningen fastställs de villkor enligt vilka myndigheterna ska samarbeta med varandra och med Europeiska kommissionen för att se till att konsument skyddslagstiftningen följs. Myndigheterna ska bl.a. utbyta information och på begäran av en annan myndighet vidta tillsynsåtgärder.

Varje behörig myndighet ska ha tillgång till vissa utrednings- och tillsynsbefogenheter i samband med misstänkta överträdelser. Bland befogenheterna ingår att kunna begära att vem som helst lämnar information och att ha rätt att utföra nödvändiga inspektioner på plats.

4.2 EU:s nya konsument skyddsförordning

Efter en översyn av 2004 års konsument skyddsförordning drog kommissionen slutsatsen att förordningen inte var tillräckligt effektiv för att hantera utmaningarna vad gäller tillsynen på den inre marknaden, bl.a. när det gäller överträdelser på den digitala marknaden. Efter förhandlingar i rådet beslutades 2017 en ny förordning om konsument skyddssamarbete, Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2017/2394 av den 12 december 2017 om samarbete mellan de nationella myndigheter som har tillsynsansvar för konsument skyddslagstiftningen och om upphävande av förordning (EG) nr 2006/2004 (2017 års konsument skyddsförordning). Den nya förordningen ska tillämpas fr.o.m. den 17 januari 2020.

Det övergripande syftet med 2017 års konsument skyddsförordning är detsamma som med 2004 års konsument skyddsförordning, dvs. att utöva tillsyn över konsument skyddslagstiftningen, att säkerställa att den inre marknaden fungerar smidigt och att förbättra skyddet av konsumenternas ekonomiska intressen. Samarbetet ska emellertid nu stärkas och effektiviseras. Den nya förordningen har, jämfört med 2004 års konsument skyddsförordning, större fokus på överträdelser som sker digitalt.

Förordningen är tillämplig vid vissa överträdelser som har skadat, skadar eller sannolikt kommer att skada de kollektiva intressena för konsumenterna i en medlemsstat, när näringsidkaren har viss koppling till en annan medlemsstat. Överträdelser delas in i tre kategorier utifrån hur många konsumenter som berörs.

Även enligt 2017 års konsument skyddsförordning ska medlemsstaterna utse behöriga myndigheter och en central kontaktpunkt. Liksom i 2004 års konsument skyddsförordning fastställs de villkor enligt vilka myndigheterna ska samarbeta. Den nya förordningen innehåller emellertid mer detaljerade regler om samarbetet och det ställs tydligare krav på tillsyns myndigheterna att samarbeta.

Vilka samarbetsregler som ska tillämpas beror på vilken kategori en överträdelse hör till. Ett särskilt förfarande inrättas vid utbredda överträdelser. Vid skälig misstanke om en utbredd överträdelse ska de behöriga myndigheterna inleda en samordnad insats. Myndigheterna ska vid en sådan insats säkerställa att utredningar genomförs på ett ändamålsenligt,

effektivt och samordnat sätt. De myndigheter som berörs av den samordnade insatsen ska inom sin jurisdiktion vidta alla nödvändiga tillsynsåtgärder mot den näringsidkare som är ansvarig för överträdelsen för att se till att överträdelsen upphör. Insatser vid de allvarligaste överträdelserna (s.k. utbredda överträdelser med en unionsdimension) ska alltid samordnas av kommissionen. Kommissionen kan även i andra fall få en samordnande roll.

Även 2017 års konsumentskyddsförordning innehåller en bilaga med en förteckning över de rättsakter som täcks av förordningen. I förhållande till 2004 års konsumentskyddsförordning utökas antalet rättsakter. Sedan Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2018/302 av den 28 februari 2018 om åtgärder mot omotiverad geoblockering och andra former av diskriminering på grund av kunders nationalitet, bosättningsort eller etableringsort på den inre marknaden och om ändring av förordningarna (EG) nr 2006/2004 och (EU) 2017/2394 samt direktiv 2009/22/EG (geoblockeringsförordningen) lagts till som punkt 27 omfattar förteckningen nio förordningar och arton direktiv. I avsnitt 5 finns en genomgång av dessa rättsakter och hur de har genomförts eller kompletterats i svensk rätt.

Liksom enligt 2004 års konsumentskyddsförordning ska myndigheterna enligt 2017 års konsumentskyddsförordning ges vissa utrednings- eller tillsynsbefogenheter. Jämfört med 2004 års förordning har listan med s.k. minimibefogenheter utökats. Behöriga myndigheter ska t.ex. även ges rätt att köpa varor och tjänster under dold identitet i syfte att upptäcka överträdelser och samla in bevis. Ytterligare befogenheter som räknas upp i förordningen är att innehåll ska kunna tas bort, åtkomst begränsas till en webbsida, att varningsmeddelanden ska visas vid besök på vissa webbplatser eller, när så är lämpligt, att radering av ett domännamn ska kunna beordras.

5 Behovet av ändringar till följd av 2017 års konsumentskyddsförordning

5.1 Bakgrund och allmänna utgångspunkter

Enligt artikel 288.2 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (EUF-fördraget) ska en förordning ha allmän giltighet och till alla delar vara bindande och direkt tillämplig i varje medlemsstat. Det behövs således inte några särskilda åtgärder för att 2017 års konsumentskyddsförordning ska bli gällande i Sverige. Däremot är det nödvändigt att ta ställning till om det finns behov av författningsändringar för att förordningen ska kunna tillämpas effektivt.

I 2004 års konsumentskyddsförordning finns en minimikatalog över befogenheter som myndigheterna ska utrustas med (artikel 4.6). Dessa befogenheter ska utövas i enlighet med nationell lagstiftning (artikel 4.3). I förarbetena till de lagändringar som gjordes med anledning av den nämnda förordningen uttalades att förordningen inte i sig ger de behöriga

myndigheterna de förtecknade befogenheterna utan att dessa måste följa av nationell rätt (prop. 2006/07:6 s. 14). Om motsvarande befogenheter saknades i nationell rätt ansågs förordningen kräva att kompletterande nationella bestämmelser beslutades. Genom ändringar i marknadsföringslagen (2008:486) och lagen (1994:1512) om avtalsvillkor i konsumentförhållanden (avtalsvillkorlagen) anpassades bestämmelserna till de krav som följde av förordningen.

På motsvarande sätt föreskrivs i 2017 års konsumentskyddsförordning att varje behörig myndighet ska ha en minimiuppsättning av vissa angivna utrednings- och tillsynsbefogenheter. Medlemsstaterna får besluta att inte tilldela varje behörig myndighet alla befogenheter, under förutsättning att var och en av dessa befogenheter, om så är nödvändigt, kan utövas effektivt med avseende på överträdelser som omfattas av förordningen (artikel 9.2).

Befogenheterna enligt 2017 års konsumentskyddsförordning ska utövas i enlighet med artikel 10: direkt av myndigheten, med bistånd av andra myndigheter, genom uppdrag till utsedda organ eller genom ansökan till domstol. Genomförandet och utövandet av befogenheterna ska vara proportionellt och förenligt med unionsrätt och nationell rätt, inklusive med tillämpliga rättssäkerhetsgarantier. Enligt skäl 19 till förordningen bör det stå medlemsstaterna fritt att i nationell rätt, i enlighet med unionsrätten, fastställa villkor och begränsningar för befogenheternas utövande. Som exempel nämns att det kan krävas förhandsgodkännande av domstol för att myndigheten ska få företa en inspektion.

Utredningen har ansett att det behöver vidtas nationella lagstiftningsåtgärder med anledning av 2017 års konsumentskyddsförordning. Regeringen delar den bedömningen. Det står klart att det behövs vissa preciserande bestämmelser i nationell svensk rätt, t.ex. när det gäller frågan om myndigheten ska få utöva en viss befogenhet inom ramen för sin egen myndighetsutövning eller på något av de andra sätt som 2017 års konsumentskyddsförordning möjliggör. Även i övrigt finns det behov av preciseringar, åtminstone vad avser de olika minimibefogenheterna som föreskrivs i förordningen.

Olika alternativ kan övervägas för att genomföra de nödvändiga kompletteringarna. Ett alternativ skulle kunna vara att endast göra sådana preciseringar som är absolut nödvändiga för att en myndighet ska kunna utöva en viss befogenhet, t.ex. genom att föreskriva att myndigheten får utöva en viss i EU-förordningen föreskriven befogenhet inom ramen för sin egen myndighetsutövning. Ett annat alternativ skulle kunna vara att – när förordningen medger det – i svensk rätt ta in bestämmelser som fullständigt reglerar befogenheterna både i materiellt och processuellt hänseende.

Utgångspunkten bör vara att myndigheterna ska ha tillgång till samma befogenheter oavsett om överträdelserna är av gränsöverskridande karaktär (och därmed omfattas av EU-förordningens tillämpningsområde) eller inte. Det kommer därför under alla förhållanden att vara nödvändigt med en fullständig reglering av befogenheterna för de situationer som inte omfattas av förordningen. Att låta denna lagstiftning vara tillämplig även i de fall befogenheten också följer av förordningen skulle undvika en dubbel reglering. En annan fördel med en sådan lösning skulle vara att befogenheten enligt förordningen kan passas in i det befintliga systemet.

Det alternativet minskar behovet av att införa ytterligare bestämmelser om t.ex. vilken processordning som ska gälla och om hur olika sanktioner för genomdrivandet av befogenheterna ska kopplas till förordningen. Även riskerna för att svårigheter skulle uppkomma vid tillämpningen av två parallella men olika system begränsas. Med en sådan ordning skulle det i praktiken sällan finnas anledning att ta ställning till om en marknadsrättslig fråga är gränsöverskridande och därmed omfattas av EU-reglerna.

Redan uttryckssättet i 2017 års konsumentskyddsförordning att myndigheterna ”ska ges” vissa befogenheter talar för att befogenheterna inte följer direkt av förordningen, utan förutsätter en reglering i nationell rätt. Även medlemsstaternas valmöjlighet när det gäller huruvida en viss myndighet ska ges samtliga befogenheter talar i denna riktning. Förordningen är i denna del inte så konkret och tydlig att myndigheterna skulle kunna utöva befogenheterna enbart med stöd i förordningen. Vidare anges i förordningen vad som ska gälla inte bara vid utövandet av befogenheterna utan även vad som gäller vid genomförandet av dessa. Beträffande genomförandet framhålls också att detta ska vara förenligt med nationell rätt, inklusive tillämpliga rättssäkerhetsgarantier. Tanken är alltså att reglerna i EU-förordningen ska anpassas till de förutsättningar som nationell rätt ger.

Även om 2017 års konsumentskyddsförordning, till skillnad från 2004 års konsumentskyddsförordning, inte tydligt föreskriver att befogenheterna ska utövas ”i enlighet med” nationell lagstiftning bör det vara godtagbart att i nationell rätt ta in en reglering av befogenheterna. På detta sätt kan säkerställas att de befogenheter som följer av förordningen blir effektiva i Sverige. Därmed kan också oklarheter och tillämpningssvårigheter som skulle försvaga genomslagskraften av förordningen undvikas.

En lagstiftningsteknik när det finns behov av kompletterande bestämmelser till en EU-förordning är att ta in sådana bestämmelser i en särskild lag. Konsumentskyddande bestämmelser finns i ett flertal lagar och tillsynsansvaret över dessa är delat mellan olika myndigheter. Regeringen instämmer i utredningens bedömning att det, i syfte att åstadkomma en tydlig och överskådlig reglering, är lämpligast att överväga att införa nödvändiga ändringar i respektive regelverk. Det var också den metod som användes vid de kompletteringar som föranleddes av 2004 års konsumentskyddsförordning.

5.2 Lagar som behöver ändras till följd av befogenheterna i 2017 års konsumentskyddsförordning

<p>Regeringens bedömning: Ändringar till följd av befogenheterna i 2017 års konsumentskyddsförordning behöver göras i marknadsföringslagen, lagen om avtalsvillkor i konsumentförhållanden, lagen om betaltjänster, läkemedelslagen, lagen om verksamhet med bostadskrediter och lagen med kompletterande bestämmelser till EU:s geoblockeringsförordning.</p>

Utredningens bedömning överensstämmer delvis med regeringens. Utredningen föreslår inga ändringar i lagen med kompletterande bestämmelser till EU:s geoblockeringsförordning.

Remissinstanserna: De flesta av remissinstanserna tillstyrker eller har inget att invända mot utredningens förslag. *Svea hovrätt (Patent- och marknadsöverdomstolen)* ifrågasätter lagstiftningstekniken med en fullständig reglering av de befogenheter som anges i den nya konsument-skyddsförordningen samtidigt som flera av bestämmelserna inte är utformade så att de ligger tillräckligt nära förordningstexten. Domstolen anser vidare att utredningens bedömning att en stor del av de ageranden som avses i de rättsakter som det hänvisas till i EU-förordningens bilaga faller inom ramen för bl.a. marknadsföringslagen framstår som tveksam. Detta gäller enligt domstolen särskilt regleringen i geoblockeringsförordningen. Även *Sveriges Konsumenter* och *Konsumentverket* förordrar att separata bestämmelser införs i lagen med kompletterande bestämmelser till EU:s geoblockeringsförordning. *Stockholms tingsrätt (Patent- och marknadsdomstolen)* framhåller att den lagtekniska lösningen kan medföra problem, särskilt om man avstår ifrån att införa vissa av befogenheterna som nämns i förordningen och det senare visar sig att lagstiftaren har tolkat sitt handlingsutrymme på ett felaktigt sätt. Liknande synpunkter framförs av *Stockholms universitet (juridiska fakulteten)*, som anser att den valda lösningen medför en risk för att anpassningarna av svensk lagstiftning inte överensstämmer med EU-lagstiftarens intentioner eller med eventuella framtida tolkningar i EU-domstolens praxis. Universitetet understryker att förordningen är direkt tillämplig och att sannolikheten är stor för att befogenheter som inte uttryckligen genomförs i svensk rätt kommer att gälla i alla fall. *Finansinspektionen, Uppsala universitet (juridiska fakulteten)* och *Konsumentverket* anser att även ändringar i konsumentkreditlagen bör övervägas. Enligt Finansinspektionen kan myndigheten inte ingripa mot företag som står under dess tillsyn och som brister i sin kreditprövning med stöd av t.ex. marknadsföringslagen. Det kan vidare enligt Finansinspektionen ifrågasättas om de föreslagna ändringarna i lagen om verksamhet med bostadskrediter ger utökade möjligheter till tillsyn gentemot kreditinstitut, eftersom tillsyn av kreditinstitut förutsätts ske med stöd av lagen (2004:297) om bank- och finansieringsrörelse.

Skälen för regeringens bedömning

Inledning

2017 års konsumentskyddsförordning ska tillämpas på överträdelser inom unionen, som utifrån hur många konsumenter som berörs delas in i tre kategorier (artikel 3.2–4). En överträdelse definieras som varje handlande eller underlåtenhet som strider mot sådan unionslagstiftning som skyddar konsumenter och som har skadat, skadar eller sannolikt kommer att skada konsumenternas kollektiva intressen. Överträdelsen ska ha ett på visst sätt definierat gränsöverskridande inslag.

Med unionslagstiftning som skyddar konsumenternas intressen avses de förordningar och de direktiv, såsom de har införlivats i medlemsstaternas nationella rättsordningar, som anges i bilagan till förordningen.

Som förordningen är konstruerad är det nödvändigt att gå igenom samtliga angivna rättsakter och se var det kan finnas behov av ändringar i motsvarande svensk lagstiftning. Marknadsföringslagen är den centrala nationella lagstiftningen på området, men i vissa avseenden är reglerna utspridda i andra lagar. I detta avsnitt redovisas hur rättsakterna i bilagan har genomförts eller kompletterats i svensk rätt. Syftet är att identifiera både de lagar där det finns behov av att överväga ändringar och de lagar där det inte finns något sådant behov. I följande avsnitt övervägs vilka närmare ändringar som behövs i de identifierade lagarna.

Till skillnad från *Svea hovrätt (Patent- och marknadsöverdomstolen)*, *Stockholms tingsrätt (Patent- och marknadsdomstolen)* och *Stockholms universitet (juridiska fakulteten)* anser regeringen att det förhållandet att en fullständig reglering av befogenheterna i förordningen tas in bidrar till överskådlighet och tydlighet. Samtidigt får lagstiftningen tolkas i ljuset av förordningen, som är direkt tillämplig. Enligt regeringens bedömning innebär alltså den använda lagstiftningstekniken att förordningen kan få ett effektivt genomslag samt att oklarheter och svårigheter vid tillämpningen kan undvikas.

2017 års konsumentskyddsförordning tar sikte på överträdelser med ett gränsöverskridande inslag, alltså inte situationer som kan sägas vara rent nationella. Utgångspunkten är dock att respektive tillsynsmyndighet ska ha tillgång till samma befogenheter oavsett om överträdelserna är av gränsöverskridande karaktär eller inte.

Av 2017 års konsumentskyddsförordning framgår att medlemsstaterna får besluta att inte tilldela varje behörig myndighet samtliga befogenheter (artikel 9.2). När det gäller de myndigheter som uttryckligen ska pekas ut som behöriga finns det inte skäl att i de lagar där ändringar behöver ske till följd av 2017 års konsumentskyddsförordning göra skillnad mellan myndigheterna i detta hänseende. Utgångspunkten är att samtliga myndigheter i och för sig ska ha tillgång till samtliga befogenheter enligt förordningen, men detta utesluter inte att det praktiska behovet av en viss befogenhet kan vara mindre för en myndighet än för en annan.

Avtalsvillkorlagen

Rådets direktiv 93/13/EEG av den 5 april 1993 om oskäliga villkor i konsumentavtal (direktivet om oskäliga avtalsvillkor), punkt 1 i bilagan, behandlar konsumentavtal och avtalsvillkor som inte har varit föremål för individuell förhandling. Det har huvudsakligen införlivats genom avtalsvillkorlagen. Lagen innehåller till stor del marknadsrättsliga regler och ger Konsumentombudsmannen (KO) vissa utredningsbefogenheter när det gäller oskäliga avtalsvillkor. Det behöver övervägas om det finns behov av att komplettera avtalsvillkorlagen.

Marknadsföringslagen

Europaparlamentets och rådets direktiv 2005/29/EG av den 11 maj 2005 om otillbörliga affärsmetoder som tillämpas av näringsidkare gentemot konsumenterna på den inre marknaden och om ändring av rådets direktiv 84/450/EEG och Europaparlamentets och rådets direktiv 97/7/EG, 98/27/EG och 2002/65/EG samt Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 2006/2004 (direktivet om otillbörliga affärsmetoder),

punkt 9 i bilagan, har huvudsakligen införlivats genom införandet av den nu gällande marknadsföringslagen. Lagen slår fast att näringsidkares marknadsföring ska stämma överens med god marknadsföringssed samt kompletterar och fyller ut den särskilda lagstiftningen på det marknadsrättsliga området. Lagen innehåller bestämmelser om utrednings- och tillsynsbefogenheter.

Även artiklarna 1, 2 c och 4–8 i Europaparlamentets och rådets direktiv 2006/114/EG av den 12 december 2006 om vilseledande och jämförande reklam, punkt 11 i bilagan, som anger under vilka förutsättningar jämförande reklam är tillåten, har införlivats genom marknadsföringslagen.

Vidare har bestämmelser i ett par direktiv införlivats genom ändringar i 1995 års marknadsföringslag och där bestämmelserna återfinns i den nu gällande marknadsföringslagen. Det gäller dels artikel 6 i Europaparlamentets och rådets direktiv 1999/44/EG av den 25 maj 1999 om vissa aspekter rörande försäljning av konsumentvaror och härmed förknippade garantier (konsumentköpsdirektivet), punkt 3 i bilagan, som handlar om utformningen av garantier, dels artikel 13 i Europaparlamentets och rådets direktiv 2002/58/EG av den 12 juli 2002 om behandling av personuppgifter och integritetsskydd inom sektorn för elektronisk kommunikation (direktivet om integritet och elektronisk kommunikation), punkt 6 i bilagan, som innehåller bestämmelser med restriktioner mot obeställd reklam.

Ändringar i marknadsföringslagen behöver alltså övervägas. Som framgår av det följande hänvisar flera av de lagar som genomför EU-rättsakter i bilagan till marknadsföringslagen. Vidare kan marknadsföringslagen även utan uttrycklig hänvisning i vissa fall anses tillämplig på förfaranden i strid mot EU-rättsakter och svensk lagstiftning.

Det kan noteras att ändringar som görs i marknadsföringslagen kommer att få genomslag också vid tillämpningen av bestämmelser om marknadsföring i andra lagar som hänvisar till marknadsföringslagen, men som inte anges i bilagan till EU-förordningen.

Lagar med bestämmelser om informationskrav som hänvisar till marknadsföringslagen

Drygt hälften av de direktiv eller förordningar som anges i bilagan till 2017 års konsumentskyddsförordning har helt eller delvis genomförts genom eller kompletterats av lagstiftning som innehåller bestämmelser som föreskriver att marknadsföringslagen ska tillämpas om en näringsidkare underlåter att lämna viss lagstadgad information till konsument. Hänvisningen till marknadsföringslagen i dessa lagar medför att KO har tillsyn över respektive bestämmelse.

I lagstiftningsärendet avseende kompletteringar till 2004 års konsumentskyddsförordning föreslogs inte några ändringar beträffande dessa lagar. Frågan kunde inte behandlas inom ramen för det aktuella lagstiftningsärendet på grund av bristande beredningsunderlag (prop. 2006/07:6 s. 27).

Här följer en redovisning av vilka direktiv och förordningar som avses och som alltså har genomförts med eller kompletterats av lagstiftning som innehåller hänvisningar till marknadsföringslagen.

Europaparlamentets och rådets direktiv 98/6/EG av den 16 februari 1998 om konsumentskydd i samband med prismärkning av varor som erbjuds konsumenterna (prismärkningsdirektivet), punkt 2 i bilagan, innehåller bestämmelser med krav på att försäljningspris och jämförpris ska anges på alla varor som näringsidkare erbjuder konsumenterna. Direktivet har genomförts med prisinformationslagen (2004:347).

Europaparlamentets och rådets direktiv 2000/31/EG av den 8 juni 2000 om vissa rättsliga aspekter på informationssamhällets tjänster, särskilt elektronisk handel, på den inre marknaden (e-handelsdirektivet), punkt 4 i bilagan, innehåller krav på att en tjänsteleverantör ska lämna viss information om sig själv och sin verksamhet, i samband med kommersiella meddelanden eller i samband med beställning. Direktivet har i huvudsak införlivats genom lagen (2002:562) om elektronisk handel och andra informationssamhällets tjänster (e-handelslagen) samt genom ändringar i marknadsföringslagen.

Europaparlamentets och rådets direktiv 2002/65/EG av den 23 september 2002 om distansförsäljning av finansiella tjänster till konsumenterna och om ändring av rådets direktiv 90/619/EEG samt direktiven 97/7/EG och 98/27/EG (direktivet om distansförsäljning av finansiella tjänster), punkt 7 i bilagan, har införlivats genom lagen (2005:59) om distansavtal och avtal utanför affärslokaler (distansavtalslagen). Även Europaparlamentets och rådets direktiv 2011/83/EU av den 25 oktober 2011 om konsumenträttigheter och om ändring av rådets direktiv 93/13/EEG och Europaparlamentets och rådets direktiv 1999/44/EG och om upphävande av rådets direktiv 85/577/EEG och Europaparlamentets och rådets direktiv 97/7/EG (direktivet om konsumenträttigheter), punkt 20 i bilagan, som spänner över ett stort område, är delvis genomfört i samma lag. I distansavtalslagen finns utöver bestämmelser om att näringsidkaren måste lämna viss information i samband med en försäljning även bestämmelser om att konsumenten har rätt att utöva ångerrätt.

Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 261/2004 av den 11 februari 2004 om fastställande av gemensamma regler om kompensation och assistans till passagerare vid nekad ombordstigning och inställda eller kraftigt försenade flygningar och om upphävande av förordning (EEG) nr 295/91 (förordningen om nekad ombordstigning), punkt 8 i bilagan, Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1107/2006 av den 5 juli 2006 om rättigheter i samband med flygresor för personer med funktionshinder och personer med nedsatt rörlighet, punkt 10 i bilagan, och artiklarna 22–24 i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1008/2008 av den 24 september 2008 om gemensamma regler för tillhandahållande av lufttrafik i gemenskapen, punkt 15 i bilagan, innehåller bl.a. bestämmelser om prissättning, icke-diskriminering, information och passagerares rätt till kompensation och assistans. Regler som kompletterar förordningarna finns i lagen (2010:510) om lufttransporter. Konsumentverket/KO har tillsynsansvar enligt lagen.

Genom Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1371/2007 av den 23 oktober 2007 om rättigheter och skyldigheter för tågresenärer (EU:s tågpassagerarförordning), punkt 13 i bilagan, Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1177/2010 av den 24 november 2010 om passagerares rättigheter vid resor till sjöss och på inre vattenvägar och om

ändring av förordning (EG) nr 2006/2004 (EU:s fartygspassagerarförordning), punkt 18 i bilagan, och Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 181/2011 av den 16 februari 2011 om passagerares rättigheter vid busstransport och om ändring av förordning (EG) nr 2006/2004 (EU:s busspassagerarförordning), punkt 19 i bilagan, får resenärer vissa rättigheter, bl.a. rätt till ersättning och information vid förseningar. Bestämmelser om tillsyn och sanktioner vid överträdelse av förordningarna finns i lagen (2014:1344) med kompletterande bestämmelser till EU:s tåg-, fartygs- och busspassagerarförordningar. I lagen finns, utöver sanktionsbestämmelser avseende underlåtenhet att lämna information, en särskild marknadsrättslig sanktion avseende underlåtenhet att fullgöra vissa andra skyldigheter, bl.a. att utan diskriminering utfärda biljetter. KO har tillsynsansvar i dessa avseenden.

När det gäller passagerarförordningarnas bestämmelser av teknisk karaktär eller om utbildning är det i stället Transportstyrelsen som utövar tillsyn. Transportstyrelsen får meddela de förelägganden som behövs för att bestämmelserna ska följas. Ett föreläggande får förenas med vite. Regeringen delar utredningens bedömning att de bestämmelser som Transportstyrelsen har tillsynsansvar över inte är av sådant slag att det blir aktuellt att överväga EU-förordningens befogenheter.

Europaparlamentets och rådets direktiv 2008/48/EG av den 23 april 2008 om konsumentkreditavtal och om upphävande av rådets direktiv 87/102/EEG (direktivet om konsumentkreditavtal), punkt 14 i bilagan, har genomförts genom konsumentkreditlagen (2010:1846) som utöver bestämmelser om att näringsidkaren ska lämna viss information även innehåller föreskrifter om bl.a. kreditprövning, konsumenters ångerrätt och rådgivning av bostadskrediter. Tillsynen över konsumentkreditlagen är delad mellan Konsumentverket och Finansinspektionen. Konsumentverket har enligt lagen vissa utredningsbefogenheter. Om näringsidkaren inte följer bestämmelsen om kreditprövning, får Konsumentverket meddela en varning. En varning ska förenas med en sanktionsavgift, om överträdelsen inte är ringa.

Europaparlamentets och rådets direktiv 2008/122/EG av den 14 januari 2009 om konsumentskydd vid vissa aspekter av avtal om tidsdelat boende, långfristiga semesterprodukter, återförsäljning och byte (direktivet om konsumentskydd vid tidsdelat boende), punkt 16 i bilagan, är införlivat genom lagen (2011:914) om konsumentskydd vid avtal om tidsdelat boende eller långfristig semesterprodukt. Utöver bestämmelser som ålägger näringsidkaren att lämna viss information innehåller lagen även bestämmelser om upprättande av avtal och konsumentens ångerrätt. Konsumentverket har tillsyn över lagen och har för detta ändamål vissa befogenheter. Lagen innehåller inga bestämmelser om sanktioner.

Artikel 13 i Europaparlamentets och rådets direktiv 2013/11/EU av den 21 maj 2013 om alternativ tvistlösning vid konsumenttvister och om ändring av förordning (EG) nr 2006/2004 och direktiv 2009/22/EG (direktivet om alternativ tvistlösning), punkt 21 i bilagan, som innehåller bestämmelser om information om alternativa tvistlösningsorgan, är genomförd genom lagen (2015:671) om alternativ tvistlösning i konsumentförhållanden. Samma lag kompletterar artikel 14 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 524/2013 av den 21 maj 2013 om tvistlösning online vid konsumenttvister och om ändring av förordning

(EG) nr 2006/2004 och direktiv 2009/22/EG (förordningen om tvistlösnings online vid konsumenttvister), punkt 22 i bilagan, som innehåller föreskrifter om den konsumentinformation som näringsidkaren ska lämna.

Artiklarna 3–18 och 20.2 i Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/92/EU av den 23 juli 2014 om jämförbarhet för avgifter som avser betalkonto, byte av betalkonto och tillgång till betalkonto med grundläggande funktioner (betalkontodirektivet), punkt 24 i bilagan, har huvudsakligen genomförts genom ett nytt kapitel i lagen (2010:751) om betaltjänster (4 a kap. 1–8 §§). Regleringen omfattar bl.a. bestämmelser om skyldighet att tillhandahålla betalkonto med s.k. grundläggande funktioner, avgifter för sådana konton samt information om tjänster och avgifter.

Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2015/2302 av den 25 november 2015 om paketresor och sammanlänkade researrangemang, om ändring av förordning (EG) nr 2006/2004 och Europaparlamentets och rådets direktiv 2011/83/EU samt om upphävande av rådets direktiv 90/314/EEG (direktivet om paketresor och sammanlänkade researrangemang), punkt 25 i bilagan, är delvis införlivat genom paketreselagen (2018:1217). Enligt lagen ska näringsidkaren lämna viss information. Lagen innehåller också bestämmelser om bl.a. resenärens avbeställningsrätt och ändringar av avtalet. Konsumentverket har tillsyn över lagen och har för detta ändamål vissa befogenheter.

Gemensamt för alla de lagar som redovisats i det föregående är att de innehåller bestämmelser som föreskriver att om en näringsidkare inte lämnar viss angiven information så ska marknadsföringslagen tillämpas, med undantag av bestämmelserna i 29–36 §§ om marknadsstörningsavgift. Vidare föreskrivs att informationen ska anses vara väsentlig enligt 10 § tredje stycket marknadsföringslagen, vilket har betydelse för möjligheten att ingripa mot överträdelse.

Ordalydelsen av såväl de aktuella bestämmelserna som rubrikerna kan ge intrycket att marknadsföringslagen blir tillämplig först när det står klart att näringsidkaren inte har lämnat viss information. En strikt bokstavlig tolkning skulle därmed innebära att marknadsföringslagens bestämmelser om upplysningsskyldighet etc. inte skulle vara tillämpliga för att utreda om en näringsidkare har brutit i informationsskyldigheten. I förarbetena till flera av de aktuella bestämmelserna sägs också att hänvisningen innebär att sanktionssystemet i marknadsföringslagen ska tillämpas om näringsidkaren inte lämnar viss information (se t.ex. prop. 2010/11:85 s. 73 f.).

Det finns emellertid skäl som talar för att lagstiftningen inte ska ges en så inskränkt tolkning. De aktuella bestämmelserna i lagarna hänvisar i princip till marknadsföringslagen i dess helhet. Undantag görs endast för marknadsstörningsavgift. I förarbetena finns vidare uttalanden som ger stöd för att marknadsföringslagen blir tillämplig redan vid misstanke om en överträdelse (se t.ex. prop. 1990/91:171 s. 33). En sådan bredare tolkning framstår också sakligt sett som den mest rimliga och uppfyller bäst ändamålet med lagstiftningen. Regeringen instämmer mot denna bakgrund i utredningens bedömning att de ändringar som görs i marknadsföringslagen automatiskt får fullt genomslag beträffande de lagar som hänvisar till marknadsföringslagen, såvida inget undantag föreslås. Därmed saknas

det behov av att särskilt överväga ändringar i dessa lagar, i vart fall såvitt gäller näringsidkarens skyldighet att lämna information.

Som framgår innehåller de redovisade lagarna även bestämmelser av civilrättslig karaktär, som en enskild konsument kan åberopa mot näringsidkaren. 2017 års konsumentskyddsförordning tar sikte på överträdelse som rör det kollektiva konsumentintresset. Detta innebär att överträdelse där en enskild konsument har drabbats genom att näringsidkaren har brutit mot en civilrättslig regel inte står i fokus. Samtidigt nämns i förordningen att ett testköp kan ske för att upptäcka överträdelse som omfattas av förordningen, såsom vägran att respektera konsumentens ångerrätt vid distansavtal (se skäl 13). Regeringen delar utredningens bedömning att en rimlig tolkning av förordningen är att enskilda överträdelse mot en civilrättslig regel i princip får anses falla utanför dess tillämpningsområde. Däremot kan överträdelse mot civilrättsliga regler omfattas, om de upprepas och drabbar konsumenternas kollektiva intressen.

Ett upprepat åsidosättande av konsumenternas civilrättsliga rättigheter torde i vissa fall kunna angripas av KO med stöd av antingen marknadsföringslagen eller avtalsvillkorslagen. Som utredningen redogör för är definitionen av begreppet marknadsföring i marknadsföringslagen bred. Även avtalsvillkorslagen har ett brett tillämpningsområde. I 3 § i den sistnämnda lagen finns en marknadsrättslig generalklausul som gör det möjligt att under vissa förutsättningar meddela förbud mot oskäliga avtalsvillkor. Med stöd av bestämmelsen kan avtalsvillkor som avviker från tvingande rättsregler förbjudas. Också avtalsvillkor som strider mot dispositiva regler kan angripas, under förutsättning att avvikelser leder till att avtalsvillkoret får anses oskäligt. Ingripande kan även ske mot avtalsvillkor som är oklara.

Utredningen har gjort bedömningen att upprepade överträdelse av bestämmelser om exempelvis kreditprövning kan angripas med marknadsföringslagen och ibland avtalsvillkorslagen samt föreslår inte några ändringar i t.ex. konsumentkreditlagen. Enligt regeringens uppfattning kan skäl anföras för att sådana överträdelse inte kan angripas med stöd av marknadsföringslagen eller avtalsvillkorslagen. Det ligger också i linje med vad *Finansinspektionen*, *Uppsala universitet (juridiska fakulteten)* och *Konsumentverket* har anfört. Regeringen bedömer således att det skulle kunna finnas anledning att överväga ändringar i bl.a. konsumentkreditlagen. Det kräver dock närmare analys och i avsaknad av beredningsunderlag är det inte möjligt att i detta lagstiftningsärende slutligt ta ställning till om bestämmelser bör införas i dessa regelverk. Regeringen kan dock komma att återkomma i frågan i ett senare sammanhang.

Resegarantilagen

Genom resegarantilagen (2018:1218) genomförs reglerna om resenärers skydd vid obestånd i Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2015/2302 av den 25 november 2015 om paketresor och sammanlänkade researrangemang, om ändring av förordning (EG) nr 2006/2004 och Europaparlamentets och rådets direktiv 2011/83/EU samt om upphävande

av rådets direktiv 90/314/EEG (direktivet om paketresor och sammanlänkade researrangemang), punkt 25 i bilagan. Resegarantin ska säkerställa att de betalningar som görs för resan betalas tillbaka till resenären i den utsträckning resan inte genomförs till följd av insolvens hos arrangören. Den som är arrangör av en paketresa är skyldig att, innan resan erbjuds till försäljning, se till att paketresan omfattas av en godkänd resegaranti.

Att marknadsföra resor i strid med resegarantilagen, dvs. utan ställd säkerhet, kan skapa ett oriktigt intryck av laglighet och förfarandet har ansetts otillbörligt (se t.ex. MD 2009:3 och MD 2009:17). I den nya resegarantilagen har den tidigare gällande straffsanktionen bytts ut mot en administrativ sanktionsavgift. Regeringen delar utredningens uppfattning att denna omständighet inte bör påverka bedömningen av om förfarandet är otillbörligt. Den marknadsföringsrättsliga dimensionen av att saluföra paketresor utan att resegaranti har ordnats bör kunna angripas med stöd av marknadsföringslagens regelverk.

Resegarantilagen reglerar förhållandet mellan det allmänna och olika reseaktörer. Lagen innehåller i 19–23 §§ bestämmelser om tillsyn. Kammarkollegiet utövar tillsyn över lagen och får bl.a. förelägga näringsidkaren att fullgöra sin skyldighet att se till att resegaranti ordnas. Mot bakgrund av resegarantilagens offentligrättsliga karaktär, och då KO på marknadsrättslig väg kan ingripa mot en näringsidkare som saluför resor utan att dessförinnan ordna resegaranti finns det inte behov av ändringar i resegarantilagen.

Portabilitetsförordningen

Enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2017/1128 av den 14 juni 2017 om gränsöverskridande portabilitet för innehållstjänster online på den inre marknaden (portabilitetsförordningen), punkt 26 i bilagan, är en tjänsteleverantör skyldig att ordna så att en konsument kan ta med sig en köpt eller abonnerad innehållstjänst på internet över gränserna. Någon nationell lagstiftning som tar sikte på gränsöverskridande portabilitet finns inte, men enligt avtalsvillkorlagen kan en näringsidkare förbjudas att använda ett avtalsvillkor som är oskäligt mot konsumenten.

Avtalsvillkor som förhindrar gränsöverskridande portabilitet bör kunna angripas av KO med stöd av avtalsvillkorlagen. De kompletteringar som föreslås i den lagen kommer således automatiskt att få genomslag för portabilitetsförordningen. Vidare torde underlåtenhet av näringsidkaren att tillhandahålla viss information kunna angripas med stöd av marknadsföringslagen. Någon ytterligare reglering med anledning av portabilitetsförordningen är därför inte nödvändig.

Tjänstedirektivet och geoblockeringsförordningen

Artikel 20 i Europaparlamentets och rådets direktiv 2006/123/EG av den 12 december 2006 om tjänster på den inre marknaden (tjänstedirektivet), punkt 12 i bilagan, innehåller principen om icke-diskriminering. Principen om icke-diskriminering återges i 20 § lagen (2009:1079) om tjänster på den inre marknaden. I förarbetena hänvisas till avtalsvillkorlagens marknadsrättsliga sanktioner mot erbjudande av oskäliga avtalsvillkor

(prop. 2008/09:187 s. 187). Kompletteringar i avtalsvillkorslagen kommer således automatiskt att få genomslag beträffande lagen om tjänster på den inre marknaden.

I skäl 4 till Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2018/302 av den 28 februari 2018 om åtgärder mot omotiverad geoblockering och andra former av diskriminering på grund av kunders nationalitet, bostättningsort eller etableringsort på den inre marknaden och om ändring av förordningarna (EG) nr 2006/2004 och (EU) 2017/2394 samt direktiv 2009/22/EG (geoblockeringsförordningen), punkt 27 i bilagan, konstateras att artikel 20 i tjänstedirektivet inte har haft full verkan när det gäller att bekämpa diskriminering. Syftet med förordningen är att bidra till en väl fungerande inre marknad genom att förhindra omotiverad s.k. geoblockering och andra former av diskriminering, som direkt eller indirekt grundar sig på kunders nationalitet, bostättningsort eller etableringsort. Med geoblockering avses den situationen att en näringsidkare som bedriver näringsverksamhet i en medlemsstat blockerar eller begränsar åtkomsten till sina webbplatser och liknande för kunder från andra medlemsstater. Ett annat fall av geoblockering är när en näringsidkare tillämpar andra allmänna villkor för åtkomst till sina varor och tjänster för kunder från andra medlemsstater. I artikel 10.2 i geoblockeringsförordningen anges att den förordningen ska läggas till som en punkt i bilagan till 2017 års konsumentskyddsförordning. Detta innebär att de utrednings- och tillsynsbefogenheter som följer av 2017 års konsumentskyddsförordning ska vara tillämpliga även vid överträdelser av geoblockeringsförordningen. Detta gäller dock endast när kunden är en konsument.

Lagen (2019:59) med kompletterande bestämmelser till EU:s geoblockeringsförordning trädde i kraft den 1 april 2019. Enligt lagen ska den eller de myndigheter som regeringen bestämmer stödja och kontrollera att geoblockeringsförordningen följs. En näringsidkare som har brutit mot förordningens bestämmelser om åtkomst till webbplatser och liknande, åtkomst till varor eller tjänster eller förbud mot diskriminering av skäl som rör betalning ska åläggas att betala en sanktionsavgift.

I förarbetena konstateras att det inte finns någon myndighet som har ansvar för tillsyn på hela det område som geoblockeringsförordningen reglerar (prop. 2018/19:26 s. 20 f.). I de fall då kunden är en konsument bedömdes det ändamålsenligt att Konsumentverket ansvarar för att förordningen följs.

Regeringen konstaterade vidare att geoblockeringsförordningen inte ställer upp något krav på att ansvaret för att förordningen genomförs på ett korrekt och verkningfullt sätt utövas genom regelrätt tillsyn. Vidare noterades att 2017 års konsumentskyddsförordning antagits och att en utredning fått i uppdrag att utarbeta de författningsförslag som behövs för att komplettera förordningen. Regeringen bedömde att det inte skulle införas några särskilda bestämmelser om befogenheter vid tillsyn, eftersom ändamålsenliga verktyg för tillsyn skulle komma att finnas på plats vid ikraftträdandet av konsumentskyddsförordningen (samma prop. s. 22 f.).

Avtalsvillkor som strider mot geoblockeringsförordningen får visserligen anses vara oskäliga. KO kan därför ingripa mot en sådan överträdelse med stöd av avtalsvillkorslagen. Vissa andra överträdelser mot geoblockeringsförordningen kan dock svårligen inordnas under begreppet

marknadsföring. Detta torde bl.a. vara fallet när åtkomsten till webbplatser och liknande blockerats eller begränsas. Ingripande kan i dessa fall inte ske med stöd av marknadsföringslagen. Som flera remissinstanser, bl.a. *Svea hovrätt (Patent- och marknadsöverdomstolen)*, har påtalat behöver ändringar därför övervägas även i lagen med kompletterande bestämmelser till EU:s geoblockeringsförordning. Utredningen för resonemang vad gäller EU:s geoblockeringsförordning men lämnar inte förslag till lagstiftning vad gäller den lagen.

Sedan tidigare är Konsumentverket en ansvarig myndighet enligt lagen med kompletterande bestämmelser till EU:s geoblockeringsförordning. Konsumentverket prövar frågor om sanktionsavgift när det gäller överträdelse som drabbar kunder som är konsumenter och ska också ge praktiskt stöd till konsumenter i händelse av tvist (se 2 och 3 §§ förordning [2019:60] med kompletterande bestämmelser till EU:s geoblockeringsförordning). Därmed faller det sig naturligt att Konsumentverket ges befogenheter att ingripa enligt lagen med kompletterande bestämmelser till EU:s geoblockeringsförordning. Regeringen bör i övrigt ha möjlighet att bestämma att en eller flera myndigheter ska stödja och utöva tillsyn över att EU:s geoblockeringsförordning följs.

Direktivet om audiovisuella medietjänster

Europaparlamentets och rådets direktiv 2010/13/EU av den 10 mars 2010 om samordning av vissa bestämmelser som fastställs i medlemsstaternas lagar och andra författningar om tillhandahållande av audiovisuella medietjänster (direktivet om audiovisuella medietjänster), punkt 17 i bilagan, reglerar tv-sändningar och beställ-tv. Direktivet bygger på ursprungslandsprincipen. Radio- och tv-lagen (2010:696) genomför delvis direktivet. Artiklarna 9–11 och 19–26 innehåller bestämmelser om krav på audiovisuella kommersiella meddelanden, om reklam avseende tobak, alkohol och medicinsk behandling samt om sponsring och produktplacering.

Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2018/1808 av den 14 november 2018 om ändring av direktiv 2010/13/EU om samordning av vissa bestämmelser som fastställs i medlemsstaternas lagar och andra författningar om tillhandahållande av audiovisuella medietjänster har antagits. En särskild utredare har lämnat förslag till författningsändringar och andra åtgärder som behövs i betänkandet En moderniserad radio- och tv-lag – genomförande av ändringar i AV-direktivet (se SOU 2019:39).

Marknadsföringslagen gäller oavsett vilket medium som används. Detta innebär att KO kan angripa otillbörlig marknadsföring i tv-sändningar eller beställ-tv med stöd av den lagen. Även överträdelse mot förbudet mot marknadsföring av alkohol och tobak kan, om sändningen omfattas av svensk jurisdiktion, angripas av KO som otillbörlig marknadsföring.

Granskningsnämnden för radio och tv övervakar genom granskning i efterhand om program står i överensstämmelse med radio- och tv-lagen. Med beaktande av tillsynens karaktär och vad den avser delar regeringen utredningens bedömning att det inte kan anses motiverat att granskningsnämnden ges befogenheter enligt EU-förordningen. Även Justitiekanslern och Myndigheten för press, radio och tv har ett visst tillsynsansvar enligt

radio- och tv-lagen. Såvitt kan bedömas aktualiseras inte dessa myndigheters tillsyn när det gäller de artiklar i direktivet som omfattas av 2017 års konsumentskyddsförordnings tillämpningsområde.

Betaltjänstlagen och bostadskreditlagen

Som har framgått tillämpas marknadsföringslagen vid underlåtenhet att lämna viss information enligt betaltjänstlagen. Finansinspektionen utövar enligt 8 kap. 1 § tillsyn beträffande övriga bestämmelser i 4 a kap. Behovet av ändringar när det gäller tillsynen av dessa bestämmelser behöver övervägas.

Artiklarna 10, 11, 13–18, 21–23, kapitel 10 samt bilagorna I och II i Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/17/EU av den 4 februari 2014 om konsumentkreditavtal som avser bostadsfastighet och om ändring av direktiven 2008/48/EG och 2013/36/EU och förordning (EU) nr 1093/2010 (bolånedirektivet), punkt 23 i bilagan, är huvudsakligen redan genomförda genom dels ändringar i konsumentkreditlagen, dels den näringsrättsliga lagen (2016:1024) om verksamhet med bostadskrediter. Den senare lagen innehåller bl.a. bestämmelser om rådgivning, oberoende kreditförmedling, riktlinjer för utlåning och dokumentation. Finansinspektionen har tillsyn över lagen om verksamhet med bostadskrediter (5 kap. 2 §). Det behöver övervägas om det finns behov av att komplettera tillsynsbestämmelserna i lagen om verksamhet med bostadskrediter för att leva upp till 2017 års konsumentskyddsförordning.

Läkemedelslagen

Artiklarna 86–100 i Europaparlamentets och rådets direktiv 2001/83/EG av den 6 november 2001 om upprättande av gemenskapsregler för humanläkemedel, punkt 5 i bilagan, innehåller en detaljerad reglering av marknadsföring av humanläkemedel. I direktivet finns bl.a. bestämmelser om förbud mot marknadsföring av läkemedel som inte är godkända för försäljning och bestämmelser om hur läkemedelsreklam ska vara utformad. Direktivet genomfördes genom ändringar i 1992 års läkemedelslag och genom föreskrifter av Läkemedelsverket. Bestämmelserna om marknadsföring finns nu i 12 kap. läkemedelslagen (2015:315) och i Läkemedelsverkets föreskrifter (LVFS 2009:6) om marknadsföring av humanläkemedel.

Läkemedelsverket har enligt 14 kap. 1 § tillsyn över bestämmelserna i läkemedelslagen, oavsett i vilket medium marknadsföringen förekommer. Läkemedelsverket har vissa utrednings- och tillsynsbefogenheter. Det behöver övervägas om det finns behov av ändringar i läkemedelslagen för att leva upp till EU-förordningen i fråga om marknadsföring av humanläkemedel.

Även KO har tillsynsansvar över viss marknadsföring av läkemedel och medicinsk behandling. Det gäller radio- och tv-lagens bestämmelser om reklam för viss medicinsk behandling och om försäljningsprogram (se 8 kap. 14 § första och andra styckena och 16 kap. 4 § radio- och tv-lagen). En handling som strider mot någon av dessa bestämmelser ska anses vara otillbörlig enligt marknadsföringslagen (se 17 kap. 9 § radio- och tv-lagen). Övervägandena beträffande marknadsföringslagen kommer således att få automatiskt genomslag på det nu aktuella området.

6 Upplysningsskyldighet och inspektionsrätt

6.1 Upplysningsskyldighet och tillhandahållande av handlingar

Regeringens förslag: Konsumentombudsmannen ska få förelägga var och en att tillhandahålla sådana handlingar som behövs i ett ärende om tillämpningen av marknadsföringslagen eller lagen om avtalsvillkor i konsumentförhållanden.

Ett vitesföreläggande av Konsumentombudsmannen med stöd av marknadsföringslagen eller avtalsvillkorlagen om att tillhandahålla bl.a. handlingar, upplysningar och varuprover ska inte längre behöva föregås av en uppmaning.

Konsumentombudsmannen ska få bestämma att beslut om föreläggande ska gälla omedelbart.

Det ska i betaltjänstlagen och lagen om verksamhet med bostadskrediter införas en rätt för Finansinspektionen att förelägga var och en att lämna upplysningar och tillhandahålla de handlingar som behövs i ett ärende om tillämpningen av de bestämmelser i respektive lag som omfattas av 2017 års konsumentskyddsförordnings tillämpningsområde. Även i lagen med kompletterande bestämmelser till EU:s geoblockeringsförordning ska en sådan möjlighet införas för berörd tillsynsmyndighet.

Regeringens bedömning: Det saknas behov av ändringar i läkemedelslagen när det gäller skyldigheten att lämna upplysningar och tillhandahålla handlingar.

Utredningens förslag och bedömning överensstämmer i huvudsak med regeringens. Utredningen föreslår dock inte bestämmelser om tillsynsbefogenheter i lagen med kompletterande bestämmelser till EU:s geoblockeringsförordning. Vidare föreslår utredningen att det uttryckligen ska anges att möjligheten till föreläggande ska gälla även i förhållande till en statlig eller kommunal myndighet.

Remissinstanserna: De flesta av remissinstanserna tillstyrker eller har inget att invända mot utredningens förslag och bedömning. *Myndigheten för press, radio och tv* framhåller att meddelarskyddet i grundlagarna måste beaktas när det gäller befogenheterna att kunna ålägga någon att lämna upplysningar och tillhandahålla handlingar. *Journalistförbundet* och *TU – Medier i Sverige* förespråkar att det uttryckligen framgår av regleringen att skyldigheten att lämna uppgifter och handlingar inte gäller uppgifter som omfattas av journalisters tystnadsplikt. *Svensk Försäkring* förutsätter att dialog även fortsättningsvis kommer att vara utgångspunkten i Konsumentverkets tillsynsarbete. Även *Svensk Handel* och *Näringslivets Regelnämnd* framhåller betydelsen av uppmaningar och information. *TU – Medier i Sverige* anser att om en avvikelse från det sedan tidigare gällande förhållningssättet, som har byggt på dialog och rättelse, ska göras behöver det uttalas och tydliggöras klarare. *Internetstiftelsen* anför att även om en aktör vill hjälpa KO med utlämnande av

handlingar är det inte klart att så kan ske frivilligt utan föreläggande, eftersom dataskyddslagstiftningen kräver att den personuppgiftsansvarige säkerställer att det finns en laglig grund för ett sådant utlämnande. *Svea hovrätt (Patent- och marknadsöverdomstolen)* och *Konsumentverket* för fram att det är tveksamt om förslaget till bestämmelse om tillhandahållande av handlingar omfattar alla de kategorier av information som anges i artikel 9.3 b i EU-förordningen. Domstolen pekar också på att ”handling” är ett nationellt begrepp som inte nödvändigtvis ansluter till förordningen. *Stockholms universitet (juridiska fakulteten)* anför liknande synpunkter samt noterar en tendens att snäva in och förenkla förordningens bestämmelser och inte genomföra dem i svensk rätt i deras helhet. *Svensk Handel* menar att det inte är rimligt att aktualisera vite för företag som inte har möjlighet att på plats tillhandahålla tillsynsmyndigheten efterfrågad information och att en näringsidkare bör få skälig tid att uppfylla upplysningsskyldigheten. Organisationen framhåller också att det är viktigt att vad som är relevant data och relevanta handlingar inte tolkas vitt på ett sätt som medför att företagshemligheter skadas mer än nödvändigt. *NDM – Näringslivets Delegation för Marknadsrätt* lyfter liknande förhållanden som *Svensk Handel* och förespråkar att tillsynsmyndigheten ska kunna visa nyttan av tillsynen och skriftligen dokumentera sina överväganden.

Skälen för regeringens förslag och bedömning

Utgångspunkter

Enligt artikel 9.3 b i 2017 års konsumentskyddsförordning ska behöriga myndigheter ha befogenhet att begära att en myndighet, ett offentligt organ, en offentlig enhet eller en fysisk eller juridisk person tillhandahåller relevant information, relevanta data eller relevanta handlingar, oavsett form eller format och oberoende av deras lagringsmedium eller lagringsplats. Syftet ska vara att fastställa huruvida en överträdelse som omfattas av förordningen har ägt rum eller äger rum och att kartlägga uppgifter om överträdelsen. Det kan handla om att spåra finansiella flöden och dataflöden eller att fastställa identiteten hos de personer som är involverade i flödena. Bankkontouppgifter eller uppgifter om webbplatser är exempel på sådant som kan efterfrågas.

Marknadsföringslagen och avtalsvillkorlagen innehåller vissa bestämmelser om upplysningsskyldighet och tillhandahållande av handlingar. Sådana bestämmelser finns även i betaltjänstlagen, lagen om verksamhet med bostadskrediter och läkemedelslagen.

Som har konstaterats tidigare innehåller lagen med kompletterande bestämmelser till EU:s geoblockeringsförordning inte några särskilda bestämmelser om befogenheter vid tillsyn.

Upplysningsskyldigheten enligt gällande rätt

En upplysningsskyldighet för näringsidkaren i förhållande till KO infördes redan i början av 1970-talet (se 6 a § lagen [1970:412] om otillbörlig marknadsföring). Syftet var främst att få till stånd ett meningsutbyte mellan KO och näringsidkaren (prop. 1972:131 s. 14 f.).

Regleringen kompletterades några år senare med en skyldighet för näringsidkaren att under vissa förutsättningar tillhandahålla handlingar,

varuprover och liknande (se 11 § marknadsföringslagen [1975:1418]). Med anledning av 2004 års konsumentskyddsförordning utvidgades den personkrets som omfattas av skyldigheten att yttra sig och lämna upplysningar till att omfatta var och en.

Enligt marknadsföringslagen ska således var och en på uppmaning av KO yttra sig och lämna de upplysningar som behövs i ett ärende om tillämpningen av lagen (42 § 1). En näringsidkare ska också på uppmaning av KO tillhandahålla de handlingar, varuprover och liknande som kan ha betydelse för utredningen i ett ärende där beslut om förbud mot viss marknadsföring eller åläggande att lämna information eller tillhandahålla tekniska hjälpmedel kan antas komma i fråga (42 § 2). En motsvarande bestämmelse finns i 8 § avtalsvillkorlagen. Vidare är den som har meddelats ett förbud eller åläggande enligt lagen skyldig att på uppmaning av KO tillhandahålla de upplysningar, handlingar, varuprover och liknande som behövs för tillsynen över att förbudet eller åläggandet följs.

Enligt 8 kap. 2 § betaltjänstlagen ska betalningsinstitut, registrerade betaltjänstleverantörer och några andra särskilt angivna näringsidkare lämna Finansinspektionen de upplysningar om sin verksamhet och därmed sammanhängande omständigheter som inspektionen begär.

Kreditgivare och kreditförmedlare enligt lagen om verksamhet med bostadskrediter ska lämna Finansinspektionen de upplysningar om sin verksamhet och därmed sammanhängande omständigheter som inspektionen begär vid tillsynen enligt lagen (5 kap. 3 §). Upplysningskyldighet föreligger även för företag i samma koncern som kreditgivaren eller kreditförmedlaren och för företag som har fått i uppdrag av kreditgivaren eller kreditförmedlaren att utföra visst arbete eller vissa funktioner (5 kap. 5 och 6 §§).

Läkemedelsverket har enligt 14 kap. 2 § första stycket läkemedelslagen rätt att på begäran få de upplysningar och handlingar som behövs för tillsynen enligt läkemedelslagen.

Var och en ska lämna upplysningar och tillhandahålla handlingar

Befogenheten enligt EU-förordningen avser tillhandahållande av relevant information, relevanta data och relevanta handlingar. En begäran om sådana uppgifter ska kunna riktas mot en myndighet, ett offentligt organ eller en fysisk eller juridisk person. I den utsträckning som de svenska bestämmelserna om upplysningskyldighet och tillhandahållande av handlingar inte fullt ut uppfyller förordningen finns det behov av att komplettera lagstiftningen.

Till skillnad från bl.a. *Svea hovrätt (Patent- och marknadsöverdomstolen)*, *Konsumentverket* och *Stockholms universitet (juridiska fakulteten)* anser regeringen att utredningens förslag omfattar de kategorier av information som anges i 2017 års konsumentskydds-förordning. Regeringen konstaterar att det i förordningen inte definieras närmare vad som avses med information, data och handlingar. Förordningen ger inte stöd för någon bestämd slutsats i vad mån dessa begrepp skiljer sig åt. Regeringen delar utredningens bedömning att någon skillnad inte förefaller vara avsedd. Förordningen har såvitt kan bedömas getts en detaljerad och överlappande utformning för att inte något ska falla utanför.

Enligt 42 § 1 marknadsföringslagen respektive 8 § 1 avtalsvillkorlagen är var och en skyldig att yttra sig och lämna upplysningar. Med stöd av bestämmelsen kan KO alltså begära att vem som helst lämnar informationen.

När det gäller frågan om 42 § 2 marknadsföringslagen, som ger KO rätt att få del av handlingar, innebär en möjlighet för KO att begära ut ”data” kan rättsläget inte anses vara helt klart. I förarbetena (prop. 1975/76:34) till införandet av skyldigheten för näringsidkare att tillhandahålla handlingar preciseras inte vad som avses med detta begrepp. Det ligger nära till hands att i detta sammanhang, i linje med vad utredningen gör, tolka begreppet handling så att det ansluter till tryckfrihetsförordningens definition (jfr dock 22 § andra stycket marknadsföringslagen; se prop. 2013/14:15 s. 85). Med handling skulle därmed i 42 § 2 avses dels en handling i konventionell form, dvs. en framställning i skrift eller bild, dels en upptagning som endast med tekniska hjälpmedel kan läsas eller avlyssnas eller uppfattas på annat sätt (jfr 2 kap. 3 § tryckfrihetsförordningen). En upptagning för automatiserad behandling kan bestå av endast några få uppgifter eller av en stor mängd information. Detta får till följd att det kan föreligga en skyldighet för den som berörs av ett föreläggande att sammanställa viss information.

Ur ett svenskt perspektiv får data anses rymmas i ”handling” såsom detta begrepp används i lagtexten. Det krävs därför av denna anledning inte någon ändring i marknadsföringslagen eller avtalsvillkorlagen.

Däremot gäller skyldigheten att tillhandahålla handlingar enligt 42 § 2 marknadsföringslagen respektive 8 § 2 avtalsvillkorlagen bara i förhållande till just näringsidkare. Det är alltså nödvändigt att komplettera lagstiftningen på så sätt att skyldigheten att tillhandahålla handlingar ska gälla för de subjekt som anges i den aktuella artikeln i 2017 års konsumentskyddsförordning.

Myndigheter ingår bland de subjekt som enligt förordningen ska vara skyldiga att tillhandahålla handlingar. För svensk del kan det framstå som främmande att en myndighet ska kunna förelägga en annan statlig myndighet att tillhandahålla handlingar. Både den anmodande och anmodade parten utgör ju delar av vad som brukar anses vara ett och samma rättssubjekt, staten. För att Sverige ska leva upp till förordningens krav framstår en lagändring emellertid som nödvändig.

I sammanhanget kan påpekas att den personkrets som enligt marknadsföringslagen och avtalsvillkorlagen är skyldig att yttra sig och lämna upplysningar utvidgades till att omfatta var och en med anledning av 2004 års konsumentskyddsförordning. Även myndigheter omfattas av begreppet var och en. Till skillnad från utredningen anser regeringen att det inte behövs någon särskild bestämmelse som klargör att skyldigheten även gäller för statliga och kommunala myndigheter. Inte heller beträffande övriga subjekt som anges i den aktuella artikeln i EU-förordningen finns det behov av ett förtydligande.

När det gäller Finansinspektionens tillsyn enligt betaltjänstlagen och lagen om verksamhet med bostadskrediter föreligger det i dag ingen skyldighet för var och en att lämna upplysningar och tillhandahålla handlingar. Det behöver införas en sådan skyldighet för att uppfylla de krav som 2017 års konsumentskyddsförordning ställer. Skyldigheten bör vara begränsad till de bestämmelser som omfattas av förordningens

tillämpningsområde, dvs. 4 a kap. 1–8 §§ betaltjänstlagen respektive 1 kap. 5 § eller 4 kap. 7, 8, 9, 10, 11 eller 14 § lagen om verksamhet med bostadskrediter.

Upplysningsskyldigheten enligt läkemedelslagen omfattar även handlingar. Lagtexten är inte avgränsad till någon viss krets av upplysningsskyldiga, om än motiven är inriktade på den som hanterar läkemedel. Regeringen delar utredningens bedömning att lagen därmed får anses uppfylla 2017 års konsumentskyddsförordning.

Vad avser lagen med kompletterande bestämmelser till EU:s geoblockeringsförordning finns i dag inte någon skyldighet för var och en att lämna upplysningar och tillhandahålla handlingar. Det behöver införas en sådan skyldighet för att lagstiftningen ska uppfylla de krav som ställs i EU-förordningen.

En grundläggande förutsättning för att det ska föreligga en skyldighet att tillhandahålla en handling är, i linje med vad *Svensk Handel* m.fl. framhåller, att denna behövs i ett ärende om tillämpningen av aktuell lagstiftning. Som utgångspunkt bör myndigheten, utifrån förutsättningarna i varje enskilt ärende, själv avgöra vilken information som behövs (jfr prop. 2007/08:150 s. 43 f.). Självfallet är det endast information som är relevant för utredningsåtgärderna som ska samlas in av myndigheten. Som för alla myndighetsåtgärder som utgör ingrepp i ett enskilt intresse ska proportionalitetsprincipen tillämpas när myndigheten i det specifika fallet tar ställning till om en handling ska begäras ut. Att en sådan bedömning ska ske följer redan av 5 § förvaltningslagen.

Utövandet av de tillsyns- och utredningsbefogenheter som de behöriga myndigheterna ska ha enligt EU-förordningen ska vara förenligt med nationell rätt. I och med detta finns ett stort utrymme att beakta nationella regler och rättsprinciper, t.ex. om anonymitetsskydd och efterforskningsförbud (jfr prop. 2009/10:217 s. 17 f. och prop. 2016/17:22 s. 142). Skyldigheten att tillhandahålla myndigheten upplysningar och handlingar begränsas alltså av tryckfrihetsförordningen och yttrandefrihetsgrundlagen (jfr prop. 2006/07:6 s. 27 och prop. 2016/17:22 s. 142). Eftersom detta följer redan av grundsatsen att grundlag har företräde framför vanlig lag anser regeringen, till skillnad från *Journalistförbundet* m.fl., att det inte behöver anges särskilt (jfr prop. 2011/12:175 s. 19 och prop. 2016/17:22 s. 142).

Föreläggande utan föregående uppmaning

Av det betänkande som lämnades av Utredningen om ett reklamlandskap i förändring (se SOU 2018:1 s. 309 och 320) framgår att Konsumentverket till den utredningen framfört att möjligheten att få ut uppgifter med stöd av marknadsföringslagen är en omständlig process som försinkar tillsynsarbetet. KO måste inledningsvis begära eller besluta om att få uppgifter. Detta beslut kan överklagas. Först därefter, om myndigheten inte får uppgifter efter föreläggandet, kan beslutet förenas med vite. Om myndigheten trots allt inte får ut uppgifter, får en vitesutdömande process startas. Konsumentverket anser att föreläggandena om att få ut uppgifter borde kunna förenas med vite direkt för att effektivisera tillsynen. I det nämnda betänkandet konstaterades att det är viktigt att myndighetens tillsynsarbete inte försenas i onödan. Vidare anförde utredningen att möjligheten att

använda vite som påtryckningsmedel redan initialt framstår som ett viktigt redskap i utredningsarbetet som kan bidra till ett effektivare arbete.

KO:s tillsynsverksamhet har visserligen av tradition haft som utgångspunkt att genom dialog försöka få en näringsidkare som bryter mot det marknadsföringsrättsliga regelverket att rätta sitt beteende. Ett sådant mindre formellt förfarande har många klara fördelar. I de situationer där KO på förhand kan förutse att näringsidkaren inte på frivillig väg kommer att ändra sin marknadsföring framstår det emellertid som onödigt att ett vitesföreläggande måste föregås av en uppmaning. Det behöver inte, som *Svensk Försäkring* m.fl. befarar, medföra att en dialog inte kan föras mellan myndigheten och den som kan komma att bli föremål för utredningsåtgärderna. I stället framstår det som lämpligt att en dialog i många fall är utgångspunkten. Som *Internetstiftelsen* framhåller kan dock situationen uppstå att det krävs ett formellt föreläggande för att få ut relevanta handlingar.

Några vägande skäl för att hålla fast vid uppmaningskravet har sammantaget inte framkommit. Regeringen delar utredningens bedömning att KO i alla avseenden som regleras i 42 § marknadsföringslagen respektive 8 § avtalsvillkorslagen bör ges rätt att utan föregående uppmaning besluta om föreläggande som får förenas med vite.

KO bör ges motsvarande rätt att utan föregående uppmaning förelägga den som har meddelats ett förbud eller åläggande att vid vite tillhandahålla ombudsmannen de upplysningar, handlingar, varuprover och liknande som behövs för tillsynen över att förbudet eller åläggandet följs.

När KO har konstaterat att ett föreläggande behövs för utredning eller tillsyn i ett ärende enligt marknadsföringslagen eller avtalsvillkorslagen, kan det inte sällan finnas behov av att låta beslutet gälla omedelbart.

I sammanhanget ska noteras att KO beträffande sådana förelägganden som beslutas med stöd av 28 § marknadsföringslagen får bestämma att föreläggandet ska gälla omedelbart. Vidare kan enligt gällande rätt förelägganden utfärdade av de andra utpekade behöriga myndigheterna – Finansinspektionen och Läkemedelsverket – gälla omedelbart (se 8 kap. 26 § sista stycket betaltjänstlagen, 8 kap. 1 § sista stycket lagen om verksamhet med bostadskrediter och 17 kap. 2 § läkemedelslagen). KO bör därför ges rätt att bestämma att även detta slags föreläggande ska få gälla omedelbart.

6.2 Inspektionsrätten

Regeringens förslag: Det ska klargöras att Konsumentombudsmannen i samband med en inspektion i nödvändig omfattning får ta del av handlingar och begära upplysningar på platsen. Detsamma ska gälla för en myndighet som har tillsyn enligt lagen med kompletterande bestämmelser till EU:s geoblockeringsförordning.

Kravet på att ett vitesföreläggande om inspektion med stöd av marknadsföringslagen eller avtalsvillkorslagen ska ha föregåtts av en uppmaning till näringsidkaren ska tas bort. I samma lagar ska undantaget för inspektion i bostäder tas bort. Undantaget för inspektion i bostäder ska tas bort även i läkemedelslagen.

Konsumentombudsmannen ska få bestämma att ett föreläggande om inspektion ska gälla omedelbart.

Regeringens bedömning: Det saknas behov av att klargöra Finansinspektionens befogenheter vid en undersökning enligt betaltjänstlagen eller lagen om verksamhet med bostadskrediter respektive Läkemedelsverkets befogenheter vid en undersökning enligt läkemedelslagen.

Utredningens förslag och bedömning överensstämmer i huvudsak med regeringens. Utredningen föreslår dock att undantag för inspektion i bostäder ska göras. Vidare föreslår utredningen inte bestämmelser om inspektionsrätt i lagen med kompletterande bestämmelser till EU:s geoblockeringsförordning.

Remissinstanserna: De flesta av remissinstanserna tillstyrker eller har inget att invända mot utredningens förslag och bedömning. *Stockholms universitet (juridiska fakulteten)* anser att det är tveksamt om ett generell undantag för inspektion i bostäder är förenligt med artikel 9.3 c i 2017 års konsumentskyddsförordning. Även *Stockholms tingsrätt (Patent- och marknadsdomstolen)* ifrågasätter att undantag görs för bostäder. Graden av integritetsintrång torde enligt domstolen i stället kunna beaktas vid bedömningen av om åtgärden är proportionerlig. Frågan om reglerna om inspektionsrätt uppfyller Europakonventionens och unionsrättens krav på rättssäkerhetsgarantier och rätten till domstolsprövning behöver enligt domstolen också analyseras ytterligare. *Sveriges Konsumenter* ifrågasätter om inte även bostäder behöver omfattas av inspektionsrätten då allt mer kommersiell verksamhet bedrivs från bostäder. Även *Svea hovrätt (Patent- och marknadsöverdomstolen)* är tveksam till om KO genom den föreslagna bestämmelsen ges de befogenheter vid en inspektion som artikel 9.3 c i förordningen kräver. *Konsumentverket* befarar att den föreslagna inspektionsrätten inte kommer att kunna användas effektivt om oanmälda inspektioner inte får utföras. Myndigheten konstaterar vidare att det saknas en rätt att utföra inspektioner för att ta del av handlingar. *Journalistförbundet* och *TU – Medier i Sverige* anför att en skrivning om att beslut om inspektion inte får fattas om det skulle komma i konflikt med grundläggande tryck- och yttrandefrihetsrättsliga principer bör tas in i lagtexten och att det uttryckligen bör framgå av lagtexten att inspektion inte får göras i syfte att beslagta handlingar som omfattas av journalisters tystnadsplikt. *Svensk Handel* framhåller vikten av att myndigheterna ser tillsynen som en dialog med näringsidkaren.

Skälen för regeringens förslag och bedömning

Utgångspunkter och inspektionsrätten enligt gällande rätt

Enligt artikel 9.3 c i 2017 års konsumentskyddsförordning ska behöriga myndigheter kunna utföra nödvändiga inspektioner på plats och ha befogenhet att få tillträde till bl.a. lokaler som den näringsidkare som berörs av inspektionen använder inom ramen för den egna närings- eller yrkesverksamheten samt i samband med det bl.a. beslagta handlingar. Myndigheterna ska även kunna uppmana andra myndigheter att vidta åtgärder för att bl.a. undersöka eller beslagta handlingar.

Genom lagstiftning med anledning av 2004 års konsumentskyddsförordning infördes i marknadsföringslagen och avtalsvillkorlagen

befogenhet för KO att genomföra inspektioner. Enligt 44 § marknadsföringslagen får KO, om det behövs för tillsynen i ett ärende där ett förbud eller åläggande kan antas komma i fråga eller för tillsynen över att ett meddelat förbud eller åläggande följs, uppmana en näringsidkare att hålla de lokaler eller motsvarande utrymmen där näringsverksamheten utövas, dock inte bostäder, tillgängliga för inspektion. En liknande bestämmelse finns i 8 a § avtalsvillkorslagen.

När det är nödvändigt får Finansinspektionen genomföra en platsundersökning hos bl.a. ett betalningsinstitut eller en registrerad betaltjänstleverantör (8 kap. 3 § betaltjänstlagen).

Finansinspektionen får vidare enligt 5 kap. 4 § lagen om verksamhet med bostadskrediter, när myndigheten anser att det är nödvändigt, genomföra en undersökning hos en kreditgivare eller en svensk kreditförmedlare eller hos en utländsk kreditförmedlare med filial i Sverige. Undersökningar får enligt 5 kap. 6 § även göras hos ett företag som har fått i uppdrag av en kreditgivare eller en kreditförmedlare att utföra ett visst arbete eller vissa funktioner.

Enligt 14 kap. 2 § läkemedelslagen har Läkeemedelsverket för tillsynen rätt till tillträde dels till områden, lokaler och andra utrymmen som används i samband med tillverkning eller annan hantering av läkemedel, aktiva substanser m.m., dels till utrymmen där prövning av läkemedels egenskaper utförs. Läkeemedelsverket får i sådana utrymmen göra undersökningar och ta prover. Bestämmelsen ger dock inte Läkeemedelsverket rätt till tillträde till bostäder. På begäran ska den som förfogar över varor av detta slag lämna nödvändig hjälp vid undersökningen.

I lagen med kompletterande bestämmelser till EU:s geoblockeringsförordning finns inga bestämmelser om inspektion.

Befogenheter vid en inspektion

Enligt artikel 4.6 c i 2004 års konsumentskyddsförordning ska behöriga myndigheter ha rätt att utföra nödvändiga inspektioner på plats. Till skillnad från denna artikel, som inte närmare anger vilka åtgärder som myndigheten får vidta i samband med en inspektion, innehåller artikel 9.3 c i 2017 års konsumentskyddsförordning en uppräkningslista över vilka befogenheter som myndigheten ska ha.

Enligt artikel 9.3 c ska myndigheten få undersöka, beslagta, kopiera eller utverka kopior av information, data eller handlingar, oberoende av lagringsmedium, för den tidsperiod som krävs och i den omfattning som är nödvändigt för inspektionen. Vid en inspektion ska myndigheten även ha rätt att begära att en företrädare för eller en medarbetare hos den näringsidkare som berörs av inspektionen redogör för sakförhållanden eller lämnar information, data eller handlingar som har samband med föremålet för inspektionen. Myndigheten får protokollföra de svar som lämnas. Enligt förordningen kan den behöriga myndigheten i stället uppmana andra myndigheter att vidta åtgärder för att bl.a. undersöka eller beslagta handlingar.

Regeringen delar utredningens bedömning att det finns behov av kompletteringar för att säkerställa att inspektionsrätten i marknadsföringslagen och avtalsvillkorslagen inte kommer i konflikt med 2017 års konsumentskyddsförordning.

Uttrycket beslag har sin egen unionsrättsliga innebörd. Det kan konstateras att syftet med denna åtgärd är att få fram utredningsmaterial i ärendet. Förordningens krav får anses tillgodosedda genom att KO får ta del av handlingen. I denna befogenhet ingår sedan rätt att undersöka handlingen – oberoende av lagringsmedium – eller att få en kopia av den, vilket inte behöver komma till direkt uttryck i lagtexten.

Enligt 2017 års konsumentskyddsförordning ska myndigheten ha rätt att begära att en företrädare för, eller en medarbetare hos, den näringsidkare som berörs av inspektionen redogör för sakförhållanden eller lämnar information. Myndigheten ska få protokollföra svaren. Regeringen delar utredningens uppfattning att det är lämpligt att det av lagen framgår att KO får begära upplysningar på platsen. I en sådan befogenhet ingår rätt – även utan uttryckligt lagstöd – att dokumentera det som har framkommit i ärendet. Som *Konsumentverket* har framhållit bör lagtexten utformas så att det framgår att inspektion kan utföras för att ta del av handlingar.

Utövandet av de ovan angivna befogenheterna utgör ett ingrepp i enskilda intressen. 2017 års konsumentskyddsförordning anger att myndigheten ska få beslagta handlingar etc. endast för den tidsperiod som krävs och i nödvändig omfattning. Befogenheten att ta del av handlingar och begära upplysningar bör avgränsas till sådan omfattning som är nödvändig. Att proportionalitetsprincipen ska beaktas vid bedömningen av hur befogenheterna bör utövas i det enskilda fallet följer redan av 5 § förvaltningslagen.

Liksom i dag får ett beslut om inspektion inte fattas om det skulle komma i konflikt med grundläggande tryck- och yttrandefrihetsrättsliga principer (jfr prop. 2006/07:6 s. 30). I likhet med utredningen menar regeringen, till skillnad från vad *Journalistförbundet* och *TU – Medier i Sverige* anför, att det inte finns anledning att ange det särskilt i lagtexten. Vidare kan bestämmelser om sekretess eller tystnadsplikt ibland utgöra hinder mot att myndigheten utövar befogenheterna.

När det gäller inspektionsrätten enligt betaltjänstlagen hänvisas i lagens förarbeten till en liknande bestämmelse i 23 kap. 4 § lagen (2007:528) om värdepappersmarknaden och anges att motsvarande överväganden bör gälla i detta sammanhang. I författningskommentaren till sistnämnda bestämmelse (prop. 2006/07:115 s. 630) anges att Finansinspektionen genom en undersökning på plats kan inspektera alla aspekter av företagets verksamhet som inspektionen har tillsyn över, och att det som regel främst torde vara fråga om att ta del av handlingar och studera rutiner på plats (se även prop. 2009/10:220 s. 287 f. och 365).

I förarbetena till bestämmelsen om undersökning enligt lagen om verksamhet med bostadskrediter hänvisas till 13 kap. 4 § lagen om bank- och finansieringsrörelse (prop. 2015/16:197 s. 223 f.). I förarbetena till den sistnämnda bestämmelsen finns ett motsvarande uttalande som beträffande den tidigare nämnda bestämmelsen i lagen om värdepappersmarknaden (prop. 2002/03:139 s. 545).

Regeringen delar utredningens bedömning att det mot bakgrund av det som nu har redogjorts för – och med beaktande av att det inte har kommit fram att rättsläget skulle vara oklart när det gäller Finansinspektionens befogenheter vid en inspektion – saknas behov av ett klagörande i betaltjänstlagen och lagen om verksamhet med bostadskrediter.

I 14 kap. 2 § läkemedelslagen föreskrivs att Läkemedelsverket har rätt att på begäran få de upplysningar och handlingar som behövs för tillsynen. Enligt paragrafens tredje stycke ska den som förfogar över de aktuella varorna lämna nödvändig hjälp vid undersökningen. Regeringen anser, i likhet med utredningen, att detta innebär att Läkemedelsverket i samband med en undersökning på plats har rätt att ta del av handlingar och begära upplysningar. Det behövs därför inte heller i detta avseende någon ändring i läkemedelslagen.

Beträffande lagen med kompletterande bestämmelser till EU:s geoblockeringsförordning finns inte i dag någon inspektionsrätt för myndigheter. Det bör med anledning av 2017 års konsumentskyddsförordning införas en sådan rätt.

Var inspektion ska få ske

Nästa fråga att ta ställning till är var en inspektion ska få äga rum. I förarbetena till den komplettering som gjordes med anledning av 2004 års konsumentskyddsförordning konstateras att förordningen i denna del inte innehåller något krav på att rätten ska avse platsinspektioner hos ”vem som helst” eller ”var som helst” (prop. 2006/07:6 s. 29). I 2017 års konsumentskyddsförordning anges att den behöriga myndigheten vid en inspektion ska få tillträde till lokaler, mark eller transportmedel som den näringsidkare som utreds utnyttjar för ändamål inom ramen för den egna närings- eller yrkesverksamheten.

Förordningen tar visserligen beträffande inspektionsrätten sikte på sådana platser som används för näringsverksamhet. Det kan också konstateras att bostäder är undantagna från inspektionsrätten på vissa områden (se t.ex. 26 § produktsäkerhetslagen [2004:451] och 12 § lagen [1993:584] om medicintekniska produkter). Så är dock inte fallet på andra områden (se t.ex. 5 kap. 5 § konkurrenslagen [2008:579]).

I likhet med bl.a. *Stockholms tingsrätt (Patent- och marknadsdomstolen)*, och *Stockholms universitet (juridiska fakulteten)* anser regeringen att ett generellt undantag för bostäder från inspektionsrätten är svårförenligt med utformningen av 2017 års konsumentskyddsförordning. Bostäder ska därför inte undantas från inspektionsrätten. En annan sak är, som *Stockholms tingsrätt (Patent- och marknadsdomstolen)* anför, att det förhållandet att en inspektion planeras genomföras i en bostad är en omständighet som bör beaktas vid bedömningen av om åtgärden är proportionerlig. På det sättet säkerställs att inspektion inte används i en högre utsträckning än vad som är rimligt, utifrån vad som står att vinna med inspektionen i förhållande till det intrång som åtgärden innebär för näringsidkaren.

Med beaktande av att bestämmelserna får tolkas i ljuset av förordningen är regeringens bedömning att de nuvarande uttryckssätten som används i de relevanta lagarna i övrigt uppfyller de krav som förordningen ställer på att myndigheterna ska få tillträde till lokaler, mark eller transportmedel som utnyttjas av den näringsidkare som utreds.

Föreläggande om inspektion utan föregående domstolsprövning eller uppmaning

I det lagstiftningsärende som föregick ändringarna med anledning av 2004 års konsumentskyddsförordning övervägdes om det bör krävas ett godkännande i domstol för att KO ska få genomföra en inspektion (prop. 2006/07:6 s. 29 f.). Det konstaterades att KO inte ska få göra oanmälda inspektioner och inte heller inspektioner i bostäder. Vidare noterades att ytterligare en begränsning är att tillträde till näringsidkarens lokaler bara får ske i den utsträckning som behövs för tillsynen. KO måste vidare tillämpa proportionalitetsprincipen vid bedömningen i ett enskilt fall om en inspektion bör ske. Slutligen anfördes att ett beslut om inspektion inte får fattas om det skulle komma i konflikt med grundläggande tryck- och yttrandefrihetsrättsliga principer. Med denna restriktiva utgångspunkt ansågs det inte vara motiverat att införa något krav på förhandsgodkännande från domstol för att KO skulle få genomföra en inspektion.

Regeringen delar utredningens bedömning att inte heller de ändringar som nu föreslås i fråga om inspektionsrätten enligt marknadsföringslagen eller avtalsvillkorlagen motiverar ett förhandsgodkännande i domstol. Det gäller även med beaktande av att det inte ska finnas undantag för inspektion i bostäder.

Med anledning av vad *Stockholms tingsrätt (Patent- och marknadsdomstolen)* anför om att det finns ytterligare behov av att analysera om reglerna uppfyller Europeiska konventionen angående skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna (Europakonventionen), som gäller som lag i Sverige, och unionsrättens krav på rättssäkerhetsgarantier konstaterar regeringen att liknande reglering redan finns på andra områden, t.ex. i 20 § resegarantilagen och 56 § konsumentkreditlagen. Regleringen får anses vara förenlig med Europakonventionen och unionsrättens krav.

Som framgår av avsnitt 6.1 föreslås beträffande upplysningskyldigheten och skyldigheten att tillhandahålla handlingar att uppmaningskravet tas bort och att KO får rätt att utfärda ett föreläggande som direkt förenas med vite. Samma ändring föreslås när det gäller inspektionsrätten.

Även om, som *Konsumentverket* framhåller, en möjlighet att utföra oanmälda inspektioner skulle innebära att inspektion kan användas mer effektivt framstår det enligt regeringens mening inte som lämpligt att nu införa en sådan möjlighet.

Det finns inga hinder mot att myndigheterna för en dialog med näringsidkaren inom ramen för tillsynsärendet på det sätt som *Svensk Handel* anför.

Liksom när det gäller förelägganden att lämna information bör KO få bestämma att ett föreläggande om inspektion ska gälla omedelbart.

6.3 Utpekade behöriga myndigheters möjlighet att få bistånd av andra myndigheter

Regeringens bedömning: Det saknas behov av bestämmelser om utpekade behöriga myndigheters möjlighet att få bistånd av andra myndigheter.

Utredningens bedömning överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: De flesta av remissinstanserna tillstyrker eller har inget att invända mot utredningens bedömning. *Konsumentverket* befarar att inspektionsrätten inte kommer kunna användas effektivt om bistånd inte kan fås av Kronofogdemyndigheten eller Polismyndigheten.

Skälen för regeringens bedömning

Utgångspunkter

Artikel 10 i 2017 års konsumentskyddsförordning innehåller bestämmelser om utövandet av utrednings- och tillsynsbefogenheterna. Av artikeln framgår att ett alternativ till att den behöriga myndigheten utövar befogenheten inom ramen för sin egen myndighetsutövning är att det, när så är lämpligt, sker med bistånd av andra myndigheter. Ett annat alternativ är att den behöriga myndigheten ger ett uppdrag åt utsedda organ. Som framgår av det föregående kan en behörig myndighet enligt EU-förordningens artikel om inspektionsrätt i stället för att själv vidta åtgärder uppmana andra myndigheter att bl.a. undersöka eller beslagta handlingar.

Nya regler om bistånd av andra myndigheter?

Inledningsvis kan konstateras att den utpekade behöriga myndigheten inte på egen hand tvångsvis kan få tillgång till en handling eller tillträde till näringsidkarens lokaler (jfr NJA 2018 s. 936). Det som ligger närmast till hands att överväga är om myndigheten bör ges befogenhet att få bistånd av Kronofogdemyndigheten eller Polismyndigheten för att verkställa en sådan åtgärd. *Konsumentverket* menar att det finns en risk för att inspektionsrätten inte kommer kunna användas effektivt om sådant bistånd inte kan fås.

Det förekommer att lagstiftning som syftar till att skydda konsumenter innehåller en möjlighet till bistånd av andra myndigheter för genomförandet av tillsynsåtgärder. Så är t.ex. fallet när det gäller kontrollen av efterlevnaden av vissa produktsäkerhetskrav. I en del fall kan tillsynsmyndigheten ha rätt till biträde av Polismyndigheten vid tillsynen (se t.ex. 26 § produktsäkerhetslagen [2004:451] och 27 § livsmedelslagen [2006:804]). Andra sådana lagar, t.ex. lagen (1993:584) om medicintekniska produkter, innehåller i stället en rätt för tillsynsmyndigheten att vid tillsynen få handräckning av Kronofogdemyndigheten (12 §).

Det kan konstateras att ett sådant tvångsvist verkställande av en utrednings- eller tillsynsåtgärd är ingripande. Regeringen delar utredningens uppfattning att det kan ifrågasättas om en åtgärd av detta slag på denna del av konsumentskyddsområdet skulle stå i rimligt förhållande till vad som kan uppnås med åtgärden.

Både när det gäller skyldigheten att tillhandahålla handlingar och att hålla lokaler tillgängliga för inspektion kan ett föreläggande förenas med vite. Förfarandet hos KO föreslås även bli effektivare genom att det ska bli möjligt att direkt utfärda ett vitesföreläggande utan föregående uppmaning. Om den som berörs av föreläggandet inte följer detta, kan myndigheten inleda en process om vitets utdömande. Möjligheten till vitesföreläggande framstår som ett tillräckligt påtryckningsmedel för att få näringsidkaren eller någon annan att medverka i utredningen av ett ärende. Av dessa skäl saknas det behov av lagstiftning om bistånd av andra myndigheter.

7 Testköp

Regeringens förslag: Konsumentombudsmannens befogenheter vid tillämpningen av marknadsföringslagen och lagen om avtalsvillkor i konsumentförhållanden ska kompletteras med en rätt att köpa produkter respektive varor, tjänster eller andra nyttigheter under dold identitet (testköp). En förutsättning för tillämpning av befogenheten ska vara att testköpet är nödvändigt för tillsynen.

Näringsidkaren ska underrättas om testköpet så snart det kan ske utan att åtgärden förlorar sin betydelse.

Om det inte är oskäligt, ska Konsumentombudsmannen få besluta att näringsidkaren ska ersätta ombudsmannen med vad som har betalats vid testköpet. Konsumentombudsmannen ska i så fall erbjuda näringsidkaren att ta tillbaka det som köpts.

Motsvarande möjlighet till testköp ska införas för Finansinspektionen, Läke-medelsverket och Konsumentverket inom respektive tillsyn avseende de övriga lagar som omfattas av EU:s konsument-skyddsförordnings tillämpningsområde. Läke-medelsverket ska dock inte få besluta att näringsidkaren ska ersätta myndigheten med vad som har betalats vid testköpet och erbjuda näringsidkaren att ta tillbaka det som köpts.

Beslut om att kräva ersättning för vad som har betalats vid testköp ska få överklagas. Konsumentombudsmannens beslut ska få överklagas till Patent- och marknadsdomstolen och Konsumentverkets beslut ska få överklagas till allmän förvaltningsdomstol. Prövningstillstånd ska krävas vid överklagande till Patent- och marknadsöverdomstolen respektive kammarrätten.

Utredningens förslag överensstämmer delvis med regeringens. Utredningens lagtext är något annorlunda utformad. Utredningen föreslår att även Läke-medelsverket ska få besluta att näringsidkaren ska ersätta myndigheten med vad som har betalats vid testköpet. Vidare föreslår utredningen inte ändringar i lagen med kompletterande bestämmelser till EU:s geoblockeringsförordning.

Remissinstanserna: Remissutfallet är blandat. Vissa remissinstanser, däribland *Svensk Handel* och *NDM – Näringslivets Delegation för Marknadsrätt, Svensk Försäkring, Sparbankernas Riksförbund* och

Statens Järnvägar, avstyrker eller ifrågasätter att det införs bestämmelser som möjliggör för myndigheter att genomföra testköp under dold identitet, huvudsakligen med hänvisning till att myndighetsutövning ska ske på ett öppet och iakttagbart sätt. *Stockholms tingsrätt (Patent- och marknadsdomstolen)* anser att det är önskvärt att gränsdragningen mellan testköp i syfte att samla in bevis och s.k. brottsprovokation belyses på ett tydligare sätt. *Journalistförbundet* och *TU – Medier i Sverige* anför liknande synpunkter. *TU – Medier i Sverige* förespråkar att testköp endast ska få ske efter ansökan hos och beslut av domstol samt påpekar att konflikter kan uppstå mot det tryck- och yttrandefrihetsrättsliga området i de fall testköpen riktas mot medieföretag. *Kammarrätten i Stockholm* föreslår att ordet ”kräva” ska ersättas med ordet ”besluta” i relevanta paragrafer, eftersom det är fråga om beslut som kan överklagas. *Svenska Bankföreningen* och *Finansbolagens Förening* påpekar att det finns praktiska hinder, framför allt avseende identifikation, som innebär att testköp av finansiella tjänster inte kan genomföras. De framhåller också att det kan krävas omfattande insatser av banker och finansbolag för att rensa uppgifter hos dessa samt hos andra aktörer och myndigheter. Även i övrigt finns det svårigheter vid återgång av ett testköp av finansiella tjänster. Vidare pekar Svenska Bankföreningen på att lagen om betaltjänster är ett resultat av implementeringen av ett antal EU-direktiv och att ändringar i lagen om betaltjänster endast bör göras om det står klart att testköpsbestämmelser kommer att införas i de andra europeiska ländernas motsvarigheter till den lagen. *Konsumentverket* och *Sveriges Konsumenter* anför att myndigheter bör ges möjlighet att använda fingerade personuppgifter vid testköp, för att befogenheten ska kunna utövas i enlighet med förordningens syfte. *Konsumentverket* framhåller att det är viktigt att gränsdragningen mellan omvärldsbevakning och ett icke fullbordat testköp under dold identitet är tydlig samt att det kan ifrågasättas om det är nödvändigt med en skyldighet att underrätta näringsidkare om att icke fullbordade testköp har genomförts. Vidare menar *Konsumentverket* att krav på att befogenheten endast ska kunna nyttjas om det är nödvändigt för tillsynen i ”ett ärende” är begränsande, då tillsynsärenden sällan upprättas innan det finns en misstänkt överträdelse. *Svensk Handel* föreslår att det i instruktioner till myndigheterna ska tydliggöras när testköp kan aktualiseras. Organisationen motsätter sig vidare att kostnaden för ett testköp ska kunna påföras en näringsidkare som inte har brutit mot lagen. Även *NDM – Näringslivets Delegation för Marknadsrätt* motsätter sig att kostnaderna för testköp under dold identitet påförs näringsidkare. *Näringslivets Regelnämnd* har liknande synpunkter och påtalar att dolda testköp enligt EU-förordningen endast ska användas när vanliga testköp har visat sig vara utan verkan samt att förslaget därför utgör en överimplementering. *Finansinspektionen* anför att det är möjligt att innebörden av bestämmelsen om testköp i betaltjänstlagen kunde framgå tydligare.

Skälen för regeringens förslag

Utgångspunkter

Enligt artikel 9.3 d i 2017 års konsumentskyddsförordning ska behöriga myndigheter ges befogenhet att köpa in varor eller tjänster genom

testinköp, om nödvändigt under dold identitet, för att upptäcka överträdelse som omfattas av förordningen och för att samla in bevis. I befogenheten ingår att inspektera, observera, undersöka, demontera eller testa varor eller tjänster.

Som framgått kan det behövas kompletterande bestämmelser i nationell rätt för att reglera de närmare materiella förutsättningarna för utövandet av utredningsbefogenheterna i 2017 års konsumentskyddsförordning. En given utgångspunkt för övervägandena är att myndighetsutövning ska ske med stöd av lag i öppna och för medborgarna iakttagbara former. Myndighetsutövningen ska också stå i proportion till det behov som finns och inte provocera fram handlingar som annars inte hade ägt rum. Det utesluter inte att det finns vissa former av myndighetsverksamhet som för att vara effektiv måste innefatta dolda moment. Övervägandena bör utgå från sådana allmänna grunder för myndighetsutövning som ändamålsprincipen, behovsprincipen och proportionalitetsprincipen.

Köp under dold identitet

På det konsumenträttsliga området saknas det i svensk rätt bestämmelser om testköp. För att svenska myndigheter ska kunna utöva den befogenhet som 2017 års konsumentskyddsförordning föreskriver på ett rättssäkert, effektivt och proportionerligt sätt bör lagstiftningen kompletteras.

Lagen om betaltjänster omfattas av 2017 års konsumentskyddsförordning. Regeringen konstaterar därför, till skillnad från *Svenska Bankföreningen*, att bestämmelser om testköp bör införas även i den lagen. Det finns inte anledning att behandla lagen om betaltjänster på ett annat sätt än de andra lagar som behöver ändras till följd av 2017 års konsumentskyddsförordning. Till skillnad från *Finansinspektionen* anser regeringen att innebörden av bestämmelsen om testköp i betaltjänstlagen framgår på ett ändamålsenligt sätt i utredningens förslag.

Som redovisas i det följande kan praktiska hinder föreligga när det gäller att genomföra vissa köp under dold identitet. Vidare kan det beträffande vissa produkter vara olämpligt att myndigheterna genomför ett fullbordat köp. Att – som i 2017 års konsumentskyddsförordning – tala om ”testinköp” är då inte helt rättvisande. Också handlingar som inte utgör ett civilrättsligt fullbordat köp bör omfattas. Samtidigt ska inte alla åtgärder som myndigheter genomför utan att ge sin identitet till kända, t.ex. vid omvärldsbevakning på internet, falla under regleringen. *Konsumentverket* framhåller vikten av en tydlig gränsdragning mellan omvärldsbevakning och testköp. Regeringen konstaterar i den delen att det avgörande många gånger får anses vara huruvida någon form av kontaktuppgifter har uppgetts.

För att markera att åtgärden handlar om att vidta vissa konkreta åtgärder som normalt föregår ett köp framstår det som mest lämpligt att ansluta till förordningens terminologi. Just begreppet testinköp för dock tankarna till mer planmässiga köp som sker i större utsträckning. Åtgärden bör därför i stället benämnas testköp.

Enligt 2017 års konsumentskyddsförordning ska den behöriga myndigheten ha befogenhet att göra testköp, om nödvändigt under dold identitet. Bestämmelsen rör alltså såväl öppna som dolda köp. Det måste anses vara möjligt för myndigheten att genomföra köp i eget namn även utan

uttryckligt lagstöd. Ett dolt testköp skymmer dock den bakomliggande myndighetsutövningen och befogenheten bör därmed regleras i lag. I detta avseende föreligger det alltså behov av en kompletterande reglering.

Med anledning av vad bl.a. *Stockholms tingsrätt (Patent- och marknadsdomstolen)* pekat på om gränsdragningen mellan testköp i syfte att samla in bevis och s.k. brottsprovokation bör det framhållas att EU-förordningen gäller för all handel, både vid köp i fysiska butiker och digitala köp. Syftet är, enligt förordningen, att upptäcka överträdelse som omfattas av förordningen och att samla in bevis. Följden blir att resultatet av ett testköp kan ligga till grund för ingripanden mot näringsidkaren. Enligt regeringens mening bör befogenheten i nationell rätt ha samma tillämpningsområde, vilket är nödvändigt och angeläget för att ändamålet med 2017 års konsumentskyddsförordning ska kunna uppfyllas på ett effektivt sätt.

Eftersom bakgrunden till att bestämmelser om testköp föreslås införas är 2017 års konsumentskyddsförordning finns det inte, till skillnad från vad bl.a. *Svensk Handel* och *NDM – Näringslivets Delegation för Marknadsrätt* anför, utrymme att avstå från att införa befogenheten. Det följer av Sveriges internationella åtaganden att en möjlighet till testköp under dold identitet ska införas.

I EU-förordningen anges inte närmare vad som avses med att identiteten är dold. Utgångspunkten i svensk rätt är, som nyss framhållits, att myndighetsutövning ska ske öppet. Regeringen delar i den delen utredningens uppfattning att ett köp som i samband med tillsyn sker för myndighetens räkning men där myndigheten inte ger sig till känna är dolt.

Fingerade personnummer?

Köp i fysiska butiker innebär vanligen inte några praktiska svårigheter när det gäller att dölja syftet med köpet eller att skydda anonymiteten hos den som gör själva köpet. Den omvända situationen gäller som regel vid köp på internet. Där är det ofta nödvändigt att köparen uppger både namn och adress för att betalning och leverans ska kunna ske. I många fall är det nödvändigt att köparen legitimerar sig för att kunna hämta ut en vara. Ibland är också försäljningen organiserad så att en beställning kräver att personnummer anges. För att köp i dessa situationer ska kunna ske dolt måste myndigheten alltså uppge oriktiga uppgifter. Kravet på kundkännedom i lagen (2017:630) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism innebär att det när det gäller finansiella tjänster är nödvändigt med identifiering av kunden och kontroll av identiteten för att en affärsförbindelse ska kunna ingås. Även för andra tjänster kan det vara nödvändigt att kunden identifierar sig.

Det kan inte gärna krävas av enskilda tjänstemän att de utför myndighetsåtgärder genom att agera i privat namn. När det gäller namn och kontaktuppgifter bör situationen i stället ofta kunna hanteras genom att tjänstemannen uppger ett påhittat namn och andra neutrala kontaktuppgifter. Större praktiska problem inställer sig vid köp som kräver att personnummer anges. Det är i realiteten inte möjligt för myndigheten att konstruera ett påhittat personnummer som kan användas vid ett testköp. I stället skulle det krävas att myndigheten använder ett på särskilt sätt framtaget fingerat personnummer.

De myndigheter som pekas ut som behöriga enligt 2017 års konsument-skyddsförordning kan inte med stöd av gällande rätt genomföra köp som kräver att fingerade personnummer används. Möjligheten att verka under fingerade personuppgifter bör vara begränsad. En ordning med fingerade uppgifter förekommer i dag i situationer där en person riskerar att bli utsatt för allvarlig brottslighet som riktar sig mot hans eller hennes liv, hälsa, frihet eller frid. Under vissa förutsättningar kan en person då registreras i folkbokföringen med fingerade uppgifter (se lagen [1991:483] om fingerade personuppgifter). Ett annat fall är den begränsade möjligheten för tjänstemän inom polisen och Försvarmaktens försvarsunderrättelse-verksamhet att verka under s.k. kvalificerad skyddsidentitet (se lagen [2006:939] om kvalificerade skyddsidentiteter).

Ett alternativ skulle vara att använda samma konstruktion som vid köp av nya psykoaktiva substanser, dvs. att Polismyndigheten får i uppdrag att genomföra köpet med hjälp av fingerade uppgifter (se 11 a § lagen [1992:860] om kontroll av narkotika). Men i den situationen avser köpet substanser som kan komma att klassificeras som narkotika. I det här fallet ska köpet i stället ske i syfte att kontrollera att den marknadsförings-rättsliga lagstiftningen följs. Regeringen delar utredningens uppfattning att uppgiften att genomföra sådana testköp skulle framstå som verksamhets-främmande hos Polismyndigheten och att något sådant förslag inte bör lämnas.

En annan möjlighet skulle vara en lösning liknande den som föreslogs av 2016 års marknadskontrollutredning (SOU 2017:69 s. 241 f.) för marknadskontrollmyndigheter, nämligen att varje sådan myndighet har tillgång till en uppsättning fingerade personuppgifter för inköpsändamål. Enligt den utredningen kräver dock frågan om hur detta ska hanteras praktiskt ytterligare överväganden. Utredningen bedömde därför det som mest ändamålsenligt att regeringen bemyndigas att meddela föreskrifter om hur inköp som kräver fingerade personuppgifter ska genomföras.

Det finns visserligen skäl som talar för att lämna ett motsvarande förslag som 2016 års marknadskontrollutredning. Ett sådant förslag torde innebära att en särskild ordning för framtagande av fingerade personnummer att användas vid testköpen behövde inrättas. Särskilt med beaktande av den restriktiva synen i Sverige när det gäller att verka under annan identitet delar regeringen utredningens bedömning att det inte framstår som vare sig rimligt eller lämpligt att för detta enstaka ändamål konstruera ett sådant system.

Vid testköp som kräver användning av personnummer eller annan identifiering kan det alltså som *Svenska Bankföreningen* och *Finansbolagens Förening* anför, i vart fall i dagsläget, komma att finnas praktiska hinder för genomförandet. Trots det bör bestämmelsen om testköp få en neutral utformning. Till skillnad från vad *Konsumentverket* och *Sveriges Konsumenter* anför bör det anges att köpet får ske under dold identitet, utan att det i lagtext närmare konkretiseras vad som avses med detta. Med en sådan utformning ges myndigheten en lagstadgad rätt att genomföra testköp under alla former av dold identitet. Om myndigheter framöver ges författningsgrundad möjlighet att verka under ett fingerat personnummer, kan det praktiska tillämpningsområdet därmed bli större.

Det är enligt regeringens mening lämpligt att möjligheten till testköp omfattar samma objekt som den tillämpade lagen i övrigt. Samtidigt ligger

det i sakens natur att vissa produkter inte lämpar sig för ett testköp, i vart fall inte ett fullbordat sådant. Myndigheten får göra en bedömning i det enskilda fallet om det är lämpligt att köpa en viss produkt, även om lagen i och för sig formellt ger möjlighet till det.

Krav på domstolsbeslut?

Enligt artikel 10 i 2017 års konsumentskyddsförordning är det upp till respektive medlemsstat att avgöra om de behöriga myndigheterna ska kunna utöva utrednings- och tillsynsbefogenheterna direkt inom ramen för sin egen myndighetsutövning, om uppdrag ska ges åt utsedda organ eller om det ska finnas krav på ansökan till domstol.

I likhet med utredningen, och till skillnad från *TU – Medier i Sverige*, menar regeringen att ett testköp inte är av sådan karaktär att det är nödvändigt att domstol beslutar om det. I stället bör myndigheten kunna genomföra köpet inom ramen för sin egen myndighetsutövning. Detta utesluter inte att en myndighet, i ett fall där det är möjligt och lämpligt, begär bistånd av andra myndigheter för att genomföra köpet.

Testköpet bör vara nödvändigt för tillsynen

Regeringen konstaterar att dolda testköp utgör ett undantag från principen om att myndighetsutövning ska ske öppet. Det bör därför i författning uppställas villkor för när sådana köp får genomföras. Av 2017 års konsumentskyddsförordning framgår att köpet får ske dolt om det är nödvändigt. Samma begränsning bör gälla i nationell rätt. Det får anses vara överflödigt att därutöver ange att det ska vara fråga om tillsyn i ett ärende. Enligt regeringen finns det inte anledning att, som *Näringslivets Regelnämnd* anför, föreskriva att vanliga testköp ska ha visat sig vara utan verkan för att dolda testköp ska kunna användas.

Myndigheten bör ha inlett en tillsynsåtgärd mot en viss näringsidkare för att ett testköp alls ska få ske. I kravet på att testköpet ska vara nödvändigt ligger att möjligheten att agera dolt ska vara en grundläggande förutsättning för att tillsynen ska vara effektiv. Vad *Konsumentverket* har angett om att tillsynsärenden sällan upprättas innan det finns en misstänkt överträdelse föranleder inte någon annan bedömning.

Ett testköp innebär ett ingrepp i ett enskilt intresse. Inför ställningstagandet till om ett testköp ska ske ska myndigheten göra en proportionalitetsbedömning. Att en sådan bedömning ska ske följer av 5 § förvaltningslagen.

Näringsidkaren bör underrättas efter köpet

I att testköpet sker dolt ligger att myndigheten inte ger sig till känna vid själva genomförandet. Det bör inte krävas att myndigheten i förväg underrättar näringsidkaren om att ett testköp någon gång framöver kan komma att genomföras. Med beaktande av principen om öppenhet i myndighetsutövning anser regeringen dock, till skillnad från *Konsumentverket*, att en myndighet bör vara skyldig att underrätta näringsidkaren när testköpet väl har ägt rum. Testköpet är visserligen redan genomfört och näringsidkaren kan inte angripa åtgärden med ett överklagande. Underrättelsen bidrar dock till att göra det dolda inslaget mindre påtagligt genom att näringsidkaren får vetskap om detta i efterhand.

Beroende på vad syftet med ett testköp är kan en skyldighet att omedelbart underrätta näringsidkaren efter köpet medföra att åtgärden förlorar sin betydelse. Näringsidkaren bör därför underrättas om testköpet så snart det kan ske utan att åtgärden förlorar sin betydelse.

Hantering av det som köpts

Befogenheten enligt 2017 års konsumentskyddsförordning innefattar rätten att inspektera, observera, undersöka, demontera eller testa varor eller tjänster. Dessa befogenheter följer normalt med ett köp. I detta avseende saknas behov av någon särskild reglering. Det kan samtidigt noteras att reglering på andra områden, t.ex. i fråga om upphovsrätt, kan innebära begränsningar när det gäller möjligheten att förfoga över produkten.

Rätt att kräva ersättning

Även om myndigheten vid ett testköp uppträder som konsument, är den naturligtvis inte konsument i egentlig mening. Myndigheten kan inte göra gällande de civilrättsliga rättigheter som tillkommer en konsument, t.ex. möjligheten att utöva ångerrätt. Utan någon särskild reglering skulle myndigheten på vanligt sätt vara betalningsskyldig för produkten, liksom skyldig att följa de andra villkor som kan finnas i avtalet.

I skäl 13 till 2017 års konsumentskyddsförordning anges att befogenheten att köpa varor eller tjänster genom testköp kan inbegripa behöriga myndigheters befogenhet att säkerställa återbetalningar, förutsatt att dessa inte är oproportionella och även i övrigt förenliga med unionsrätten och nationell rätt.

En möjlighet till kostnadsfria testköp skulle ligga väl i linje med regleringen avseende KO:s tillgång till i huvudsak fria varuprover enligt marknadsföringslagen. Enligt 46 § första stycket denna lag får KO lämna ersättning för varuprover endast om det finns särskilda skäl. Till skillnad från bl.a. *Svensk Handel* och *NDM – Näringslivets Delegation för Marknadsrätt* anser regeringen att det är lämpligt att införa en ordning som gör det möjligt att kräva att näringsidkaren ersätter vad som har betalats vid testköpet. Detta bör gälla utan begränsning till endast fall där näringsidkaren har brutit mot lagen. *Kammarrätten i Stockholm* har lämnat redaktionella synpunkter på lagtexten som innebär att ordet ”kräva” ska ersättas med ”besluta”. Enligt regeringens mening är detta en justering som innebär en lämpligare utformning av bestämmelsen. Regeringen anser därför att lagtexten bör utformas i linje med domstolens synpunkt.

Enligt nyss nämnda skäl i förordningen får ersättning inte krävas om det skulle vara oproportionerligt. Liksom beträffande varuprover bör det finnas ett visst utrymme att låta myndigheten stå för kostnaderna i samband med testköpet. Krav på ersättning bör inte kunna framställas om det skulle vara oskäligt mot näringsidkaren. Vidare kan det i undantagsfall finnas situationer när myndigheten bör kunna avstå från att kräva ersättning av andra skäl än att ett krav skulle vara oskäligt. Ett typfall är om kostnaden för det köpta har varit låg, samtidigt som ett krav på ersättning medför påtagligt administrativt merarbete.

Vid ett sådant testköp som föreslås står inte det som köpet avser i fokus, utan näringsidkarens marknadsföring av det sålda. Om ersättningskrav

framställs bör myndigheten vara skyldig att erbjuda näringsidkaren att, utan kostnad för myndigheten, ta tillbaka produkten.

I de fall köpet avsett en tjänst blir det inte aktuellt med något återtagande och det föreligger i en sådan situation ingen skyldighet för näringsidkaren att utföra tjänsten.

Bestämmelser om försäljning av läkemedel finns bl.a. i lagen (2009:366) om handel med läkemedel och i Läkemedelsverkets föreskrifter (LVFS 2009:9) om detaljhandel med läkemedel. De särskilda regler som gäller för handel med läkemedel medför att Läkemedelsverket inte bör få erbjuda en näringsidkare att ta tillbaka ett läkemedel som har köpts vid ett testköp. Det bedöms därmed inte ändamålsenligt att Läkemedelsverket ska kunna framställa ersättningskrav för ett sådant läkemedel.

I likhet med utredningen anser regeringen att myndighetens beslut om ersättningskrav i samband med ett testköp bör kunna överklagas till domstol. En rätt att överklaga ett sådant beslut bör införas i marknadsföringslagen, avtalsvillkorlagen och lagen med kompletterande bestämmelser till EU:s geoblockeringsförordning. När det gäller betaltjänstlagen, lagen om verksamhet med bostadskrediter och läkemedelslagen följer en rätt att överklaga redan av den i respektive lag generella överklagandebestämelsen.

Regeringen anser, till skillnad från *TU – Medier i Sverige*, inte att regleringen innebär några konkreta risker i förhållande till tryck- och yttrandefriheten.

8 Varningsmeddelande

Regeringens förslag: Det ska införas en skyldighet i marknadsföringslagen för den näringsidkare vars marknadsföring på internet har bedömts vara otillbörlig att, efter föreläggande av Konsumentombudsmannen, ta in ett varningsmeddelande som tydligt visas i samband med besök på webbplatsen. En sådan skyldighet ska också gälla för en värdtjänstleverantör eller internetleverantör. Ett föreläggande ska bara få meddelas om inga andra effektiva medel är tillgängliga, överträdelsens allvar motiverar det och webbplatsen inte omfattas av tryckfrihetsförordningens eller yttrandefrihetsgrundlagens skydd. Motsvarande skyldighet ska gälla enligt avtalsvillkorlagen när en näringsidkare använder oskäligen avtalsvillkor vid försäljning på internet.

Konsumentombudsmannen ska få bestämma att ett beslut om föreläggande ska gälla omedelbart.

När ändrade förhållanden föranleder det, ska Konsumentombudsmannen kunna besluta att skyldigheten att upprätta meddelandet inte längre ska gälla.

Motsvarande reglering ska gälla enligt de lagar som Finansinspektionen, Läkemedelsverket och Konsumentverket har tillsyn över och som omfattas av förordningens tillämpningsområde.

Ett föreläggande som meddelas enligt de lagar som Konsumentombudsmannen och Konsumentverket har tillsyn över ska förenas med vite, om det inte av särskilda skäl är obehövligt.

Beslut om föreläggande att upprätta ett varningsmeddelande ska få överklagas av den som föreläggandet riktar sig mot och av den näringsidkare vars webbplats eller marknadsföring berörs av varningsmeddelandet. Detsamma ska gälla beslut att inte ändra beslut om att upprätta ett varningsmeddelande. Konsumentombudsmannens beslut ska få överklagas till Patent- och marknadsdomstolen och Konsumentverkets beslut ska få överklagas till allmän förvaltningsdomstol. Prövnings-tillstånd ska krävas vid överklagande till Patent- och marknadsöverdomstolen respektive kammarrätten.

Utredningens förslag överensstämmer delvis med regeringens. Utredningen föreslår en skyldighet för näringsidkare att ta in ett varningsmeddelande om överträdelsens allvar motiverar det. En sådan skyldighet föreslås föreligga för värdtjänstleverantören och internetleverantörerna endast om inga andra effektiva medel står till buds. Näringsidkaren, värdtjänstleverantören och internetleverantören föreslås få åläggas att fullgöra skyldigheten. Frågan om åläggande att ta in ett varningsmeddelande ska prövas av Patent- och marknadsdomstolen efter ansökan av KO. En näringsidkare som överträder ett åläggande om att ta in ett varningsmeddelande föreslås kunna bli skadeståndsskyldig. Beträffande de lagar som Finansinspektionen och Läkemedelsverket har tillsyn över föreslår utredningen att prövningen ska göras av allmän förvaltningsdomstol. I fall som inte är av större vikt föreslår utredningen dock att prövningen ska få göras av respektive behörig myndighet. Utredningen föreslår inte något uttryckligt undantag för webbplatser som omfattas av tryckfrihetsförordningens eller yttrandefrihetsgrundlagens skydd.

Remissinstanserna: Remissutfallet är blandat. Några remissinstanser, däribland *TU – Medier i Sverige* och *Telenor Sverige AB*, anför att varningsmeddelanden inte framstår som ändamålsenliga eller avstyrker att en möjlighet till varningsmeddelanden införs. *Internetstiftelsen* anför att skyldigheten för en värdtjänst- eller internetleverantör att upprätta ett varningsmeddelande inte är förenlig med ett öppet, neutralt och säkert internet. *IT&Telekomföretagen* avstyrker förslaget och anför att det finns tekniska invändningar samt att det skulle bryta mot reglerna om nätneutralitet, budbärarneutralitet och GDPR att genomföra förslagen. Enligt *IT&Telekomföretagen* är det inte heller uppenbart att förordningen ska förstås på det sätt som utredningen har gjort. *Telenor Sverige AB* och *Föreningen SNUS* lämnar liknande synpunkter vad gäller de tekniska möjligheterna att föra in varningsmeddelanden och hur förordningen ska tolkas. *Post- och telestyrelsen* avstyrker att internetleverantörer ska vara skyldiga att ta in varningsmeddelande, då kostnaderna för att ta fram en teknisk lösning för varningsmeddelanden framstår som oproportionerliga. *Netnod* anser att den utökade användningen av säkerhetsmekanismer såsom digitala signaturer som kryptering inte har beaktats tillräckligt samt att mellanhandsansvaret för värdtjänst- och internetleverantörer ska begränsas till de tjänster som de tillhandahåller och att åtgärder ska stanna vid sådana som inte påverkar etablerade säkerhetsfunktioner. *Stockholms tingsrätt (Patent- och marknadsdomstolen)* anser att det bör övervägas om regleringen om varningsmeddelande ska utformas på ett sätt som motsvarar marknadsföringslagens bestämmelser om förbud och åläggande. På det sättet säkerställs att varningsmeddelanden endast tas in efter att

domstol – eller i fall som inte är av större vikt KO – meddelar ett formellt och överklagbart beslut. Enligt domstolen bör det också analyseras hur en näringsidkare ska ges möjlighet att intervensera i en process mot en värdtjänst- och internetleverantör, eller att överklaga beslutet. Även *Svea hovrätt (Patent- och marknadsöverdomstolen)* förespråkar att det ska övervägas ytterligare om näringsidkaren ges tillräckliga möjligheter till en rättslig prövning då en värdtjänst- eller internetleverantör har uppmanats eller ålagts att ta in ett varningsmeddelande. Domstolen pekar vidare på att, enligt artikel 9.4 g i förordningen, en grundläggande förutsättning för att en behörig myndighet ska ha befogenhet att beordra att en varning tas in tycks vara att inga andra effektiva medel står till buds. Enligt domstolens mening bör denna grundläggande förutsättning framgå av bestämmelsen. Vidare framhåller domstolen att det inte framgår av den föreslagna lagtexten vad ett varningsmeddelande ska avse. *Konsumentverket* anser att det bör övervägas att precisera rekvisiten för allvarlig skada på konsumenternas kollektiva intressen i marknadsföringslagen. Myndigheten framhåller också att det torde vara svårt för värdtjänst- eller internetleverantörer att bedöma om en överträdelse har upphört, varför en ordning där den myndighet som har begärt att ett varningsmeddelande ska utfärdas har ett ansvar för att fortlöpande kontrollera att det finns skäl för att ha meddelandet kvar förespråkas. *Publicistklubben, Journalistförbundet* och *TU – Medier i Sverige* anför att när det gäller webbpubliceringar som drivs av etablerade medieföretag eller enskilda som har skaffat sig utgivningsbevis för en webbplats kan bestämmelser om varningsmeddelande inte genomföras utan en grundlagsändring. Orsaken är det s.k. ensamansvaret i yttrandefrihetsgrundlagarna, där endast en person – i första hand utgivaren – har att ta ansvar för såväl redaktionellt material som annonser. Instanserna anser att det bör framgå att bestämmelserna om varningsmeddelande inte är tänkta att tillämpas på webbplatser som faller under yttrandefrihetsgrundlagarna. *Myndigheten för press, radio och tv* har liknande synpunkter och anför att den s.k. bilageregeln utvidgades vid årsskiftet samt att tryckfrihetsförordningen numera är tillämplig på visst tillhandahållande ur databaser, varför tryckfrihetsförordningen skulle kunna vara tillämplig på webbplatser som berörs av skyldigheten att föra in varningsmeddelanden. *Stockholms universitet (juridiska fakulteten)* anför att tolkningen av artikel 9.4 g i EU-förordningen, angående de olika tillsynsbefogenheterna, förefaller vara alltför restriktiv och tillåter inte att förordningen uppnår sin fulla verkan. Vidare pekar universitetet på att det inte är uteslutet att det uppstår skillnader och spänningar mellan svensk grundlag och EU-rättighetsstadgan, t.ex. vad gäller skyddet för tryck- och yttrandefriheten. *Finansinspektionen* föreslår att ändringarna i lagen om betaltjänster och lagen om verksamhet med bostadskrediter ges en annan och enklare språklig utformning. *Sveriges advokatsamfund* ifrågasätter om inte ett varningsmeddelande i sig är av sådan ingripande natur och medför överväganden av sådan rättslig karaktär att det uteslutande bör prövas av domstol. Även *Svensk Handel, Näringslivets Regelnämnd* och *NDM – Näringslivets Delegation för Marknadsrätt* anser att varningsmeddelanden först ska kunna åläggas efter beslut av domstol. Svensk Handel framhåller att det vid utformningen av lagstiftningen måste beaktas att ett varningsmeddelande kan leda till stora kostnader för näringsidkare, vilket kan bli mer kännbart för mindre företag än för större. Det bör enligt Svensk

Handel vara möjligt för ett företag som felaktigt har ålagts varningsmeddelande att få ekonomisk kompensation för sin skada. *Förvaltningsrätten i Stockholm* och *Förvaltningsrätten i Uppsala* avstyrker att ett åläggande om att ta in ett varningsmeddelande ska föregås av ett ansökningsförfarande hos domstol, eftersom förslaget avviker från den ordning som normalt gäller i förvaltningsdomstolarna. Beslut om varningsmeddelande bör enligt domstolarna fattas av behörig myndighet. Domstolarna pekar på att det genom en enhetlig processordning inte heller uppstår någon gränsdragningsproblematik mellan svåra och mindre svåra överträdelse. Vidare förordrar domstolarna att myndigheterna ska få besluta att deras förelägganden ska gälla omedelbart och som första instans få förena föreläggandena med vite. Även *Kammarrätten i Stockholm* pekar på att förfarandet skiljer sig från den förvaltningsrättsliga processordningen och kan leda till vissa praktiska svårigheter.

Skälen för regeringens förslag

Utgångspunkter

I 2017 års konsumentskyddsförordning finns bestämmelser som rör befogenheter kopplade till s.k. onlinegränssnitt (artikel 9.4 g). Med onlinegränssnitt avses programvara, inbegripet en webbplats, en del av en webbplats eller en applikation, som administreras av en näringsidkare eller för en näringsidkares räkning och som tjänar till att ge konsumenter tillgång till näringsidkarens varor eller tjänster (artikel 3.15). Befogenheterna aktualiseras om inga andra effektiva medel står till buds för att se till att en överträdelse som omfattas av förordningen upphör eller förbjuds. Syftet med åtgärden ska vara att förebygga risk för allvarlig skada på konsumenternas kollektiva intressen. I förordningen anges befogenheterna enligt följande:

- i) befogenhet att ta bort innehåll eller begränsa åtkomsten till ett onlinegränssnitt eller beordra att en varning tydligt visas för konsumenter när de använder ett onlinegränssnitt,
- ii) befogenhet att beordra en värdtjänstleverantör att ta bort eller förhindra eller begränsa åtkomst till ett onlinegränssnitt, eller
- iii) befogenhet att när så är lämpligt beordra ett domänregister eller en domänregistrator att radera ett fullt kvalificerat domännamn och att tillåta den berörda behöriga myndigheten att registrera detta, inbegripet genom att anmoda en tredje part eller en annan myndighet att genomföra dessa åtgärder.

Vid övervägandena av vilka lagändringar som behöver genomföras med anledning av 2017 års konsumentskyddsförordning är det viktigt att skyddet för grundläggande fri- och rättigheter, t.ex. tryck- och yttrandefriheten, beaktas och att de bedömningar som görs och förslag som lämnas är förenliga med svensk grundlag, EU:s stadga om de grundläggande rättigheterna, Europakonventionen och Sveriges folkrättsliga förpliktelser i övrigt (jfr artikel 10.2 och skäl 52 i 2017 års konsumentskyddsförordning).

Sverige röstade nej till 2017 års konsumentskyddsförordning. Befogenheterna som handlar om att myndigheter ska kunna bl.a. begära att värdtjänstleverantörer tar bort, omöjliggör eller begränsar åtkomst till en webbplats ansågs för långtgående och oproportionerliga i förhållande till syftet att säkerställa ett högt konsumentskydd (regeringens skrivelse 2017/18:118 s. 212). Sverige motsatte sig under förhandlingarna dock inte den del av befogenheterna som avser varningsmeddelanden.

En skyldighet att upprätta ett varningsmeddelande som visas vid besök på en webbplats bör införas

De befogenheter i förordningen som rör webbplatser pekar inte närmare ut mot vem myndigheten kan rikta en åtgärd. Nationella lagstiftningsåtgärder är inte minst av det skälet nödvändiga för att reglera de närmare förutsättningarna för utövandet av de befogenheter som anges i 2017 års konsumentskyddsförordning.

De befogenheter som räknas upp i artikel 9.4 g överlappar varandra på så sätt att det inte kan vara aktuellt att tillämpa dessa samtidigt. Utredningens analys av befogenheterna som räknas upp i artikeln visar att dessa är alternativa till varandra. Till skillnad från *Stockholms universitet (juridiska fakulteten)* anser regeringen inte att utredningens tolkning är för restriktiv. Regeringen instämmer i utredningens slutsats att ordalydelsen av artikel 9.4 g talar för att befogenheterna i förordningen är alternativa och att vad som i övrigt kan utläsas av förordningen inte talar emot en sådan tolkning av förordningen. Regeringen delar även utredningens uppfattning att varningsmeddelanden är mindre ingripande än övriga åtgärder och bäst förenliga med yttrandefriheten och informationsfriheten.

Till skillnad från vad bl.a. *IT&Telekomföretagen, Telenor Sverige AB* och *Netnod* anför finns det enligt regeringens mening inte förutsättningar att av tekniska eller andra skäl avstå från att införa befogenheten för tillsynsmyndigheter att besluta att en varning ska visas på det sätt som förordningen föreskriver. Det följer av Sveriges internationella åtaganden att en möjlighet till varningsmeddelande ska införas.

I likhet med utredningen anser regeringen att övervägandena när det gäller åtgärder beträffande webbplatser bör avse det alternativ som gäller varningsmeddelanden.

Allmänt om en lagreglering av varningsmeddelande

Enligt den befogenhet i 2017 års konsumentskyddsförordning som avser varningsmeddelanden ska behöriga myndigheter kunna beordra att en varning tydligt visas för konsumenterna när de besöker en webbplats.

En grundläggande förutsättning för att ett varningsmeddelande ska aktualiseras bör vara att näringsidkaren begår en överträdelse mot den konsumentskyddande lagstiftningen. För marknadsföringslagens del innebär det att marknadsföringen är otillbörlig, t.ex. genom att vara vilseledande. När det gäller avtalsvillkorlagen handlar det i stället om att näringsidkaren tillämpar oskäliga avtalsvillkor. Beträffande lagen om betaltjänster, lagen om verksamhet med bostadskrediter, läkemedelslagen, och lagen med kompletterande bestämmelser till EU:s geoblockeringsförordning rör det sig om överträdelser av de bestämmelser som omfattas av EU-förordningens tillämpningsområde.

Ett varningsmeddelande på internet är inte direkt inriktat på ett upphörande av den överträdelse som sker av den konsumentskyddande lagstiftningen. I stället syftar meddelandet till att begränsa skadeverkningarna av överträdelsen genom att varna konsumenterna för denna. Någon riktigt jämförbar åtgärd eller sanktion finns för närvarande inte i de lagar som omfattas av 2017 års konsumentskyddsförordning. Enligt regeringens mening behövs en ny materiell regel som dels föreskriver en skyldighet att ta in ett varningsmeddelande, dels anger de närmare förutsättningarna för denna. Som *Finansinspektionen* anför bör bestämmelserna ha en så enkel språklig utformning som möjligt.

De situationer som bör omfattas

Av EU-förordningen framgår att syftet med ett varningsmeddelande ska vara att förebygga risken för allvarlig skada på konsumenternas kollektiva intressen. Enligt artikel 3.14 definieras skada på konsumenters kollektiva intressen som en faktisk eller potentiell skada på intressena för ett antal konsumenter som berörs av överträdelser, med ett på vissa sätt definierat gränsöverskridande inslag.

Förordningen tar sikte på överträdelser som kan leda till allvarlig skada. Det är endast kvalificerade överträdelser som kan medföra en skyldighet att ta in ett varningsmeddelande. I likhet med den prövning som ska göras av om marknadsstörsavgift ska åläggas bör det vara överträdelsens allvar som är avgörande. Utöver vad som nu har konstateras om att det ska vara fråga om överträdelser av kvalificerad sort kan det svårigen göras någon närmare precisering. Det finns enligt regeringen inte anledning att, som *Konsumentverket* anser, precisera rekvisiten för allvarlig skada på konsumenternas kollektiva intressen. Frågan får överlämnas till rättstillämpningen, där en bedömning ska göras i det enskilda fallet efter en samlad bedömning av de omständigheter som ligger till grund för beslutet.

Utformningen av varningsmeddelandet

Utgångspunkten bör vara att det är den som beslutar om varningsmeddelandet som ansvarar för utformningen av det (och alltså inte den som är skyldig att ta in det). Meddelandet bör lämpligen utformas som en varning och klart informera konsumenterna om i vilket avseende marknadsföringen är lagstridig. För att få god effekt bör varningsmeddelandet tydligt framgå på webbplatsen. Som *Svea hovrätt (Patent- och marknadsöverdomstolen)* framhåller bör det av lagtexten framgå vad varningsmeddelandet ska avse, närmare bestämt i vilket avseende marknadsföringen eller motsvarande är otillbörlig.

Vem som bör vara skyldig att ta in meddelandet

Nästa fråga att ta ställning till är vem som bör vara skyldig att ta in ett varningsmeddelande. Allmänt sett kan det tänkas att en sådan skyldighet skulle kunna åligga endast näringsidkaren, endast vissa andra aktörer i den digitala miljön eller både näringsidkaren och vissa andra aktörer. I EU-förordningen preciseras inte uttryckligen vilka som avses.

I situationer när varningsmeddelande kan bli aktuellt torde andra åtgärder i hög utsträckning redan ha riktats mot näringsidkaren utan

resultat. Den grundläggande utgångspunkten för konsumentskydds- lagstiftningen är dock att näringsidkaren har vissa skyldigheter. Närings- idkaren är den som står för marknadsföringen, användningen av avtals- villkoren etc. Med beaktande av dessa förhållanden delar regeringen utred- ningens bedömning att det är rimligt och naturligt att näringsidkaren om- fattas av skyldigheten att visa varningsmeddelandet.

Enligt artikel 9.4 g inbegriper befogenheten att anmoda en tredje part att genomföra åtgärden. För att regleringen ska bli effektiv är det också nöd- vändigt att så kan ske, eftersom det många gånger kan ifrågasättas om en näringsidkare kommer att fullgöra sin skyldighet att ta in ett varnings- meddelande.

Bedömningen av om någon, utöver näringsidkaren, bör vara skyldig att ta in ett varningsmeddelande bör utgå från vilka aktörer som skulle ha möjlighet att ta in ett sådant meddelande.

I de fall då näringsidkaren anlitar en värdtjänstleverantör för lagring av den aktuella informationen, får leverantören förväntas ha tekniska och praktiska förutsättningar att ta in ett varningsmeddelande. Men även värdtjänstleverantören kan vara oseriös eller ha sitt säte på en plats som gör det svårt att genomföra ett förfarande med varningsmeddelande. Vidare förekommer det att näringsidkare inte anlitar någon värdtjänst- leverantör utan lagrar informationen på en egen server. Det finns därför behov av att kunna uppmana någon ytterligare aktör att ta in ett varnings- meddelande.

De aktörer som ligger närmast till hands är internetleverantörerna. Det kan visserligen i dag, som bl.a. *IT&Telekomföretagen* och *Netnod* för fram, finnas svårigheter av bl.a. teknisk natur för en internetleverantör att ta in ett varningsmeddelande. Som *Post- och telestyrelsen* anför kan det även medföra kostnader för den tekniska lösning som krävs. Dessa förhållanden utgör inte skäl att avstå från att införa regler om varningsmeddelande. Eventuella hinder av detta slag får enligt regeringens mening beaktas i den praktiska tillämpningen, vid bedömningen av om förutsättningarna att ålägga en aktör att upprätta ett varningsmeddelande i ett enskilt fall är uppfyllda.

För att varningsåtgärden ska bli effektiv kommer det normalt vara nödvändigt att rikta åtgärden mot flera leverantörer. Inte heller denna omständighet talar med tillräcklig styrka mot att låta internetleverantörer omfattas av en skyldighet att ta in ett varningsmeddelande.

Enligt regeringen finns det inte skäl att utforma bestämmelsen på så sätt att åtgärder i första hand ska riktas mot näringsidkaren. I många fall får, som har konstaterats, resultatlösa åtgärder redan antas ha vidtagits mot näringsidkaren innan varningsmeddelande blir aktuellt. Om varnings- meddelande som utgångspunkt ska riktas mot näringsidkaren riskerar det att medföra att åtgärden inte kan användas på ett så ändamålsenligt sätt som möjligt. Som *Svea hovrätt (Patent- och marknadsöverdomstolen)* förespråkar bör det, för att bestämmelsen ska överensstämma med förordn- ingens utformning, framgå att en förutsättning för att varningsmeddelande ska komma i fråga är att inga andra effektiva medel står till buds. Vidare bör, i linje med vad bl.a. *Publicistklubben* och *Journalistförbundet* för fram, ett undantag finnas för webbplatser som omfattas av tryckfrihets- förordningens och yttrandefrihetsgrundlagens skydd.

Förfarandet

Den avgörande frågan för om ett varningsmeddelande ska upprättas är om marknadsföringen är otillbörlig, att avtalsvillkoren är oskäligen eller att överträdelse sker mot den övriga aktuella lagstiftningen. Det kan visserligen röra sig om förhållandevis komplicerade avvägningar. Frågan kan också i och för sig behöva prövas för första gången när ett varningsmeddelande blir aktuellt. Mot bakgrund av de krav som finns för att ett varningsmeddelande ska bli aktuellt får det dock antas att andra åtgärder i de flesta fall redan har vidtagits innan ett sådant meddelande aktualiseras. Att beslut som är ingripande och kräver mer eller mindre svåra överväganden fattas av myndigheter är vanligt förekommande. Enligt regeringens bedömning är det, till skillnad från vad bl.a. *Sveriges advokatsamfund* och *Svensk handel* anser, inte här fråga om beslut som nödvändigtvis måste fattas av domstol som första instans. Som *Förvaltningsrätten i Stockholm*, *Förvaltningsrätten i Uppsala* och *Kammarrätten i Stockholm* anför skulle ett förfarande där ett åläggande om att ta in ett varningsmeddelande ska föregås av ett ansökningsförfarande också avvika från vad som annars gäller på det förvaltningsrättsliga området. Övervägande skäl talar enligt regeringens mening för att frågan ska prövas på samma sätt oavsett vilken lagstiftning det är som ska tillämpas. Det finns enligt regeringen inte heller skäl att, som *Stockholms tingsrätt (Patent- och marknadsdomstolen)* anför, utforma reglerna på ett sätt som motsvarar marknadsföringslagens bestämmelser om förbud och åläggande.

Genom att beslut fattas av behörig myndighet behöver inte heller en uppdelning upprätthållas mellan svåra och mindre svåra överträdelse på det sätt som utredningens förslag innebär. En beslutanderätt för behörig myndighet innebär också en möjlighet att snabbt och effektivt få ett varningsmeddelande till stånd. Förfarandet kan även förväntas bli mindre kostsamt, både för parterna och för samhället i stort. Ett beslut om varningsmeddelande bör mot denna bakgrund fattas av respektive myndighet.

De behöriga myndigheterna bör också ha möjlighet att bestämma att ett beslut ska gälla omedelbart.

Regeringen anser i likhet med utredningen att samma utrednings- och tillsynsbefogenheter som i övrigt gäller enligt respektive lag lämpligen bör tillämpas även när det gäller förelägganden att ta in ett varningsmeddelande.

I linje med vad *Stockholms tingsrätt (Patent- och marknadsdomstolen)* och *Svea hovrätt (Patent- och marknadsöverdomstolen)* anför bör det införas en rätt för den näringsidkare vars webbplats eller marknadsföring berörs av varningsmeddelandet att överklaga beslut om att varningsmeddelande ska upprättas. Även någon annan som får ett beslut om varningsmeddelande riktat mot sig bör kunna överklaga beslutet. Avseende KO:s beslut överklagas dessa till Patent- och marknadsdomstolen medan beslut av Finansinspektionen, Läkemedelsverket och Konsumentverket överklagas till allmän förvaltningsdomstol. Prövningstillstånd bör krävas vid överklagande till överrätt. En rätt att överklaga bör införas i marknadsföringslagen, avtalsvillkorslagen och lagen med kompletterande bestämmelser till EU:s geoblockeringsförordning. När det gäller betaltjänstlagen, lagen om verksamhet med bostadskrediter och läkemedelslagen följer en

rätt att överklaga redan av den i respektive lag generella överklagande-bestämmelsen.

Enligt marknadsföringslagen tillämpas i ärenden om överklagande av KO:s förelägganden bestämmelserna i 31 kap. rättegångsbalken om rättegångskostnader i brottmål. Samma regler bör gälla även för förelägganden om att ta in ett varningsmeddelande.

Huvudregeln är att var och en står sin rättegångskostnad i mål i de allmänna förvaltningsdomstolarna. Särskilt med beaktande av det förhållandet att ett föreläggande ska kunna riktas även mot en utomstående, kan det på goda grunder hävdas att det bör finnas rätt till ersättning för rättegångskostnad i de mål om varningsmeddelande som handläggs i förvaltningsdomstol. Frågan om rätt till ersättning för rättegångskostnad i förvaltningsdomstolarna har dock vidare implikationer. Regeringen delar utredningens uppfattning att det inte är tillräckligt motiverat att för just målen om varningsmeddelande göra avsteg från huvudregeln om att var och en står sin rättegångskostnad. Detta innebär att vid mål om föreläggande av varningsmeddelande enligt betaltjänstlagen, lagen om verksamhet med bostadskrediter, läkemedelslagen och lagen med kompletterande bestämmelser till EU:s geoblockeringsförordning kommer parterna som huvudregel att stå sina rättegångskostnader.

Vite och skadestånd

Enligt 2017 års konsumentskyddsförordning (artikel 9.4 h) ska behöriga myndigheter ha befogenhet att besluta om sanktioner för underlåtenhet att följa ett beslut eller föreläggande. Förbud och ålägganden enligt avtalsvillkorslagen och marknadsföringslagen ska förenas med vite, om det inte av särskilda skäl är obehövligt (3 § fjärde stycket avtalsvillkorslagen samt 26 § och 28 § andra stycket marknadsföringslagen). Detsamma bör gälla för ett föreläggande att ta in ett varningsmeddelande. Motsvarande bestämmelser bör införas i lagen med kompletterande bestämmelser till EU:s geoblockeringsförordning.

När det gäller betaltjänstlagen, lagen om verksamhet med bostadskrediter och läkemedelslagen får Finansinspektionen respektive Läke-medelsverket förena ett föreläggande med vite (se 8 kap. 25 § betaltjänstlagen, 6 kap. 18 § lagen om verksamhet med bostadskrediter och 14 kap. 3 § andra stycket läkemedelslagen). Även utan lagändring är det därmed möjligt för respektive myndighet att förena ett föreläggande med vite.

Det finns inte behov av att, vid sidan av bestämmelserna om vite, införa en särskild skadeståndsskyldighet för överträdelse av ett föreläggande om att upprätta ett varningsmeddelande.

Prövningen av om skyldigheten att visa ett varningsmeddelande kvarstår

Regeringen delar utredningens bedömning att ett föreläggande att visa ett varningsmeddelande bör bestå under den tid som det lagstridiga agerandet pågår. Den som har förelagts att ta in ett varningsmeddelande, men väljer att ta bort det trots att t.ex. den otillåtna marknadsföringen fortgår, kan drabbas av marknadsföringsrättsliga sanktioner, t.ex. kan ett vite dömas ut.

Regeringen instämmer i utredningens bedömning att rättssäkerhetsskäl talar för att det bör införas en ordning som möjliggör att näringsidkaren eller leverantören vid ändrade förhållanden, som innebär att det lagstridiga agerandet har upphört, på ett enkelt och smidigt sätt kan få ett beslut om att skyldigheten att visa varningsmeddelandet inte längre kvarstår. Det är lämpligt att myndigheten också på eget initiativ ska kunna pröva om skyldigheten kvarstår.

Myndighetens beslut i en fråga om upphörande av skyldigheten att visa ett varningsmeddelande bör kunna överklagas till den domstol som är ordinarie överinstans enligt respektive lag.

9 Behov av andra författningsändringar till följd av 2017 års konsumentskyddsförordning

9.1 Övriga utrednings- och tillsynsbefogenheter

Regeringens förslag: En tillsynsmyndighet enligt lagen med kompletterande bestämmelser till EU:s geoblockeringsförordning ska ha möjlighet att meddela de förelägganden som behövs i ett enskilt fall för att EU:s geoblockeringsförordning ska följas. Det ska även införas en befogenhet att förena sådana förelägganden med vite.

En sanktionsavgift enligt lagen med kompletterande bestämmelser till EU:s geoblockeringsförordning ska inte få tas ut för en överträdelse som omfattas av ett föreläggande som har förenats med vite om överträdelsen ligger till grund för en ansökan om utdömmande av vitet.

Regeringens bedömning: Det finns inte behov av författningsändringar med anledning av övriga befogenheter i 2017 års konsumentskyddsförordning.

Utredningens förslag och bedömning överensstämmer delvis med regeringens. Utredningen föreslår inte ändringar i lagen med kompletterande bestämmelser till EU:s geoblockeringsförordning.

Remissinstanserna: De remissinstanser som yttrar sig tillstyrker eller har inget att invända mot utredningens bedömning.

Skälen för regeringens förslag och bedömning

Ytterligare författningsändringar med anledning av EU:s geoblockeringsförordning

I artikel 10.2 EU:s geoblockeringsförordning anges att förordningen ska läggas till i uppräknningen av direktiv och förordningar som finns i bilagan till 2017 års konsumentskyddsförordning. Dock utgör geoblockeringsförordningen sådan unionslagstiftning som skyddar konsumenternas intressen enligt artikel 3.1 konsumentskyddsförordningen enbart när kunden är konsument.

För att uppfylla kraven i 2017 års konsumentskyddsförordning behöver således, som tidigare har framgått, tillsynsbefogenheter införas i lagen med kompletterande bestämmelser till EU:s geoblockeringsförordning. En tillsynsmyndighet enligt lagen behöver ha möjlighet att, utöver de befogenheter som behandlas i avsnitt 6–8, ha möjlighet att meddela de förelägganden som behövs i ett enskilt fall för att EU:s geoblockeringsförordning ska följas. Även sådana förelägganden ska kunna förenas med vite. Om de krav som anges i 35 § förvaltningslagen är uppfyllda får en myndighet bestämma att ett beslut ska verkställas omedelbart.

En sanktionsavgift enligt lagen med kompletterande bestämmelser till EU:s geoblockeringsförordning bör inte kunna tas ut för en överträdelse som omfattas av ett föreläggande som har förenats med vite om överträdelsen ligger till grund för en ansökan om utdömmande av vitet.

Interimistiska beslut

Av artikel 9.4 a i 2017 års konsumentskyddsförordning framgår att behöriga myndigheter ska ha befogenhet att vidta interimistiska åtgärder för att undvika risk för allvarlig skada på konsumenternas kollektiva intressen.

Enligt regeringens bedömning uppfyller de möjligheter som föreslås för behöriga myndigheter att fatta beslut som ska gälla omedelbart, vilka beslut sedan kan överklagas till domstol, de krav som ställs upp i EU-förordningen.

Åtagande om upphörande av överträdelse

Enligt artikel 9.4 b i 2017 års konsumentskyddsförordning ska behöriga myndigheter ha befogenhet att söka erhålla eller godkänna åtaganden från näringsidkaren om att upphöra med en överträdelse som omfattas av förordningen. Förordningen ställer inte upp något formkrav för godkännandet.

Även 2004 års konsumentskyddsförordning innehåller en bestämmelse om att behöriga myndigheter ska ha rätt att erhålla ett åtagande från en säljare eller leverantör om att upphöra med en överträdelse (artikel 4.6 e).

Utgångspunkten i myndigheternas arbete är att försöka få den som bryter mot den konsumenträttsliga regleringen att på frivillig väg ändra sitt beteende. Regeringen delar utredningens bedömning att det inte krävs författningsstöd för att myndigheterna ska kunna verka för och ta emot ett åtagande om att upphöra med en överträdelse.

Enligt artikel 9.4 h ska behöriga myndigheter ha befogenhet att besluta om sanktioner, t.ex. böter eller viten, för näringsidkarens underlåtenhet att följa ett åtagande. KO har visserligen inte någon möjlighet att direkt besluta om en sanktion då en näringsidkare inte följer ett åtagande. Men KO kan väcka talan i Patent- och marknadsdomstolen eller själv utfärda ett föreläggande, såvida förutsättningarna för det är uppfyllda.

Även Finansinspektionen, Läkemedelsverket och Konsumentverket kan vidta motsvarande åtgärder för att en överträdelse ska upphöra.

Bland annat sanktioner i form av förbud, ålägganden och förelägganden som förenas med vite kan bli aktuella. Regeringen instämmer i utredningens bedömning att det inte heller i detta avseende är nödvändigt med författningsändringar för att uppfylla 2017 års konsumentskyddsförordning.

Åtagande om kompensation

Enligt artikel 9.4 c i 2017 års konsumentskyddsförordning ska behöriga myndigheter ha befogenhet att från näringsidkaren, på näringsidkarens initiativ, ta emot ytterligare åtaganden om kompensatoriska åtgärder till förmån för konsumenter som har berörts av en påstådd överträdelse, eller att från näringsidkaren, när så är lämpligt, söka erhålla åtaganden om att erbjuda konsumenter adekvata kompensatoriska åtgärder. Av skäl 17 framgår att sådana kompensatoriska åtgärder kan avse bl.a. reparationer, prisavdrag och uppsägning av avtal. Motsvarande befogenhet finns inte i 2004 års konsumentskyddsförordning.

Liksom när det gäller åtaganden om att upphöra med överträdelser delar regeringen utredningens bedömning att det inte behövs författningsstöd för att myndigheter ska kunna verka för och ta emot åtaganden om kompensatoriska åtgärder.

Av artikel 9.7 i 2017 års konsumentskyddsförordning framgår att behöriga myndigheter ska få offentliggöra åtaganden från näringsidkaren. Det finns inget i nationell rätt som hindrar att myndigheten på detta sätt offentliggör den utfästelse om kompensation som näringsidkaren gett in för offentliggörande.

Om näringsidkaren inte följer sin utfästelse, kan KO väcka offentlig gruppptalan enligt lagen (2002:599) om grupprättegång med återopande av den utfästelse som näringsidkaren har lämnat. En gruppptalan kan väckas också när en civilrättslig utfästelse har sin grund i en överträdelse mot regelverk som Finansinspektionen, Läke-medelsverket eller Konsumentverket har tillsyn över.

Eftersom även näringsidkarens handlande efter ett köp kan anses utgöra marknadsföring, torde det ibland också vara möjligt att angripa en underlåtenhet att följa en utfästelse på marknadsrättslig väg.

Det saknas sammantaget behov av kompletteringar i detta avseende.

Information

Enligt artikel 9.4 d i 2017 års konsumentskyddsförordning ska behöriga myndigheter i tillämpliga fall ha befogenhet att på lämpligt sätt informera de konsumenter som gör gällande att de har lidit skada till följd av en överträdelse om hur de kan ansöka om kompensation enligt gällande rätt.

Bland Konsumentverkets uppgifter ingår att ha ansvar för att konsumenter har tillgång till information och vägledning om konsumenters rättigheter och skyldigheter (1 § 2 förordningen [2009:607] med instruktion för Konsumentverket). Konsumentverket är samordnare av en rikstäckande upplysningsverksamhet, Hallå konsument. Genom denna kan konsumenter antingen få information direkt eller hänvisas vidare till lämplig myndighet. Konsumenter kan även få information genom konsumentverksamhet i kommunerna. Konsumentverket ska stödja denna verksamhet genom utbildning och information (3 § 3 förordningen med instruktion för Konsumentverket). Regeringen instämmer i utredningens bedömning att denna befogenhet således är reglerad i svensk rätt.

Även i Finansinspektionens och Läke-medelsverkets verksamhet ingår att lämna viss information. Inte heller i detta avseende finns det behov av kompletteringar.

Föreläggande om upphörande

Av artikel 9.4 e i 2017 års konsumentskyddsförordning framgår att behöriga myndigheter ska ha befogenhet att skriftligen förelägga näringsidkaren att upphöra med en överträdelse. En motsvarande befogenhet finns i artikel 4.6 d i 2004 års konsumentskyddsförordning.

KO har med stöd i marknadsföringslagen och avtalsvillkorlagen befogenheter av detta slag. Som redan noterats har Finansinspektionen, Läkemedelsverket och Konsumentverket rätt att göra ingripande som första beslutsinstans. Befogenheten är således reglerad i svensk rätt.

Enligt artikel 9.4 f i 2017 års konsumentskyddsförordning ska behöriga myndigheter ha befogenhet att ”se till” att överträdelser som omfattas av förordningen upphör eller förbjuds. Motsvarande befogenhet finns enligt 2004 års konsumentskyddsförordning, men har där en lite annan ordalydelse, nämligen att ”begära” upphörande av eller förbud mot överträdelser.

Det framgår inte närmare vad som i 2017 års konsumentskyddsförordning avses med att ”se till” att överträdelser upphör eller förbjuds och om något annat åsyftas än i 2004 års konsumentskyddsförordning. Regeringen delar utredningens bedömning att befogenheten i den nya förordningen i materiellt hänseende får anses motsvara vad som gäller enligt 2004 års konsumentskyddsförordning. Som framgår av det föregående kan myndigheterna genom att förelägga näringsidkare få en överträdelse att upphöra. Beslutet kan förenas med vite. Det saknas därmed behov av lagändringar för att uppfylla förordningens krav.

Sanktioner

Av artikel 9.4 h i 2017 års konsumentskyddsförordning framgår att behöriga myndigheter ska kunna besluta om sanktioner, t.ex. böter eller viten, för överträdelser och för underlåtenhet att följa ett beslut, ett föreläggande, en interimistisk åtgärd, ett åtagande från näringsidkaren eller någon annan åtgärd som har beslutats enligt förordningen. Sanktionerna ska vara effektiva, proportionella och avskräckande.

Enligt marknadsföringslagen kan näringsidkaren under vissa förutsättningar åläggas att betala en marknadsstörningsavgift (29–36 §§). Ett förbud eller åläggande enligt marknadsföringslagen eller avtalsvillkorlagen ska förenas med vite, om det inte finns särskilda skäl mot det (26 § marknadsföringslagen och 3 § sista stycket avtalsvillkorlagen). En näringsidkare som bryter mot ett förbud eller åläggande eller mot vissa marknadsföringsrättsliga bestämmelser kan också åläggas att betala skadestånd (37 §).

Finansinspektionen får utfärda ett föreläggande, ett förbud eller en anmärkning. Om överträdelsen är allvarlig ska tillståndet återkallas eller, om det är tillräckligt, varning meddelas (8 kap. 8 § betaltjänstlagen och 6 kap. 1 § lagen om verksamhet med bostadskrediter). Finansinspektionen får förena föreläggande eller förbud med vite (8 kap. 25 § betaltjänstlagen och 6 kap. 18 § lagen om verksamhet med bostadskrediter). Under vissa förutsättningar får Finansinspektionen besluta om sanktionsavgift (8 kap. 14–16 §§ betaltjänstlagen och 6 kap. 6–8 §§ lagen om verksamhet med bostadskrediter).

Läkemedelsverket får meddela de förelägganden och förbud som behövs för efterlevnaden av läkemedelslagen. Beslut om föreläggande eller förbud får förenas med vite (14 kap. 3 § läkemedelslagen).

Genom förslagen införs i lagen med kompletterande bestämmelser till EU:s geoblockeringsförordning bestämmelser om att tillsynsmyndighetens förelägganden får förenas med vite. Sedan tidigare finns bestämmelser om att näringsidkare under vissa förutsättningar kan åläggas att betala en sanktionsavgift (3 §).

Även i denna del är de krav som 2017 års konsumentskyddsförordning ställer upp uppfyllda.

Hänvisningsteknik

Hänvisningar till EU-rättsakter kan göras antingen statiska eller dynamiska. En statisk hänvisning innebär att hänvisningen avser EU-rättsakten i en viss angiven lydelse. En dynamisk hänvisning innebär att hänvisningen avser EU-rättsakten i den vid varje tidpunkt gällande lydelsen.

I lagen med kompletterande bestämmelser till EU:s geoblockeringsförordning hänvisas till EU:s geoblockeringsförordning. Med anledning av att sanktionsavgifter har en straffliknande karaktär valdes i den nuvarande 3 §, angående sådana avgifter, en statisk hänvisning (prop. 2018/19:26 s. 19).

De nu aktuella bestämmelserna reglerar huvudsakligen åtgärder som kan vara av betungande karaktär för enskilda. Mot den bakgrunden bör framtida ändringar av EU:s geoblockeringsförordning föranleda överväganden av lagstiftaren om huruvida lagtexten behöver ändras. Det är därför ändamålsenligt att även dessa hänvisningar görs statiska.

Övrigt

Enligt artikel 9.6 i 2017 års konsumentskyddsförordning ska behöriga myndigheter ha befogenhet att på eget initiativ inleda utredningar eller förfaranden för att se till att överträdelser upphör eller förbjuds. Vidare ska myndigheterna enligt artikel 9.7 få offentliggöra slutliga beslut, åtaganden från näringsidkaren eller förelägganden, inklusive identiteten hos den näringsidkare som är ansvarig för en överträdelse. Regeringen instämmer i utredningens bedömning att dessa föreskrifter inte föranleder något behov av lagstiftningsåtgärder.

Behöriga myndigheter får, i tillämpliga fall, samråda med konsumentorganisationer, näringsidkarorganisationer, utsedda organ eller andra berörda personer om hur effektiva de föreslagna åtgärderna är, när det gäller att få en överträdelse som omfattas av förordningen att upphöra (artikel 9.8). Möjligheten till samråd är fakultativ. Myndigheterna kan ägna sig åt sådant samråd utan stöd i författning.

9.2 Samarbetet mellan de nationella tillsynsmyndigheterna och med kommissionen

Regeringens bedömning: Det finns inte behov av författningsändringar med anledning av 2017 års konsumentskyddsförordnings bestämmelser om samarbete mellan de nationella tillsynsmyndigheterna och med kommissionen.

Utredningens bedömning överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna tillstyrker eller har inget att invända mot utredningens bedömning.

Skälen för regeringens bedömning: 2017 års konsumentskyddsförordning är direkt tillämplig. När det gäller de delar som rör ömsesidigt bistånd, samordnade utrednings- och tillsynsmekanismer och unionsövergripande verksamhet instämmer regeringen i utredningens bedömning att regleringen i förordningen är tillräckligt tydlig och konkret för att kunna tillämpas utan kompletterande nationella bestämmelser.

10 Sekretess och tystnadsplikt

Regeringens förslag: Den som tillhandahåller ett elektroniskt kommunikationsnät eller en elektronisk kommunikationstjänst ska på begäran lämna uppgift om abonnemang till Finansinspektionen, Konsumentombudsmannen, Läke-medelsverket och Konsumentverket, om myndigheten bedömer att uppgiften är av väsentlig betydelse i ett ärende om tillsyn över bestämmelserna i någon av de lagar som omfattas av 2017 års konsumentskyddsförordnings tillämpningsområde och som omfattas av myndighetens tillsynsansvar. Skyldigheten ska i förhållande till Konsumentombudsmannen avse en misstänkt överträdelse av unionslagstiftning som skyddar konsumenternas intressen enligt bilagan till 2017 års konsumentskyddsförordning.

Regeringens bedömning: Det finns i övrigt inte behov av kompletterande undantag från tystnadsplikt i relevant sektorsspecifik lagstiftning och det krävs ingen ändring i offentlighets- och sekretessregleringen.

Utredningens förslag och bedömning överensstämmer delvis med regeringens. Utredningen föreslår inte att uppgifter om abonnemang ska lämnas även på begäran av Konsumentverket. Vidare föreslår utredningen inte att det ska vara fråga om en misstänkt överträdelse av unionslagstiftning som skyddar konsumenternas intressen enligt bilagan till 2017 års konsumentskyddsförordning för att skyldigheten att lämna ut abonnemangsuppgifter till KO ska gälla.

Remissinstanserna: De flesta av remissinstanserna tillstyrker eller har inget att invända mot utredningens förslag och bedömning. *Finansinspektionen* anser att det är viktigt att det säkerställs att den sekretess som gäller för handlingar hos en utlämnande myndighet även kan göras gällande hos den myndighet som mottar handlingarna. *Datainspektionen*

avstyrker förslaget då det saknas utredning och analys av det integritetsintrång som myndigheternas inhämtning av uppgifter och abonnemang kan innebära. *Post- och telestyrelsen* anser att det bör tydliggöras att myndigheter inte kan begära in uppgifter som omfattas av tystnadsplikt enligt lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation, utöver vad som följer av 6 kap. 22 § samma lag.

Skälen för regeringens förslag och bedömning

Tystnadsplikten enligt EU-förordningen

I artikel 33 i 2017 års konsumentskyddsförordning finns bestämmelser om användning, offentliggörande och tystnadsplikt när det gäller sådana uppgifter som hanteras enligt förordningen. Enligt artikeln ska information som samlas in eller meddelas de behöriga myndigheterna eller kommissionen behandlas konfidentiellt. Informationen får endast användas och offentliggöras med vederbörligt beaktande av affärsintressen, inklusive affärshemligheter och immateriella rättigheter. Efter samråd med den behöriga myndighet som tillhandahållit informationen får myndigheterna dock offentliggöra information som är nödvändig för att bevisa överträdelser eller för att se till att överträdelser upphör eller förbjuds.

Med stöd av 2017 års konsumentskyddsförordning kan en utländsk myndighet komma att rikta en begäran mot en svensk behörig myndighet om att få tillgång till uppgifter och vice versa. För att uppfylla förordningens krav krävs det att den svenska myndigheten kan lämna efterfrågade uppgifter utan hinder av sekretess. Vidare är det nödvändigt att känsliga uppgifter som en svensk myndighet tar emot från en utländsk myndighet blir sekretessbelagda hos den föregående myndigheten.

Det kan vidare bli aktuellt att de svenska behöriga myndigheterna, sinsemellan eller från andra myndigheter, begär uppgifter med anledning av en överträdelse. Myndigheterna kan även rikta en begäran om utlämnande av uppgifter mot privata rättssubjekt som kan vara underkastade tystnadsplikt. Detta kan ske vid gränsöverskridande överträdelser men även i rent inhemska sammanhang. Också i dessa situationer måste det svenska regelverket i tillräcklig utsträckning möjliggöra ett utlämnande av uppgifter och säkerställa att känsliga uppgifter kan omfattas av sekretess.

Övervägandena i detta avsnitt tar sikte på frågan om bestämmelser om sekretess eller tystnadsplikt hindrar att uppgifter lämnas ut. Det bör understrykas att bara för att det är möjligt för en myndighet att få tillgång till sekretessbelagda uppgifter innebär det inte att det alltid är lämpligt. En proportionalitetsbedömning enligt 5 § förvaltningslagen kan resultera i att myndigheten bör avstå från att begära en viss uppgift.

Sekretess i det allmännas verksamhet

Offentlighetsprincipen innebär att allmänheten ska ha rätt till insyn i myndigheternas verksamhet. Denna princip kommer till uttryck bl.a. genom reglerna i 2 kap. tryckfrihetsförordningen om rätten att ta del av allmänna handlingar.

Begränsningar av rätten att ta del av allmänna handlingar finns i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400), förkortad OSL, och i offentlighets- och sekretessförordningen (2009:641). Sekretess innebär ett

förbud att röja en uppgift, oavsett om det sker genom utlämnande av handling eller genom att röja uppgiften muntligen eller på något annat sätt (3 kap. 1 § OSL). Sekretess innebär alltså såväl handlingssekretess som tystnadsplikt.

Sekretess gäller som huvudregel inte bara i förhållande till enskilda utan också mellan myndigheter och inom en myndighet, om det där finns olika verksamhetsgrenar som är självständiga i förhållande till varandra (8 kap. 1 och 2 §§ OSL). Sekretess gäller också mot utländska myndigheter och mellanfolkliga organisationer (8 kap. 3 § OSL). I vissa fall måste myndigheter kunna utbyta uppgifter för att kunna fullgöra sina uppgifter. Sekretessregleringen innehåller därför särskilda sekretessbrytande bestämmelser. Dessa har utformats efter en avvägning mellan myndigheternas behov av att utbyta uppgifter och det intresse som den aktuella sekretessbestämmelsen avser att skydda. De flesta sekretessbrytande bestämmelserna finns i 10 kap. OSL men det finns enstaka sekretessbrytande bestämmelser även i vissa andra kapitel i lagen. Sekretessbelagda uppgifter kan också lämnas till utländska myndigheter eller en mellanfolklig organisation bl.a. om utlämnande sker i enlighet med särskild föreskrift i lag eller förordning (8 kap. 3 § 1 OSL). Med lag likställs EU-förordningar (jfr prop. 2006/07:6 s. 32).

Sekretess hos de behöriga myndigheterna

När det gäller Finansinspektionens, Konsumentverkets/KO:s och Läke-medelsverkets tillsynsverksamhet finns bestämmelser om sekretess till skydd för enskild i 30 kap. OSL.

Det följer av 30 kap. 4 § OSL att sekretess gäller i statlig myndighets tillsynsverksamhet avseende bank- och kreditväsendet, värdepappersmarknaden eller försäkringsväsendet för uppgift om affärs- eller driftförhållanden hos den som myndighetens verksamhet avser, om det kan antas att denne lider skada om uppgiften röjs (första stycket 1). I detta avseende gäller ett s.k. rakt skaderekvisit, dvs. presumtionen är för offentlighet. Sekretess gäller även för uppgift om ekonomiska eller personliga förhållanden för annan som har trätt i affärsförbindelse eller liknande förbindelse med den som myndighetens verksamhet avser (första stycket 2). Bestämmelsen saknar skaderekvisit och sekretessen är alltså absolut. Sekretessen enligt paragrafen gäller i högst 20 år.

Av 30 kap. 4 b § OSL följer att det gäller sekretess i en statlig myndighets verksamhet för uppgift i en anmälan eller utsaga om överträdelse av bestämmelse som gäller för den som myndighetens verksamhet avser, om uppgiften kan avslöja anmälares identitet. Sekretessen enligt denna bestämmelse gäller i högst 50 år.

Bestämmelserna i 30 kap. 4 och 4 b §§ är tillämpliga i Finansinspektionens och Konsumentverkets tillsynsverksamhet på finansmarknadsområdet.

Enligt 30 kap. 23 § OSL gäller sekretess för vissa uppgifter, i den utsträckning regeringen meddelar föreskrifter om det, i en statlig myndighets verksamhet som består i utredning, planering, prisreglering, tillståndsgivning, tillsyn eller stödverksamhet med avseende på produktion, handel, transportverksamhet eller näringslivet i övrigt. Bestämmelsen ger inte i sig själv upphov till någon sekretess, utan förutsätter att regeringen föreskriver

om sekretess. I 9 § offentlighets- och sekretessförordningen och punkt 15 i bilagan till förordningen har regeringen meddelat sådana föreskrifter om sekretess som gäller för utrednings-, planerings- och tillsynsverksamhet hos Konsumentverket/KO. Enligt föreskrifterna gäller sekretess för uppgift om en enskilds affärs- eller driftförhållanden, uppfinningar eller forskningsresultat, om det kan antas att den enskilde lider skada om uppgifterna röjs. Sekretessen gäller dock inte för sådana uppgifter i tillsynsverksamheten, om intresset av allmän kännedom om förhållande som rör människors hälsa, miljön eller redligheten i handeln eller ett liknande allmänintresse har sådan vikt att de bör lämnas ut. Sekretess gäller även för uppgift om andra ekonomiska eller personliga förhållanden för den som har trätt i affärsförbindelse eller liknande förbindelse med den som är föremål för myndighetens verksamhet. Till skillnad från uppgifter om enskilds affärs- och driftförhållanden är sekretessen i detta avseende absolut. Sekretessen enligt bestämmelsen gäller i högst 20 år.

När det gäller Läke-medelsverkets tillsynsverksamhet framgår det av punkt 33 i bilagan till offentlighets- och sekretessförordningen att motsvarande sekretess som med stöd av 30 kap. 23 § OSL föreskrivs hos Konsumentverket/KO gäller vid utredning eller tillsyn enligt läke-medelslagen. Beträffande uppgift om en enskilds affärs- eller driftförhållanden, uppfinningar eller forskningsresultat gäller dock sekretessen inte vid tillsyn över produktsäkerheten hos varor som är avsedda för konsumenter eller kan antas komma att användas av konsumenter, om intresset av allmän kännedom om förhållande som rör risk för skada på person har sådan vikt att uppgiften bör lämnas ut.

Sekretess på grund av avtal med mellanfolklig organisation

När det gäller Finansinspektionens, Konsumentverkets/KO:s och Läke-medelsverkets möjligheter att inhämta information och bibehålla eventuell sekretess gäller sekretess om uppgifterna tagits emot enligt avtal med annan stat eller mellanfolklig organisation om riksdagen godkänt det (30 kap. 7 respektive 24 §§ OSL). I begreppet avtal anses ingå bl.a. rättsakter som gäller till följd av Sveriges medlemskap i EU, dvs. förordningar och direktiv m.m. som utfärdas av EU:s institutioner. För att bestämmelsen ska bli tillämplig krävs att det aktuella avtalet eller rättsakten innehåller en klausul eller artikel om att uppgiften inte får lämnas vidare i det aktuella fallet. Artikel 33 i 2017 års konsument-skyddsförordning är en sådan artikel. Sekretess kommer således att gälla för information som tas emot av de behöriga myndigheterna i enlighet med 2017 års konsumentsskyddsförordning och som inte får lämnas ut enligt förordningen.

Sekretess mot utländska myndigheter eller mellanfolkliga organisationer

Beträffande Finansinspektionens, Konsumentverkets/KO:s och Läke-medelsverkets möjligheter att lämna ut sekretessbelagda uppgifter till utländska myndigheter finns en skyldighet att göra det enligt 2017 års konsumentsskyddsförordnings bestämmelser om ömsesidigt bistånd och om samordnade utrednings- och tillsynsmekanismer (se vidare i kapitel III–VI i förordningen). Myndigheterna har med stöd av 8 kap. 3 § 1 OSL

möjlighet att lämna ut uppgifter till utländska myndigheter i den utsträckning som förordningen kräver.

Det finns inte behov av kompletteringar i offentlighets- och sekretessregleringen

Enligt 6 kap. 5 § OSL ska en myndighet på begäran av en annan myndighet lämna uppgift som den förfogar över, om inte uppgiften är sekretessbelagd eller det skulle hindra arbetets behöriga gång. Ibland kan en myndighet begära att få ta del av sekretessbelagda uppgifter hos en annan myndighet. Som nämnts tidigare innehåller därför sekretesslagstiftningen särskilda sekretessbrytande bestämmelser.

Om inte någon annan sekretessbrytande bestämmelse är tillämplig kan det bli aktuellt att tillämpa den s.k. generalklausulen i 10 kap. 27 § OSL. Enligt denna bestämmelse kan sekretessbelagda uppgifter lämnas till en myndighet om det är uppenbart att intresset av att uppgiften lämnas har företräde framför det intresse som sekretessen ska skydda. Bestämmelsen är en undantagsbestämmelse. Om en myndighet begär att få ut sekretessbelagda uppgifter från en annan myndighet med stöd av t.ex. generalklausulen och det finns förutsättningar för ett sådant utlämnande är den myndighet som förvarar uppgiften skyldig enligt 6 kap. 5 § OSL att lämna ut den. Det är den myndighet som förvarar uppgiften som ska göra prövningen av om sådana förutsättningar föreligger. Vid bedömningen av om det finns sådana förutsättningar är en relevant omständighet, som *Finansinspektionen* framhåller betydelsen av, om uppgiften skyddas av sekretess hos den mottagande myndigheten.

Sekretess gäller, som beskrivs ovan, för olika uppgifter som förekommer i Konsumentverket/KO:s, Finansinspektionens och Läkeemedelsverkets tillsynsverksamhet. Med beaktande av den sekretess som gäller hos de behöriga myndigheterna är regeringens bedömning att det inte krävs några ändringar i offentlighets- och sekretessregleringen för att uppfylla de krav som ställs i 2017 års konsumentskyddsförordning.

Det finns inte behov av kompletterande undantag från banksekretessen

Enligt 2017 års konsumentskyddsförordning ska en behörig myndighet kunna få tillgång till bankkontouppgifter och andra uppgifter för att kunna spåra finansiella flöden. Sådana uppgifter omfattas av tystnadsplikt, s.k. banksekretess, och får som huvudregel inte lämnas ut (1 kap. 10 § lagen om bank- och finansieringsrörelse). Enligt bestämmelsen får enskildas förhållanden till kreditinstitut inte obehörigen röjas. Detsamma gäller en uppgift i en anmälan eller en utsaga om en misstänkt överträdelse av en bestämmelse som gäller för kreditinstitutets verksamhet, om uppgiften kan avslöja anmälares identitet.

Enligt 3 kap. 12 § lagen om betaltjänster får den som är eller har varit knuten till ett betalningsinstitut eller en registrerad betaltjänstleverantör som anställd eller uppdragstagare inte obehörigen röja eller utnyttja vad han eller hon i anställningen eller under uppdraget i verksamheten med betaltjänster har fått veta om enskildas förhållanden till institutet eller leverantören. Vidare gäller enligt 4 kap. 15 § lagen om verksamhet med bostadskrediter att enskildas förhållanden till ett företag som driver verksamhet enligt lagen inte obehörigen får röjas.

Den ovan beskrivna tystnadsplikten kan brytas genom bl.a. bestämmelser i lag.

Redan enligt gällande rätt är banker och andra institut skyldiga att lämna behöriga myndigheter upplysningar. Förslagen medför att denna skyldighet kommer att omfatta att efter föreläggande tillhandahålla handlingar. Ett lämnande av uppgifter med anledning av ett sådant föreläggande kan inte anses ske obehörigen. Banksekretessen hindrar därmed inte att t.ex. bankkontouppgifter lämnas till en behörig myndighet.

Tystnadsplikten avseende elektronisk kommunikation

Enligt 2017 års konsumentskyddsförordning ska behöriga myndigheter kunna få tillgång till bl.a. uppgifter om dataflöden. I sitt tillsynsarbete kan de svenska myndigheterna behöva begära ut uppgifter om abonnemang från operatörer. Vidare är det inte heller otänkbart att myndigheterna skulle behöva få tillgång till även andra uppgifter som omfattas av tystnadsplikten enligt lagen om elektronisk kommunikation, dvs. innehållet i ett elektroniskt meddelande eller annan uppgift som rör ett särskilt elektroniskt meddelande.

Möjligheten att få ut uppgifter som rör elektronisk kommunikation är begränsad. Hänsynen till den personliga integriteten talar för att det även när det gäller upplysningsskyldigheten enligt konsumentskyddslagstiftningen finns behov av att närmare avgränsa vilka uppgifter som kan begäras ut. Regeringen delar utredningens bedömning att begränsningar i tillgången som motiveras av sådana skäl inte kan anses strida mot 2017 års konsumentskyddsförordning. Av artikel 10.2 i förordningen framgår att utövandet av tillsyns- och utredningsbefogenheterna ska vara förenligt med unionsrätt och nationell rätt, inklusive tillämpliga rättssäkerhetsgarantier och principerna i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna.

På motsvarande sätt som när det gäller banksekretessen innehåller bestämmelsen om tystnadsplikt för elektronisk kommunikation ett obehörighetsrekvisit (se 6 kap. 20 § lagen om elektronisk kommunikation). Av förarbetena framgår att det av föreskrifter kan följa att uppgifter ska lämnas ut och att ett utlämnande då inte sker obehörigen (jfr prop. 1992/93:200 s. 310).

Rättsläget vad gäller om ett utlämnande av abonnemangsuppgifter kan ske med stöd av bestämmelserna om upplysningsskyldighet på konsumentskyddsområdet får, som utredningen konstaterar, betecknas som oklart. Det finns därför behov av ändringar för att uppfylla kraven i 2017 års konsumentskyddsförordning.

Lagen om elektronisk kommunikation innehåller i dag i 6 kap. 22 § en uppräknning av en rad undantag som innebär att i huvudsak abonnemangsuppgifter ska lämnas på begäran av vissa myndigheter. Även den omständigheten att det annars finns en risk för att uppräknningen läses motsatsvis talar för att det kan finnas behov av ett klargörande av att det i konsumentskyddssammanhang ska vara möjligt att få ut i vart fall vissa uppgifter. Som *Post- och telestyrelsen* anför bör möjligheten att begära in uppgifter som omfattas av tystnadsplikt enligt lagen om elektronisk kommunikation framgå av 6 kap. 22 § lagen om elektronisk kommunikation.

De principer och krav för utlämnande av uppgifter som normalt gäller i Sverige bör tillämpas även i detta fall. För andra uppgifter än uppgifter om abonnemang har i svensk rätt avvägningen mellan den enskildes integritetsskydd och samhällets intresse att kunna utreda brott lett till att det krävs brott av en viss svårhetsgrad för att brottsbekämpande myndigheter ska få tillgång till uppgifterna (se t.ex. prop. 2016/17:22 s. 163). Enligt regeringen framstår det inte som rimligt att låta myndigheterna på konsumentskyddsområdet få tillgång till uppgifter som kräver misstanke om allvarligare brottslighet för att kunna lämnas ut. Myndigheterna bör därmed ha rätt att få ut endast uppgifter om abonnemang.

De närmare förutsättningarna för utlämnande av abonnemangsuppgifter till de utpekade behöriga myndigheterna bör utformas på samma sätt som de regler som gäller för utlämnande till Finansinspektionen. Enligt dessa krävs att uppgiften är av väsentlig betydelse för att uppgiften ska lämnas ut. När det gäller de nu behöriga myndigheterna bör det på motsvarande sätt krävas att uppgiften ska vara av väsentlig betydelse i ett ärende om tillsyn över någon av bestämmelserna i de lagar som omfattas av 2017 års konsumentskyddsförordnings tillämpningsområde och myndighetens tillsynsansvar.

Marknadsföringslagens tillämpningsområde är brett. En allmän hänvisning i lagen om elektronisk kommunikation till marknadsföringslagen skulle innebära att undantag från tystnadsplikten gäller även vid tillämpningen av bestämmelser om marknadsföring i andra lagar som hänvisar till marknadsföringslagen, men som inte anges i bilagan till 2017 års konsumentskyddsförordning. Undantagen från tystnadsplikten bör utformas på ett så tydligt sätt som möjligt, inte minst då det kan vara fråga känsliga uppgifter. Det bör därför för KO:s del vara fråga om en misstänkt överträdelse av unionslagstiftning som skyddar konsumenternas intressen enligt bilagan till 2017 års konsumentskyddsförordning.

Som *Datainspektionen* framhåller kan utlämnande av den aktuella typen innebära ett integritetsintrång. Regeringen konstaterar emellertid att reglerna, som tidigare har framgått, utformas i linje med tidigare bestämmelser, är begränsade till uppgifter om abonnemang och ska endast avse uppgifter som är av väsentlig betydelse. Ändringarna genomförs också för att uppfylla de krav som 2017 års konsumentskyddsförordning ställer. Med beaktande av behovet av reglerna gör regeringen bedömningen att utformningen av dessa ger uttryck för en rimlig avvägning mot integritetsintressena.

Annan tystnadsplikt

På det privata området finns det inte någon motsvarande generell regel som den som gäller för det allmännas verksamhet och som föreskriver att tystnadsplikten viker om det föreligger en skyldighet att yttra sig.

Varken i 2004 års eller 2017 års konsumentskyddsförordning finns det uttryckliga bestämmelser om förhållandet mellan förordningens föreskrifter om upplysningskyldighet och bestämmelser om tystnadsplikt i annan reglering. Enligt förslagen utvidgas visserligen personkretsen när det gäller skyldigheten att tillhandahålla handlingar. Redan enligt gällande bestämmelser i marknadsföringslagen och avtalsvillkorslagen är dock var och en skyldig att yttra sig och lämna upplysningar. Det ska framhållas att

problematiken rörande förhållandet mellan upplysningskyldigheten och tystnadsplikten alltså inte är ny.

Av särskild betydelse i sammanhanget är artikel 10.2 i 2017 års konsumentskyddsförordning. I denna slås fast att utövandet av utrednings- och tillsynsbefogenheterna ska vara förenligt med nationell rätt, inklusive med tillämpliga rättssäkerhetsgarantier.

I och med denna avgränsning finns det utrymme att vid tillämpningen beakta inte bara grundlagsskyddade regler om t.ex. anonymitetsskydd och efterforskningsförbud utan också andra vedertagna svenska principer på området.

Tystnadsplikt följer många gånger av lag, t.ex. den lagstadgade tystnadsplikten för personal inom hälso- och sjukvården. Regeringen delar utredningens bedömning att sådan tystnadsplikt i princip kan upprätthållas utan att det kommer i konflikt med EU-förordningen. Regeringen instämmer också i utredningens bedömning att det står klart att den tystnadsplikt som gäller för advokater kan upprätthållas utan att det behöver föreskrivas något särskilt om den.

Tystnadsplikt kan avslutningsvis gälla även på rent avtalsrättslig grund, t.ex. i ett kontrakt mellan två företag. En sådan tystnadsplikt medför som utredningen redogör för inte att det inte skulle föreligga någon upplysningskyldighet i förhållande till de behöriga myndigheterna.

11 Kvarstad i mål om utdömande av vite och vissa andra ändringar i marknadsföringslagen

11.1 Kvarstad i mål om utdömande av vite

Regeringens förslag: Den som har begärt ett vitesföreläggande och Konsumentombudsmannen ska ges möjlighet att begära kvarstad i mål om utdömande av vite som avser förbud eller åläggande att lämna information eller att tillhandahålla tekniskt hjälpmedel.

Konsumentombudsmannen ska vidare ges möjlighet att begära kvarstad i mål om utdömande av vite som avser förelägganden att lämna upplysningar, handlingar, varuprover och liknande eller om att hålla lokaler eller motsvarande utrymmen tillgängliga för inspektion. Det ska gälla såväl vid utredning av om överträdelse av marknadsföringslagen har begåtts som vid tillsyn över att redan meddelade förbud eller ålägganden följs.

Bestämmelserna om kvarstad i tvistemål ska tillämpas i mål om utdömande av vite som har meddelats med stöd av marknadsföringslagen.

Patent- och marknadsdomstolen ska vara behörig att pröva frågor om kvarstad i mål om utdömande av vite.

Promemorians förslag överensstämmer delvis med regeringens. I promemorian föreslås att bestämmelserna om kvarstad i brottmål ska

tillämpas i mål om utdömande av vite som har meddelats med stöd av marknadsföringslagen.

Remissinstanserna: Förslagen i promemorian tillstyrks eller lämnas utan invändning av flertalet remissinstanser, bl.a. *Karlstads universitet, Konkurrensverket, Kronofogdemyndigheten, Juridiska fakultetsstyrelsen vid Lunds universitet, Spelinspektionen, Svenska Bankföreningen, Tillväxtverket* och *Sparbankernas riksförbund. Svensk Handel* och *NDM – Näringslivets delegation för Marknadsrätt* är avvaktande positiva men ser risker med regler om kvarstad eftersom det kan få svåra ekonomiska konsekvenser för näringsidkare. Dessa remissinstanser anser inte att kvarstad ska kunna meddelas interimistiskt och förespråkar att kvarstad bara ska komma i fråga om det finns skälig misstanke om brott. Ett antal remissinstanser, *Domstolsverket, Svea hovrätt (Patent- och marknadsöverdomstolen), Konsumentverket, Sveriges advokatsamfund* och *Stockholms tingsrätt (Patent- och marknadsdomstolen)*, invänder mot eller efterfrågar förklaringar till varför bestämmelserna om kvarstad i brottmål (26 kap. rättegångsbalken) ska tillämpas. Flera av dessa remissinstanser pekar på svårigheter med att tillämpa bestämmelserna om kvarstad i brottmål i mål om utdömande av vite som har meddelats med stöd av marknadsföringslagen och förordar att reglerna om kvarstad i tvistemål (15 kap. rättegångsbalken) tillämpas i stället.

Skälen för regeringens förslag

Gällande rätt

Enligt 36 § marknadsföringslagen har domstolen möjlighet att besluta om kvarstad för att säkerställa anspråk på marknadsstörringsavgift. I sådana fall gäller bestämmelserna i 15 kap. rättegångsbalken om kvarstad i tvistemål. Däremot saknar marknadsföringslagen bestämmelser om kvarstad för att säkerställa anspråk på vite.

Marknadsföringslagen innehåller bestämmelser om två slags viten: materiella viten som är förenade med förbud eller ålägganden respektive processuella viten rörande näringsidkares och andras skyldighet att lämna upplysningar m.m.

Av 3 kap. 5 § lagen (2016:188) om patent- och marknadsdomstolar, som tillämpas vid handläggningen av marknadsföringsrättsliga mål i den utsträckning marknadsföringslagen inte innehåller särskilda processuella regler, framgår att reglerna i rättegångsbalken om åtal för brott för vilket svårare straff än böter inte är föreskrivet gäller vid handläggningen av mål om utdömande av vite. Enligt 26 kap. 1 § första stycket rättegångsbalken är det möjligt att besluta om kvarstad om någon är skäligen misstänkt för brott och det skäligen kan befaras att han eller hon kommer att undandra sig att betala bl.a. böter. Möjligheten att med stöd av nyssnämnda bestämmelser besluta om kvarstad i mål om utdömande av vite enligt marknadsföringslagen prövades av Patent- och marknadsöverdomstolen i mål nr PMÖ 8959-16 (den 27 oktober 2016). Domstolen konstaterade i målet att 26 kap. 1 § första stycket rättegångsbalken inte var tillämplig i sådana situationer. Inte heller kvarstadsreglerna i 15 kap. rättegångsbalken kunde tillämpas.

I promemorian görs bedömningen att det finns behov av att införa en reglering i marknadsföringslagen som möjliggör beviljande av kvarstad i

mål om utdömning av vite, vilket skulle motsvara vad som gäller i mål om utdömning av marknadsföringsavgift.

Materiella viten

Enligt 26 § marknadsföringslagen ska förelägganden som huvudregel förenas med vite om de avser förbud att fortsätta med viss marknadsföring (23 §), åläggande att lämna viss information vid marknadsföringen (24 §) och åläggande att tillhandahålla tekniska hjälpmedel (25 §). Talan om detta får väckas av KO, en näringsidkare som berörs av marknadsföringen eller en sammanslutning av konsumenter, näringsidkare eller löntagare (47 §). KO får i fall som inte är av större vikt meddela ovannämnda förelägganden, vilka då som huvudregel ska förenas med vite (28 §). Talan om utdömning av vite får väckas såväl av KO som av den som har begärt vitesföreläggandet (49 §).

De aktuella viten kan uppgå till relativt höga summor, omkring en miljon kronor (se SOU 2018:1 s. 329). Det innebär att det kan finnas ett förhållandevis stort incitament att försöka kringgå myndighetens beslut. Kringgåendet skulle kunna bestå i att t.ex. tömma ett bolag på egendom när viten kan komma att dömas ut inom kort. När målet om utdömning av vite väl är avgjort kan egendomen vara flyttad till ett annat bolag, i vilket verksamheten kan fortsätta på samma sätt som tidigare. På detta sätt kan en oseriös näringsidkare fortsätta använda sig av marknadsföring som strider mot marknadsföringslagen.

Bestämmelserna om förbud och åläggande är centrala för efterlevnaden av marknadsföringslagen. För att säkerställa att lagens syften uppfylls bör KO och den som har begärt vitesföreläggandet ha möjlighet att ansöka om kvarstad i målet om utdömning av viten.

Processuella viten

Marknadsföringslagen innehåller bestämmelser om upplysningsskyldighet m.m. som kan leda till att KO beslutar om ett föreläggande som förenas med vite. Föreläggandena kan rikta sig till var och en (dvs. även utomstående personer) och avse de yttranden eller upplysningar som behövs i ett ärende om tillämpning av marknadsföringslagen (42 § 1). De kan också rikta sig till en näringsidkare och avse handlingar, varuprover och liknande som kan ha betydelse för utredningen när ett sådant förbud eller åläggande som behandlas ovan kan antas komma i fråga (42 § 2). Vidare kan de avse de upplysningar, handlingar, varuprover och liknande som behövs för tillsynen över att ett sådant förbud eller åläggande följs (43 §). Det kan också handla om förelägganden förenade med vite som beslutats för att KO behöver få tillgång till lokaler eller motsvarande utrymmen där näringsverksamheten utövas (44 §).

Konsumentverket har uppgett att de processuella viten kan uppgå till relativt höga summor på omkring 100 000 kronor (SOU 2018:1 s. 329). Det kan därför, på samma sätt som när det gäller förelägganden förenade med vite som har beslutats med anledning av överträdelser av marknadsföringslagens materiella regler, finnas incitament för oseriösa näringsidkare att försöka kringgå föreläggandet. Även om dessa vitesbelopp typiskt sett inte är lika höga som de materiella viten bör deras betydelse

inte underskattas. Vite syftar till att KO ska få den information som behövs för att utreda om en näringsidkare har gjort sig skyldig till otillbörlig marknadsföring. Om det är möjligt för näringsidkaren att undgå utredningsåtgärderna finns det risk för att överträdelser av lagen förblir oupptäckta, eller i vart fall kan pågå under en längre tid än vad som annars hade blivit fallet. Mot denna bakgrund bör KO ha möjlighet att ansöka om kvarstad i mål om utdömande av vite även avseende de nu aktuella bestämmelserna.

Valet av tillämpliga bestämmelser om kvarstad

Rättegångsbalken innehåller bestämmelser om kvarstad i tvistemål (15 kap.) och i brottmål (26 kap.). Mål om marknadsstörningsavgift handläggs som indispositiva tvistemål och det är bestämmelserna om kvarstad i tvistemål som tillämpas i sådana mål (36 § och 59 § första stycket marknadsföringslagen). Frågan är om dessa bestämmelser även bör tillämpas i fråga om kvarstad i mål om utdömande av vite.

Den aktuella domstolsprocessen styrs, förutom av de processuella bestämmelserna i marknadsföringslagen, av lagen om patent- och marknadsdomstolar. Av 3 kap. 5 § i den senare lagen framgår att mål om utdömande av vite ska handläggas enligt reglerna i rättegångsbalken om åtal för brott för vilket svårare straff än böter inte är föreskrivet. I promemorian framhålls att det finns en risk för onödiga konflikter om bestämmelserna i rättegångsbalken om kvarstad i tvistemål skulle tillämpas på frågan om kvarstad, samtidigt som rättegångsbalkens bestämmelser om brottmål skulle tillämpas på målet i övrigt. Enligt promemorian är det därför lämpligare att frågan om kvarstad i mål om utdömande av vite prövas enligt samma regelverk som gäller för målet i övrigt, dvs. med tillämpning av bestämmelserna om kvarstad i brottmål (26 kap. rättegångsbalken).

Det kan dock konstateras att 26 kap. rättegångsbalken innehåller flera bestämmelser som inte framstår som helt naturliga att tillämpa i mål om utdömande av vite med stöd av marknadsföringslagen. Dessa svårigheter framgår tydligt av vad *Domstolsverket*, *Svea hovrätt (Patent- och marknadsöverdomstolen)*, *Konsumentverket*, *Sveriges advokatsamfund* och *Stockholms tingsrätt (Patent- och marknadsdomstolen)* framför. Som exempel kan nämnas att det i 26 kap. 1 § rättegångsbalken, som en förutsättning för kvarstad, anges att någon är skäligen misstänkt för brott och att det i 26 kap. 3 § anges att en åklagare får ta egendom i förvar. Ett alternativ vore, som bl.a. Konsumentverket föreslår, att uttryckligen ange vilka bestämmelser i 26 kap. som är tillämpliga. Enligt regeringens bedömning är det emellertid lämpligast att bestämmelserna om kvarstad i tvistemål (15 kap. rättegångsbalken) tillämpas i fråga om kvarstad i mål om utdömande av vite med stöd av marknadsföringslagen, i likhet med vad som redan gäller för att säkerställa ett anspråk på marknadsstörningsavgift. På det sättet undviks de nu beskrivna svårigheterna. Motsvarande svårigheter uppstår inte vid tillämpning av bestämmelserna om kvarstad i tvistemål.

Patent- och marknadsdomstolen är behörig att pröva frågor om kvarstad för att säkerställa anspråk på marknadsstörningsavgift (46 a § marknadsföringslagen). Samma ordning bör gälla för frågor om kvarstad i mål om utdömning av vite.

Svensk Handel och *NDM – Näringslivets delegation för Marknadsrätt* invänder mot att kvarstad ska kunna meddelas interimistiskt och anser att kvarstad bara ska komma i fråga om det finns skälig misstanke om brott. Regeringen bedömer emellertid att det inte finns skäl att, utöver den generella hänvisningen till 15 kap. rättegångsbalken, införa särskilda bestämmelser som ska gälla för den aktuella typen av kvarstad. I stället får kvarstad i mål om utdömning av vite som har meddelats med stöd av marknadsföringslagen prövas utifrån samma förutsättningar som i andra situationer när 15 kap. rättegångsbalken är tillämpligt.

11.2 Upplysningsbestämmelsen i 1 § andra stycket marknadsföringslagen tas bort

Regeringens förslag: Upplysningsbestämmelsen i marknadsföringslagen om annan lagstiftning som innehåller bestämmelser om marknadsföring tas bort.

Promemorians förslag överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: De flesta remissinstanserna tillstyrker förslaget eller har inget att invända mot det. *Konsumentverket* anför att det inte kan uteslutas att det finns ett behov av upplysningsbestämmelsen i 1 § andra stycket marknadsföringslagen, bl.a. för mindre nystartade bolag. För det fall den tas bort bör den enligt myndigheten bytas ut mot en generell upplysning om att det finns omfattande speciallagstiftning avseende marknadsföring. *Svensk handel*, *NDM – Näringslivets Delegation för Marknadsrätt* och *Sveriges advokatsamfund* har liknande synpunkter.

Skälen för regeringens förslag: Marknadsföringslagen är i viss utsträckning en s.k. ramlag som kompletteras av andra bestämmelser om marknadsföring. I 1 § andra stycket finns en upplysningsbestämmelse med en uppräkningslista av ett antal av dessa kompletterande lagar. Listan på kompletterande lagstiftning på området är endast av upplysande karaktär (se t.ex. prop. 2007/08:115 s. 139 f.). Listans utformning påverkar alltså inte vilka regler näringsidkare har att förhålla sig till vid sin marknadsföring. Däremot kan det finnas ett visst pedagogiskt värde i att i vart fall mer betydelsefull lagstiftning, som kompletterar marknadsföringslagen, anges i en särskild bestämmelse.

När listan infördes 2008 i och med den nya marknadsföringslagen innehöll den 19 punkter (se prop. 2007/08:115 s. 7 f.). Den har sedan dess successivt utökats och innehåller nu 33 punkter. Många av punkterna avser bestämmelser om att näringsidkare enligt den aktuella lagen är skyldiga att lämna viss information till konsumenterna och att marknadsföringslagens sanktionssystem ska tillämpas om sådan information inte lämnas. Det kan antas att denna lagstiftningsteknik kommer att användas även framöver, inte minst vid genomförandet av EU-rättsakter.

I takt med att fler punkter läggs till på listan blir den mindre överskådlig, vilket gör att det pedagogiska värdet av den minskar. Det är visserligen möjligt att begränsa listan till att avse enbart de mest centrala av de kompletterande lagarna. Samtidigt är risken att värdet av listan då minskar eftersom den inte är heltäckande. Denna lösning framstår därför inte som lämplig. Vidare finns det möjlighet att skaffa sig kunskap om vilka marknadsrättsliga bestämmelser som finns i annan lagstiftning genom t.ex. databassökningar.

Behovet av listan får i vart fall numera anses vara begränsat. Lagrådet har också i ett tidigare lagstiftningsärende påpekat att listan inte synes fylla någon egentlig funktion och föreslagit att 1 § andra stycket marknadsföringslagen upphävs (prop. 2017/18:247 bilaga 6).

Sammantaget bedöms det inte vara motiverat att behålla listan i 1 § andra stycket marknadsföringslagen. Den bör därför utgå. Till skillnad från vad *Konsumentverket* m.fl. har förordat finns det enligt regeringens bedömning, utöver vad som nu har konstaterats, inte anledning att särskilt framhålla den speciallagstiftning som finns vad gäller marknadsföring.

11.3 Biträde av Konsumentombudsmannen i tvister vid patent- och marknadsdomstolarna

Regeringens bedömning: Det saknas behov av att införa en bestämmelse om att KO får biträda konsumenter vid tvister i patent- och marknadsdomstolarna.

Promemorians bedömning överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna delar bedömningen eller har inget att invända mot den.

Skälen för regeringens bedömning: KO har möjlighet att biträda konsumenter som ombud vid allmän domstol och hos Kronofogdemyndigheten, om tvisten är av betydelse för rättstillämpningen eller om det annars finns ett allmänt konsumentintresse av att tvisten prövas. Möjligheten framgår av 2 § lagen (2011:1211) om Konsumentombudsmannens medverkan i vissa tvister. I betänkandet *Ett reklamlandskap i förändring – konsumentskydd och tillsyn i en digitaliserad värld* (SOU 2018:1 s. 327–329) görs bedömningen att det inte tydligt framgår om KO:s möjlighet att biträda konsumenter omfattar processen i patent- och marknadsdomstolarna och att en ändring därför bör göras så att det tydligt framgår att KO:s möjlighet att biträda konsumenter även omfattar nyssnämnda domstolar.

Konsumenter har under vissa förhållanden rätt till skadestånd från en näringsidkare enligt 37 § marknadsföringslagen. Liksom övriga mål enligt marknadsföringslagen prövas sådana vid Patent- och marknadsdomstolen som första instans. KO:s biträde skulle kunna fylla en funktion i vissa fall där en talan om förbud får kumuleras med en talan om skadestånd. Frågan är dock om KO inte redan i dag har en möjlighet att biträda konsumenter vid talan om skadestånd enligt marknadsföringslagen vid Patent- och marknadsdomstolen.

Bestämmelsen om KO:s möjlighet att biträda konsumenter vid allmän domstol tillkom före inrättandet av patent- och marknadsdomstolarna, då marknadsrättsliga och konkurrensrättsliga mål prövades av Marknadsdomstolen, som var en s.k. specialdomstol (se 1 § 2 i den numera upphävda lagen [1970:417] om marknadsdomstol m.m.). En skadeståndstalan enligt marknadsföringslagen väcktes enligt den då gällande ordningen vid Stockholms tingsrätt eller annan tingsrätt som var behörig enligt 10 kap. rättegångsbalken. Tingsrättens avgörande kunde överklagas till Marknadsdomstolen. Eftersom Marknadsdomstolen inte hörde till de allmänna domstolarna fanns inte någon möjlighet till biträde av KO vid tvister inför denna domstol.

Numera prövas, som har framgått, bl.a. marknadsföringsrättsliga och konkurrensrättsliga mål enligt en annan ordning. Måltyperna har flyttats över till patent- och marknadsdomstolarna, som består av Patent- och marknadsdomstolen samt Patent- och marknadsöverdomstolen. Domstolarna är inrättade vid Stockholms tingsrätt respektive i Svea hovrätt (2 § och 4 § lagen om patent- och marknadsdomstolar). I förarbetena till den reform som ledde till denna förändring övervägdes vid vilket domstolsslag som prövningen lämpligen borde förläggas. Såväl de allmänna domstolarna och de allmänna förvaltningsdomstolarna som inrättandet av en s.k. specialdomstol övervägdes. Det bedömdes dock som mest ändamålsenligt att låta målen prövas av allmän domstol (prop. 2015/16:57 s. 148–150).

Ordalydelsen av 2 § lagen om Konsumentombudsmannens medverkan i vissa tvister bedöms inte ställa upp några hinder mot att KO biträder konsumenter i mål om skadestånd enligt marknadsföringslagen vid patent- och marknadsdomstolarna, eftersom de är inrättade vid allmän domstol. I och med att biträdet är förmånligt för enskilda konsumenter saknas skäl till en restriktiv tolkning av bestämmelsen.

Med beaktande av det ovan anförda bedöms KO redan i dag ha möjlighet att biträda konsumenter vid patent- och marknadsdomstolarna enligt 2 § lagen om Konsumentombudsmannens medverkan i vissa tvister. Det saknas därmed behov av att införa en bestämmelse om att KO får biträda konsumenter i tvister vid patent- och marknadsdomstolarna.

11.4 Ändring med anledning av den nya spellagen

Regeringens förslag: Hänvisningen i marknadsföringslagen till lotterilagen ska ersättas med en hänvisning till spellagen.

Promemorians förslag överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna tillstyrker förslaget eller har inga invändningar mot det.

Skälen för regeringens förslag: Av 4 § andra stycket marknadsföringslagen framgår att lagen gäller vid prövning av bestämmelserna i bilaga I till direktivet om otilbörliga affärsmetoder. Punkt 14 i bilagan avser s.k. pyramidspel, som regleras av lagstiftningen på spelområdet. I 4 § fjärde stycket marknadsföringslagen anges att bestämmelsen i punkt 14 ska tillämpas bara om åtgärden inte omfattas av lotterilagen (1994:100). Lotterilagen är numera upphävd. Pyramidspel omfattas fr.o.m. den 1 januari 2019 i stället av spellagen (2018:1138). Som en konsekvens av

detta bör hänvisningen i marknadsföringslagen ändras till att avse den nya lagen.

12 Ändring av rättelsekaraktär i marknadsföringslagen och i lagen om tobak och liknande produkter m.m.

Regeringens förslag: Ändringar av rättelsekaraktär ska göras i marknadsföringslagen och i lagen om tobak och liknande produkter.

I marknadsföringslagen och lagen om avtalsvillkor i konsumentförhållanden ska också göras redaktionella ändringar.

Skälen för regeringens förslag: Sedan den 1 juli 2019 gäller lagen (2018:2088) om tobak och liknande produkter. Denna lag ersätter tobakslagen (1993:581) och lagen (2017:425) om elektroniska cigaretter och påfyllningsbehållare. Ett flertal av bestämmelserna i tobakslagen och lagen om elektroniska cigaretter och påfyllningsbehållare fördes över till den nya lagen om tobak och liknade produkter, utan att någon ändring i sak gjordes. Därutöver gjordes vissa följdändringar i andra författningar på så sätt att hänvisningar till tobakslagen och lagen om elektroniska cigaretter och påfyllningsbehållare ersattes med motsvarande hänvisningar till den nya lagen om tobak och liknande produkter.

I 27 § andra stycket lagen om elektroniska cigaretter och påfyllningsbehållare angavs att en marknadsföringsåtgärd som strider mot vissa av lagens bestämmelser kan medföra marknadsstörningsavgift enligt bestämmelserna i bl.a. 29 § marknadsföringslagen. Denna bestämmelse fördes över till 7 kap. 8 § tredje stycket sista meningen lagen om tobak och liknande produkter. En följdändring gjordes även i 29 § marknadsföringslagen. Avsikten var inte att de nya bestämmelserna skulle innebära någon ändring i sak i förhållande till tidigare reglering (prop. 2017/18:156 s. 172 och 212).

Det har nu uppmärksammats att det både i 7 kap. 8 § tredje stycket sista meningen lagen om tobak och liknande produkter och i 29 § andra stycket sista strecksatsen marknadsföringslagen görs en felaktig hänvisning till 4 kap. 3 § första stycket 2 och 4 § lagen om tobak och liknande produkter. Hänvisningarna ska rätteligen göras till 4 kap. 3 § och 4 § första stycket 2 samma lag. Lagtexten bör ändras i enlighet med detta.

Vissa redaktionella ändringar bör också göras i marknadsföringslagen och avtalsvillkorslagen.

13 Ickraftträdande- och övergångsbestämmelser

Regeringens förslag: Den föreslagna lagstiftningen ska träda i kraft den 1 juli 2020.

Regeringens bedömning: Det behövs inga övergångsbestämmelser.

Utredningens och promemorians förslag och bedömning överensstämmer inte med regeringens. Utredningen har föreslagit att lagändringarna ska träda i kraft den 17 januari 2020 och i promemorian föreslås att ändringarna ska träda i kraft den 1 januari 2020.

Remissinstanserna har inga invändningar mot förslagen eller bedömningen.

Skälen för regeringens förslag och bedömning: EU:s nya konsumentskyddsförordning tillämpas fr.o.m. den 17 januari 2020. De bestämmelser som kompletterar förordningen bör träda i kraft så snart som möjligt. Med hänsyn till den tid de återstående leden i lagstiftningsprocessen kan antas ta föreslås att ikraftträdandet sker den 1 juli 2020.

Förslagen är inte sådana att det finns behov av övergångsbestämmelser.

14 Konsekvenser

Regeringens bedömning: Den föreslagna lagstiftningen bedöms få positiva konsekvenser för konsumentkollektivet och för näringslivet i stort genom att möjligheten att förebygga, utreda och beivra överträdelser på konsumentskyddsområdet förbättras.

Den utvidgade upplysningsskyldigheten kan komma att medföra begränsade kostnader för en del näringsidkare till följd av ett ökat antal förfrågningar om att lämna ut uppgifter för utredning av misstänkta överträdelser på konsumentskyddsområdet.

Möjligheten att ålägga en värdtjänstleverantör eller internetleverantör att ta in ett varningsmeddelande på en webbplats kan komma att medföra kostnader för leverantörerna.

De kostnadsökningar som lagändringarna medför när det gäller de behöriga myndigheternas utrednings- och tillsynsverksamhet bedöms bli så begränsade att de ryms inom ramen för befintliga anslag för respektive myndighet. Antalet mål och ärenden i domstolarna kommer att påverkas endast marginellt.

Den kostnadsökning som möjligheten att besluta om kvarstad i mål om utdömande av vite kan leda till för patent- och marknadsdomstolarna samt Kronofogdemyndigheten kan hanteras inom myndigheternas befintliga anslag.

Lagändringarna bedöms inte ha några konsekvenser ur ett jämställhetsperspektiv.

Utredningens och promemorians bedömning överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: De flesta av remissinstanserna tillstyrker eller har inget att invända mot utredningens och promemorians bedömning. *Svea hovrätt (Patent- och marknadsöverdomstolen)* anser att de nya bestämmelserna kan medföra att målen vid domstolen blir mer komplicerade, vilket kan innebära ökade kostnader. *Förvaltningsrätten i Stockholm* anför att det inte är tillräckligt utrett i vilken omfattning som de föreslagna lagändringarna kommer att påverka de allmänna förvaltningsdomstolarna och framhåller att en förhållandevis liten ökning av antalet mål kan komma att innebära en resurskrävande handläggning vid domstol. Även *Kammarrätten i Stockholm* pekar på att förslagen troligtvis kommer att medföra en ökad måltillströmning i förvaltningsdomstolarna. *Förvaltningsrätten i Uppsala* efterfrågar en närmare analys av hur förslaget kommer att påverka förvaltningsdomstolarna. *Sveriges advokatsamfund* påtalar att den föreslagna lagstiftningen kan förväntas resultera i en ökad administrativ börda för inte minst värdtjänst- och internetleverantörer. *Svensk Handel, NDM – Näringslivets Delegation för Marknadsrätt* och *Näringslivets Regelnämnd* anser att konsekvensanalysen är bristfällig och att förslagen kommer att innebära ökade kostnader för enskilda näringsidkare. Näringslivets Regelnämnd förespråkar att utredningen kompletteras med en bild av hur företag i några specifika branscher berörs av förslagen och pekar på att större företag kan ha lättare att hantera vissa kostnader än små företag. *Regelrådet* framhåller att redovisningen av konsekvenser för företag inte uppfyller kraven för en konsekvensutredning vid regelgivning.

Skälen för regeringens bedömning

Inledning

2017 års konsumentskyddsförordning är direkt gällande i medlemsstaterna fr.o.m. den 17 januari 2020. De konsekvenser som uppstår för samhället och de aktörer som berörs är huvudsakligen en direkt följd av införandet av nya eller utvidgade befogenheter enligt förordningen. Förslagen innebär att samma befogenheter ska gälla vid överträdelser som har och överträdelser som saknar gränsöverskridande inslag. I det avseendet går förslagen längre än vad som krävs enligt förordningen.

Konsekvenser för konsumenter

En utvidgad upplysningsskyldighet och en rätt för behöriga myndigheter att genomföra testköp syftar till att effektivisera utrednings- och tillsynsarbetet på konsumentskyddsområdet. Detta har positiva konsekvenser för konsumenterna, då möjligheten att förebygga, utreda och beivra överträdelser på detta område kommer att förbättras.

Även möjligheten att ålägga näringsidkaren, värdtjänstleverantören och internetleverantörerna att ta in ett varningsmeddelande har positiva effekter för konsumentkollektivet.

Konsekvenser för näringslivet

Effektiviserade utrednings- och tillsynsbefogenheter har positiva konsekvenser även för näringslivet i stort. Befogenheterna ökar möjligheten att förebygga, utreda och beivra överträdelser på konsumentskyddsområdet. Detta bidrar till en väl fungerande marknad och en sund konkurrens.

Som *Svensk Handel, NDM – Näringslivets Delegation för Marknadsrätt och Näringslivets Regelnämnd* anför kan förslagen medföra vissa ökade kostnader för näringsidkare. För en del näringsidkare, främst banker och operatörer på it-området, kommer en utvidgad upplysningsskyldighet att medföra fler förfrågningar om att lämna ut uppgifter i syfte att utreda misstänkta överträdelser. Härigenom kan visst merarbete uppstå för dessa näringsidkare, men kostnaderna för detta bedöms vara relativt låga. Beträffande testköpen föreslås att myndigheten om det inte är oskäligt ska få kräva att näringsidkaren ersätter vad som har betalats vid köpet. Vid skälighetsbedömningen ska myndigheten hantera de olika frågor som kan uppkomma på ett rimligt sätt för näringsidkarens del. Det innebär att ett testköp hos en näringsidkare som visar sig följa regelverket kommer att medföra endast begränsade kostnader för näringsidkaren.

Av utredningen framgår att IT & Telekomföretagen har anfört att skyldigheten att ta in ett varningsmeddelande kan innebära stora kostnader för internetleverantörerna, då de tekniska systemen kan behöva byggas om eller utvecklas. Någon närmare bedömning av vilka kostnader detta kan medföra kan svårigen göras. I vart fall kan det konstateras att sådana kostnader lär vara mer kännbara för mindre företag än för större. Det kan dock tänkas att sådana kostnader slutligen hamnar på den som köper leverantörens tjänster.

Som *Sveriges advokatsamfund* framhåller kan lagstiftningen resultera i en ökad administrativ börda för värdtjänst- och internetleverantörer. Det kan noteras att en leverantör i den löpande tillämpningen kan behöva vidta administrativa och tekniska åtgärder i samband med att leverantören tar in respektive tar bort ett varningsmeddelande. Mot bakgrund av att avsikten är att befogenheten att ålägga ett varningsmeddelande ska tillämpas restriktivt kan det förväntas att dessa kostnader blir begränsade.

Konsekvenser för det allmänna

De föreslagna författningsändringarna påverkar inte KO:s, Finansinspektionens eller Läkemedelsverkets tillsynsansvar. Däremot kommer myndigheterna att, i tillägg till vad som gäller i dag, få tillgång till nya och mer effektiva utrednings- och tillsynsbefogenheter med anledning av 2017 års konsumentskyddsförordning. Förslagen innebär också att ett föreläggande av KO om att lämna upplysningar etc. och om inspektion inte längre behöver föregås av en uppmaning. Myndigheten ska även få bestämma att ett sådant föreläggande ska gälla omedelbart. De nya reglerna bör kunna bidra till att effektivisera myndigheternas tillsynsverksamhet. Som en följd av den nya regleringen kan myndigheterna behöva ändra vissa arbetsformer och initialt utbilda sina medarbetare.

Sammantaget bör eventuella kostnadsökningar bli så begränsade att de ryms inom ramen för befintliga anslag för respektive myndighet.

Beträffande testköpen föreslås som huvudregel att den behöriga myndigheten kan kräva att näringsidkaren ersätter vad som har betalats vid

köpet. Om det skulle vara oskäligt ska myndigheten inte ha rätt att kräva ersättning. I dessa situationer kan vissa kostnader för myndigheten uppstå. Eftersom avsikten är att befogenheten att genomföra testköp ska tillämpas restriktivt finns det anledning att anta att de kostnader som kan uppstå i samband med testköp blir begränsade. Kostnaderna bedöms rymmas inom ramen för befintliga anslag för respektive myndighet.

Som *Svea hovrätt (Patent- och marknadsöverdomstolen)* m.fl. domstolar pekar på kan förslagen medföra en i viss utsträckning ökad måltillströmning och ökade kostnader. Det är dock endast ett fåtal av förslagen som skulle kunna ha en sådan betydelse och där det inte är fråga om ändringar i bestämmelser där det redan i dag finns en möjlighet att överklaga till domstol. Väsentligen rör det införandet av bestämmelser som möjliggör överklagande till domstol av beslut om varningsmeddelande och ersättning för kostnader som uppstår vid testköp. När det gäller varningsmeddelanden innebär bestämmelsernas utformning att åtgärden vanligtvis inte är tänkt att användas i första hand. Många gånger kommer det inte bli aktuellt att överväga varningsmeddelande vid exempelvis otillbörlig marknadsföring, utan i stället andra redan nu existerande befogenheter. Det kan även noteras att regeringens förslag innebär att beslut om varningsmeddelande ska fattas av behörig myndighet, och inte av domstol, som första instans. Inte heller beslut om ersättning för kostnader i samband med testköp kan förväntas bli vanligt förekommande. Regeringen konstaterar därför att det inte finns anledning att anta att antalet mål och ärenden i domstolarna kommer att öka i mer än begränsad utsträckning och att dessa kommer att medföra annat än en begränsad kostnadsökning.

Konsekvenser ur ett jämställdhetsperspektiv

Såvitt kan bedömas får de nya reglerna inte några konsekvenser utifrån ett jämställdhetsperspektiv.

Övriga konsekvenser

Möjligheten att ålägga en värdtjänstleverantör eller internetleverantör att ta in ett varningsmeddelande kan få vissa konsekvenser för trafiken på internet, bl.a. när det gäller öppenheten. Liksom beträffande övriga förslag är denna konsekvens primärt en direkt följd av 2017 års konsumentskyddsförordning.

Särskilt om kvarstad i mål om utdömande av vite

Förslaget att det ska bli möjligt att begära kvarstad i mål om utdömande av vite som avser förbud och åläggande bedöms leda till att marknadsföringslagens materiella bestämmelser får större genomslag.

Möjligheten att begära kvarstad i mål om utdömande av vite som meddelats för att KO ska kunna utreda eventuella överträdelse av marknadsföringslagen bedöms i förlängningen leda till att fler överträdelse upptäcks i tid.

Förslagen leder inte till några ökade kostnader för näringsidkare som följer lagen. De kan i stället gynna dessa näringsidkare genom att de motverkar att oseriösa näringsidkare skaffar sig konkurrensfördelar genom att kringgå KO:s utredningar och undgå meddelade sanktioner.

Förslagen förväntas inte medföra några kostnader för Konsumentverket.

Möjligheten att begära kvarstad i mål om utdömande av vite bedöms inte leda till att sådana kommer att framställas i någon större utsträckning. Det innebär att kostnadsökningen som förslaget skulle kunna leda till för patent- och marknadsdomstolarna och Kronofogdemyndigheten, som är verkställande myndighet, kommer att bli begränsad. Den bedöms därför rymmas inom myndigheternas befintliga ekonomiska ramar.

Sammantaget bedöms förslagen leda till att möjligheten att kringgå marknadsföringslagen minskar, vilket leder till ett starkare konsument-skydd.

15 Författningskommentar

15.1 Förslaget till lag om ändring i marknadsföringslagen (2008:486)

1 § Denna lag har till syfte att främja konsumenternas och näringslivets intressen i samband med marknadsföring av produkter och att motverka marknadsföring som är otillbörlig mot konsumenter och näringsidkare.

Paragrafen anger lagens övergripande syfte.

Ändringen innebär att det *andra stycket*, som innehåller en uppräkningslista av bestämmelser om marknadsföring som finns i annan lagstiftning, upphävs. Ändringen är redaktionell. Övervägandena finns i avsnitt 11.2.

2 § Lagen tillämpas

1. *när* näringsidkare marknadsför eller själva efterfrågar produkter i sin näringsverksamhet,

2. på sådana tv-sändningar över satellit som omfattas av radio- och tv-lagen (2010:696),

3. *när* Konsumentombudsmannen fullgör sina skyldigheter enligt *Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2017/2394 av den 12 december 2017 om samarbete mellan de nationella myndigheter som har tillsynsansvar för konsumentskyddslagstiftningen och om upphävande av förordning (EG) nr 2006/2004*, och

4. *när* behörig myndighet fullgör sina skyldigheter enligt Europaparlamentets och rådets direktiv 2006/123/EG av den 12 december 2006 om tjänster på den inre marknaden.

Bestämmelserna om garantier i 22 § tillämpas inte i fråga om en tjänst som tillhandahålls av en näringsidkare som är etablerad i en annan stat än Sverige inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES). Detsamma gäller 4 § tredje stycket och 7 § när en näringsidkare, som är etablerad i en annan stat än Sverige inom EES, riktar marknadsföring mot en annan näringsidkare.

Paragrafen reglerar marknadsföringslagens tillämpningsområde.

Ändringen i *första stycket 3* är en följd av att Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 2006/2004 av den 27 oktober 2004 om samarbete mellan de nationella tillsynsmyndigheter som ansvarar för konsumentskyddslagstiftningen har ersatts av 2017 års konsumentskyddsförordning. Paragrafen ändras också språkligt. Övervägandena finns i avsnitt 12.

4 § Bilaga I till Europaparlamentets och rådets direktiv 2005/29/EG av den 11 maj 2005 om otillbörliga affärsmetoder som tillämpas av näringsidkare gentemot konsumenter på den inre marknaden och om ändring av rådets direktiv 84/450/EEG och Europaparlamentets och rådets direktiv 97/7/EG, 98/27/EG och 2002/65/EG samt Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 2006/2004 ska gälla som lag i Sverige. Regeringen tillkännager den aktuella bilagan i Svensk författningssamling.

Vid en prövning enligt någon av bestämmelserna i bilaga I till direktivet ska denna lag tillämpas.

Bestämmelserna i punkterna 1–31 i bilaga I till direktivet ska tillämpas även om marknadsföringen riktas till näringsidkare.

Bestämmelsen i punkt 14 i bilaga I till direktivet ska tillämpas på åtgärder som skett i strid med denna punkt om inte åtgärden omfattas av *spellagen* (2018:1138).

Paragrafen innehåller bl.a. anvisningar om hur vissa bestämmelser i bilaga I till direktivet om otillbörliga affärsmetoder ska tillämpas. Övervägandena finns i avsnitt 11.4.

Ändringen innebär att hänvisningen i *fjärde stycket* till den numera upphävda lotterilagen byts ut mot en hänvisning till den nya spellagen (2018:1138).

29 § En näringsidkare får åläggas att betala en särskild avgift (marknadsstörningsavgift) om näringsidkaren, eller någon som handlar på näringsidkarens vägnar, uppsåtligen eller av oaktsamhet har brutit mot

- 7 §,
- 8 § och någon av bestämmelserna i 9, 10, 12–17 §§,
- 18 §,
- 20 §, eller
- någon av bestämmelserna i bilaga I till direktiv 2005/29/EG.

Detsamma gäller om en näringsidkare uppsåtligen eller av oaktsamhet bryter mot någon av bestämmelserna i

- 64 kap. 46 § socialförsäkringsbalken,
- 7 kap. 3 § alkohollagen (2010:1622),
- 8 kap. 7 § första stycket, 8, 9 eller 14 § första eller andra stycket samt 15 kap. 4 § radio- och tv-lagen (2010:696),
- 11 § lagen (1995:1571) om insättningsgaranti eller 8 § lagen (2004:299) om inlåningsverksamhet när det gäller ett erbjudande som inte är riktat bara till andra än konsumenter,
- 4 kap. 1 § 2 eller 3, 3 §, 4 § *första stycket* 2 eller 5 § 2 eller 3 lagen (2018:2088) om tobak och liknande produkter.

Vad som sägs i första och andra styckena gäller också en näringsidkare som uppsåtligen eller av oaktsamhet väsentligt har bidragit till överträdelsen.

Avgiften tillfaller staten.

I paragrafen anges de grundläggande förutsättningarna för att döma ut en marknadsstörningsavgift. Övervägandena finns i avsnitt 12.

I *andra stycket sista strecksatsen* görs en rättelse på så sätt att hänvisningen till 4 kap. 3 § första stycket 2 och 4 § lagen (2018:2088) om tobak och liknande produkter ändras till att i stället avse 4 kap. 3 § och 4 § första stycket 2 samma lag.

36 § För att säkerställa ett anspråk på marknadsstörningsavgift får domstolen besluta om kvarstad. I ett sådant fall *tillämpas* bestämmelserna i 15 kap. rättegångsbalken.

Paragrafen innehåller bestämmelser om kvarstad vid utdömande av marknadsstörningsavgift. Ändringen i *andra meningen* är endast språklig. Övervägandena finns i avsnitt 12.

Varningsmeddelande

41 a § Om en näringsidkares marknadsföring på internet är otillbörlig och inga andra effektiva medel är tillgängliga, får Konsumentombudsmannen förelägga näringsidkaren, en värdtjänstleverantör eller en internetleverantör att upprätta ett varningsmeddelande som tydligt visas i samband med besök på webbplatsen.

Ett föreläggande som avses i första stycket får bara meddelas om

- 1. överträdelsens allvar motiverar det, och*
- 2. webbplatsen inte omfattas av tryckfrihetsförordningens eller yttrandefrihetsgrundlagens skydd.*

Varningsmeddelandet ska ange i vilket avseende marknadsföringen är otillbörlig och i övrigt vara utformat på ändamålsenligt sätt.

Ett föreläggande ska förenas med vite, om det inte av särskilda skäl är obehövligt.

Paragrafen, som är ny, innehåller bestämmelser om varningsmeddelande vid otillbörlig marknadsföring. Paragrafen ansluter delvis till artikel 9.4 g i 2017 års konsumentskyddsförordning. Övervägandena finns i avsnitt 8.

I *första stycket* föreskrivs en befogenhet för KO att, i situationer när en näringsidkares marknadsföring på internet är otillbörlig, förelägga näringsidkaren, en värdtjänstleverantör eller en internetleverantör att upprätta ett varningsmeddelande som tydligt visas i samband med besök på webbplatsen. Begreppen värdtjänstleverantör och internetleverantör är avsedda att ha samma innebörd som den i vilken de används i 2017 års konsumentskyddsförordning.

Med webbplats avses i detta sammanhang detsamma som definieras som s.k. onlinegränssnitt i 2017 års konsumentskyddsförordning. Med detta avses inte endast en webbplats i teknisk mening, utan även en applikation eller delar av en webbplats, allt under förutsättning att det rör sig om sådan programvara som syftar till att ge konsumenter tillgång till näringsidkarens varor eller tjänster.

Skyldigheten inträder endast om näringsidkarens marknadsföring på internet är otillbörlig. Den träffar inte en överträdelse som sker vid marknadsföring genom andra kanaler, t.ex. sådan som äger rum i en fysisk butik. Otillbörlig marknadsföring omfattar också bl.a. den situationen att näringsidkaren underlåter att lämna väsentlig information.

Det normala förfarings sättet är att KO inleder med en process om förbud eller åläggande. Frågan om marknadsföringen är otillbörlig kan sålunda tidigare ha varit föremål för bedömning. Det finns dock i och för sig inget som hindrar att näringsidkaren direkt uppmanas att ta in ett varningsmeddelande. I dessa fall prövas frågan om marknadsföringen är otillbörlig för första gången inom ramen för ett förfarande om varningsmeddelande.

En förutsättning för att ett föreläggande att ta in ett varningsmeddelande ska få meddelas är att inga andra effektiva medel står till buds. Frågan får avgöras efter en helhetsbedömning i det enskilda fallet. Det torde vanligtvis först när andra marknadsrättsliga åtgärder utan resultat har provats mot näringsidkaren finnas behov av att förelägga näringsidkaren eller en värdtjänst- eller internetleverantörer att ta in ett varningsmeddelande. När det finns grundad anledning att utgå från att näringsidkaren inte kommer att följa ett förbud eller åläggande, och då saken brådskar, kan det vara motiverat att KO uppmanar värdtjänstleverantören eller internetleverantörerna att ta in ett varningsmeddelande utan att andra åtgärder först har vidtagits mot näringsidkaren. Detsamma gäller när KO inte kan veta vilken näringsidkare som ligger bakom den otillbörliga marknadsföringen. Även i dessa fall står som regel inga andra effektiva medel till buds.

Föreläggande bör riktas mot den som är närmast källan till informationen. Om näringsidkaren har anlitat en värdtjänstleverantör för

lagring av den information som används i marknadsföringen, bör uppmaningen därför i första hand riktas mot värdtjänstleverantören. I de fall näringsidkaren inte har anlitat någon värdtjänstleverantör, eller om en uppmaning mot en värdtjänstleverantör inte bedöms få genomslag i praktiken, kan i stället internetleverantörer uppmanas att ta in ett varningsmeddelande.

En ytterligare förutsättning för skyldigheten är, enligt *andra stycket första punkten*, att överträdelsens allvar motiverar åtgärden. För att det ska bli aktuellt med ett varningsmeddelande krävs att överträdelsen är av kvalificerad sort. Överträdelsens art och varaktighet är av central betydelse för fastställandet av hur allvarlig överträdelsen är, men även andra omständigheter kan ha betydelse. Vid bedömningen av överträdelsens art kan beaktas vilket slag av marknadsföring det är fråga om och vilken målgruppen för denna är, t.ex. svårt sjuka personer eller andra särskilt sårbara grupper. Vidare kan hänsyn tas till vilken regel det är som överträtts och vikten av det skyddsintresse som uppbärs av denna. Exempelvis kan vissa regler i den s.k. svarta listan (4 § marknadsföringslagen) vara av sådan karaktär att överträdelsen är så allvarlig att det kan bli aktuellt med ett varningsmeddelande. Graden av uppsåt och förslagenheten i handlandet kan också beaktas vid bedömningen av om ett varningsmeddelande bör aktualiseras (jfr prop. 2015/16:168 s. 33).

En ytterligare förutsättning för att det ska kunna bli aktuellt med varningsmeddelande är enligt *andra punkten* att webbplatsen inte omfattas av tryckfrihetsförordningens eller yttrandefrihetsgrundlagens skydd.

Enligt *tredje stycket* ska varningsmeddelandet ange i vilket avseende marknadsföringen är otillbörlig och i övrigt vara utformat på ändamålsenligt sätt. Det är den som beslutar om varningsmeddelandet som ansvarar för utformningen av meddelandet.

Det närmare innehållet i varningsmeddelandet ska framgå av föreläggandet. Meddelandet ska utformas som en varning och på ett för konsumenterna klart sätt informera om i vilket avseende marknadsföringen är otillbörlig, t.ex. hur den är vilseledande. Samtidigt ska meddelandet inte vara längre eller större än vad som är nödvändigt för informationen. Den som beslutar om meddelandet bestämmer på vilket språk som varningen ska avfattas. Normalt bör samma språk som i övrigt används på webbplatsen användas i varningsmeddelandet. Varningsmeddelandet ska tas in tydligt på webbplatsen eller applikationen.

Av *fjärde stycket* framgår att ett föreläggande att ta in ett varningsmeddelande ska förenas med vite, om det inte av särskilda skäl är obehövligt. Möjligheten att avstå föreläggande vid vite bör bara användas i rena undantagsfall, t.ex. när det står klart att föreläggandet kommer att följas (jfr prop. 1970:57 s. 91 f. och prop. 2015/16:168 s. 33).

Av lagtexten följer att skyldigheten att visa varningsmeddelandet föreligger så länge den otillbörliga marknadsföringen kvarstår. Ett borttagande av varningsmeddelandet, trots att den otillbörliga marknadsföringen består, kan medföra andra marknadsrättsliga sanktioner, t.ex. att ett förelagt vite döms ut. Formellt sett är det inte nödvändigt att borttagandet av varningsmeddelandet föregås av ett beslut från någon myndighet eller domstol.

KO får med stöd av 45 a § bestämma att föreläggandet ska gälla omedelbart.

Enligt 51 § kan KO:s beslut i en fråga om skyldighet att visa ett varningsmeddelande överklagas till Patent- och marknadsdomstolen.

41 b § När ändrade förhållanden föranleder det, ska Konsumentombudsmannen besluta att en skyldighet att upprätta ett varningsmeddelande inte längre ska gälla.

Paragrafen, som är ny, innehåller en bestämmelse om att KO kan besluta att en skyldighet att upprätta ett varningsmeddelande inte längre ska gälla. Paragrafen ansluter delvis till artikel 9.4 g i 2017 års konsumentskyddsförordning. Övervägandena finns i avsnitt 8.

Om näringsidkaren eller leverantören önskar en prövning av om marknadsföringen har rättats tillräckligt för att varningsmeddelandet ska kunna tas bort, kan de vända sig till KO, som får besluta att skyldigheten att visa meddelandet inte längre består. KO kan även göra en sådan prövning på eget initiativ.

En förutsättning för att KO ska kunna besluta att skyldigheten att visa ett varningsmeddelande inte längre består är att förhållandena har ändrats sedan föreläggandet har getts. Vid prövningen ska KO bedöma om rekvisiten i första stycket fortfarande är uppfyllda. Om så inte är fallet ska KO besluta att skyldigheten inte längre består.

Enligt 51 § kan KO:s beslut i en fråga om skyldighet att upprätta ett varningsmeddelande inte längre ska gälla överklagas till Patent- och marknadsdomstolen.

Tillsynsbefogenheter

42 § Konsumentombudsmannen får förelägga

1. var och en att yttra sig, lämna upplysningar och tillhandahålla de handlingar som behövs i ett ärende om tillämpningen av denna lag,

2. en näringsidkare att tillhandahålla de varuprover och liknande som kan ha betydelse för utredningen i ett ärende där beslut om förbud eller åläggande enligt 23, 24 eller 25 § kan antas komma i fråga.

Paragrafen reglerar upplysningsskyldighet och tillhandahållande av utredningsmaterial för utredning eller tillsyn över tillämpningen av lagen. Ändringarna innebär bl.a. en anpassning till artikel 9.3 b i 2017 års konsumentskyddsförordning. Övervägandena finns i avsnitt 6.1.

Genom ändringen ges KO möjlighet att direkt förelägga dels var och en att yttra sig, lämna upplysningar och tillhandahålla de handlingar som behövs i ett ärende om tillämpningen av lagen, dels näringsidkaren att tillhandahålla de varuprover och liknande som kan ha betydelse för utredningen i sådana ärenden som anges i paragrafen. Kravet på att ett föreläggande ska ha föregåtts av en uppmaning att yttra sig etc. tas bort.

Regleringen ska inte förstås så att KO alltid behöver besluta om ett formellt föreläggande för att få del av information. KO kan även i fortsättningen först försöka få tillgång till uppgifter på frivillig och informell väg, t.ex. genom en muntlig förfrågan. Detta förfarande bör också vara utgångspunkten, i vart fall när begäran riktas mot någon annan än den näringsidkare som misstänks för en överträdelse, och då det saknas anledning att anta att den som har tillgång till en viss uppgift kommer att motsätta sig en begäran.

Ändringen innebär också att skyldigheten att tillhandahålla handlingar förs från punkt 2 till *punkt 1* och alltså utvidgas från att ha gällt endast i förhållande till näringsidkare till att avse ”var och en”.

Med var och en avses här alla juridiska eller fysiska personer som har tillgång till relevanta handlingar. Skyldigheten att tillhandahålla handlingar gäller alltså inte bara för den näringsidkare som är föremål för en utredningsåtgärd utan även för andra, t.ex. för enskilda, banker och andra företag. Uttryckssättet omfattar även statliga och kommunala myndigheter.

Med handling avses i detta sammanhang en handling enligt definitionen i 2 kap. 3 § tryckfrihetsförordningen. Ett utlämnade av en handling kan kräva att den som berörs av föreläggandet sammanställer viss information. Som exempel på sådana uppgifter kan nämnas bankkontouppgifter eller uppgifter om ägande av webbplatser.

Handlingen ska behövas i ett ärende om tillämpningen av lagen. Det krävs att KO har anledning att misstänka att det föreligger en överträdelse av den konsumentskyddande lagstiftningen.

Som för alla myndighetsåtgärder som utgör ingrepp i ett enskilt intresse ska proportionalitetsprincipen tillämpas när KO i det specifika fallet tar ställning till om någon ska föreläggas att tillhandahålla en handling (5 § förvaltningslagen). Skyldigheten att tillhandahålla handlingar får inte göras mer långtgående än vad som behövs för myndighetens tillämpning av lagen. Dessutom krävs det att det KO vill uppnå med att få tillgång till handlingen står i rimligt förhållande till de olägenheter som kan antas uppstå för den som ska tillhandahålla handlingen. Myndigheten ska vid bedömningen även beakta de olägenheter som ett tillhandahållande kan innebära för tredje man.

Vid proportionalitetsprövningen ska alltså olägenheter av skilda slag beaktas. En avser det merarbete med att ta fram uppgifter som föreläggandet innebär för den som berörs. Om handlingen avser ett befintligt dokument, som är preciserat så att det enkelt går att identifiera, är arbetsinsatsen normalt begränsad. En begäran om utlämnande kan då sällan anses oproportionerlig med hänsyn till arbetsinsatsen.

En begäran om utlämnande som kräver att information sammanställs kan vara mer tidsödande. Om misstanken avser en överträdelse som riskerar att allvarligt skada konsumentkollektivets intressen, kan ibland en ganska betydande arbetsinsats anses förenlig med kravet på proportionalitet. I sådana fall är det viktigt att KO så långt möjligt preciserar vilka uppgifter som efterfrågas. Men även misstanke om en mindre allvarlig överträdelse kan motivera att den som har informationen får tåla visst merarbete. Generellt kan det ställas högre krav på att en juridisk person lägger ned arbete för att ta fram information jämfört med om åtgärden riktas mot en fysisk person.

En annan omständighet som bör beaktas vid proportionalitetsbedömningen är karaktären hos de handlingar som KO vill ta del av. Handlingarna kan ibland innehålla uppgifter som rör tredje man och som omfattas av tystnadsplikt hos den som föreläggandet riktas mot. Integritetsaspekter kan medföra att KO bör avstå från att begära in handlingar. En begäran från KO bör vara preciserad, så att föreläggandet inte omfattar mer än det som är nödvändigt. Vid bedömningen bör KO särskilt beakta om uppgifter i handlingen kommer att omfattas av sekretess

hos myndigheten. Om så inte är fallet bör ett inhämtande normalt bara ske om misstanken avser en överträdelse av särskilt allvarligt slag.

Det bör framhållas att efterfrågade handlingar inte sällan innehåller personuppgifter som omfattas av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/679 av den 27 april 2016 om skydd för fysiska personer med avseende på behandling av personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter och om upphävande av direktiv 95/46/EG. Behandlingen av personuppgifter i samband med att handlingar efterfrågas bör naturligtvis följa detta regelverk (se artikel 2.7 i 2017 års konsument-skyddsförordning).

Skyldigheten att tillhandahålla varuprover och liknande i *punkt 2* omfattar liksom tidigare bara näringsidkare. Genom ändringen i punkten klargörs att skyldigheten gäller endast i förhållande till den näringsidkare som kan antas bli föremål för det i paragrafen angivna förbudet eller något av åläggandena.

Enligt 45 § får ett föreläggande förenas med vite. KO får med stöd av 45 a § bestämma att föreläggandet ska gälla omedelbart.

43 § *Konsumentombudsmannen får förelägga den som har meddelats ett förbud eller åläggande enligt 23, 24 eller 25 § att tillhandahålla de upplysningar, handlingar, varuprover och liknande som behövs för tillsynen över att förbudet eller åläggandet följs.*

Paragrafen reglerar KO:s möjlighet att, i samband med tillsynen över att ett meddelat förbud eller åläggande följs, förelägga näringsidkaren att tillhandahålla upplysningar etc. Ändringen innebär bl.a. att kravet på att ett föreläggande ska ha föregåtts av en uppmaning tas bort. Övervägandena finns i avsnitt 6.1.

Bestämmelsen ska inte tolkas så att KO alltid behöver utfärda ett formellt föreläggande för att få del av upplysningar etc. KO kan även i fortsättningen först försöka få tillgång till uppgifter på frivillig och informell väg, t.ex. genom en muntlig förfrågan. I tillsynssituationen kan det dock, jämfört med vid utredning av en överträdelse, oftare finnas skäl att direkt utfärda ett formellt föreläggande.

Enligt 45 § får ett föreläggande förenas med vite. KO får med stöd av 45 a § bestämma att föreläggandet ska gälla omedelbart.

44 § *Om det behövs för tillsynen i ett ärende som avses i 42 eller 43 §, får Konsumentombudsmannen förelägga näringsidkaren att hålla de lokaler eller motsvarande utrymmen där näringsverksamheten utövas tillgängliga för inspektion.*

I samband med inspektionen får Konsumentombudsmannen ta del av de handlingar som behövs för tillsynen och begära nödvändiga upplysningar på platsen.

Paragrafen reglerar KO:s befogenhet att företa inspektioner på plats. Ändringarna innebär bl.a. en anpassning till artikel 9.3 c i 2017 års konsumentskyddsförordning. Övervägandena finns i avsnitt 6.2.

Genom ändringarna i *första stycket* får KO, för tillsynen i de ärenden som nämns, direkt förelägga näringsidkaren att hålla de lokaler eller motsvarande utrymmen där näringsverksamheten utövas tillgängliga för inspektion. Kravet på att ett föreläggande ska ha föregåtts av en

uppmaning tas bort. Hänvisning görs också till 42 § i dess helhet, vilket medför att inspektion kan ske för att ta del av handlingar. Det tidigare undantaget för inspektion i bostäder tas också bort.

Bestämmelsen ska inte tolkas som att KO alltid behöver besluta om föreläggande för att få möjlighet att genomföra en inspektion. KO kan även i fortsättningen försöka få tillträde till lokalen på frivillig och informell väg, t.ex. genom en muntlig förfrågan.

I bestämmelsen görs inte något undantag för inspektion i bostäder. Att inspektion kan komma att ske i en bostad är dock en omständighet av betydelse vid den proportionalitetsbedömning som myndigheten ska göra (se 5 § förvaltningslagen).

Andra stycket, som är nytt, klargör KO:s befogenheter vid en inspektion. Enligt bestämmelsen har KO vid en inspektion rätt att ta del av handlingar. Med handling avses en handling enligt tryckfrihetsförordningens definition (se kommentaren till 42 §).

Vid en inspektion får KO också begära upplysningar direkt på platsen. Befogenheten gäller i förhållande till såväl näringsidkarens ledning som medarbetare. Upplysningarna kan avse allmän information om verksamheten eller en redogörelse för relevanta sakförhållanden. KO bör dokumentera de upplysningar som lämnas, t.ex. genom en tjänsteanteckning.

Befogenheterna ska tillämpas med restriktivitet. Det är bara de handlingar som är nödvändiga för tillsynen i det aktuella ärendet som KO har rätt att ta del av. Vid bedömningen i det enskilda fallet ska proportionalitetsprincipen tillämpas (se 5 § förvaltningslagen). Utöver att åtgärderna inte får göras mer långtgående än vad som behövs för tillsynen i ärendet krävs det att det KO vill uppnå med att få tillgång till visst utredningsmaterial står i rimligt förhållande till de olägenheter som kan antas uppstå för den som berörs av åtgärden. Myndigheten ska vid denna bedömning även beakta de olägenheter som åtgärderna kan innebära för tredje man, t.ex. näringsidkarens kunder.

Bestämmelsen ger inte KO befogenhet att företa oanmälda inspektioner, utan näringsidkaren ska först föreläggas att hålla lokalerna eller motsvarande utrymmen tillgängliga.

Enligt 45 § får ett föreläggande förenas med vite. KO får med stöd av 45 a § bestämma att föreläggandet ska gälla omedelbart.

44 a § *Om det är nödvändigt för tillsynen enligt denna lag, får Konsumentombudsmannen köpa produkter under dold identitet (testköp).*

Näringsidkaren ska underrättas om testköpet så snart det kan ske utan att åtgärden förlorar sin betydelse.

Om det inte är oskäligt, får Konsumentombudsmannen besluta att näringsidkaren ska ersätta ombudsmannen för vad som har betalats för produkten vid testköpet. Konsumentombudsmannen ska i så fall erbjuda näringsidkaren att ta tillbaka produkten.

Paragrafen, som är ny, reglerar KO:s möjlighet att under dold identitet köpa produkter för att kontrollera efterlevnaden av lagen, s.k. testköp. Paragrafen ansluter till artikel 9.3 d i 2017 års konsumentskyddsförordning. Övervägandena finns i avsnitt 7.

I *första stycket* ges KO en lagstadgad rätt att köpa produkter under dold identitet. Med att identiteten är dold avses att det vid tillfället för köpet

inte framgår att detta genomförs av KO. Bestämmelsen omfattar inte köp där myndigheten agerar i eget namn.

Bestämmelsen är tillämplig både vid köp i fysiska butiker och vid digitala köp. Köp i en butik kan vara dolt genom att en myndighetsföreträdare inte klargör att det sker för myndighetens räkning. Befattningshavaren uppträder som en vanlig kund och lämnar i och för sig inga oriktiga uppgifter om sin identitet, men det dolda inslaget utgörs av underlåtenheten att tala om att köparen företräder en myndighet. Vid köp av produkter på internet är det för leverans och betalning normalt nödvändigt att köparen lämnar vissa uppgifter om sig själv, i form av namn och andra kontaktuppgifter. För att KO ska undgå att avslöja att köpet sker för myndighetens räkning kan det i denna situation vara nödvändigt att KO använder sig av oriktiga uppgifter. Myndigheten kan t.ex. uppge ett påhittat namn och en neutral adress vid beställningen. I ett sådant sammanhang bör myndigheten kontrollera att det inte finns risk för sammanblandning med en riktig person.

Bestämmelsen ger KO befogenhet att köpa produkter under dold identitet i alla former. När det gäller användningen av vissa påhittade personuppgifter, t.ex. personnummer, kan det dock finnas hinder av praktisk eller teknisk natur. I en del fall kan KO då försöka få bistånd av andra myndigheter (jfr 8 § första stycket förvaltningslagen).

Befogenheten att genomföra ett testköp utgör ett undantag från principen att myndighetsutövning av detta slag ska ske i öppna och för medborgarna iakttagbara former. Den ska därför användas med restriktivitet, och bara när det är nödvändigt för tillsynen. Vidare ska de inom statlig förvaltning generellt tillämpliga principerna om behov och proportionalitet iakttas.

En förutsättning för att KO ska få genomföra ett köp under dold identitet är att det är nödvändigt för tillsynen enligt marknadsföringslagen. KO ska ha inlett tillsyn mot en viss näringsidkare för att ett testköp alls ska få ske. Utgångspunkten är vidare att ett testköp ska användas när andra utredningsvägar inte är tillräckliga. Möjligheten att agera dolt vid köpet ska vara en grundläggande förutsättning för att tillsynen ska vara effektiv. Så kan vara fallet när KO behöver uppträda dolt för att en försäljning över huvud taget ska komma till stånd. I andra situationer kan KO misstänka att den information som näringsidkaren lämnar är tillrättalagd. Det kan då krävas att KO agerar under dold identitet för att förvissa sig om att få tillgång till samma marknadsföring som konsumenterna.

Om KO med stöd av näringsidkarens upplysningsskyldighet (42 §), eventuellt i förening med vite (45 §), kan få tillgång till erforderliga uppgifter bör ett testköp under dold identitet normalt inte genomföras.

I likhet med andra åtgärder som innebär ett ingrepp i ett enskilt intresse får ett testköp genomföras endast om det avsedda resultatet står i rimligt förhållande till de olägenheter som kan antas uppstå för näringsidkaren. Vid denna bedömning ska bl.a. arten och omfattningen av den misstänkta överträdelsen beaktas. Om misstanken avser en ringa överträdelse kan ett testköp under dold identitet vara en oproportionerlig åtgärd. Det omvända är normalt fallet när misstanken avser en överträdelse som riskerar att allvarligt skada konsumenternas intressen. Även om misstanken avser överträdelser som var för sig inte kan anses särskilt allvarliga kan de, när de är satta i system, medföra att ett testköp utgör en proportionerlig åtgärd. En förutsättning för detta får dock anses vara att det finns en potentiell risk

för att överträdelseerna har en negativ påverkan av viss dignitet på konsumentkollektivets intressen.

Bestämmelsen reglerar köp av produkter. Enligt definitionen i 3 § avses med produkter varor, tjänster, fast egendom, arbetstillfällen och andra nyttigheter. Bestämmelsen ansluter därmed inte helt till den terminologi som används i 2017 års konsumentskyddsförordning, där det i stället anges att köpet ska avse varor eller tjänster. Det är upp till KO att, efter en bedömning i det enskilda fallet, avgöra om det är lämpligt att köpa en viss produkt. Även om befogenheten enligt ordalydelsen har ett vidsträckt tillämpningsområde, ligger det i sakens natur att vissa produkter lämpar sig sämre för testköp än andra.

Syftet med ett testköp är att upptäcka överträdelser av det marknadsföringsrättsliga regelverket till skydd för konsumenter och att samla in bevis. Vid testköpet bör KO uppträda som vilken köpare som helst och inte försöka förmå säljaren att använda någon annan marknadsföring eller tillämpa andra villkor än vad som normalt sker.

Om KO efter ett testköp upptäcker överträdelser, kan detta i förlängningen leda till sanktioner från myndighetens sida, i form av förbud eller ålägganden. Enligt 29 § får en näringsidkare åläggas att betala en marknadsstörningsavgift om näringsidkaren uppsåtligen eller av oaktsamhet har brutit mot vissa bestämmelser i lagen eller i annan särskilt angiven lagstiftning. Det finns från principiell synpunkt inget som hindrar att en näringsidkare påförs marknadsstörningsavgift på grund av en överträdelse som upptäckts vid testköpet, om förutsättningarna i övrigt är uppfyllda. En enskilda överträdelse som är resultatet av ett testköp torde i regel knappast leda till att näringsidkaren påförs marknadsstörningsavgift. Däremot kan vad som har framkommit vid ett testköp utgöra en del av bevisningen för att näringsidkaren ägnar sig åt överträdelser av sådan omfattning att en marknadsstörningsavgift kan bli aktuell.

I undantagsfall kan det tänkas att det vid en närmare kontroll efter ett testköp uppkommer misstanke om att säljaren av produkten har gjort sig skyldig till brott. Det finns då inget som hindrar att en förundersökning inleds mot säljaren på grundval av information som kommit fram vid köpet (jfr prop. 2017/18:221 s. 44).

Bestämmelsen ger KO rätt att genomföra fullbordade testköp. Men befogenheten att agera dolt kan också användas för att genomföra inledande moment under dold identitet i stadiet innan avtalsbundenhet uppstår, vilket många gånger är det mest lämpliga. Med stöd av bestämmelsen kan KO alltså under dold identitet t.ex. få reda på vilken förköpsinformation som lämnas.

Det är inte möjligt att generellt säga exakt var gränsen går för när en åtgärd, som inte utgör ett fullbordat köp, ska anses utgöra ett testköp. Bedömningen varierar beroende på hur situationen kring köpet ser ut. Vid försäljning på internet får gränsen normalt anses ha passerats om KO i moment som föregår ett köp behöver uppge kontaktuppgifter och då använder ett påhittat namn eller andra oriktiga uppgifter. Detsamma bör gälla vid köp i en fysisk butik. Vid köp i fysiska butiker ger dock köparen sällan sin identitet till känna. Ett testköp kan då föreligga redan före den tidpunkt då KO behöver uppge oriktiga uppgifter. Gränsen för ett testköp bör i regel anses ha passerats när KO, utan att tillkännage att agerandet sker i myndighetens tillsynsverksamhet, för samtal med näringsidkaren eller

dennes medarbetare i syfte att utröna t.ex. vilken information som säljaren lämnar eller vilka avtalsvillkor som ska komma att tillämpas vid ett köp.

Paragrafen handlar om tillsyn enligt lagen och omfattar inte alla åtgärder som KO vidtar i syfte att bevaka marknadsföring utan att ge sin identitet till känna. Den mer allmänna omvärldsbevakning som KO utför, t.ex. i form av stickprovskontroller av webbplatser, faller utanför tillämpningsområdet. Att utan att fylla i några uppgifter besöka en webbplats och ta del av den information som finns där aktualiserar alltså inte bestämmelsen. Det är i sådana situationer inte fråga om ett testköp utan om sedvanlig omvärldsbevakning.

Enligt *andra stycket* ska näringsidkaren underrättas om testköpet så snart det kan ske utan att åtgärden förlorar sin betydelse.

Underrättelseskylldighet föreligger när KO har vidtagit sådana åtgärder som utgör ett testköp. Utgångspunkten är att KO ska underrätta näringsidkaren så snart ett testköp har genomförts. I vissa situationer kan det finnas skäl att skjuta upp underrättelsen en tid, t.ex. till dess att leverans av en produkt har skett eller om testköpet av någon annan anledning annars skulle förlora sin betydelse.

Underrättelse ska ske både när KO har uppmärksammat brister i efterlevnaden av den konsumenträttsliga lagstiftningen och när näringsidkaren har följt regelverket.

Även om KO vid ett testköp uppträder som konsument, är myndigheten naturligtvis ingen konsument i egentlig mening. KO kan inte göra gällande de civilrättsliga rättigheter som tillkommer en konsument, t.ex. möjligheten att utöva ångerrätt. Detta hindrar inte KO från att, som en del av testköpet, undersöka hur näringsidkaren betar sig i en efterköpssituation.

Enligt *tredje stycket* har KO rätt att kräva att näringsidkaren ersätter det som har utgetts vid testköpet. Av bestämmelsen framgår att krav på ersättning endast får framställas om det inte är oskäligt. Skälighetsbedömningen bör ta sin utgångspunkt i näringsidkarens möjlighet att sälja produkten på nytt, där flera olika aspekter kan aktualiseras. Om produkten till följd av KO:s undersökningar är osäljbar, får det som regel anses oskäligt att kräva att näringsidkaren ersätter det som har betalats vid testköpet. Vidare bör det beaktas vilken typ av produkt som har varit föremål för testet. Här kan tidsaspekten ha betydelse. Viss egendom, som t.ex. datorer, mobiltelefoner och annan elektronik, förlorar relativt snabbt i värde. Om KO i ett sådant fall har behållit egendomen under en längre tid, kan det vara oskäligt att kräva ersättning. I de fall det bedöms möjligt att sälja produkten först efter prisavdrag bör det krävda beloppet reduceras med motsvarande belopp. Detta följer av att ersättning enligt lagtexten ska krävas endast om det inte är oskäligt. Ett annat exempel på när ett krav framstår som oskäligt är om köpet avsett en tjänst som näringsidkaren redan utfört innan ett återkrav blir aktuellt.

Ersättningskravet får avse vad som har betalats vid testköpet. Näringsidkaren är skyldig att betala vad KO har utgett dels för själva produkten (köpeskillingen), dels för frakt eller andra direkta kostnader i samband med köpet. Även i detta sammanhang ska en skälighetsbedömning göras. Här är frågan om testköpet påvisat brister i säljarens marknadsföring central. Om inga sådana brister upptäckts vid köpet, kan det anses oskäligt om näringsidkaren tvingas betala för fraktkostnaden, i vart fall om kostnaden uppgår till ett mer betydande belopp.

Om KO kräver ersättning, ska näringsidkaren erbjudas att ta tillbaka produkten. Det föreligger inte någon skyldighet för näringsidkaren att ta tillbaka en testköpt produkt. Skyldigheten att erbjuda återtagande gäller den situationen att egendom förts över till KO i samband med köpet. Om köpet avsett en tjänst blir något återtagande inte aktuellt, men det föreligger ingen skyldighet för näringsidkaren att utföra tjänsten.

Bestämmelsen innebär att näringsidkaren har rätt att ta tillbaka produkten. I detta ligger att näringsidkaren kan välja att hämta produkten hos KO eller stå för kostnaden för returfrakten.

I undantagsfall, t.ex. när testköpet avsett en skrymmande produkt, kan kostnaden för returfrakten uppgå till ett ansevärt belopp. Om det vid testköpet inte påvisas några brister i näringsidkarens marknadsföring, kan det framstå som oskäligt om näringsidkaren tvingas betala returfrakten. Det kan vara lämpligt om KO, innan myndigheten beslutar om ersättningskrav, kontrollerar med näringsidkaren om det finns intresse av att ta tillbaka produkten. Näringsidkarens kostnad för returfrakten kan då beaktas i den skälighetsbedömning som ska göras i samband med framställande av kravet.

Över huvud taget bör den skälighetsbedömning som ska göras vid ett ersättningskrav tillämpas på så sätt att KO hanterar de olika frågor som kan uppkomma på ett rimligt sätt för näringsidkarens del. Vid sidan av oskälighetsprövningen ska KO göra en sedvanlig proportionalitetsbedömning vid ställningstagandet till om ersättning ska krävas.

Som framgår av 51 § andra stycket kan ett beslut om ersättningskrav överklagas till Patent- och marknadsdomstolen.

45 § *Ett föreläggande enligt 42, 43 eller 44 § får förenas med vite.*

Paragrafen innehåller en bestämmelse om vite för efterkommande av upplysningsskyldigheten eller inspektionsrätten enligt lagen. Övervägandena finns i avsnitt 6.1 och 6.2.

Enligt paragrafen får ett föreläggande om yttrande, tillhandahållande av handlingar etc. eller om inspektion direkt förenas med vite. Ett vitesföreläggande behöver alltså inte längre föregås av en uppmaning.

Bestämmelsen är fakultativ. Det är fortfarande möjligt för KO att försöka få tillgång till utrednings- eller tillsynsmaterial antingen på formlös väg eller genom ett föreläggande som inte förenas med vite. Möjligheten att använda vite aktualiseras först om myndigheten bedömer att ett formellt föreläggande är nödvändigt. När föreläggandet har utfärdats för att den berörde inte vill lämna uppgifter på frivillig väg, finns det ofta skäl att direkt förena föreläggandet med vite. Allmänna bestämmelser om vite finns i lagen (1985:206) om viten.

I praktiken bör det inte bli aktuellt att förena ett föreläggande till en statlig myndighet med vite. Det är en allmän princip att ett föreläggande riktat mot staten inte förenas med vite (jfr prop. 1984/85:96 s. 99 f.).

45 a § *Konsumentombudsmannen får bestämma att ett beslut om föreläggande enligt 41 a, 42, 43 eller 44 § ska gälla omedelbart.*

Paragrafen, som är ny, innehåller en bestämmelse om att förelägganden kan gälla omedelbart efter att beslut om detta fattats. Övervägandena finns i avsnitt 6.1, 6.2 och 8.

Enligt paragrafen får KO bestämma att ett beslut om föreläggande avseende varningsmeddelande, upplysningar etc. eller om inspektion ska gälla omedelbart. Bestämmelsen är fakultativ. Relativt ofta finnas det dock skäl för KO att meddela ett sådant beslut.

46 a § Patent- och marknadsdomstolen är rätt domstol i mål om

1. förbud som avses i 23 §,
2. åläggande som avses i 24 eller 25 §,
3. marknadsstörningsavgift enligt 29 §,
4. kvarstad enligt 36 §,
5. skadestånd enligt 37 §,
6. utdömmande av vite enligt 49 §,
7. kvarstad enligt 50 §, och
8. oriktig eller vilseledande ursprungsbezeichnung enligt 66 §.

Paragrafen innehåller en bestämmelse om behörig domstol. Övervägandena finns i avsnitt 11.1.

Ändringarna i *punkterna 7 och 8* är en följd av att en bestämmelse införs om att Patent- och marknadsdomstolen är behörig domstol att pröva frågor om kvarstad enligt 50 § i mål om utdömmande av vite.

Kvarstad vid utdömmande av vite

50 § För att säkerställa ett anspråk på vite som beslutats med stöd av 26, 28 eller 45 § får domstolen besluta om kvarstad i mål om utdömmande av vitet. I ett sådant fall tillämpas bestämmelserna i 15 kap. rättegångsbalken.

Paragrafen, som är ny, innehåller dels en bestämmelse om att domstolen får besluta att den som är föremål för talan om utdömmande av vite inte får förfoga över viss egendom genom att belägga den med kvarstad, dels en bestämmelse om att regleringen i 15 kap. rättegångsbalken om kvarstad i tvistemål ska tillämpas vid prövningen av frågan om kvarstad. Övervägandena finns i avsnitt 11.1.

Möjligheten för rätten att besluta om kvarstad avser mål om utdömmande av viten som meddelats såväl enligt 26 och 28 §§ (s.k. materiellt vite avseende t.ex. förbud) som enligt 45 § (s.k. processuellt vite).

Av 15 kap. 1 och 5 §§ rättegångsbalken framgår att beslut om kvarstad meddelas av domstol efter yrkande av den som påstår sig ha en fordran. Enligt marknadsföringslagen får talan om utdömmande av vite väckas av den som har begärt vitesföreläggandet och av KO (49 §).

Bestämmelsen i 15 kap. 1 § rättegångsbalken är fakultativ och med hänsyn till proportionalitetsprincipen ska behovet av att kvarstad meddelas vägas mot de olägenheter för svaranden som en kvarstad kan tänkas vålla (jfr t.ex. prop. 1988/89:124 s. 28 samt NJA 1993 s. 182 och NJA 2005 s. 29).

51 § Konsumentombudsmannens beslut enligt 28, 41 a och 41 b §§ får överklagas till Patent- och marknadsdomstolen. Beslut enligt 41 a och 41 b §§ får även överklagas av den näringsidkare vars webbplats eller marknadsföring berörs av varningsmeddelandet.

Konsumentombudsmannens beslut om föreläggande enligt 42, 43 och 44 §§ får överklagas till Patent- och marknadsdomstolen. Detsamma gäller beslut om ersättning enligt 44 a § tredje stycket och beslut om ersättning enligt 46 § eller enligt föreskrifter som meddelats med stöd av 46 §.

Paragrafen innehåller en bestämmelse om överklagande. Övervägandena finns i avsnitt 7 och 8.

Genom tillägget i *första stycket första meningen* framgår att KO:s beslut i en fråga om skyldigheten att visa ett varningsmeddelande får överklagas till Patent- och marknadsdomstolen. Detsamma gäller KO:s beslut i en fråga om skyldigheten att visa ett varningsmeddelande kvarstår. Av *första stycket andra meningen* framgår att beslut i sådana frågor också får överklagas av den näringsidkare vars webbplats eller marknadsföring berörs av varningsmeddelandet.

Tillägget i *andra stycket första meningen* är en följd av att ett föreläggande om tillhandahållande av utrednings- eller tillsynsmaterial eller om inspektion inte längre behöver föregås av en uppmaning.

Genom tillägget i *andra stycket andra meningen* framgår att KO:s beslut om ersättningskrav i samband med ett testköp kan överklagas till Patent- och marknadsdomstolen.

63 § I mål om förbud eller åläggande enligt 23, 24 eller 25 § har den som har talerätt enligt 47 § *första stycket* rätt att delta i rättegången som intervenient enligt 14 kap. rättegångsbalken.

Paragrafen innehåller en bestämmelse om intervention.

I paragrafen rättas en felaktig hänvisning i lagtexten. Genom ändringen hänvisas till 47 § *första stycket*, där det framgår vem som har talerätt när det gäller förbud enligt 23 § eller åläggande enligt 24 eller 25 §. Övervägandena finns i avsnitt 12.

Ikraftträdandebestämmelse

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2020.

Enligt ikraftträdandebestämmelsen träder lagändringarna i kraft den 1 juli 2020. De nya bestämmelserna är alltså tillämpliga i och med ikraftträdandet. Övervägandena finns i avsnitt 13.

15.2 Förslaget till lag om ändring i lagen (1994:1512) om avtalsvillkor i konsumentförhållanden

1 a § Bestämmelserna i 3–9 b §§ denna lag tillämpas också när Konsumentombudsmannen fullgör sina skyldigheter som behörig myndighet enligt *Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2017/2394 av den 12 december 2017 om samarbete mellan de nationella myndigheter som har tillsynsansvar för konsumentskyddslagstiftningen och om upphävande av förordning (EG) nr 2006/2004*.

Paragrafen innehåller en bestämmelse om att lagens marknadsrättsliga bestämmelser ska tillämpas när KO fullgör sina skyldigheter som behörig myndighet enligt förordningen om konsumentskyddssamarbete.

Ändringen är en följd av att Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 2006/2004 av den 27 oktober 2004 om samarbete mellan de nationella tillsynsmyndigheter som ansvarar för konsumentskyddslagstiftningen har ersatts av 2017 års konsumentskyddsförordning. Övervägandena finns i avsnitt 12.

3 b § *Om en näringsidkare vid försäljning på internet använder ett oskäligt avtalsvillkor och inga andra effektiva medel är tillgängliga, får Konsumentombudsmannen förelägga näringsidkaren, en värdtjänstleverantör eller en internetleverantör att upprätta ett varningsmeddelande som tydligt visas i samband med besök på webbplatsen.*

Ett föreläggande som avses i första stycket får bara meddelas om

1. överträdelsens allvar motiverar det och det är motiverat från allmän synpunkt eller annars ligger i konsumenternas intresse, och

2. webbplatsen inte omfattas av tryckfrihetsförordningens eller yttrandefrihetsgrundlagens skydd.

Varningsmeddelandet ska ange i vilket avseende avtalsvillkoret är oskäligt och i övrigt vara utformat på ändamålsenligt sätt.

Ett föreläggande ska förenas med vite, om det inte av särskilda skäl är obehövligt.

Paragrafen, som är ny, innehåller bestämmelser om varningsmeddelande när näringsidkaren använder oskäliga avtalsvillkor. Paragrafen ansluter delvis till artikel 9.4 g i 2017 års konsumentskyddsförordning. Övervägandena finns i avsnitt 8.

Förutsättningarna för varningsmeddelande är något annorlunda utformade än vad som gäller enligt 41 a § marknadsföringslagen. Förutom kravet på överträdelsens allvar, som finns också i marknadsföringslagen, anges kompletterande rekvisit på motsvarande sätt som i bestämmelsen rörande förbud av oskäliga avtalsvillkor (se 3 §).

Det kan bli aktuellt med varningsmeddelande även beträffande ett avtalsvillkor som är oskäligt med en tillämpning av 3 a §. Det handlar här om den situationen att konsumenten är hänvisad till att använda ett telefonnummer med förhöjd taxa för att ta kontakt med näringsidkaren per telefon med anledning av ett mellan dem ingånget avtal.

För en kommentar hänvisas i övrigt till 41 a § marknadsföringslagen.

3 c § *När ändrade förhållanden föranleder det, ska Konsumentombudsmannen besluta att en skyldighet att upprätta ett varningsmeddelande inte längre ska gälla.*

Paragrafen, som är ny, innehåller bestämmelser om att Konsumentombudsmannen kan besluta att en skyldighet att upprätta ett varningsmeddelande inte längre ska gälla. Paragrafen ansluter delvis till artikel 9.4 g i 2017 års konsumentskyddsförordning. Övervägandena finns i avsnitt 8.

För en kommentar hänvisas till 41 b § marknadsföringslagen.

3 d § *Konsumentombudsmannen får bestämma att ett beslut om varningsmeddelande ska gälla omedelbart.*

Paragrafen, som är ny, innehåller en bestämmelse om att KO får bestämma att ett beslut om varningsmeddelande ska gälla omedelbart. Övervägandena finns i avsnitt 8.

För en kommentar hänvisas till 45 a § marknadsföringslagen.

8 § Konsumentombudsmannen får förelägga var och en att yttra sig, lämna upplysningar och tillhandahålla de handlingar som behövs i ett ärende enligt denna lag.

Paragrafen reglerar upplysningsskyldighet och tillhandahållande av utredningsmaterial för tillsynen enligt lagen. Ändringarna innebär bl.a. en anpassning till artikel 9.3 b i 2017 års konsumentskyddsförordning. Övervägandena finns i avsnitt 6.1.

För en kommentar hänvisas till 42 § marknadsföringslagen.

8 a § Om det behövs för tillsynen i ett ärende där ett förbud enligt 3 eller 7 § eller ett föreläggande enligt 3 b § kan antas komma i fråga, får Konsumentombudsmannen förelägga näringsidkaren att hålla de lokaler eller motsvarande utrymmen där näringsverksamheten utövas tillgängliga för inspektion.

I samband med inspektionen får Konsumentombudsmannen i nödvändig omfattning ta del av handlingar och begära upplysningar på platsen.

Paragrafen reglerar KO:s befogenhet att företa inspektioner på plats. Ändringarna innebär bl.a. en anpassning till artikel 9.3 c i 2017 års konsumentskyddsförordning på så sätt att det tidigare undantaget för tillträde till bostäder tas bort. Övervägandena finns i avsnitt 6.2.

För en kommentar hänvisas till 44 § marknadsföringslagen.

8 b § Ett beslut om föreläggande enligt 8 eller 8 a § får förenas med vite.

Paragrafen innehåller en bestämmelse om vite för efterkommande av upplysningsskyldigheten eller inspektionsrätten enligt lagen. Övervägandena finns i avsnitt 6.1 och 6.2.

För en kommentar hänvisas till 45 § marknadsföringslagen.

8 c § Konsumentombudsmannen får bestämma att ett beslut enligt 8 eller 8 a § ska gälla omedelbart.

Paragrafen, som har ett nytt innehåll, ger KO rätt att bestämma att förelägganden ska gälla omedelbart. Övervägandena finns i avsnitt 6.1 och 6.2.

För en kommentar hänvisas till 45 a § marknadsföringslagen.

8 d § Om det är nödvändigt för tillsynen enligt denna lag, får Konsumentombudsmannen köpa varor, tjänster eller andra nyttigheter under dold identitet (testköp).

Näringsidkaren ska underrättas om testköpet så snart det kan ske utan att åtgärden förlorar sin betydelse.

Om det inte är oskäligt, får Konsumentombudsmannen besluta att näringsidkaren ska ersätta ombudsmannen för vad som har betalats vid testköpet. Konsumentombudsmannen ska i så fall erbjuda näringsidkaren att ta tillbaka det som köpts.

Paragrafen, som är ny, reglerar KO:s möjlighet att under dold identitet köpa varor, tjänster eller andra nyttigheter för att kontrollera efterlevnaden av lagen (s.k. testköp). Paragrafen ansluter till artikel 9.3 d i 2017 års konsumentskyddsförordning. Övervägandena finns i avsnitt 7.

För en kommentar hänvisas till 44 a § marknadsföringslagen.

8 e § Konsumentombudsmannens beslut i en fråga enligt 3 b och 3 c §§ samt beslut enligt 7, 8 och 8 a §§ får överklagas till Patent- och marknadsdomstolen. Detsamma gäller beslut om ersättning enligt 8 d § tredje stycket.

Paragrafen, som är ny, motsvarar delvis nuvarande 8 c §. Den innehåller bestämmelser om överklagande. Övervägandena finns i avsnitt 7 och 8.

Paragrafen reglerar möjligheten att överklaga KO:s beslut till Patent- och marknadsdomstolen. I förhållande till den nuvarande 8 c § läggs beslut om varningsmeddelande och om att en skyldighet att upprätta ett varningsmeddelande inte längre ska gälla till i *första meningen*. I *andra meningen* anges att även beslut om ersättning efter ett testköp får överklagas.

Ikraftträdandebestämmelse

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2020.

Enligt ikraftträdandebestämmelsen träder lagändringarna i kraft den 1 juli 2020. De nya bestämmelserna är alltså tillämpliga i och med ikraftträdandet. Övervägandena finns i avsnitt 13.

15.3 Förslaget till lag om ändring i lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation

6 kap. 22 § Den som tillhandahåller ett elektroniskt kommunikationsnät eller en elektronisk kommunikationstjänst och därvid har fått del av eller tillgång till uppgift som avses i 20 § första stycket ska på begäran lämna

1. uppgift som avses i 20 § första stycket 1 till en myndighet som i ett särskilt fall behöver en sådan uppgift för delgivning enligt delgivningslagen (2010:1932), om myndigheten finner att det kan antas att den som söks för delgivning håller sig undan eller att det annars finns synnerliga skäl,

2. uppgift som avses i 20 § första stycket 1 och som gäller misstanke om brott till en åklagarmyndighet, Polismyndigheten, Säkerhetspolisen eller någon annan myndighet som ska ingripa mot brottet,

3. uppgift som avses i 20 § första stycket 1 och 3 samt uppgift om i vilket geografiskt område en viss elektronisk kommunikationsutrustning finns eller har funnits till Polismyndigheten, om myndigheten finner att uppgiften behövs i samband med efterforskning av personer som har försvunnit under sådana omständigheter att det kan befaras att det finns fara för deras liv eller allvarlig risk för deras hälsa,

4. uppgift som avses i 20 § första stycket 1 till Kronofogdemyndigheten om myndigheten behöver uppgiften i exekutiv verksamhet och myndigheten finner att uppgiften är av väsentlig betydelse för handläggningen av ett ärende,

5. uppgift som avses i 20 § första stycket 1 till Skatteverket, om verket finner att uppgiften är av väsentlig betydelse för handläggningen av ett ärende som avser kontroll av skatt eller avgift eller rätt folkbokföringsort enligt folkbokföringslagen (1991:481),

6. uppgift som avses i 20 § första stycket 1 till Polismyndigheten, om myndigheten finner att uppgiften behövs i samband med underrättelse, efterforskning eller identifiering vid olyckor eller dödsfall eller för att myndigheten ska kunna fullgöra en uppgift som avses i 12 § polislagen (1984:387),

7. uppgift som avses i 20 § första stycket 1 till Polismyndigheten eller en åklagarmyndighet, om myndigheten finner att uppgiften behövs i ett särskilt fall för att myndigheten ska kunna fullgöra underrättelseskyldighet enligt 33 § lagen (1964:167) med särskilda bestämmelser om unga lagöverträdare,

8. uppgift som avses i 20 § första stycket 1 och 3 till regional alarmeringscentral som avses i lagen (1981:1104) om verksamheten hos vissa regionala alarmeringscentraler,

9. uppgift som avses i 20 § första stycket 1 till Finansinspektionen, om inspektionen finner att uppgiften är av väsentlig betydelse för utredningen av en misstänkt överträdelse av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 596/2014 av den 16 april 2014 om marknadsmissbruk (marknadsmissbruksförordning) och om upphävande av Europaparlamentets och rådets direktiv 2003/6/EG och kommissionens direktiv 2003/124/EG, 2003/125/EG och 2004/72/EG,

10. uppgift som avses i 20 § första stycket 1 till Finansinspektionen, om inspektionen finner att uppgiften är av väsentlig betydelse i ett ärende om tillsyn över någon av bestämmelserna i 4 a kap. 1–8 §§ lagen (2010:751) om betaltjänster eller 1 kap. 5 § eller 4 kap. 7, 8, 9, 10, 11 eller 14 § lagen (2016:1024) om verksamhet med bostadskrediter,

11. uppgift som avses i 20 § första stycket 1 till Konsumentombudsmannen, om ombudsmannen finner att uppgiften är av väsentlig betydelse i ett ärende om tillsyn enligt lagen (1994:1512) om avtalsvillkor i konsumentförhållanden eller marknadsföringslagen (2008:486), när det är fråga om en misstänkt överträdelse av unionslagstiftning som skyddar konsumenternas intressen enligt bilagan till Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2017/2394 av den 12 december 2017 om samarbete mellan de nationella myndigheter som har tillsynsansvar för konsumentskyddslagstiftningen och om upphävande av förordning (EG) nr 2006/2004,

12. uppgift som avses i 20 § första stycket 1 till Läkemedelsverket, om verket finner att uppgiften är av väsentlig betydelse i ett ärende om tillsyn över bestämmelserna om marknadsföring i 12 kap. läkemedelslagen (2015:315), och

13. uppgift som avses i 20 § första stycket 1 till Konsumentverket, om verket finner att uppgiften är av väsentlig betydelse i ett ärende om tillsyn enligt lagen (2019:59) med kompletterande bestämmelser till EU:s geoblockeringsförordning.

Ersättning för att lämna ut andra uppgifter enligt första stycket 8 än lokaliseringsuppgifter ska vara skälig med hänsyn till kostnaderna för utlämnandet.

Paragrafen innehåller bestämmelser om utlämnande av uppgifter som omfattas av tystnadsplikten enligt 20 §. Genom ändringarna anpassas regelverket till 2017 års konsumentskyddsförordning. Övervägandena finns i avsnitt 10.

I första stycket införs fyra nya punkter, 10–13. Det innebär att Finansinspektionen, KO, Läkemedelsverket och Konsumentverket kan begära uppgifter om abonnemang från den som tillhandahåller ett elektroniskt kommunikationsnät eller en elektronisk kommunikationstjänst. En förutsättning för begäran är att uppgiften är av väsentlig betydelse i ett ärende om tillsyn över någon av de bestämmelser på konsumentskyddsområdet som anges i punkterna. Myndigheten kan t.ex. behöva en uppgift om vilken användare som vid en viss given tidpunkt

hade en IP-adress för att utreda vem som ligger bakom viss marknadsföring. För KO:s del ska det vara fråga om en misstänkt överträdelse av unionslagstiftning som skyddar konsumenternas intressen enligt bilagan till 2017 års konsumentskyddsförordning. Tillsyn enligt marknadsföringslagen aktualiseras även beträffande sådana lagar där hänvisning sker till marknadsföringslagen.

En begäran får avse endast uppgifter om abonnemang. Det är inte möjligt för myndigheten att begära ut övriga uppgifter som omfattas av tystnadsplikten enligt 20 §.

Ikraftträdandebestämmelse

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2020.

Enligt ikraftträdandebestämmelsen träder lagändringarna i kraft den 1 juli 2020. De nya bestämmelserna är alltså tillämpliga i och med ikraftträdandet. Övervägandena finns i avsnitt 13.

15.4 Förslaget till lag om ändring i lagen (2010:751) om betaltjänster

8 kap.

Särskilt om tillsyn över bestämmelser i 4 a kap.

3 a § *Finansinspektionen får förelägga var och en att lämna upplysningar och tillhandahålla de handlingar som behövs i ett ärende om tillämpningen av någon av bestämmelserna i 4 a kap. 1–8 §§.*

I paragrafen, som är ny, finns bestämmelser om upplysningsskyldighet och tillhandahållande av utredningsmaterial i ett ärende om tillämpningen av någon av bestämmelserna i 4 a kap., med ett par undantag. Paragrafen ansluter till artikel 9.3 b i 2017 års konsumentskyddsförordning. Övervägandena finns i avsnitt 6.1.

Enligt bestämmelsen får Finansinspektionen förelägga var och en att lämna upplysningar och tillhandahålla de handlingar som behövs i ett ärende om tillämpningen av någon av de aktuella bestämmelserna. När det gäller betalkonto är den krets som träffas av skyldigheten att lämna upplysningar vidare än vid övrig tillsyn enligt lagen (se 2 §). Den vidare kretsen är även skyldig att tillhandahålla handlingar.

Enligt 25 § får ett föreläggande förenas med vite.

För en kommentar hänvisas i övrigt till 42 § marknadsföringslagen.

3 b § *Om det är nödvändigt för tillsynen över de bestämmelser som anges i 3 a §, får Finansinspektionen köpa tjänster under dold identitet (testköp).*

Näringsidkaren ska underrättas om testköpet så snart det kan ske utan att ätgärden förlorar sin betydelse.

Om det inte är oskäligt, får Finansinspektionen besluta att näringsidkaren ska ersätta inspektionen för vad som har betalats för tjänsten vid testköpet.

Paragrafen, som är ny, reglerar Finansinspektionens möjlighet att under dold identitet köpa tjänster för att kontrollera efterlevnaden av aktuella bestämmelser om betalkonto i 4 a kap. Paragrafen ansluter till artikel 9.3 d i 2017 års konsumentskyddsförordning. Övervägandena finns i avsnitt 7.

I *första stycket* ges Finansinspektionen en lagstadgad rätt att köpa tjänster under dold identitet i alla former. Med att identiteten är dold avses att det vid tillfället för köpet inte framgår att detta genomförs av Finansinspektionen.

I den praktiska tillämpningen finns det bara ett begränsat utrymme för Finansinspektionen att agera dolt. Kravet på kundkännedom i lagen (2017:630) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism medför att det är nödvändigt med identifiering av kunden och kontroll av identiteten för att en affärsförbindelse ska kunna ingås. Det finns även hinder av praktisk och teknisk natur mot att öppna ett betalkonto genom testköp. För bestämmelsens tillämplighet krävs dock inte att köpet fullbordas. Befogenheten att agera dolt kan också användas för att genomföra inledande moment under dold identitet i stadiet innan avtalsbundenhet uppstår.

Om Finansinspektionen efter ett testköp upptäcker överträdelser, kan detta i förlängningen leda till sanktioner från myndighetens sida och bli en fråga om tillsyn.

Av *andra stycket* framgår att näringsidkaren ska underrättas om testköpet så snart det kan ske utan att åtgärden förlorar sin betydelse.

Enligt *tredje stycket* får Finansinspektionen, om det inte är oskäligt, kräva att näringsidkaren ersätter vad inspektionen har betalat vid testköpet.

För en kommentar hänvisas i övrigt till 44 a § marknadsföringslagen.

3 c § Om en näringsidkare genom sitt agerande på internet bryter mot någon av bestämmelserna i 4 a kap. 1–8 §§ och inga andra effektiva medel är tillgängliga, får Finansinspektionen förelägga näringsidkaren, en värdtjänstleverantör eller en internetleverantör att upprätta ett varningsmeddelande som tydligt visas i samband med besök på webbplatsen.

Ett föreläggande som avses i första stycket får bara meddelas om

- 1. överträdelsens allvar motiverar det, och*
- 2. webbplatsen inte omfattas av tryckfrihetsförordningens eller yttrandefrihetsgrundlagens skydd.*

Varningsmeddelandet ska ange i vilket avseende agerandet bryter mot någon av bestämmelserna i 4 a kap. 1–8 §§ och i övrigt vara utformat på ändamålsenligt sätt.

Paragrafen, som är ny, innehåller bestämmelser om varningsmeddelande vid överträdelse mot bestämmelserna om betalkonto i 4 a kap., med ett par undantag. Paragrafen ansluter delvis till artikel 9.4 g i 2017 års konsumentskyddsförordning. Övervägandena finns i avsnitt 8.

För en kommentar beträffande vad de bestämmelser som anges i första stycket reglerar hänvisas till 3 a §.

Enligt paragrafen får Finansinspektionen förelägga näringsidkaren, värdtjänstleverantören och internetleverantörerna att upprätta ett varningsmeddelande.

Av 25 § framgår att ett föreläggande får förenas med vite.

Enligt 26 § fjärde stycket får Finansinspektionen bestämma att ett föreläggande ska gälla omedelbart.

För en kommentar hänvisas i övrigt till 41 a § marknadsföringslagen.

3 d § *När ändrade förhållanden föranleder det, ska Finansinspektionen besluta att en skyldighet att upprätta ett varningsmeddelande inte längre ska gälla.*

Paragrafen, som är ny, innehåller bestämmelser om att Finansinspektionen kan besluta att en skyldighet att upprätta ett varningsmeddelande inte längre ska gälla. Paragrafen ansluter delvis till artikel 9.4 g i 2017 års konsumentskyddsförordning. Övervägandena finns i avsnitt 8.

För en kommentar hänvisas till 41 b § marknadsföringslagen.

Ikraftträdandebestämmelse

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2020.

Enligt ikraftträdandebestämmelsen träder lagändringarna i kraft den 1 juli 2020. Övervägandena finns i avsnitt 13.

15.5 Förslaget till lag om ändring i läkemedelslagen (2015:315)

14 kap.

2 § Läkemedelsverket har rätt att på begäran få de upplysningar och handlingar som behövs för tillsynen.

För tillsynen har Läkemedelsverket rätt till tillträde dels till områden, lokaler och andra utrymmen som används i samband med tillverkning eller annan hantering av läkemedel, av aktiva substanser, av hjälpämnen eller av förpackningsmaterial till läkemedel, dels till utrymmen där prövning av läkemedels egenskaper utförs. Läkemedelsverket får i sådana utrymmen göra undersökningar och ta prover. För uttaget prov betalas inte ersättning.

På begäran ska den som förfogar över sådana varor som avses i andra stycket lämna nödvändig hjälp vid undersökningen.

Paragrafen reglerar upplysningsskyldighet och tillhandahållande av utredningsmaterial för tillsynen enligt lagen. Ändringen innebär en anpassning till artikel 9.3 c i 2017 års konsumentskyddsförordning på så sätt att det tidigare undantaget för tillträde till bostäder tas bort. Övervägandena finns i avsnitt 6.2.

För en kommentar hänvisas till 44 § marknadsföringslagen.

2 a § *Om det är nödvändigt för tillsynen över bestämmelserna om marknadsföring av läkemedel i 12 kap., får Läkemedelsverket köpa humanläkemedel under dold identitet (testköp).*

Näringsidkaren ska underrättas om testköpet så snart det kan ske utan att åtgärden förlorar sin betydelse.

Paragrafen, som är ny, reglerar Läkemedelsverkets möjlighet att under dold identitet köpa humanläkemedel för att kontrollera efterlevnaden av lagen, s.k. testköp. Paragrafen ansluter till artikel 9.3 d i 2017 års konsumentskyddsförordning. Övervägandena finns i avsnitt 7.

För en kommentar hänvisas till 44 a § marknadsföringslagen i tillämpliga delar.

2 b § Om en näringsidkares marknadsföring av humanläkemedel på internet bryter mot 12 kap. och inga andra effektiva medel är tillgängliga, får Läkemedelsverket förelägga näringsidkaren, en värdtjänstleverantör eller en internetleverantör att upprätta ett varningsmeddelande som tydligt visas i samband med besök på webbplatsen.

Ett föreläggande som avses i första stycket får bara meddelas om

- 1. överträdelsens allvar motiverar det, och*
- 2. webbplatsen inte omfattas av tryckfrihetsförordningens eller yttrandefrihetsgrundlagens skydd.*

Varningsmeddelandet ska ange i vilket avseende marknadsföringen bryter mot 12 kap. och i övrigt vara utformat på ändamålsenligt sätt.

Paragrafen, som är ny, innehåller bestämmelser om varningsmeddelande vid överträdelser av bestämmelserna om marknadsföring av läkemedel i 12 kap. Paragrafen ansluter delvis till artikel 9.4 g i 2017 års konsumentskyddsförordning. Övervägandena finns i avsnitt 8.

Enligt 3 § andra stycket får Läkemedelsverket förena ett föreläggande med vite.

För en kommentar hänvisas i övrigt till 41 a § marknadsföringslagen.

2 c § När ändrade förhållanden föranleder det, ska Läkemedelsverket besluta att en skyldighet att upprätta ett varningsmeddelande inte längre ska gälla.

Paragrafen, som är ny, innehåller bestämmelser om att Läkemedelsverket kan besluta att en skyldighet att upprätta ett varningsmeddelande inte längre ska gälla. Paragrafen ansluter delvis till artikel 9.4 g i 2017 års konsumentskyddsförordning. Övervägandena finns i avsnitt 8.

För en kommentar hänvisas till 41 b § marknadsföringslagen.

Ikraftträdandebestämmelse

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2020.

Enligt ikraftträdandebestämmelsen träder lagändringarna i kraft den 1 juli 2020. Övervägandena finns i avsnitt 13.

15.6 Förslaget till lag om ändring i lagen (2016:1024) om verksamhet med bostadskrediter

5 kap.

4 a § Finansinspektionen får förelägga var och en att lämna upplysningar och tillhandahålla de handlingar som behövs i ett ärende om tillämpningen av 1 kap. 5 § eller 4 kap. 7, 8, 9, 10, 11 eller 14 §.

I paragrafen, som är ny, finns bestämmelser om upplysningsskyldighet och tillhandahållande av utredningsmaterial i ett ärende om tillämpningen av

1 kap. 5 § eller 4 kap. 7, 8, 9, 10, 11 eller 14 §, dvs. bestämmelserna om rådgivning, oberoende kreditförmedling, riktlinjer för utlåning och dokumentation. Paragrafen ansluter till artikel 9.3 b i 2017 års konsumentskyddsförordning. Övervägandena finns i avsnitt 6.1.

Enligt paragrafen får Finansinspektionen förelägga var och en att lämna upplysningar och tillhandahålla de handlingar som behövs i ett ärende om tillämpningen av någon av de aktuella bestämmelserna. Den krets som träffas av skyldigheten att lämna upplysningar är vidare än vid övrig tillsyn enligt lagen (se 5 kap. 3 §). Den vidare kretsen är även skyldig att tillhandahålla handlingar.

Enligt 6 kap. 18 § får ett föreläggande förenas med vite.

För en kommentar hänvisas i övrigt till 42 § marknadsföringslagen.

4 b § *Om det är nödvändigt för tillsynen över de bestämmelser som anges i 4 a §, får Finansinspektionen köpa tjänster under dold identitet (testköp).*

Näringsidkaren ska underrättas om testköpet så snart det kan ske utan att åtgärden förlorar sin betydelse.

Om det inte är oskäligt, får Finansinspektionen besluta att näringsidkaren ska ersätta inspektionen för vad som har betalats för tjänsten vid testköpet.

Paragrafen, som är ny, reglerar Finansinspektionens möjlighet att under dold identitet köpa tjänster för att kontrollera efterlevnaden av 1 kap. 5 § eller 4 kap. 7, 8, 9, 10, 11 eller 14 §. Paragrafen ansluter till artikel 9.3 d i 2017 års konsumentskyddsförordning. Övervägandena finns i avsnitt 7.

För en kommentar hänvisas till 44 a § marknadsföringslagen och 8 kap. 3 b § betaltjänstlagen.

6 kap.

Föreläggande att ta in varningsmeddelande

13 a § *Om en näringsidkare genom sitt agerande på internet bryter mot 1 kap. 5 § andra stycket eller 4 kap. 7, 8, 9, 10, 11 eller 14 § och inga andra effektiva medel är tillgängliga, får Finansinspektionen förelägga näringsidkaren, en värdtjänstleverantör eller en internetleverantör att upprätta ett varningsmeddelande som tydligt visas i samband med besök på webbplatsen.*

Ett föreläggande som avses i första stycket får bara meddelas om

- 1. överträdelsens allvar motiverar det, och*
- 2. webbplatsen inte omfattas av tryckfrihetsförordningens eller yttrandefrihetsgrundlagens skydd.*

Varningsmeddelandet ska ange i vilket avseende agerandet bryter mot 1 kap. 5 § andra stycket eller 4 kap. 7, 8, 9, 10, 11 eller 14 § och i övrigt vara utformat på ändamålsenligt sätt.

Paragrafen, som är ny, innehåller bestämmelser om varningsmeddelande vid överträdelser mot 1 kap. 5 § andra stycket eller 4 kap. 7, 8, 9, 10, 11 eller 14 §. Paragrafen ansluter delvis till artikel 9.4 g i 2017 års konsumentskyddsförordning. Övervägandena finns i avsnitt 6.

Enligt 18 § får Finansinspektionen förena ett föreläggande med vite.

För en kommentar avseende vilka bestämmelser som omfattas hänvisas till 5 kap. 4 a § och i övrigt till 41 a § marknadsföringslagen.

13 b § *När ändrade förhållanden föranleder det, ska Finansinspektionen besluta att en skyldighet att upprätta ett varningsmeddelande inte längre ska gälla.*

Paragrafen, som är ny, innehåller bestämmelser om att Finansinspektionen kan besluta att en skyldighet att upprätta ett varningsmeddelande inte längre ska gälla. Paragrafen ansluter delvis till artikel 9.4 g i 2017 års konsumentskyddsförordning. Övervägandena finns i avsnitt 8.

För en kommentar hänvisas till 41 b § marknadsföringslagen.

Ikraftträdandebestämmelse

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2020.

Enligt ikraftträdandebestämmelsen träder lagändringarna i kraft den 1 juli 2020. Övervägandena finns i avsnitt 13.

15.7 Förslaget till lag om ändring i lagen (2018:2088) om tobak och liknande produkter

7 kap.

8 § Konsumentverket utövar tillsyn över att denna lag och anslutande föreskrifter följs när det gäller marknadsföring, i andra fall än som avses i 3 §, enligt 4 kap. 1–8 §§.

Vid Konsumentverkets tillsyn tillämpas bestämmelserna i marknadsföringslagen (2008:486).

En marknadsföringsåtgärd som strider mot 3 kap. 3 eller 4 § eller 4 kap. 1–8 §§ ska, vid tillämpningen av 5, 23 och 26 §§ marknadsföringslagen, anses vara otillbörlig mot konsumenter. En marknadsföringsåtgärd som strider mot 4 kap. 1 § 2 eller 3, 3 §, 4 § *första stycket* 2 eller 5 § 2 eller 3 kan medföra marknadsstörningsavgift enligt bestämmelserna i 29–36 §§ marknadsföringslagen.

Paragrafen reglerar Konsumentverkets tillsyn enligt lagen.

I tredje stycket sista meningen görs en rättelse på så sätt att hänvisningen till 4 kap. 3 § första stycket 2 och 4 § ändras till att i stället avse 4 kap. 3 § och 4 § första stycket 2. Ändringen innebär i sak en återgång till vad som gällde före den 1 juli 2019.

Övervägandena finns i avsnitt 12.

15.8 Förslaget till lag om ändring i lagen (2019:59) med kompletterande bestämmelser till EU:s geoblockeringsförordning

2 § Den eller de myndigheter som regeringen bestämmer ska stödja och *utöva tillsyn över* att EU:s geoblockeringsförordning följs.

Paragrafen upplyser om att regeringen bestämmer vilken eller vilka myndigheter som har ansvar enligt lagen. Övervägandena finns i avsnitt 5.2.

Genom ändringen anges att utpekad myndighet eller myndigheter även ska utöva tillsyn över att EU:s geoblockeringsförordning följs, vilket är en följd av att tillsynsbestämmelser nu införs i lagen.

Tillsyn

3 § Om en näringsidkare bryter mot artikel 3, 4 eller 5 i EU:s geoblockeringsförordning, i den ursprungliga lydelsen, och detta drabbar kunder som är konsumenter, får Konsumentverket, om inga andra effektiva medel är tillgängliga för att få överträdelsen att upphöra, förelägga näringsidkaren, en värdtjänstleverantör eller en internetleverantör att upprätta ett varningsmeddelande som tydligt visas i samband med besök på webbplatsen.

Ett föreläggande som avses i första stycket får bara meddelas om

1. överträdelsens allvar motiverar det, och

2. webbplatsen inte omfattas av tryckfrihetsförordningens eller yttrandefrihetsgrundlagens skydd.

Varningsmeddelandet ska ange i vilket avseende EU:s geoblockeringsförordning inte följs och i övrigt vara utformat på ändamålsenligt sätt.

Ett föreläggande ska förenas med vite, om det inte av särskilda skäl är obehövligt.

Paragrafen, som är ny, innehåller bestämmelser om varningsmeddelande vid överträdelser av artikel 3, 4 eller 5 i EU:s geoblockeringsförordning, när överträdelsen drabbar kunder som är konsumenter. Paragrafen ansluter delvis till artikel 9.4 g i 2017 års konsumentskyddsförordning. Övervägandena finns i avsnitt 8.

De angivna artiklarna handlar om åtkomst till onlinegränssnitt (artikel 3), åtkomst till varor och tjänster (artikel 4) och förbud mot diskriminering av skäl som rör betalning (artikel 5). Artiklarna innehåller förbud som medlemsstaterna är skyldiga att beivra. Exempel på överträdelser är att en näringsidkare blockerar eller begränsar åtkomsten till sin webbplats, tar ut ett högre pris på sin vara på grund av var kunden bor eller inte accepterar kundens betalkort eftersom det är utfärdat i ett visst land inom EU (se t.ex. prop. 2018/19:26 s. 24).

På samma sätt som i bestämmelserna om sanktionsavgift i den nuvarande 3 § är hänvisningen till EU:s geoblockeringsförordning utformad så att den avser förordningens ursprungliga lydelse, dvs. en s.k. statisk hänvisning.

För en kommentar hänvisas i övrigt till 41 a § marknadsföringslagen.

4 § När ändrade förhållanden föranleder det, ska Konsumentverket besluta att en skyldighet att upprätta ett varningsmeddelande inte längre ska gälla.

Paragrafen, som är ny, innehåller bestämmelser om att Konsumentverket kan besluta att en skyldighet att upprätta ett varningsmeddelande inte längre ska gälla. Paragrafen ansluter delvis till artikel 9.4 g i 2017 års konsumentskyddsförordning. Övervägandena finns i avsnitt 8.

För en kommentar hänvisas till 41 b § marknadsföringslagen

5 § Om det är nödvändigt för tillsynen enligt denna lag och EU:s geoblockeringsförordning, i den ursprungliga lydelsen, får Konsumentverket köpa varor eller tjänster under dold identitet (testköp).

Näringsidkaren ska underrättas om testköpet så snart det kan ske utan att åtgärden förlorar sin betydelse.

Om det inte är oskäligt, får Konsumentverket besluta att näringsidkaren ska ersätta verket för vad som har betalats för varan eller tjänsten vid testköpet. Konsumentverket ska i så fall erbjuda näringsidkaren att ta tillbaka en vara som köpts.

Paragrafen, som är ny, reglerar Konsumentverkets möjlighet att vid tillsynen enligt lagen under dold identitet köpa varor eller tjänster, s.k. testköp. Paragrafen ansluter till artikel 9.3 d i 2017 års konsumentskyddsförordning. Övervägandena finns i avsnitt 7.

På samma sätt som i bestämmelserna om sanktionsavgift i den nuvarande 3 § är hänvisningen till EU:s geoblockeringsförordning utformad så att den avser förordningens ursprungliga lydelse, dvs. en s.k. statisk hänvisning.

För en kommentar hänvisas till 44 a § marknadsföringslagen.

Förelägganden

6 § *En tillsynsmyndighet får förelägga var och en att lämna upplysningar och tillhandahålla de handlingar som behövs i ett ärende om tillämpningen av denna lag och EU:s geoblockeringsförordning, i den ursprungliga lydelsen.*

Ett föreläggande enligt första stycket får förenas med vite.

I paragrafen, som är ny, finns bestämmelser om upplysningsskyldighet och tillhandahållande av utredningsmaterial för tillsynen enligt lagen och EU:s geoblockeringsförordning. Paragrafen ansluter till artikel 9.3 b i 2017 års konsumentskyddsförordning. Övervägandena finns i avsnitt 6.1.

Den eller de myndigheter som regeringen bestämmer har tillsyn över att EU:s geoblockeringsförordning följs (2 §).

Enligt *första stycket* får en tillsynsmyndighet förelägga var och en att lämna upplysningar och tillhandahålla de handlingar som behövs i ett ärende om tillämpningen av lagen och EU:s geoblockeringsförordning.

På samma sätt som i bestämmelserna om sanktionsavgift i den nuvarande 3 § är hänvisningen till EU:s geoblockeringsförordning utformad så att den avser förordningens ursprungliga lydelse, dvs. en s.k. statisk hänvisning.

Av andra stycket framgår att ett föreläggande får förenas med vite.

För en kommentar hänvisas i övrigt till 42 och 45 §§ marknadsföringslagen.

7 § *Om det behövs för tillsynen i ett ärende enligt denna lag och EU:s geoblockeringsförordning, i den ursprungliga lydelsen, får en tillsynsmyndighet förelägga näringsidkaren att hålla de lokaler eller motsvarande utrymmen som näringsidkaren utnyttjar för ändamål i den egna näringsverksamheten tillgängliga för inspektion.*

I samband med inspektionen får tillsynsmyndigheten ta del av de handlingar som behövs för tillsynen och begära nödvändiga upplysningar på platsen.

Ett beslut om föreläggande enligt första stycket får förenas med vite.

Paragrafen, som är ny, reglerar befogenhet för en tillsynsmyndighet att företa inspektioner på plats. Paragrafen ansluter till artikel 9.3 c i 2017 års konsumentskyddsförordning. Övervägandena finns i avsnitt 6.2.

Den eller de myndigheter som regeringen bestämmer har tillsyn över att EU:s geoblockeringsförordning följs (2 §).

Av *första stycket* framgår att en tillsynsmyndighet får förelägga en näringsidkare att hålla utrymmen tillgängliga för inspektion.

På samma sätt som i bestämmelserna om sanktionsavgift i den nuvarande 3 § är hänvisningen till EU:s geoblockeringsförordning utformad så att den avser förordningens ursprungliga lydelse, dvs. en s.k. statisk hänvisning.

I *andra stycket* anges att tillsynsmyndigheten i samband med en inspektion får ta del av handlingar och begära upplysningar.

Enligt *tredje stycket* får ett beslut om föreläggande förenas med vite.

För en kommentar hänvisas i övrigt till 44 § marknadsföringslagen.

8 § *En tillsynsmyndighet får i övrigt meddela de förelägganden som behövs i ett enskilt fall för att EU:s geoblockeringsförordning, i den ursprungliga lydelsen, ska följas.*

Ett föreläggande enligt första stycket ska förenas med vite, om det inte av särskilda skäl är obehövligt.

Paragrafen, som är ny, innehåller vissa befogenheter för en tillsynsmyndighet att ingripa. Paragrafen ansluter till artikel 9.4 e och f i 2017 års konsumentskyddsförordning. Övervägandena finns i avsnitt 6.1.

Enligt *första stycket* kan en tillsynsmyndighet, utöver de befogenheter som reglerats tidigare i kapitlet, meddela de förelägganden som behövs i ett enskilt fall för att EU:s geoblockeringsförordning ska följas. Det kan t.ex. avse ett förbud att blockera eller begränsa åtkomsten till en webbplats.

På samma sätt som i bestämmelserna om sanktionsavgift i den nuvarande 3 § är hänvisningen till EU:s geoblockeringsförordning utformad så att den avser förordningens ursprungliga lydelse, dvs. en s.k. statisk hänvisning.

Av *andra stycket* framgår en möjlighet att förena ett förbud med vite. Möjligheten att avstå vite bör bara användas i rena undantagsfall, när det t.ex. står klart att föreläggandet eller förbudet kommer att följas (jfr prop. 1970:57 s. 91 f. och prop. 2015/16:168 s. 33).

12 § *En sanktionsavgift får inte tas ut för en överträdelse som omfattas av ett föreläggande som har förenats med vite enligt denna lag om överträdelsen ligger till grund för en ansökan om utdömande av vitet.*

Paragrafen, som är ny, innehåller ett undantag från möjligheten att ålägga sanktionsavgift. Övervägandena finns i avsnitt 9.1.

En näringsidkare som inte följer ett föreläggande som har meddelats vid vite enligt lagen och denna överträdelse ligger till grund för en ansökan om utdömande av vitet får inte åläggas sanktionsavgift.

15 § *Beslut enligt 3, 4 och 6–9 §§ får överklagas till allmän förvaltningsdomstol. Detsamma gäller beslut om ersättning enligt 5 § tredje stycket. Beslut enligt 3 § får även överklagas av den näringsidkare vars webbplats eller marknadsföring berörs av varningsmeddelandet.*

Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.

I paragrafen anges vilka beslut som får överklagas. Övervägandena finns i avsnitt 7 och 8.

I *första stycket* införs hänvisningar till bestämmelserna om föreläggenheten samt beslut om ersättning för vad som har betalats vid ett testköp. I den sista meningen klargörs att beslut om huruvida en skyldighet att upprätta ett varningsmeddelande inte längre ska gälla kan överklagas även av en berörd näringsidkare.

Ikraftträdandebestämmelse

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2020.

Enligt ikraftträdandebestämmelsen träder lagändringarna i kraft den 1 juli 2020. De nya bestämmelserna är alltså tillämpliga i och med ikraftträdandet. Övervägandena finns i avsnitt 13.

I

(Lagstifningsakter)

FÖRORDNINGAR

EUROPAPARLAMENTETS OCH RÅDETS FÖRORDNING (EU) 2017/2394

av den 12 december 2017

om samarbete mellan de nationella myndigheter som har tillsynsansvar för konsumentkyddslagstiftningen och om upphävande av förordning (EG) nr 2006/2004

(Text av betydelse för EES)

EUROPAPARLAMENTET OCH EUROPEISKA UNIONENS RÅD HAR ANTAGIT DENNA FÖRORDNING

med beaktande av fördraget om Europeiska unionens funktionssätt, särskilt artikel 114,

med beaktande av Europeiska kommissionens förslag,

efter översändande av utkastet till lagstifningsakt till de nationella parlamenten,

med beaktande av Europeiska ekonomiska och sociala kommitténs yttrande ⁽¹⁾,i enlighet med det ordinarie lagstifningsförfarandet ⁽²⁾, och

av följande skäl:

- (1) Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 2006/2004 ⁽³⁾ föreskriver harmoniserade regler och förfaranden som underlättar samarbetet mellan de nationella myndigheter som har tillsynsansvar för gränsöverskridande konsumentkyddslagstiftning. I artikel 21a i förordning (EG) nr 2006/2004 föreskrivs en översyn av den förordningens effektivitet och dess operativa mekanismer. Efter en sådan översyn drog kommissionen slutsatsen att förordning (EG) nr 2006/2004 inte är tillräcklig för att det på ett effektivt sätt ska gå att hantera utmaningarna vad gäller tillsynen på den inre marknaden, inbegripet på den digitala inre marknaden.
- (2) I kommissionens meddelande av den 6 maj 2015, *En strategi för en inre digital marknad i Europa*, identifierades behovet av att stärka konsumenternas förtroende genom en snabbare och mer enhetlig tillsyn av konsumentkyddsregler som en av prioriteringarna i den strategin. I kommissionens meddelande av den 28 oktober 2015, *Att förbättra den inre marknaden – bättre möjligheter för individer och företag*, bekräftades på nytt att tillsynen av unionens konsumentkyddslagstiftning bör förstärkas ytterligare genom en reform av förordning (EG) nr 2006/2004.
- (3) Den ineffektiva tillsynen vid gränsöverskridande överträdelse, bland annat överträdelse i den digitala miljön, gör att näringsidkare kan kringgå tillsyn genom att flytta inom unionen. Den leder även till en snedvridding av konkurrensen för laglydiga näringsidkare som är verksamma inom det egna landet eller i flera länder, online eller offline, vilket är till direkt skada för konsumenterna och undergräver deras förtroende för gränsöverskridande transaktioner och den inre marknaden. En ökad grad av harmonisering som inbegriper ett ändamålsenligt och effektivt samarbete mellan behöriga tillsynsmyndigheter är därför nödvändig för att upptäcka, utreda och beordra upphörande av eller förbud mot överträdelse som omfattas av denna förordning.

⁽¹⁾ EUT C 34, 2.2.2017, s. 100.

⁽²⁾ Europaparlamentets ståndpunkt av den 14 november 2017 (ännu ej publicerad i EUT) och rådets beslut av den 30 november 2017.

⁽³⁾ Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 2006/2004 av den 27 oktober 2004 om samarbete mellan de nationella tillsynsmyndigheter som ansvarar för konsumentkyddslagstiftningen ("förordningen om konsumentkyddssamarbete") (EUT L 364, 9.12.2004, s. 1).

- (4) Genom förordning (EG) nr 2006/2004 inrättades ett nätverk av behöriga tillsynsmyndigheter i unionen. Det är nödvändigt att skapa en effektiv samordning mellan olika behöriga myndigheter som deltar i nätverket, liksom mellan andra myndigheter på medlemsstatsnivå. Den centrala kontaktpunktens samordnande roll bör anförtros en myndighet i varje medlemsstat. Den myndigheten bör ha tillräckliga befogenheter och nödvändiga resurser för att utföra denna viktiga uppgift. Varje medlemsstat uppmanas att utse en av de behöriga myndigheterna till central kontaktpunkt enligt den här förordningen.
- (5) Konsumenterna bör också skyddas mot överträdelse som omfattas av denna förordning som redan har upphört men vars skadliga verkningar kan fortsätta. De behöriga myndigheterna bör ha nödvändiga minimibefogenheter att utreda sådana överträdelse och beordra att de ska upphöra eller förbjuda dem för framtiden, för att förhindra att de upprepas, och därigenom säkerställa en hög konsumentskyddsnivå.
- (6) De behöriga myndigheterna bör ha en minimiuppsättning av utrednings- och tillsynsbefogenheter för att kunna tillämpa denna förordning, samarbeta med varandra på ett snabbare och effektivare sätt och avkräcka näringsidkare från att begära överträdelse som omfattas av denna förordning. Dessa befogenheter bör vara tillräckliga för att på ett verkingsfullt sätt hantera utmaningarna vad gäller tillsynen inom e-handeln och den digitala miljön och hindra näringsidkare som inte följer reglerna från att utnyttja luckor i systemet för tillsyn genom att flytta till en medlemsstat vars behöriga myndigheter inte är rustade för att bekämpa olagliga metoder. Dessa befogenheter bör göra det möjligt för medlemsstaterna att säkerställa att nödvändig information och nödvändiga bevis kan utbytas på ett giltigt sätt mellan behöriga myndigheter för att uppnå en likvärdig nivå av effektiv tillsyn i alla medlemsstater.
- (7) Varje medlemsstat bör säkerställa att alla behöriga myndigheter inom dess jurisdiktion har alla de minimibefogenheter som krävs för att säkerställa att denna förordning tillämpas korrekt. Medlemsstaterna bör emellertid ha möjlighet att besluta att inte överlåta alla befogenheter till varje behörig myndighet, förutsatt att var och en av dessa befogenheter, om så är nödvändigt, kan utövas effektivt när det gäller alla överträdelse som omfattas av denna förordning. Medlemsstaterna bör även i enlighet med denna förordning kunna besluta att överlåta vissa uppgifter till utsedda organ eller att ge behöriga myndigheter befogenhet att samråda med konsumentorganisationer, näringsidkarorganisationer, utsedda organ och andra berörda personer om hur ändamålsenliga de åtaganden som föreslås av en näringsidkare är när det gäller att få en överträdelse som omfattas av denna förordning att upphöra. Medlemsstaterna bör dock inte vara skyldiga att involvera utsedda organ i tillämpningen av denna förordning eller sörja för samråd med konsumentorganisationer, näringsidkarorganisationer, utsedda organ och andra berörda personer om hur ändamålsenliga de föreslagna åtagandena är när det gäller att få en överträdelse som omfattas av denna förordning att upphöra.
- (8) De behöriga myndigheterna bör ha möjlighet att inleda utredningar eller förfaranden på eget initiativ om de får kännedom om överträdelse som omfattas av denna förordning på annat sätt än genom klagomål från konsumenterna.
- (9) De behöriga myndigheterna bör ha tillgång till alla relevanta handlingar, relevanta data och relevant information som har samband med föremålet för en utredning eller samordnade tillsynsåtgärder (*sweeps*) på en konsumentmarknad, i syfte att fastställa om en överträdelse av unionslagstiftning som skyddar konsumenternas intressen har ägt rum eller äger rum, och särskilt för att identifiera den ansvariga näringsidkaren, oberoende av vem som innehar ifrågavarande handlingar, data eller information och oavsett form eller format, lagringsmedium eller lagringsplats. De behöriga myndigheterna bör ha möjlighet att direkt begära att tredje parter i den digitala värdekedjan tillhandahåller relevanta bevis, relevanta data och relevant information i enlighet med Europaparlamentets och rådets direktiv 2000/31/EG⁽¹⁾ och i enlighet med lagstiftningen om skydd av personuppgifter.
- (10) De behöriga myndigheterna bör ha möjlighet att begära att en myndighet, ett offentligt organ eller en offentlig enhet i deras respektive medlemsstat eller en fysisk eller juridisk person, inbegripet till exempel betaljänstleverantörer, internetleverantörer, teleoperatörer, domänregister, domänregistratorer samt värdtjänstleverantörer, tillhandahåller relevant information för att det ska kunna fastställas huruvida en överträdelse som omfattas av denna förordning har ägt rum eller äger rum.
- (11) De behöriga myndigheterna bör kunna utföra nödvändiga inspektioner på plats och bör ha befogenhet att beträda lokaler, mark och transportmedel som den näringsidkare som berörs av inspektionen använder inom ramen för den egna närings- eller yrkesverksamheten.

⁽¹⁾ Europaparlamentets och rådets direktiv 2000/31/EG av den 8 juni 2000 om vissa rättsliga aspekter på informationssamhällets tjänster, särskilt elektronisk handel, på den inre marknaden ("Direktiv om elektronisk handel") (EGT L 178, 17.7.2000, s. 1).

- (12) De behöriga myndigheterna bör kunna begära att en företrädare för eller en medarbetare hos den näringsidkare som berörs av inspektionen redogör för sakförhållanden eller lämnar information, data eller handlingar som har samband med föremålet för inspektionen, och bör kunna protokollföra företrädarnas eller medarbetarnas svar.
- (13) De behöriga myndigheterna bör kunna kontrollera efterlevnaden av unionslagstiftning som skyddar konsumenters intressen och inhämta bevis för överträdelse som omfattas av denna förordning, däribland överträdelse som äger rum under eller efter inköp av varor eller tjänster. De behöriga myndigheterna bör därför ha befogenhet att köpa in varor eller tjänster genom testinköp, om nödvändigt, under dold identitet, för att upptäcka överträdelse som omfattas av denna förordning, såsom vägran att respektera konsumentens ångerrätt vid distansavtal samt att inhämta bevis. Denna befogenhet bör även inbegripa befogenheten att inspektera, observera, undersöka, demontera eller testa en produkt eller tjänst som har köpts in av den behöriga myndigheten för dessa ändamål. Befogenheten att köpa in varor eller tjänster genom testinköp kan inbegripa behöriga myndigheters befogenhet att säkerställa återbetalningar, förutsatt att dessa inte är oproportionella och även i övrigt är förenliga med unionsrätten och nationell rätt.
- (14) Särskilt i den digitala miljön bör de behöriga myndigheterna kunna stoppa överträdelse som omfattas av denna förordning snabbt och effektivt, i synnerhet om den näringsidkare som säljer varor eller tjänster döljer sin identitet eller flyttar inom unionen eller till ett tredjeländ för att undgå tillsyn. I fall där det finns en risk för allvarlig skada för konsumenters kollektiva intressen bör de behöriga myndigheterna kunna vidta interimistiska åtgärder i enlighet med nationell rätt, bland annat avlägsna innehåll från ett onlinegränssnitt och beordra att en varning tydligt visas för konsumenter när de använder ett onlinegränssnitt. Interimistiska åtgärder bör inte gå utöver vad som är nödvändigt för att uppnå målet. Dessutom bör de behöriga myndigheterna ha befogenhet att beordra att en varning tydligt visas för konsumenter när de använder ett onlinegränssnitt eller beordra att digitalt innehåll tas bort eller ändras i fall då det inte finns några andra verkningfulla sätt att få en olaglig verksamhet att upphöra. Sådana åtgärder bör inte gå utöver vad som är nödvändigt för att uppnå målet att se till att en överträdelse som omfattas av denna förordning upphör eller förbjuds.
- (15) För att uppfylla målet för denna förordning och framhålla betydelsen av näringsidkarens vilja att agera i enlighet med unionslagstiftning som skyddar konsumenternas intressen och att avhjälpa följderna av de överträdelse som omfattas av denna förordning, bör de behöriga myndigheterna ha möjlighet att komma överens med näringsidkare om åtaganden som innefattar olika åtgärder som en näringsidkare måste vidta i fråga om en överträdelse, i synnerhet att upphöra med en överträdelse.
- (16) Sanktioner för överträdelse av konsumentlagstiftning utgör en viktig del av systemet för tillsyn eftersom de direkt påverkar den offentliga tillsynens avskräckande effekt. Eftersom nationella sanktionsordningar inte alltid förmår ta hänsyn till den gränsöverskridande dimensionen av en överträdelse bör behöriga myndigheter som en del av sina minimibefogenheter ha rätt att införa sanktioner för överträdelse som omfattas av denna förordning. Medlemsstaterna bör inte vara skyldiga att fastställa en ny sanktionsordning för överträdelse som omfattas av denna förordning. De bör i stället kräva att behöriga myndigheter tillämpar den gällande ordningen för motsvarande nationella överträdelse, när så är möjligt med hänsyn till den berörda överträdelsens faktiska omfattning och räckvidd. Mot bakgrund av kommissionens rapport om kontrollen av ändamålsenligheten i konsument- och marknadsföringslagstiftning kan det anses nödvändigt att höja nivån på sanktionerna för överträdelse av unionens konsumenträtt.
- (17) Konsumenterna bör ha rätt till gottgörelse för skada som orsakats av överträdelse som omfattas av denna förordning. De behöriga myndigheternas befogenhet att, beroende på det enskilda fallet, från näringsidkaren, på näringsidkarens initiativ, ta emot ytterligare åtaganden om kompensatoriska åtgärder till förmån för de konsumenter som berörts av en påstådd överträdelse som omfattas av denna förordning eller, när så är lämpligt, söka erhålla åtaganden från näringsidkaren om att erbjuda adekvata kompensatoriska åtgärder till förmån för de konsumenter som berörts av överträdelsen, bör bidra till att eliminera de negativa följder för konsumenter som en gränsöverskridande överträdelse orsakar. Dessa kompensatoriska åtgärder kan bland annat omfatta reparationer, utbyte, prisavdrag, uppsägning av avtal eller återbetalning motsvarande det pris som betalats för varan eller tjänsten, beroende på vad som är lämpligt, för att mildra de negativa följder som en överträdelse som omfattas av denna förordning haft för den berörda konsumenten, i enlighet med kraven i unionsrätten. Detta bör inte påverka konsumentens rätt att på lämpligt sätt söka gottgörelse. I tillämpliga fall bör behöriga myndigheter på lämpligt sätt informera konsumenter som gör gällande att de har lidit skada till följd av en överträdelse som omfattas av denna förordning om hur man ansöker om kompensation enligt nationell rätt.

- (18) Genomförandet och utövandet av befogenheter vid tillämpning av denna förordning bör vara proportionella och lämpliga i förhållande till arten och den övergripande faktiska eller potentiella skada som orsakats av överträdelsen av unionslagstiftning som skyddar konsumenternas intressen. De behöriga myndigheterna bör ta hänsyn till samtliga fakta och omständigheter i fallet och bör välja de lämpligaste åtgärder som krävs för att komma till rätta med en överträdelse som omfattas av denna förordning. Åtgärderna bör vara proportionella, effektiva och avskräckande.
- (19) Genomförandet och utövandet av befogenheter vid tillämpning av denna förordning bör också överensstämma med annan unionsrätt och nationell rätt, i synnerhet tillämpliga rättssäkerhetsgarantier och principer inom ramen för de grundläggande rättigheterna. Det bör stå medlemsstaterna fritt att i nationell rätt, i enlighet med unionsrätten, fastställa villkor och begränsningar för befogenheternas utövande. Om det till exempel enligt nationell rätt krävs förhandsgodkännande från den rättsliga myndigheten i den berörda medlemsstaten för att beträda fysiska och juridiska personers lokaler, bör befogenheten att beträda sådana lokaler utnyttjas först när förhandsgodkännande har erhållits.
- (20) Medlemsstaterna bör kunna välja om de behöriga myndigheterna ska utöva dessa befogenheter direkt inom ramen för sin egen myndighetsutövning, med bistånd av andra behöriga myndigheter eller andra myndigheter, genom att ge uppdrag åt utsedda organ eller genom ansökan till behöriga domstolar. Medlemsstaterna bör säkerställa att dessa befogenheter utövas ändamålsenligt och i rätt tid.
- (21) När de behöriga myndigheterna svarar på begäranden via mekanismen för ömsesidigt bistånd bör de, när så är lämpligt, också utnyttja andra befogenheter eller åtgärder som de tilldelats på nationell nivå, inbegripet att väcka åtal eller föra ärendet vidare till åtal. Det är av största vikt att domstolar och andra myndigheter, särskilt de som medverkar i straffrättsliga förfaranden, har de resurser och befogenheter som krävs för att samarbeta med de behöriga myndigheterna ändamålsenligt och i rätt tid.
- (22) Mekanismen för ömsesidigt bistånd bör bli mer ändamålsenlig och effektiv. Begärd information bör lämnas inom de tidsfrister som fastställs i denna förordning och nödvändiga utrednings- och tillsynsåtgärder bör vidtas med erforderlig skyndsamhet. De behöriga myndigheterna bör besvara begäranden om information och tillsynsåtgärder inom fastställda tidsramar, om inget annat överenskommit. Den behöriga myndighetens skyldigheter inom mekanismen för ömsesidigt bistånd bör förbli oförändrade, såvida det inte är sannolikt att man genom tillsynsinsatser och administrativa beslut som fattas på nationell nivå utanför mekanismen för det ömsesidiga biståndet skulle säkerställa att överträdelsen inom unionen snabbt och effektivt upphör eller förbjuds. Administrativa beslut bör i detta avseende förstås som beslut som ger verkan åt de åtgärder som vidtas för att se till att överträdelsen inom unionen upphör eller förbjuds. I dessa undantagsfall bör de behöriga myndigheterna ha rätt att avslå en begäran om tillsynsåtgärder som framställts inom mekanismen för ömsesidigt bistånd.
- (23) Kommissionen bör bättre kunna samordna och övervaka hur mekanismen för ömsesidigt bistånd fungerar, utfärda riktlinjer, lämna rekommendationer och avge yttranden till medlemsstaterna när det uppstår problem. Kommissionen bör också bättre kunna ge de behöriga myndigheterna effektiv och snabb hjälp att lösa tvister om tolkningen av de behöriga myndigheternas skyldigheter på grundval av mekanismen för ömsesidigt bistånd.
- (24) Denna förordning bör föreskriva harmoniserade regler som fastställer förfaranden för samordning av utrednings- och tillsynsåtgärder rörande utbredda överträdelser och utbredda överträdelser med en unionsdimension. Samordnade insatser mot utbredda överträdelser och utbredda överträdelser med en unionsdimension bör säkerställa att de behöriga myndigheterna kan välja det lämpligaste och mest effektiva verktyget för att förhindra dessa överträdelser och, i förekommande fall, från de ansvariga näringsidkarna ta emot eller söka erhålla åtaganden om kompensatoriska åtgärder till förmån för konsumenter.
- (25) De berörda behöriga myndigheterna bör, som en del av en samordnad insats, samordna sina utrednings- och tillsynsåtgärder i syfte att på ett effektivt sätt komma till rätta med den utbredda överträdelsen eller den utbredda överträdelsen med en unionsdimension och se till att den upphör eller förbjuds. I detta syfte bör alla nödvändiga bevis och all nödvändig information utbytas mellan de behöriga myndigheterna och nödvändigt bistånd bör tillhandahållas. De behöriga myndigheter som berörs av den utbredda överträdelsen eller den utbredda överträdelsen med en unionsdimension bör på ett samordnat sätt vidta nödvändiga tillsynsåtgärder för att se till att den överträdelsen upphör eller förbjuds.

- (26) Varje behörig myndighet bör delta i en samordnad insats i den utsträckning som är tillräcklig i förhållande till omfattningen av de utrednings- och tillsynsåtgärder som en behörig myndighet är skyldig att vidta för att komma till rätta med den utbredda överträdelsen eller den utbredda överträdelsen med en unionsdimension på ett verkningfullt sätt. De behöriga myndigheter som berörs av denna överträdelse bör vara skyldiga att endast vidta de nödvändiga utrednings- och tillsynsåtgärder som krävs för att få fram alla nödvändiga bevis och all nödvändig information gällande den utbredda överträdelsen eller den utbredda överträdelsen med en unionsdimension och för att se till att överträdelsen upphör eller förbjuds. Brist på tillgängliga resurser hos den behöriga myndighet som berörs av denna överträdelse bör dock inte betraktas som ett berättigat skäl att inte delta i en samordnad insats.
- (27) Den behöriga myndighet som berörs av den utbredda överträdelsen, eller den utbredda överträdelsen med en unionsdimension, som deltar i en samordnad insats bör kunna genomföra nationella utrednings- och tillsynsåtgärder med avseende på en och samma överträdelse och en och samma näringsidkare. Samtidigt bör dock skyldigheten för den behöriga myndigheten att inom ramen för den samordnade insatsen samordna sina utrednings- och tillsynsåtgärder med andra behöriga myndigheter som berörs av överträdelsen förbli oförändrad, såvida det inte är sannolikt att man genom tillsynsinsatser som vidtas och administrativa beslut som fattas på nationell nivå utanför ramarna för den samordnade insatsen skulle säkerställa att den utbredda överträdelsen med en unionsdimension snabbt och effektivt upphör eller förbjuds. Administrativa beslut bör i detta avseende förstas som beslut som ger verkan åt de åtgärder som vidtas för att se till att överträdelsen upphör eller förbjuds. I dessa undantagsfall bör de behöriga myndigheterna ha rätt att avstå från att delta i den samordnade insatsen.
- (28) Vid skäligen misstanke om en utbredd överträdelse bör de behöriga myndigheter som berörs av den överträdelsen, efter överenskommelse, inleda en samordnad insats. Alla relevanta aspekter av överträdelsen bör beaktas för att det ska kunna fastställas vilka behöriga myndigheter som är berörda av en utbredd överträdelse, i synnerhet var näringsidkaren är etablerad eller bosatt, var näringsidkarens tillgångar finns, var de konsumenter som har lidit skada av den påstådda överträdelsen finns samt var näringsidkarens försäljningsställen, till exempel butiker och webbplatser, finns.
- (29) Kommissionen bör samarbeta närmare med medlemsstaterna för att förhindra att storskaliga överträdelser inträffar. Kommissionen bör därför underrätta de behöriga myndigheterna om varje misstanke om överträdelser som omfattas av denna förordning. Om kommissionen, till exempel genom att övervaka de varningar som utfärdats av de behöriga myndigheterna, skäligen misstänker att det förekommer en utbredd överträdelse med en unionsdimension bör den, genom de behöriga myndigheter och centrala kontaktpunkter som berörs av den påstådda överträdelsen, underrätta medlemsstaterna samt ange skälen för en eventuell samordnad insats i underrättelsen. De berörda behöriga myndigheterna bör genomföra lämpliga utredningar på grundval av de uppgifter som finns tillgängliga för dem eller som de lätt kan få tillgång till. De bör underrätta de övriga behöriga myndigheterna, de centrala kontaktpunkter som berörs av den överträdelsen och kommissionen om resultaten av sina utredningar. Om de berörda behöriga myndigheterna drar slutsatsen att dessa utredningar visar att en överträdelse eventuellt pågår bör de inleda den samordnade insatsen genom att vidta de åtgärder som anges i denna förordning. En samordnad insats som avser en utbredd överträdelse med en unionsdimension bör alltid samordnas av kommissionen. Om det är uppenbart att en medlemsstat berörs av överträdelsen, bör den delta i en samordnad insats för att bidra till att samla in alla nödvändiga bevis och all nödvändig information rörande överträdelsen och för att se till att överträdelsen upphör eller förbjuds. Vad gäller tillsynsåtgärderna bör straffrättsliga och civilrättsliga förfaranden i medlemsstaterna inte påverkas av tillämpningen av denna förordning. Principen *ne bis in idem* bör respekteras. Om samma näringsidkare upprepar samma handling eller på nytt underlåter att handla, och detta utgör en överträdelse som omfattas av denna förordning som redan har hanterats genom tillsynsförfaranden som har lett till att den överträdelsen upphört eller förbjudits, bör detta dock betraktas som en ny överträdelse, och de behöriga myndigheterna bör ta itu med den.
- (30) De berörda behöriga myndigheterna bör vidta nödvändiga utredningsåtgärder för att fastställa uppgifter om den utbredda överträdelsen eller den utbredda överträdelsen med en unionsdimension, i synnerhet näringsidkarens identitet, näringsidkarens handlande eller underlåtenhet samt följderna av överträdelsen. De behöriga myndigheterna bör vidta tillsynsåtgärder grundade på resultatet av utredningen. När så är lämpligt bör resultatet av utredningen och bedömningen av den utbredda överträdelsen eller den utbredda överträdelsen med en unionsdimension anges i en gemensam ståndpunkt som de behöriga myndigheterna i de medlemsstater som berörs av den samordnade insatsen enats om. Den gemensamma ståndpunkten bör riktas till de näringsidkare som ansvarar för överträdelsen. Den gemensamma ståndpunkten bör inte utgöra ett bindande beslut av de behöriga myndigheterna. Den bör dock ge mottagaren möjlighet att yttra sig om de frågor som behandlas i den gemensamma ståndpunkten.

- (31) I samband med utbredda överträdelse eller utbredda överträdelse med en unionsdimension bör näringsidkarnas rätt till försvar respekteras. Detta förutsätter i synnerhet att ge näringsidkaren rätt att yttra sig och att under förfarandet använda det officiella språk eller ett av de officiella språk som används för officiella ändamål i den medlemsstat där näringsidkaren är etablerad eller bosatt. Det är också nödvändigt att säkerställa överensstämmelse med unionens lagstiftning om skydd av icke röjd know-how och företagsinformation.
- (32) De berörda behöriga myndigheterna bör inom sin jurisdiktion vidta de utrednings- och tillsynsåtgärder som krävs. Effekterna av utbredda överträdelse eller utbredda överträdelse med en unionsdimension är emellertid inte begränsade till en enda medlemsstat. Därför krävs att de behöriga myndigheterna samarbetar för att ta itu med dessa överträdelse och se till att de upphör eller förbjuds.
- (33) De behöriga myndigheterna och kommissionen bör till stöd för ett effektivt upptäckande av överträdelse som omfattas av denna förordning utbyta information genom att utfärda varningar om det finns en skäligen misstanke om sådana överträdelse. Kommissionen bör samordna informationsutbytet funktion.
- (34) Konsumentorganisationer spelar en mycket viktig roll när det gäller att informera konsumenter om deras rättigheter, utbildade dem och skydda deras intressen, inbegripet genom tvistlösning. Konsumenter bör uppmuntras att samarbeta med de behöriga myndigheterna för att stärka tillämpningen av denna förordning.
- (35) Konsumentorganisationer och, i lämpliga fall, näringsidkarorganisationer bör kunna underrätta de behöriga myndigheterna om misstänkta överträdelse som omfattas av denna förordning och till dem lämna över information som behövs för att upptäcka, utreda och förhindra överträdelse, ge utlåtanden om utredningar eller överträdelse och underrätta de behöriga myndigheterna om missbruk av unionslagstiftning som skyddar konsumenternas intressen.
- (36) För att säkerställa att denna förordning genomförs på ett korrekt sätt bör medlemsstaterna ge utsedda organ, europeiska konsumentcentrum, konsumentorganisationer och, i lämpliga fall, näringsidkarorganisationer som har nödvändig sakkunskap, befogenhet att utfärda externa varningar till de behöriga myndigheterna i de relevanta medlemsstaterna och kommissionen om misstänkta överträdelse som omfattas av denna förordning och att tillhandahålla de nödvändiga uppgifter de har tillgång till. Medlemsstater kan ha relevanta skäl för att inte ge sådana enheter befogenhet att vidta dessa åtgärder. Om en medlemsstat i detta sammanhang beslutar att inte ge en av dessa enheter befogenhet att utfärda externa varningar bör den tillhandahålla en förklaring med motiverade skäl.
- (37) Samordnade tillsynsåtgärder på konsumentmarknaderna är en annan form av samordning av tillsynen som har visat sig vara ett effektivt vapen mot överträdelse av unionslagstiftning som skyddar konsumenternas intressen och bör bibehållas och förstärkas i framtiden inom både online- och offlinesektorerna. Samordnade tillsynsåtgärder bör särskilt genomföras i fall då marknadstendenser, konsumentklagomål eller andra indikationer tyder på att överträdelse av unionslagstiftning som skyddar konsumenternas intressen kan ha ägt rum eller äger rum.
- (38) Data om konsumentklagomål kan hjälpa beslutsfattare på unionsnivå och nationell nivå att bedöma hur konsumentmarknaderna fungerar och att upptäcka överträdelse. Utbytet av sådana data på unionsnivå bör främjas.
- (39) Det är av väsentlig betydelse att medlemsstaterna, i den utsträckning som är nödvändig för att bidra till att uppfylla målen i denna förordning, informerar varandra och kommissionen om sina verksamheter för att skydda konsumenternas intressen, inbegripet om sitt stöd till verksamhet som bedrivs av konsumentrepresentanter och av organ som ansvarar för lösning av konsumenttvister utanför domstol och sitt stöd till konsumenters möjligheter till rättslig prövning. Medlemsstaterna bör i samarbete med kommissionen inom de ovannämnda områdena kunna genomföra gemensamma verksamheter vad gäller utbyte av information om konsumentpolitik.
- (40) Utmaningarna vad gäller tillsyn sträcker sig utanför unionens gränser, och unionskonsumenternas intressen måste skyddas från oseriösa näringsidkare som är baserade i tredjeländer. Därför bör man förhandla fram internationella avtal med tredjeländer om ömsesidigt bistånd vid tillsyn av unionslagstiftning som skyddar konsumenternas intressen. Dessa internationella avtal bör inbegripa de frågor som omfattas av denna förordning och bör förhandlas på unionsnivå för att säkerställa starkast möjliga skydd för konsumenter i unionen liksom ett smidigt samarbete med tredjeländer.

- (41) Den information som de behöriga myndigheterna utbyter bör skyddas av strikta regler om konfidentialitet, tystnadsplikt och affärshemlighet i syfte att säkerställa att utredningarna inte äventyras och att näringsidkares rykte inte skadas på felaktiga grunder. De behöriga myndigheterna bör besluta att lämna ut sådan information endast när det är lämpligt och nödvändigt, i enlighet med proportionalitetsprincipen och med beaktande av allmänintresset, inbegripet allmän säkerhet, konsumentskydd, folkhälsa och miljöskydd eller ett korrekt genomförande av brottsutredningar, och efter en bedömning i det enskilda fallet.
- (42) I syfte att öka samarbetsnätverkets öppenhet och medvetenheten bland konsumenter och allmänheten i stort bör kommissionen vartannat år utarbeta och offentliggöra en översikt över information, statistik och utvecklings-tendenser på området för tillsyn av konsumentlagstiftning som samlats in inom ramen för det samarbete som föreskrivs i denna förordning.
- (43) Utbredda överträdelse bör åtgärdas på ett effektivt och ändamålsenligt sätt. Ett system med ett utbyte av tillsyns-prioriteringar vartannat år bör inrättas i detta syfte.
- (44) För att säkerställa enhetliga villkor för genomförandet av denna förordning bör kommissionen tilldelas genom-förandebefogenheter i syfte att fastställa de praktiska och operativa arrangemangen för den elektroniska databasens funktionssätt. Dessa befogenheter bör utövas i enlighet med Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 182/2011⁽¹⁾.
- (45) Denna förordning påverkar inte sektorsspecifika unionsregler om samarbete mellan sektoriella tillsynsmyndigheter eller tillämpliga sektorsspecifika unionsregler om kompensation till konsumenter för skada till följd av överträdelse-er av dessa regler. Denna förordning påverkar inte heller andra samarbetsystem och samarbetsnätverk som föreskrivs i sektorsspecifika unionslagstiftning. Denna förordning främjar samarbete och samordning mellan nätverket för konsumentskydd och de nätverk av tillsynsorgan och tillsynsmyndigheter som inrättats genom sektorsspecifika unionslagstiftning. Denna förordning påverkar inte tillämpningen i medlemsstaterna av bestämmelser om civil- och straffrättsligt samarbete.
- (46) Denna förordning påverkar inte rätten att ansöka om individuell eller kollektiv kompensation i enlighet med nationell rätt, och innehåller inga bestämmelser om indrivning av sådana fordringar.
- (47) Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 45/2001⁽²⁾, Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/679⁽³⁾ och Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2016/680⁽⁴⁾ bör vara tillämpliga inom ramen för den här förordningen.
- (48) Denna förordning påverkar inte tillämpliga unionsregler om befogenheter för de nationella tillsynsorgan som inrättas genom sektorsspecifika unionslagstiftning. När så är lämpligt och möjligt bör dessa organ använda sig av de befogenheter som är tillgängliga för dem enligt unionsrätten eller nationell rätt för att se till att överträdelse-er omfattas av denna förordning upphör eller förbjuds, samt för att bistå de behöriga myndigheterna i detta arbete.
- (49) Denna förordning påverkar inte de behöriga myndigheternas och Europeiska bankmyndighetens roller och befo-genheter när det gäller skyddet av konsumenternas kollektiva ekonomiska intressen i fråga om betalkonton och kreditavtal som avser bostadsfastighet enligt Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/17/EU⁽⁵⁾ och Europa-parlamentets och rådets direktiv 2014/92/EU⁽⁶⁾.
- (50) Med hänsyn till de befintliga samarbetsmekanismerna enligt direktiv 2014/17/EU och direktiv 2014/92/EU, bör mekanismen för ömsesidigt bistånd inte tillämpas på överträdelse-er inom unionen av de direktiven.

⁽¹⁾ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 182/2011 av den 16 februari 2011 om fastställande av allmänna regler och principer för medlemsstaternas kontroll av kommissionens utövande av sina genomförandebefogenheter (EUT L 55, 28.2.2011, s. 13).

⁽²⁾ Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 45/2001 av den 18 december 2000 om skydd för enskilda då gemenskaps-institutionerna och gemenskapsorganen behandlar personuppgifter och om den fria rörligheten för sådana uppgifter (EGT L 8, 12.1.2001, s. 1).

⁽³⁾ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/679 av den 27 april 2016 om skydd för fysiska personer med avseende på behandling av personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter och om upphävande av direktiv 95/46/EG (allmän dataskyddsförordning) (EUT L 119, 4.5.2016, s. 1).

⁽⁴⁾ Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2016/680 av den 27 april 2016 om skydd för fysiska personer med avseende på behöriga myndigheters behandling av personuppgifter för att förebygga, förhindra, utreda, avslöja eller lagföra brott eller verkställa straffrättsliga påföljder, och det fria flödet av sådana uppgifter och om upphävande av rådets rambeslut 2008/977/RIF (EUT L 119, 4.5.2016, s. 89).

⁽⁵⁾ Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/17/EU av den 4 februari 2014 om konsumentkreditavtal som avser bostadsfastighet och om ändring av direktiven 2008/48/EG och 2013/36/EU och förordning (EU) nr 1093/2010 (EUT L 60, 28.2.2014, s. 34).

⁽⁶⁾ Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/92/EU av den 23 juli 2014 om jämförbarhet för avgifter som avser betalkonto, byte av betalkonto och tillgång till betalkonto med grundläggande funktioner (EUT L 257, 28.8.2014, s. 214).

- (51) Denna förordning påverkar inte tillämpningen av rådets förordning nr 1⁽¹⁾.
- (52) Denna förordning är förenlig med de grundläggande rättigheter och principer som erkänns särskilt i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna och som återfinns i medlemsstaternas konstitutionella traditioner. Denna förordning bör således tolkas och tillämpas i enlighet med dessa rättigheter och principer, inbegripet de som rör yttrandefriheten och mediernas frihet och mångfald. När de behöriga myndigheterna utövar minimibefogenheter enligt denna förordning bör de göra en lämplig avvägning mellan de intressen som skyddas av de grundläggande rättigheterna, såsom en hög konsumentskyddsnivå, näringsfrihet och informationsfrihet.
- (53) Eftersom målet för denna förordning, nämligen samarbete mellan nationella myndigheter som har tillsynsansvar för konsumentskyddslagstiftningen, inte i tillräcklig utsträckning kan uppnås av medlemsstaterna, eftersom de inte kan säkerställa samarbete och samordning genom att agera på egen hand, utan snarare, på grund av åtgärdens territoriella tillämpningsområde och de personer som omfattas, kan uppnås bättre på unionsnivå, kan unionen vidta åtgärder i enlighet med subsidiaritetsprincipen i artikel 5 i fördraget om Europeiska unionen. I enlighet med proportionalitetsprincipen i samma artikel går denna förordning inte utöver vad som är nödvändigt för att uppnå detta mål.
- (54) Förordning (EG) nr 2006/2004 bör därför upphävas.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

KAPITEL I

INLEDANDE BESTÄMMELSER

Artikel 1

Syfte

I denna förordning fastställs de villkor enligt vilka behöriga myndigheter i medlemsstaterna, som utsetts till ansvariga för tillsynen av unionslagstiftning som skyddar konsumenternas intressen ska samarbeta och samordna åtgärder med varandra och med kommissionen i syfte att utöva tillsyn av denna lagstiftning och säkerställa att den inre marknaden fungerar smidigt, och i syfte att förbättra skyddet av konsumenternas ekonomiska intressen.

Artikel 2

Tillämpningsområde

1. Denna förordning ska tillämpas på överträdelse inom unionen, utbredda överträdelse och utbredda överträdelse med en unionsdimension, även om dessa överträdelse har upphört innan tillsyn inleds eller slutförs.
2. Denna förordning påverkar inte tillämpningen av unionsregler om internationell privaträtt, särskilt regler om domstols behörighet och tillämplig rätt.
3. Denna förordning påverkar inte tillämpningen i medlemsstaterna av åtgärder i samband med civilrättsligt och straffrättsligt samarbete, särskilt det europeiska rättsliga nätverkets verksamhet.
4. Denna förordning påverkar inte medlemsstaternas fullgörande av eventuella ytterligare skyldigheter på området för ömsesidigt bistånd för skydd av konsumenternas kollektiva ekonomiska intressen, inbegripet i straffrättsliga ärenden, som härstammar från andra rättsakter, däribland bilaterala eller multilaterala avtal.
5. Denna förordning påverkar inte tillämpningen av Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/22/EG⁽²⁾.
6. Denna förordning påverkar inte möjligheten att genomföra ytterligare offentliga eller privata tillsynsinsatser inom ramen för nationell rätt.
7. Denna förordning påverkar inte relevant unionsrätt som är tillämplig på skyddet för enskilda vid behandling av personuppgifter.
8. Denna förordning påverkar inte nationell rätt som är tillämplig på kompensation till konsumenter för skada som orsakats av överträdelse av unionslagstiftning som skyddar konsumenternas intressen.
9. Denna förordning påverkar inte de behöriga myndigheternas rätt att genomföra utrednings- och tillsynsinsatser riktade mot fler än en näringsidkare för liknande överträdelse som omfattas av denna förordning.

⁽¹⁾ Rådets förordning nr 1 om vilka språk som skall användas i Europeiska ekonomiska gemenskapen (EGT 17, 6.10.1958, s. 385).

⁽²⁾ Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/22/EG av den 23 april 2009 om förbuds föreläggande för att skydda konsumenternas intressen (EUT L 110, 1.5.2009, s. 30).

10. Kapitel III i denna förordning är inte tillämpligt på överträdelse inom unionen enligt direktiv 2014/17/EU och 2014/92/EU.

Artikel 3

Definitioner

I denna förordning gäller följande definitioner:

1. *unionslagstiftning som skyddar konsumenternas intressen*: de förordningar och direktiv, såsom de införlivats i medlemsstaternas nationella rättsordningar, vilka förtecknas i bilagan till denna förordning.
2. *överträdelse inom unionen*: varje handlande eller underlåtenhet som strider mot unionslagstiftning som skyddar konsumenternas intressen, och som har skadat, skadar eller sannolikt kommer att skada de kollektiva intressena för konsumenter som är bosatta i en annan medlemsstat än den där
  - a) handlingen eller underlåtenheten har sitt ursprung eller ägde rum,
  - b) den näringsidkare som är ansvarig för handlingen eller underlåtenheten är etablerad, eller
  - c) bevis eller näringsidkarens tillgångar som hänför sig till handlingen eller underlåtenheten finns.
3. *utbredd överträdelse*:
  - a) varje handling eller underlåtenhet som strider mot unionslagstiftning som skyddar konsumenternas intressen, och som har skadat, skadar eller sannolikt kommer att skada de kollektiva intressena för konsumenter som är bosatta i minst två andra medlemsstater än den där
    - i) handlingen eller underlåtenheten har sitt ursprung eller ägde rum,
    - ii) den näringsidkare som är ansvarig för handlingen eller underlåtenheten är etablerad, eller
    - iii) bevis eller näringsidkarens tillgångar som hänför sig till handlingen eller underlåtenheten finns, eller
  - b) varje handling eller underlåtenhet som strider mot unionslagstiftning som skyddar konsumenternas intressen, och som har skadat, skadar eller sannolikt kommer att skada konsumenternas kollektiva intressen och som uppvisar gemensamma drag, till exempel genom att innebära bruk av samma olagliga metoder eller åsidosättande av samma intresse och som begås av samma näringsidkare och begås samtidigt i minst tre medlemsstater.
4. *utbredd överträdelse med en unionsdimension*: en utbredd överträdelse som har skadat, skadar eller sannolikt kommer att skada konsumenternas kollektiva intressen i minst två tredjedelar av de medlemsstater som tillsammans representerar minst två tredjedelar av unionens befolkning.
5. *överträdelser som omfattas av denna förordning*: överträdelser inom unionen, utbredda överträdelser och utbredda överträdelser med en unionsdimension.
6. *behörig myndighet*: en myndighet etablerad på nationell, regional eller lokal nivå som av en medlemsstat utsetts som ansvarig för tillsynen av unionslagstiftning som skyddar konsumenternas intressen.
7. *central kontaktpunkt*: den myndighet som utsetts av en medlemsstat som ansvarig för samordning av tillämpningen av denna förordning inom den medlemsstaten.
8. *utsett organ*: ett organ som har ett berättigat intresse av att överträdelser av unionslagstiftning som skyddar konsumenternas intressen upphör eller förbjuds, och som utsetts av en medlemsstat och som av en behörig myndighet har fått i uppdrag att samla in nödvändig information och vidta de nödvändiga tillsynsåtgärder som står det organet till buds enligt nationell rätt i syfte att på den behöriga myndighetens vägnar se till att överträdelsen upphör eller förbjuds.
9. *ansökande myndighet*: den behöriga myndighet som framställer en begäran om ömsesidigt bistånd.
10. *anmodad myndighet*: den behöriga myndighet som tar emot en begäran om ömsesidigt bistånd.
11. *näringsidkare*: en fysisk eller juridisk person, antingen offentligägdd eller privatägdd, som handlar för ändamål som faller inom ramen för den egna närings- eller yrkesverksamheten, samt varje person som handlar i dennes namn eller på dennes vägnar.

12. *konsument*: en fysisk person som handlar för ändamål som faller utanför den egna närings- eller yrkesverksamheten.
13. *klagomål från konsument*: ett väl underbyggt påstående om att en näringsidkare har gjort sig skyldig till, gör sig skyldig till eller sannolikt kommer att göra sig skyldig till, en överträdelse av unionslagstiftning som skyddar konsumenternas intressen.
14. *skada på konsumenters kollektiva intressen*: faktisk eller potentiell skada på intressena för ett antal konsumenter som berörs av överträdelser inom unionen, utbredda överträdelser eller utbredda överträdelser med en unionsdimension.
15. *onlinegränssnitt*: programvara, inbegripet en webbplats, en del av en webbplats eller en applikation, som administreras av en näringsidkare eller för dennas räkning och som tjänar till att ge konsumenterna tillgång till näringsidkarens varor eller tjänster.
16. *samordnad tillsynsåtgärd*: samordnade undersökningar av konsumentmarknaderna genom samtidiga samordnade kontrollåtgärder för att kontrollera efterlevnad, eller upptäcka överträdelser, av unionslagstiftning som skyddar konsumenternas intressen.

Artikel 4

Underrättelse om preskriptionstider

Varje central kontaktpunkt ska underrätta kommissionen om de preskriptionstider som existerar i dess egen medlemsstat och som tillämpas på tillsynsåtgärder som avses i artikel 9.4. Kommissionen ska sammanfatta de anmälda preskriptionstiderna och göra denna sammanfattning tillgänglig för de behöriga myndigheterna.

KAPITEL II

BEHÖRIGA MYNDIGHETER OCH DERAS BEFOGENHETER

Artikel 5

Behöriga myndigheter och centrala kontaktpunkter

1. Varje medlemsstat ska utse en eller flera behöriga myndigheter och den centrala kontaktpunkt som har ansvaret för tillämpningen av denna förordning.
2. De behöriga myndigheterna ska fullgöra sina skyldigheter enligt denna förordning på eget initiativ som om de agerade för konsumenter i sin egen medlemsstat och för sin egen räkning.
3. Den centrala kontaktpunkten ska inom varje medlemsstat ansvara för samordning av de utrednings- och tillsynsåtgärder som vidtas av de behöriga myndigheterna, andra myndigheter som avses i artikel 6 och, i tillämpliga fall, utsedda organ, avseende överträdelser som omfattas av denna förordning.
4. Medlemsstaterna ska säkerställa att behöriga myndigheter och centrala kontaktpunkter har nödvändiga resurser för att tillämpa denna förordning, inbegripet tillräckliga ekonomiska och andra resurser, sakkunskap, förfaranden och andra arrangemang.
5. Om en medlemsstat har fler än en behörig myndighet på sitt territorium, ska medlemsstaten säkerställa att de behöriga myndigheternas respektive uppdrag är tydligt definierade och att de samarbetar nära för att fullgöra sina uppdrag på ett effektivt sätt.

Artikel 6

Samarbete för tillämpning av denna förordning inom medlemsstaterna

1. Varje medlemsstat ska för en korrekt tillämpning av denna förordning säkerställa att dess behöriga myndigheter, andra myndigheter och, i tillämpliga fall, utsedda organ samarbetar effektivt med varandra.
2. Andra myndigheter som avses i punkt 1 ska, på begäran av en behörig myndighet, vidta alla nödvändiga åtgärder som är tillgängliga för dem enligt nationell rätt i syfte att se till att överträdelser som omfattas av denna förordning upphör eller förbjuds.
3. Medlemsstaterna ska säkerställa att de andra myndigheter som avses i punkt 1 har de resurser och befogenheter som krävs för att samarbeta effektivt med de behöriga myndigheterna vid tillämpningen av denna förordning. Dessa andra myndigheter ska regelbundet underrätta de behöriga myndigheterna om åtgärder som vidtagits med avseende på tillämpningen av denna förordning.

Artikel 7

De utsedda organens roll

1. I tillämpliga fall får en behörig myndighet (nedan kallad *den uppdragsgivande myndigheten*) i enlighet med nationell rätt ge ett utsett organ i uppdrag att samla in nödvändig information om en överträdelse som omfattas av denna förordning, eller vidta de nödvändiga tillsynsåtgärder som är tillgängliga enligt nationell rätt, för att se till att överträdelsen upphör eller förbjuds. Den uppdragsgivande myndigheten ska endast ge ett utsett organ ett uppdrag om både den ansökande myndigheten och den anmodade myndigheten, eller alla berörda behöriga myndigheter, efter att ha hört den ansökande myndigheten eller de andra behöriga myndigheter som omfattas av denna förordning, är eniga om att det utsedda organet sannolikt kommer att erhålla den nödvändiga informationen eller se till att överträdelsen upphör eller förbjuds på ett minst lika effektivt och ändamålsenligt sätt som den uppdragsgivande myndigheten.

2. Om den ansökande myndigheten eller de andra behöriga myndigheter som berörs av en överträdelse som omfattas av denna förordning inte anser att villkoren i punkt 1 är uppfyllda ska de utan dröjsmål skriftligen informera den uppdragsgivande myndigheten om detta och ange skälen till denna åsikt. Om den uppdragsgivande myndigheten är av annan åsikt får den hänskjuta frågan till kommissionen, som utan dröjsmål ska avge ett yttrande.

3. Den uppdragsgivande myndighetens skyldighet att samla in den nödvändiga informationen eller vidta de nödvändiga tillsynsåtgärderna ska kvarstå om

a) det utsedda organet inte lyckas att utan dröjsmål erhålla den nödvändiga informationen eller se till att en överträdelse som omfattas av denna förordning upphör eller förbjuds, eller

b) de behöriga myndigheter som berörs av en överträdelse som omfattas av denna förordning inte är eniga om att det utsedda organet får ges ett uppdrag i enlighet med punkt 1.

4. Den uppdragsgivande myndigheten ska vidta alla nödvändiga åtgärder för att förhindra att information som omfattas av reglerna om konfidentialitet, tystnadsplikt och affärshemlighet i artikel 33 lämnas ut.

Artikel 8

Information och förteckningar

1. Varje medlemsstat ska utan dröjsmål meddela kommissionen följande information och eventuella ändringar därav:

a) Identitet på och kontaktoppgifter till de behöriga myndigheterna, den centrala kontaktpunkten, de utsedda organen och de enheter som utfärdar externa varningar enligt artikel 27.1.

b) Information om de behöriga myndigheternas organisation, befogenheter och ansvarsområden.

2. Kommissionen ska på sin webbplats upprätta och uppdatera en allmänt tillgänglig förteckning över behöriga myndigheter, centrala kontaktpunkter samt utsedda organ och enheter som utfärdar externa varningar enligt artikel 27.1 eller 27.2.

Artikel 9

De behöriga myndigheternas minimibefogenheter

1. Varje behörig myndighet ska ha den minimiuppsättning utrednings- och tillsynsbefogenheter som fastställs i punkterna 3, 4, 6 och 7 i den här artikeln som är nödvändiga för att tillämpa denna förordning, och ska utöva dessa befogenheter i enlighet med artikel 10.

2. Utan hinder av punkt 1 får medlemsstaterna besluta att inte tilldela varje behörig myndighet alla befogenheter, under förutsättning att var och en av dessa befogenheter om så är nödvändigt kan utövas effektivt i enlighet med artikel 10 med avseende på de överträdelser som omfattas av denna förordning.

3. Behöriga myndigheter ska ha åtminstone följande utredningsbefogenheter:

a) Befogenhet att få tillgång till alla relevanta handlingar, relevanta data eller relevant information med anknytning till en överträdelse som omfattas av denna förordning, oavsett form och format och oberoende av deras lagringsmedium eller lagringsplats.

- b) Befogenhet att begära att en myndighet, ett offentligt organ eller en offentlig enhet i deras medlemsstat eller en fysisk eller juridisk person tillhandahåller relevant information, relevanta data eller relevanta handlingar, oavsett form eller format och oberoende av deras lagringsmedium eller lagringsplats, i syfte att fastställa huruvida en överträdelse som omfattas av denna förordning har ägt rum eller äger rum, och i syfte att kartlägga uppgifter om den överträdelsen, inbegripet spårning av finansiella flöden och dataflöden, fastställa identiteten på personer som är involverade i finansiella flöden och dataflöden samt fastställa bankkontouppgifter och uppgifter om ägande av webbplatser.
- c) Befogenhet att utföra nödvändiga inspektioner på plats, däribland få tillträde till lokaler, mark eller transportmedel som den näringsidkare som utreds utnyttjar för ändamål inom ramen för den egna närings- eller yrkesverksamheten, eller anmoda andra myndigheter att göra detta i syfte att undersöka, beslagta, kopiera eller utverka kopior av information, data eller handlingar, oberoende av lagringsmedium, befogenhet att beslagta information, data eller handlingar för den tidsperiod som krävs och i den omfattning som det är nödvändigt för inspektionen, befogenhet att begära att en företrädare för eller en medarbetare hos den näringsidkare som berörs av inspektionen redogör för sakförhållanden eller lämnar information, data eller handlingar som har samband med föremålet för inspektionen och protokollföra deras svar.
- d) Befogenhet att köpa in varor eller tjänster genom testinköp, om nödvändigt under dold identitet, för att upptäcka överträdelser som omfattas av denna förordning och bevis, inklusive befogenhet att inspektera, observera, undersöka, demontera eller testa varor eller tjänster.
4. Behöriga myndigheter ska ha åtminstone följande tillsynsbefogenheter:
- a) Befogenhet att vidta interimistiska åtgärder för att undvika risk för allvarlig skada på konsumenternas kollektiva intressen.
- b) Befogenhet att söka erhålla eller godkänna åtaganden från den näringsidkare som är ansvarig för den överträdelse som omfattas av denna förordning om att upphöra med överträdelsen.
- c) Befogenhet att från näringsidkaren, på näringsidkarens initiativ, ta emot ytterligare åtaganden om kompensatoriska åtgärder till förmån för konsumenterna som berörs av den påstådda överträdelsen som omfattas av denna förordning, eller att från näringsidkaren, när så är lämpligt, söka erhålla åtaganden om att erbjuda de konsumenterna som berörs av överträdelsen adekvata kompensatoriska åtgärder.
- d) I tillämpliga fall befogenhet att på lämpligt sätt informera konsumenterna som gör gällande att de har lidit skada till följd av en överträdelse som omfattas av denna förordning om hur de kan ansöka om kompensation enligt nationell rätt.
- e) Befogenhet att skriftligen förelägga näringsidkaren att upphöra med överträdelser som omfattas av denna förordning.
- f) Befogenhet att se till att överträdelser som omfattas av denna förordning upphör eller förbjuds.
- g) Om inga andra effektiva medel står till buds för att se till att en överträdelse som omfattas av denna förordning upphör eller förbjuds och i syfte att förebygga risken för allvarlig skada för konsumenternas kollektiva intressen:
- i) befogenhet att ta bort innehåll eller begränsa åtkomsten till ett onlinegränssnitt eller beordra att en varning tydligt visas för konsumenterna när de använder ett onlinegränssnitt,
- ii) befogenhet att beordra en värdtjänstleverantör att ta bort eller förhindra eller begränsa åtkomsten till ett onlinegränssnitt, eller
- iii) befogenhet att när så är lämpligt beordra ett domänregister eller en domänregistrator att radera ett fullt kvalificerat domännamn och att tillåta den berörda behöriga myndigheten att registrera detta,
- inbegripet genom att anmoda en tredje part eller en annan myndighet att genomföra dessa åtgärder.
- h) Befogenhet att besluta om sanktioner, till exempel böter eller viten, för överträdelser som omfattas av denna förordning och för underlåtenhet att följa ett beslut, ett föreläggande, en interimistisk åtgärd, ett åtagande från näringsidkaren eller någon annan åtgärd som har beslutats enligt denna förordning.

De sanktioner som avses i led h ska vara effektiva, proportionella och avskräckande i enlighet med kraven i unionslagstiftning som skyddar konsumenternas intressen. Framför allt ska vederbörlig hänsyn tas till, beroende på vad som är lämpligt, arten, allvaret och varaktigheten av överträdelsen i fråga.

5. Befogenheten att besluta om sanktioner, till exempel böter eller viten, för överträdelser som omfattas av denna förordning gäller alla överträdelser av unionslagstiftning som skyddar konsumenternas intressen, om sanktioner föreskrivs i den relevanta unionsrättsakt som är förtecknad i bilagan. Detta påverkar inte nationella myndigheters befogenhet enligt nationell rätt att besluta om sanktioner, till exempel böter eller viten, om sanktioner inte föreskrivs i de unionsrättsakter som är förtecknade i bilagan.

6. De behöriga myndigheterna ska ha befogenhet att på eget initiativ inleda utredningar eller förfaranden för att se till att överträdelser som omfattas av denna förordning upphör eller förbjuds.

7. De behöriga myndigheterna får offentliggöra slutliga beslut, åtaganden från näringsidkare eller förelägganden i enlighet med denna förordning, inklusive identiteten hos den näringsidkare som är ansvarig för en överträdelse som omfattas av denna förordning.

8. Behöriga myndigheter får, i tillämpliga fall, samråda med konsumentorganisationer, näringsidkarorganisationer, utsedda organ eller andra berörda personer om hur effektiva de föreslagna åtgärderna är när det gäller att få den överträdelse som omfattas av denna förordning att upphöra.

Artikel 10

Utövande av minimibefogenheter

1. De befogenheter som anges i artikel 9 ska utövas antingen

a) direkt av de behöriga myndigheterna inom ramen för sin egen myndighetsutövning,

b) när så är lämpligt med bistånd av andra behöriga myndigheter eller andra myndigheter,

c) i tillämpliga fall genom att ge uppdrag åt utsedda organ, eller

d) genom ansökan till domstolar som är behöriga att fatta det nödvändiga beslutet, inbegripet, i lämpliga fall, genom överklagande, om ansökan om att fatta det nödvändiga beslutet avslås.

2. Genomförandet och utövandet av de befogenheter som anges i artikel 9 vid tillämpning av denna förordning ska vara proportionellt och förenligt med unionsrätt och nationell rätt, inklusive med tillämpliga rättssäkerhetsgarantier och principerna i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna. Utrednings- och tillsynsåtgärder som vidtas vid tillämpning av denna förordning ska vara lämpliga i förhållande till karaktären hos och den övergripande faktiska eller potentiella skadan av överträdelsen av unionslagstiftning som skyddar konsumenternas intressen.

KAPITEL III

MEKANISMEN FÖR ÖMSESIDIGT BISTÅND

Artikel 11

Begäran om information

1. En anmodad myndighet ska, på begäran av en ansökande myndighet, utan dröjsmål och i alla händelser inom 30 dagar, om inget annat har överenskommit, till den ansökande myndigheten lämna all relevant information som krävs för att fastställa om en överträdelse inom unionen har ägt rum eller äger rum och för att se till att denna överträdelse upphör.

2. Den anmodade myndigheten ska inleda lämpliga och nödvändiga utredningar eller vidta annan nödvändig eller lämplig åtgärd för att inhämta den begärda informationen. Vid behov ska dessa utredningar genomföras med bistånd av andra myndigheter eller utsedda organ.

3. På begäran av den ansökande myndigheten får den anmodade myndigheten ge tjänstemän från den ansökande myndigheten tillstånd att åtfölja tjänstemännen från den anmodade myndigheten under utredningens gång.

Artikel 12

Begäran om tillsynsåtgärder

1. En anmodad myndighet ska, på begäran av en ansökande myndighet, vidta alla nödvändiga och proportionella tillsynsåtgärder för att se till att överträdelsen inom unionen upphör eller förbjuds genom att utöva de befogenheter som anges i artikel 9 och eventuella ytterligare befogenheter som den tilldelats enligt nationell rätt. Den anmodade myndigheten ska besluta vilka lämpliga tillsynsåtgärder som krävs för att se till att överträdelsen inom unionen upphör eller förbjuds och ska vidta dessa utan dröjsmål och inte senare än sex månader efter det att begäran har mottagits, såvida inte den anmodade myndigheten anger specifika skäl till att förlänga den perioden. Om så är lämpligt ska den anmodade myndigheten förelägga den näringsidkare som är ansvarig för överträdelsen inom unionen sanktioner, till exempel böter eller viten. Den anmodade myndigheten får från näringsidkaren, på näringsidkarens initiativ, ta emot ytterligare åtaganden om kompensatoriska åtgärder med avseende på konsumenter som berörts av den påstådda överträdelsen inom unionen, eller får från näringsidkaren, om så är lämpligt, söka erhålla åtaganden om att erbjuda de konsumenter som berörts av den överträdelsen adekvata kompensatoriska åtgärder.

2. Den anmodade myndigheten ska regelbundet informera den ansökande myndigheten om de åtgärder som vidtagits samt om de åtgärder den avser att vidta. Den anmodade myndigheten ska använda den elektroniska databas som anges i artikel 35 för att utan dröjsmål underrätta den ansökande myndigheten, de behöriga myndigheterna i övriga medlemsstater och kommissionen om de åtgärder som vidtagits och verkan av dessa åtgärder på överträdelsen inom unionen, inbegripet följande:

- a) Huruvida interimistiska åtgärder har vidtagits.
- b) Huruvida överträdelsen har upphört.
- c) Vilka åtgärder som har vidtagits och huruvida dessa åtgärder har genomförts.
- d) I vilken omfattning konsumenter som berörts av den påstådda överträdelsen har erbjudits åtaganden om kompensatoriska åtgärder.

Artikel 13

Förfarande för begäran om ömsesidigt bistånd

1. I en begäran om ömsesidigt bistånd ska den ansökande myndigheten lämna nödvändig information för att den anmodade myndigheten ska kunna tillmötesgå begäran, inbegripet sådana nödvändiga bevis som endast kan erhållas i den ansökande myndighetens medlemsstat.

2. Den ansökande myndigheten ska översända begäran om ömsesidigt bistånd till den centrala kontaktpunkten i den anmodade myndighetens medlemsstat och till den centrala kontaktpunkten i den ansökande myndighetens medlemsstat för kännedom. Den centrala kontaktpunkten i den anmodade myndighetens medlemsstat ska utan dröjsmål vidarebefordra begäran till berörd behörig myndighet.

3. En begäran om ömsesidigt bistånd och all kommunikation med anknytning till denna ska göras skriftligen med hjälp av standardformulär och skickas elektroniskt via den elektroniska databas som anges i artikel 35.

4. De berörda behöriga myndigheterna ska komma överens om vilka språk som ska användas för begäranden om ömsesidigt bistånd och för all kommunikation med anknytning till dessa.

5. Om en överenskommelse om vilka språk som ska användas inte kan nås ska en begäran om ömsesidigt bistånd översändas på det officiella språket, eller ett av de officiella språken, i den ansökande myndighetens medlemsstat och svaren lämnas på det officiella språket, eller ett av de officiella språken, i den anmodade myndighetens medlemsstat. I så fall ska varje behörig myndighet ansvara för nödvändiga översättningar av begäranden, svar och andra handlingar som den mottar från en annan behörig myndighet.

6. Den anmodade myndigheten ska svara direkt både till den ansökande myndigheten och till den centrala kontaktpunkten i den ansökande respektive den anmodade myndighetens medlemsstat.

Artikel 14

Vägran att tillmötesgå en begäran om ömsesidigt bistånd

1. En anmodad myndighet får vägra att tillmötesgå en begäran om information enligt artikel 11 om ett eller flera av följande villkor är uppfyllda:

- a) Efter samråd med den ansökande myndigheten framgår det att den ansökande myndigheten inte behöver den begärda informationen för att fastställa huruvida en överträdelse inom unionen har ägt rum eller äger rum eller huruvida det föreligger skäligen misstanke om att den kan komma att äga rum.
- b) Den ansökande myndigheten håller inte med om att informationen omfattas av reglerna om konfidentialitet, tystnadsplikt och affärshemlighet i artikel 33.
- c) En brottsutredning eller ett rättsligt förfarande har redan inletts mot samma näringsidkare med avseende på samma överträdelse inom unionen vid de rättsliga myndigheterna i den anmodade eller ansökande myndighetens medlemsstat.

2. En anmodad myndighet får vägra att tillmötesgå en begäran om tillsynsåtgärder enligt artikel 12 om det efter samråd med den ansökande myndigheten framgår att ett eller flera av följande villkor är uppfyllda:

- a) En brottsutredning eller ett rättsligt förfarande har redan inletts eller det finns en dom, en förlikning inför domstol eller ett domstolsföreläggande med avseende på samma överträdelse inom unionen och samma näringsidkare vid de rättsliga myndigheterna i den anmodade myndighetens medlemsstat.
- b) Utövandade av de nödvändiga tillsynsbefogenheterna har redan inletts eller ett administrativt beslut har redan fattats med avseende på samma överträdelse inom unionen och samma näringsidkare i den anmodade myndighetens medlemsstat, i syfte att se till att överträdelsen inom unionen snabbt och effektivt upphör eller förbjuds.
- c) Den anmodade myndigheten konstaterar, efter att ha gjort lämpliga utredningar, att ingen överträdelse inom unionen har ägt rum.
- d) Den anmodade myndigheten konstaterar att den ansökande myndigheten inte har lämnat nödvändig information enligt artikel 13.1.
- e) Den anmodade myndigheten har godtagit åtaganden som föreslagits av näringsidkaren om att upphöra med överträdelsen inom unionen inom en fastställd tidsfrist och tidsfristen har ännu inte löpt ut.

Den anmodade myndigheten ska dock tillmötesgå begäran om tillsynsåtgärder enligt artikel 12 om näringsidkaren inte inom tidsfristen fullgör godkända åtaganden som avses i första stycket led e.

3. Den anmodade myndigheten ska underrätta den ansökande myndigheten och kommissionen om en vägran att tillmötesgå en begäran om ömsesidigt bistånd och ange skälen till vägran.

4. Vid eventuell oenighet mellan den ansökande myndigheten och den anmodade myndigheten får den ansökande myndigheten eller den anmodade myndigheten hänskjuta frågan till kommissionen, som utan dröjsmål ska avge ett yttrande. Om frågan inte hänskjutits till kommissionen, får kommissionen dock avge ett yttrande på eget initiativ. I syfte att avge det yttrandet får kommissionen begära in relevant information och relevanta handlingar som utbyts mellan den ansökande myndigheten och den anmodade myndigheten.

5. Kommissionen ska övervaka hur mekanismen för ömsesidigt bistånd fungerar, att behöriga myndigheter följer förfarandena och att tidsfristerna för handläggning av begäranden om ömsesidigt bistånd efterlevs. Kommissionen ska ha tillgång till begärandena om ömsesidigt bistånd och till den information och de handlingar som utbyts mellan den ansökande myndigheten och den anmodade myndigheten.

6. Kommissionen får vid behov utfärda riktlinjer och ge råd till medlemsstaterna för att säkerställa en ändamålsenlig och effektiv mekanism för ömsesidigt bistånd.

KAPITEL IV

SAMORDNADE UTREDNINGS- OCH TILLSYNSMEKANISMER AVSEENDE UTBREDDA ÖVERTRÄDELSER OCH UTBREDDA ÖVERTRÄDELSER MED EN UNIONSDIMENSION

Artikel 15

Beslutsförfarande mellan medlemsstaterna

I frågor som omfattas av detta kapitel ska de berörda behöriga myndigheterna besluta genom konsensus.

Artikel 16

Allmänna principer för samarbete

1. Vid skäligen misstanke om att en utbredd överträdelse eller en utbredd överträdelse med en unionsdimension äger rum ska behöriga myndigheter som berörs av överträdelsen och kommissionen utan dröjsmål informera varandra och de centrala kontaktpunkter som berörs av överträdelsen genom att utfärda varningar i enlighet med artikel 26.

2. De behöriga myndigheter som berörs av den utbredda överträdelsen eller den utbredda överträdelsen med en unionsdimension ska samordna de utrednings- och tillsynsåtgärder de vidtar för att ta itu med överträdelseerna. De ska utbyta alla nödvändiga bevis och all nödvändig information och utan dröjsmål förse varandra och kommissionen med eventuellt nödvändigt bistånd.
3. De behöriga myndigheter som berörs av den utbredda överträdelsen eller den utbredda överträdelsen med en unionsdimension ska säkerställa att alla nödvändiga bevis och all nödvändig information inhämtas samt att alla nödvändiga tillsynsåtgärder vidtas för att se till att överträdelsen upphör eller förbjuds.
4. Denna förordning ska, utan att det påverkar tillämpningen av punkt 2, inte påverka nationella utrednings- och tillsynsåtgärder utförda av berörda behöriga myndigheter med avseende på samma överträdelse av samma näringsidkare.
5. När så är lämpligt får de behöriga myndigheterna bjuda in kommissionstjänstemän och andra åtföljande personer som bemyndigats av kommissionen att delta i samordnade utredningar, tillsynsinsatser och andra åtgärder som omfattas av detta kapitel.

Artikel 17

Inledande av en samordnad insats och utseende av samordnare

1. Vid skäligen misstanke om en utbredd överträdelse ska de behöriga myndigheter som berörs av denna överträdelse inleda en samordnad insats som ska baseras på en överenskommelse dem emellan. De centrala kontaktpunkter som berörs av den överträdelsen och kommissionen ska utan dröjsmål underrättas om inledandet av den samordnade insatsen.
2. De behöriga myndigheter som berörs av den misstänkta utbredda överträdelsen ska bland sig utse en behörig myndighet som berörs av den misstänkta utbredda överträdelsen till samordnare. Om de behöriga myndigheterna inte kan enas om en samordnare ska kommissionen ta på sig rollen som samordnare.
3. Om kommissionen skäligen misstänker en utbredd överträdelse med en unionsdimension ska den utan dröjsmål underrätta de behöriga myndigheter och de centrala kontaktpunkter som berörs av den påstådda överträdelsen enligt artikel 26. I underrättelsen ska kommissionen ange skälen för en eventuell samordnad insats. De behöriga myndigheter som berörs av den påstådda utbredda överträdelsen med en unionsdimension ska genomföra lämpliga utredningar på grundval av de uppgifter som finns tillgängliga för dem eller som de lätt kan få tillgång till. Inom en månad efter dagen för kommissionens underrättelse ska de behöriga myndigheter som berörs av den påstådda utbredda överträdelsen med en unionsdimension i överensstämmelse med artikel 26 underrätta de övriga behöriga myndigheterna, de centrala kontaktpunkter som berörs av den överträdelsen och kommissionen om resultatet av dessa utredningar. Om dessa utredningar visar att en utbredd överträdelse med en unionsdimension eventuellt pågår, ska de behöriga myndigheter som berörs av överträdelsen inleda en samordnad insats och vidta de åtgärder som anges i artikel 19 och, i förekommande fall, artiklarna 20 och 21.
4. De samordnade insatser som avses i punkt 3 ska samordnas av kommissionen.
5. En behörig myndighet ska ansluta sig till den samordnade insatsen om det under den samordnade insatsen blir uppenbart att den behöriga myndigheten berörs av den utbredda överträdelsen eller den utbredda överträdelsen med en unionsdimension.

Artikel 18

Grunder för att avböja medverkan i en samordnad insats

1. En behörig myndighet får avböja medverkan i en samordnad insats på någon av följande grunder:
  - a) En brottsutredning eller ett rättsligt förfarande har redan inletts, en dom har meddelats eller en förlikning inför domstol har uppnåtts med avseende på samma näringsidkare rörande samma överträdelse i den behöriga myndighetens medlemsstat.
  - b) Utövat av de nödvändiga tillsynsbefogenheterna har redan inletts innan den varning som avses i artikel 17.3 utfärdades eller ett administrativt beslut har antagits mot samma näringsidkare med avseende på samma överträdelse i den behöriga myndighetens medlemsstat i syfte att se till den utbredda överträdelsen eller den utbredda överträdelsen med en unionsdimension snabbt och effektivt upphör eller förbjuds.
  - c) En lämplig utredning har visat att den faktiska eller potentiella skada som den påstådda utbredda överträdelsen eller utbredda överträdelsen med en unionsdimension åsamkar i den behöriga myndighetens medlemsstat är försumbar och att inga tillsynsåtgärder därför behöver antas av den behöriga myndigheten.
  - d) Den aktuella utbredda överträdelsen eller den utbredda överträdelsen med en unionsdimension har inte inträffat i den behöriga myndighetens medlemsstat, och inga tillsynsåtgärder behöver därför antas av den behöriga myndigheten.

- e) Den behöriga myndigheten har godtagit åtaganden som föreslagits av den näringsidkare som är ansvarig för den utbredda överträdelsen eller den utbredda överträdelsen med en unionsdimension om att upphöra med den överträdelsen i den behöriga myndighetens medlemsstat, dessa åtaganden har fullgjorts och inga tillsynsåtgärder behöver därför antas av den behöriga myndigheten.
2. Om en behörig myndighet avböjer att medverka i den samordnade insatsen ska den utan dröjsmål underrätta kommissionen och de övriga behöriga myndigheter samt de centrala kontaktpunkter som berörs av den utbredda överträdelsen eller den utbredda överträdelsen med en unionsdimension om sitt beslut, ange skälen till detta samt tillhandahålla nödvändiga styrkande handlingar.

Artikel 19

Utredningsåtgärder inom ramen för samordnade insatser

1. De behöriga myndigheter som berörs av den samordnade insatsen ska säkerställa att utredningar och inspektioner genomförs på ett ändamålsenligt, effektivt och samordnat sätt. De ska sträva efter att genomföra utredningar och inspektioner samtidigt och, i den mån nationell processrätt så tillåter, tillämpa interimistiska åtgärder.
2. Mekanismen för ömsesidigt bistånd i enlighet med kapitel III får användas om så är nödvändigt, i synnerhet för att inhämta nödvändiga bevis och övriga uppgifter från andra medlemsstater än de medlemsstater som berörs av den samordnade insatsen eller för att säkerställa att den berörda näringsidkaren inte kringgår tillsynsåtgärder.
3. När så är lämpligt ska de behöriga myndigheter som berörs av den samordnade insatsen redovisa resultatet av utredningen och bedömningen av den utbredda överträdelsen, eller i tillämpliga fall den utbredda överträdelsen med en unionsdimension, i en gemensam ståndpunkt som överenskommit dem emellan.
4. Om inget annat överenskommit mellan de behöriga myndigheter som berörs av den samordnade insatsen ska samordnaren överlämna den gemensamma ståndpunkten till den näringsidkare som är ansvarig för den utbredda överträdelsen eller den utbredda överträdelsen med en unionsdimension. Den näringsidkare som är ansvarig för den utbredda överträdelsen eller den utbredda överträdelsen med en unionsdimension ska ges möjlighet att yttra sig om de frågor som behandlas i den gemensamma ståndpunkten.
5. När så är lämpligt, och utan att det påverkar tillämpningen av artikel 15 eller reglerna om tystnadsplikt och affärshemlighet i artikel 33, ska de berörda behöriga myndigheter som berörs av den samordnade insatsen besluta att offentliggöra den gemensamma ståndpunkten eller delar av den på sina webbplatser, och de får inhämta synpunkter från konsumentorganisationer, näringsidkarorganisationer och andra berörda parter. Kommissionen ska med tillstånd av de berörda behöriga myndigheterna offentliggöra den gemensamma ståndpunkten eller delar av den på sin webbplats.

Artikel 20

Åtaganden inom ramen för samordnade insatser

1. På grundval av en gemensam ståndpunkt enligt artikel 19.3 får de behöriga myndigheter som berörs av den samordnade insatsen uppmana den näringsidkare som är ansvarig för den utbredda överträdelsen eller den utbredda överträdelsen med en unionsdimension att inom en fastställd tidsfrist föreslå åtaganden om att upphöra med överträdelsen. Näringsidkaren får också, på eget initiativ, föreslå åtaganden om att upphöra med överträdelsen eller erbjuda åtaganden om kompensatoriska åtgärder till förmån för konsumenterna som berörs av överträdelsen.
2. När så är lämpligt, och utan att det påverkar tillämpningen av reglerna om tystnadsplikt och affärshemlighet i artikel 33, får de behöriga myndigheter som berörs av den samordnade insatsen offentliggöra de åtaganden som föreslagits av den näringsidkare som är ansvarig för den utbredda överträdelsen eller den utbredda överträdelsen med en unionsdimension på sina webbplatser eller, beroende på vad som är lämpligt, får kommissionen offentliggöra de åtaganden som föreslagits av den näringsidkaren på sin webbplats om de berörda behöriga myndigheterna begär detta. De behöriga myndigheterna och kommissionen får inhämta synpunkter från konsumentorganisationer och näringsidkarorganisationer och andra berörda parter.
3. De behöriga myndigheter som berörs av den samordnade insatsen ska bedöma de föreslagna åtagandena och överlämna resultatet av bedömningen till den näringsidkare som ansvarar för den utbredda överträdelsen eller den utbredda överträdelsen med en unionsdimension och ska, i de fall då åtaganden om kompensatoriska åtgärder erbjudits, meddela detta till de konsumenterna som gör gällande att de har lidit skada till följd av överträdelsen. Om åtagandena står i förhållande till och är tillräckliga för att den utbredda överträdelsen eller den utbredda överträdelsen med en unionsdimension ska upphöra ska de behöriga myndigheterna godta dessa åtaganden och fastställa en tidsfrist inom vilken åtagandena måste fullgöras.

4. De behöriga myndigheter som berörs av den samordnade insatsen ska övervaka åtagandenas fullgörande. De ska särskilt säkerställa att den näringsidkare som är ansvarig för den utbredda överträdelsen eller den utbredda överträdelsen med en unionsdimension regelbundet rapporterar till samordnaren om framstegen när det gäller att fullgöra åtagandena. De behöriga myndigheter som berörs av den samordnade insatsen får vid behov inhämta synpunkter från konsumentorganisationer och experter för att kontrollera huruvida de åtgärder som vidtagits av näringsidkaren uppfyller åtagandena.

Artikel 21

Tillsynsåtgärder inom ramen för samordnade insatser

1. De behöriga myndigheter som berörs av den samordnade insatsen ska inom sin jurisdiktion vidta alla nödvändiga tillsynsåtgärder mot den näringsidkare som är ansvarig för den utbredda överträdelsen eller den utbredda överträdelsen med en unionsdimension för att se till att den överträdelsen upphör eller förbjuds.

När så är lämpligt ska de förelägga den näringsidkare som är ansvarig för den utbredda överträdelsen eller den utbredda överträdelsen med en unionsdimension sanktioner, till exempel böter eller viten. De behöriga myndigheterna får från näringsidkaren, på näringsidkarens initiativ, ta emot ytterligare åtaganden om kompensatoriska åtgärder till förmån för konsumenterna som berörts av den påstådda utbredda överträdelsen eller den påstådda utbredda överträdelsen med en unionsdimension, eller från näringsidkaren, när så är lämpligt, söka erhålla åtaganden om att erbjuda de konsumenterna som berörts av överträdelsen adekvata kompensatoriska åtgärder.

Tillsynsåtgärder är särskilt lämpliga när

- a) en omedelbar tillsynsinsats är nödvändig för att se till att överträdelsen snabbt och effektivt upphör eller förbjuds,
- b) det är osannolikt att överträdelsen kommer att upphöra till följd av de åtaganden som föreslagits av den näringsidkare som är ansvarig för överträdelsen,
- c) den näringsidkare som är ansvarig för överträdelsen inte har föreslagit åtaganden innan den av de berörda myndigheterna fastställda tidsfristen har löpt ut,
- d) den näringsidkare som är ansvarig för överträdelsen har föreslagit åtaganden som är otillräckliga för att överträdelsen ska upphöra eller, i förekommande fall, för att gottgöra konsumenterna som lidit skada av överträdelsen, eller
- e) den näringsidkare som är ansvarig för överträdelsen inte har fullgjort åtagandena att upphöra med överträdelsen eller, i förekommande fall, gottgöra konsumenterna som lidit skada av överträdelsen inom den tidsfrist som avses i artikel 20.3.

2. Tillsynsåtgärder i enlighet med punkt 1 ska vidtas på ett ändamålsenligt, effektivt och samordnat sätt för att den utbredda överträdelsen eller den utbredda överträdelsen med en unionsdimension ska upphöra eller förbjudas. De behöriga myndigheter som berörs av den samordnade insatsen ska sträva efter att vidta tillsynsåtgärder samtidigt i de medlemsstater som berörs av den överträdelsen.

Artikel 22

Avslutande av samordnade insatser

1. En samordnad insats ska avslutas om de behöriga myndigheter som berörs av den samordnade insatsen kommer fram till att den utbredda överträdelsen eller den utbredda överträdelsen med en unionsdimension har upphört eller förbjudits i alla berörda medlemsstater eller att ingen sådan överträdelse har begåtts.

2. Samordnaren ska utan dröjsmål underrätta kommissionen och, i förekommande fall, de behöriga myndigheterna och de centrala kontaktpunkterna i de medlemsstater som berörs av den samordnade insatsen om avslutandet av den samordnade insatsen.

Artikel 23

Samordnarens roll

1. Den samordnare som utsetts i enlighet med artikel 17 eller 29 ska särskilt

- a) säkerställa att alla berörda behöriga myndigheter och kommissionen underrättas i god tid och i vederbörlig ordning om framstegen med utredningen eller tillsynsinsatsen, beroende på vad som är tillämpligt, och underrättas om de steg som förväntas följas och vilka åtgärder som kommer att antas,

- b) samordna och övervaka utredningsåtgärder som vidtas av de berörda behöriga myndigheterna i enlighet med denna förordning,
  - c) samordna utarbetande och utbyte av alla nödvändiga handlingar mellan de berörda behöriga myndigheterna och kommissionen,
  - d) upprätthålla kontakten med näringsidkaren och andra parter som berörs av utredningen eller tillsynsåtgärderna, beroende på vad som är tillämpligt, om inget annat har överenskommit mellan de berörda behöriga myndigheterna och samordnaren,
  - e) i tillämpliga fall samordna de berörda behöriga myndigheternas bedömning, samråd och övervakning samt andra steg som krävs för att behandla och genomföra åtaganden som föreslagits av de berörda näringsidkarna,
  - f) i tillämpliga fall samordna tillsynsåtgärder som antagits av de berörda behöriga myndigheterna,
  - g) samordna begäranden om ömsesidigt bistånd som framställts av de berörda behöriga myndigheterna i enlighet med kapitel III.
2. Samordnaren ska inte hållas ansvarig för de berörda behöriga myndigheternas handlingar eller underlåtenhet när de använder sig av de befogenheter som anges i artikel 9.
3. När en samordnad insats rör utbredda överträdelse eller utbredda överträdelse med en unionsdimension av de unionsrättsakter som avses i artikel 2.10 ska samordnaren uppmana Europeiska bankmyndigheten att inta en observatörsroll.

Artikel 24

Språkarrangemang

1. De behöriga myndigheterna ska komma överens om vilka språk de ska använda för underrättelser och för alla meddelanden i enlighet med detta kapitel vilka har samband med samordnade insatser och samordnade tillsynsåtgärder.
2. Om ingen överenskommelse kan nås mellan de berörda behöriga myndigheterna, ska underrättelser och andra meddelanden översändas på det officiella språket eller ett av de officiella språken i den medlemsstat som lämnar underrättelsen eller meddelandet. I så fall ska varje behörig myndighet vid behov ansvara för översättning av de underrättelser, meddelanden och andra handlingar som den mottar från andra behöriga myndigheter.

Artikel 25

Språkarrangemang för kommunikation med näringsidkare

Vid tillämpning av de förfaranden som anges i detta kapitel ska näringsidkaren ha rätt att kommunicera på det officiella språk eller ett av de officiella språk som används för officiella ändamål i den medlemsstat där näringsidkaren är etablerad eller bosatt.

KAPITEL V

UNIONSÖVERGRIPANDE VERKSAMHET

Artikel 26

Varningar

1. En behörig myndighet ska utan dröjsmål underrätta kommissionen, övriga behöriga myndigheter och centrala kontaktpunkter om det finns skäligen misstanke om att det på dess territorium pågår en överträdelse som omfattas av denna förordning som kan påverka konsumenternas intressen i andra medlemsstater.
2. Kommissionen ska utan dröjsmål underrätta behöriga myndigheter och centrala kontaktpunkter om det finns skäligen misstanke om att en överträdelse som omfattas av denna förordning har ägt rum.
3. Vid en underrättelse, dvs. utfärdande av en varning, enligt punkterna 1 och 2 ska den behöriga myndigheten eller kommissionen tillhandahålla uppgifter om den misstänkta överträdelse som omfattas av denna förordning och särskilt, om de finns tillgängliga, följande:
  - a) En beskrivning av den handling eller underlåtenhet som utgör överträdelsen.
  - b) Uppgifter om den produkt eller tjänst som berörs av överträdelsen.
  - c) Namnen på de medlemsstater som berörs eller eventuellt berörs av överträdelsen.

- d) Den eller de näringsidkare som är ansvariga för eller misstänks vara ansvariga för överträdelsen.
- e) Den rättsliga grunden för eventuella insatser med hänvisning till nationell lagstiftning och motsvarande bestämmelser i de unionsrättsakter som förtecknas i bilagan.
- f) En beskrivning av eventuella rättsliga förfaranden, tillsynsåtgärder eller andra åtgärder som vidtagits med avseende på överträdelsen, vilket datum de vidtagits samt hur länge de har pågått, samt deras status.
- g) Uppgift om vilka behöriga myndigheter som inleder rättsliga förfaranden och vidtar andra åtgärder.
4. Vid utfärdande av en varning får den behöriga myndigheten anmoda behöriga myndigheter och relevanta centrala kontaktpunkter i andra medlemsstater och kommissionen, och kommissionen får anmoda behöriga myndigheter och relevanta centrala kontaktpunkter i andra medlemsstater, att – med utgångspunkt i uppgifter som finns tillgängliga eller är lätta att få tillgång till för de relevanta behöriga myndigheterna respektive kommissionen – kontrollera huruvida liknande misstänkta överträdelser pågår på dessa andra medlemsstaters territorium eller huruvida tillsynsåtgärder redan har vidtagits mot sådana överträdelser i dessa medlemsstater. Dessa behöriga myndigheter i andra medlemsstater och kommissionen ska utan dröjsmål besvara begäran.

Artikel 27

Externa varningar

1. Varje medlemsstat ska, såvida det inte vore omotiverat att göra detta, ge utsedda organ, europeiska konsumentcentrum, konsumentorganisationer samt, i förekommande fall, näringsidkarorganisationer med nödvändig sakkunskap, befogenhet att utfärda en varning till de behöriga myndigheterna i de relevanta medlemsstaterna och kommissionen om misstänkta överträdelser som omfattas av denna förordning och att tillhandahålla sådana uppgifter de har tillgång till och som anges i artikel 26.3 (nedan kallat *extern varning*). Varje medlemsstat ska utan dröjsmål anmäla en förteckning över dessa enheter samt alla ändringar av denna till kommissionen.
2. Kommissionen ska, efter samråd med medlemsstaterna, ge organisationer som företräder konsumentintressen och, när så är lämpligt, näringslivsintressen på unionsnivå befogenhet att utfärda en extern varning.
3. De behöriga myndigheterna ska inte vara skyldiga att inleda ett förfarande eller vidta någon annan åtgärd som svar på en extern varning. Organ som utfärdar externa varningar ska säkerställa att den lämnade informationen är korrekt, uppdaterad och exakt och ska utan dröjsmål korrigera tillhandahållen information eller återkalla den om så behövs.

Artikel 28

Utbyte av annan information av betydelse för att upptäcka överträdelser

De behöriga myndigheterna ska, i den mån detta är nödvändigt för att uppfylla målen i denna förordning, via den elektroniska databas som avses i artikel 35 utan dröjsmål underrätta kommissionen och behöriga myndigheter i berörda medlemsstater om varje åtgärd som de har vidtagit för att komma till rätta med en överträdelse som omfattas av denna förordning inom deras jurisdiktion, om de misstänker att överträdelsen i fråga kan påverka konsumenternas intressen i andra medlemsstater.

Artikel 29

Samordnade tillsynsåtgärder

1. De behöriga myndigheterna får besluta att genomföra samordnade tillsynsåtgärder för att kontrollera efterlevnaden, eller upptäcka överträdelser, av unionslagstiftning som skyddar konsumenternas intressen. Om inget annat har överenskommit mellan de deltagande behöriga myndigheterna ska dessa tillsynsåtgärder samordnas av kommissionen.
2. I samband med samordnade tillsynsåtgärder får de deltagande behöriga myndigheterna utnyttja de utredningsbefogenheter som anges i artikel 9.3 och andra befogenheter som tilldelats dem enligt nationell rätt.
3. De behöriga myndigheterna får inbjuda utsedda organ och kommissionstjänstemän, och andra åtföljande personer som bemyndigats av kommissionen, att delta i samordnade tillsynsåtgärder.

Artikel 30

Samordning av andra verksamheter som bidrar till utredning och tillsyn

1. Medlemsstaterna får i den utsträckning som är nödvändig för att uppfylla målet för denna förordning informera varandra och kommissionen om sin verksamhet på följande områden:

- a) Utbildning av tjänstemän som arbetar med tillämpningen av denna förordning.
  - b) Insamling, klassificering och utbyte av uppgifter om konsumentklagomål.
  - c) Utveckling av branschspecifika nätverk mellan tjänstemän.
  - d) Utveckling av hjälpmedel för information och kommunikation.
  - e) I förekommande fall, utarbetande av standarder, metoder och riktlinjer för tillämpningen av denna förordning.
2. Medlemsstaterna får i den utsträckning som är nödvändig för att uppfylla målet för denna förordning samordna och gemensamt organisera verksamhet på de områden som avses i punkt 1.

Artikel 31

Informationsutbyte mellan behöriga myndigheter

1. De behöriga myndigheterna får delta i utbytesprogram för tjänstemän från andra medlemsstater i syfte att stärka samarbetet. De behöriga myndigheterna ska vidta nödvändiga åtgärder för att göra det möjligt för tjänstemän från andra medlemsstater att spela en ändamålsenlig roll i den behöriga myndighetens verksamhet. Därför ska tjänstemännen i fråga ha rätt att utföra de uppgifter som den mottagande behöriga myndigheten tilldelar dem i enlighet med lagstiftningen i sin medlemsstat.
2. Under utbytet ska tjänstemannens civilrättsliga och straffrättsliga ansvar behandlas på samma sätt som ansvaret för tjänstemän vid den mottagande behöriga myndigheten. Tjänstemännen från andra medlemsstater ska följa gällande normer för tjänsteutövningen och lämpliga interna uppföranderegler vid den mottagande behöriga myndigheten. Dessa uppföranderegler ska särskilt säkerställa skyddet för enskilda när det gäller behandling av personuppgifter, rättvisa förfaranden och korrekt efterlevnad av de bestämmelser om konfidentialitet, tystnadsplikt och affärshemlighet som fastställs i artikel 33.

Artikel 32

Internationellt samarbete

1. Unionen ska, i den utsträckning som är nödvändig för att uppfylla målet för denna förordning, samarbeta med tredjeländer och behöriga internationella organisationer på de områden som omfattas av denna förordning i syfte att skydda konsumenternas intressen. Unionen och berörda tredjeländer får ingå avtal som fastställer arrangemang när det gäller samarbete, inbegripet upprättandet av arrangemang för ömsesidigt bistånd, utbyte av konfidentiella uppgifter och program för utbyte av personal.
2. Avtal mellan unionen och tredjeländer om samarbete och ömsesidigt bistånd för att skydda och främja konsumenternas intressen ska vara förenliga med relevanta regler om dataskydd tillämpliga på överföring av personuppgifter till tredjeländer.
3. Om en behörig myndighet från en myndighet i ett tredjeland mottar information som potentiellt är relevant för de behöriga myndigheterna i andra medlemsstater, ska den förmedla informationen till dessa behöriga myndigheter, under förutsättning att eventuella tillämpliga bilaterala biståndsavtal med det tredjelandet medger detta, och i den utsträckning denna information är förenlig med unionsrätt om skydd av enskilda med avseende på behandlingen av personuppgifter.
4. Information som förmedlats enligt denna förordning får också förmedlas av en behörig myndighet till en myndighet i ett tredjeland enligt ett bilateralt biståndsavtal som slutits med det tredjelandet, under förutsättning att den behöriga myndighet som ursprungligen förmedlade informationen har gett sitt godkännande, och förutsatt att det är förenligt med unionsrätt om skydd av enskilda med avseende på behandlingen av personuppgifter.

KAPITEL VI

GEMENSAMMA ARRANGEMANG

Artikel 33

Användning och offentliggörande av information samt tystnadsplikt och affärshemlighet

1. Information som vid tillämpning av denna förordning samlas in av eller meddelas de behöriga myndigheterna och kommissionen, ska endast användas för att säkerställa efterlevnad av unionslagstiftning som skyddar konsumenternas intressen.

2. Den information som avses i punkt 1 ska behandlas konfidentiellt och får endast användas och offentliggöras med vederbörligt beaktande av en fysisk eller juridisk persons affärsintressen, inklusive affärshemligheter och immateriella rättigheter.

3. De behöriga myndigheterna får emellertid efter samråd med den behöriga myndighet som tillhandahöll informationen offentliggöra den information som är nödvändig

a) för att bevisa överträdelse som omfattas av denna förordning, eller

b) för att se till att överträdelser som omfattas av denna förordning upphör eller förbjuds.

Artikel 34

Användning av bevis och utredningsresultat

De behöriga myndigheterna får som bevis använda all information, alla handlingar, resultat, utlåtanden, bestyrkta kopior och underrättelser som förmedlats, på samma sätt som liknande handlingar som erhållits i deras egen medlemsstat, oavsett deras lagringsmedium.

Artikel 35

Elektronisk databas

1. Kommissionen ska upprätta och upprätthålla en elektronisk databas för all kommunikation enligt denna förordning mellan behöriga myndigheter, centrala kontaktpunkter och kommissionen. All information som skickas med hjälp av den elektroniska databasen ska lagras och behandlas i den elektroniska databasen. Den databasen ska göras direkt tillgänglig för de behöriga myndigheterna, de centrala kontaktpunkterna och kommissionen.

2. Information som tillhandahålls av enheter som utfärdar en extern varning i enlighet med artikel 27.1 eller 27.2 ska lagras och behandlas i den elektroniska databasen. Dessa enheter ska emellertid inte ha tillgång till databasen.

3. Om en behörig myndighet, ett utsett organ eller en enhet som utfärdar en extern varning enligt artikel 27.1 eller 27.2 fastställer att en varning om en överträdelse som den utfärdat i enlighet med artikel 26 eller 27 senare har visat sig sakna grund, ska den dra tillbaka den varningen. Kommissionen ska utan dröjsmål ta bort den relevanta informationen från databasen och informera parterna om skälen till detta.

Uppgifter som rör en överträdelse får inte lagras i den elektroniska databasen längre än vad som är nödvändigt för de ändamål för vilka de samlades in och behandlades, och får inte lagras längre än fem år efter den dag då

a) en anmodad myndighet i enlighet med artikel 12.2 underrättade kommissionen om att en överträdelse inom unionen har upphört,

b) samordnaren lämnar underrättelse om att den samordnade insatsen har avslutats enligt artikel 22.1, eller

c) informationen fördes in i databasen, i alla övriga fall.

4. Kommissionen ska anta genomförandeakter för att fastställa praktiska och operativa bestämmelser för den elektroniska databasens funktionssätt. Dessa genomförandeakter ska antas i enlighet med det granskningsförfarande som avses i artikel 38.2.

Artikel 36

Avstående från ersättning för kostnader

1. Medlemsstaterna ska avstå från att begära ersättning för kostnader som uppstår i samband med tillämpningen av denna förordning.

2. Utan hinder av punkt 1 ska den ansökande myndighetens medlemsstat vad gäller begäranden om tillsynsåtgärder enligt artikel 12 förbli ansvarig gentemot den anmodade myndighetens medlemsstat för eventuella kostnader och förluster som uppkommit till följd av åtgärder som en domstol nekat och förklarat sakna grund i den mån det gäller sakinnehållet i den berörda överträdelsen.

Artikel 37

Tillsynsprioriteringar

1. Senast den 17 januari 2020, och därefter vartannat år, ska medlemsstaterna sinsemellan och med kommissionen utbyta information om tillsynsprioriteringarna för tillämpningen av denna förordning.

Denna information ska omfatta följande:

- a) Information om marknadstendenser som kan komma att påverka konsumenters intressen i den berörda medlemsstaten och i andra medlemsstater.
  - b) En översikt över insatser som genomförts i enlighet med denna förordning under de senaste två åren, och i synnerhet utrednings- och tillsynsåtgärder som avser utbredda överträdelser.
  - c) Statistik som utbyts genom de varningar som avses i artikel 26.
  - d) Preliminära prioriterade områden under de närmaste två åren för tillsyn av unionslagstiftning som skyddar konsumenternas intressen i den berörda medlemsstaten.
  - e) Föreslagna prioriterade områden under de närmaste två åren för tillsyn av unionslagstiftning som skyddar konsumenternas intressen i unionen som helhet.
2. Utan att det påverkar tillämpningen av artikel 33 ska kommissionen vartannat år utarbeta och offentliggöra en översikt över den information som avses i punkt 1 a, b och c. Kommissionen ska underrätta Europaparlamentet om detta.
3. I fall där omständigheterna eller marknadsvillkoren förändras avsevärt under de två år som följer på det senaste ingivandet av information om medlemsstaternas tillsynsprioriteringar, ska medlemsstaterna uppdatera sina tillsynsprioriteringar och underrätta de övriga medlemsstaterna och kommissionen om detta.
4. Kommissionen ska sammanfatta de tillsynsprioriteringar som medlemsstaterna gett in enligt punkt 1 i den här artikeln och årligen rapportera till den kommitté som avses i artikel 38.1 för att underlätta prioriteringen av åtgärder enligt denna förordning. Kommissionen ska utbyta bästa praxis och prestandajämförelser med medlemsstaterna, särskilt med beaktande av utvecklingen av kapacitetsbyggande verksamhet.

KAPITEL VII

SLUTBESTÄMMELSER

Artikel 38

Kommitté

1. Kommissionen ska biträdas av en kommitté. Denna kommitté ska vara en kommitté i den mening som avses i förordning (EU) nr 182/2011.
2. När det hänvisas till denna punkt ska artikel 5 i förordning (EU) nr 182/2011 tillämpas.

Artikel 39

Underrättelser

Medlemsstaterna ska utan dröjsmål till kommissionen överlämna texten till eventuella bestämmelser i nationell lagstiftning som de antar, och till avtal förutom avtal rörande enskilda fall som de ingår, som rör frågor som omfattas av denna förordning.

Artikel 40

Rapportering

1. Senast den 17 januari 2023 ska kommissionen överlämna en rapport till Europaparlamentet och rådet om tillämpningen av denna förordning.

2. Rapporten ska innehålla en utvärdering av tillämpningen av denna förordning, däribland en bedömning av effektiviteten i tillsynen av unionslagstiftning som skyddar konsumenternas intressen i enlighet med denna förordning, särskilt med beaktande av de behöriga myndigheternas befogenheter enligt artikel 9, liksom särskilt en undersökning av hur näringsidkares efterlevnad av unionslagstiftning som skyddar konsumenternas intressen har utvecklats på viktiga konsumentmarknader som berörs av gränsöverskridande handel.

Rapporten ska vid behov åtföljas av ett lagstiftningsförslag.

Artikel 41

Upphävande

Förordning (EG) nr 2006/2004 ska upphöra att gälla med verkan från och med den 17 januari 2020.

Artikel 42

Ikraftträdande och tillämpning

Denna förordning träder i kraft den tjugonde dagen efter det att den har offentliggjorts i *Europeiska unionens officiella tidning*.

Den ska tillämpas från och med den 17 januari 2020.

Denna förordning är till alla delar bindande och direkt tillämplig i alla medlemsstater.

Utfärdad i Strasbourg den 12 december 2017.

På Europaparlamentets vägnar

A. TAJANI

Ordförande

På rådets vägnar

M. MAASIKAS

Ordförande

BILAGA

Direktiv och förordningar som avses i artikel 3.1

1. Rådets direktiv 93/13/EEG av den 5 april 1993 om oskäliga villkor i konsumentavtal (EGT L 95, 21.4.1993, s. 29).
2. Europaparlamentets och rådets direktiv 98/6/EG av den 16 februari 1998 om konsumentskydd i samband med prismärkning av varor som erbjuds konsumenterna (EGT L 80, 18.3.1998, s. 27).
3. Europaparlamentets och rådets direktiv 1999/44/EG av den 25 maj 1999 om vissa aspekter rörande försäljning av konsumentvaror och härmed förknippade garantier (EGT L 171, 7.7.1999, s. 12).
4. Europaparlamentets och rådets direktiv 2000/31/EG av den 8 juni 2000 om vissa rättsliga aspekter på informations-samhällets tjänster, särskilt elektronisk handel, på den inre marknaden ("Direktiv om elektronisk handel") (EGT L 178, 17.7.2000, s. 1).
5. Europaparlamentets och rådets direktiv 2001/83/EG av den 6 november 2001 om upprättande av gemenskapsregler för humanläkemedel (EGT L 311, 28.11.2001, s. 67): artiklarna 86–100.
6. Europaparlamentets och rådets direktiv 2002/58/EG av den 12 juli 2002 om behandling av personuppgifter och integritetsskydd inom sektorn för elektronisk kommunikation (direktiv om integritet och elektronisk kommunikation) (EGT L 201, 31.7.2002, s. 37): artikel 13.
7. Europaparlamentets och rådets direktiv 2002/65/EG av den 23 september 2002 om distansförsäljning av finansiella tjänster till konsumenterna och om ändring av rådets direktiv 90/619/EEG samt direktiven 97/7/EG och 98/27/EG (EGT L 271, 9.10.2002, s. 16).
8. Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 261/2004 av den 11 februari 2004 om fastställande av gemensamma regler om kompensation och assistans till passagerare vid nekad ombordstigning och inställda eller kraftigt försenade flygningar och om upphävande av förordning (EEG) nr 295/91 (EUT L 46, 17.2.2004, s. 1).
9. Europaparlamentets och rådets direktiv 2005/29/EG av den 11 maj 2005 om otillbörliga affärsmetoder som tillämpas av näringsidkare gentemot konsumenterna på den inre marknaden och om ändring av rådets direktiv 84/450/EEG och Europaparlamentets och rådets direktiv 97/7/EG, 98/27/EG och 2002/65/EG samt Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 2006/2004 (direktiv om otillbörliga affärsmetoder) (EUT L 149, 11.6.2005, s. 22).
10. Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1107/2006 av den 5 juli 2006 om rättigheter i samband med flygresor för personer med funktionshinder och personer med nedsatt rörlighet (EUT L 204, 26.7.2006, s. 1).
11. Europaparlamentets och rådets direktiv 2006/114/EG av den 12 december 2006 om vilseledande och jämförande reklam (EUT L 376, 27.12.2006, s. 21): artiklarna 1, 2 c och 4–8.
12. Europaparlamentets och rådets direktiv 2006/123/EG av den 12 december 2006 om tjänster på den inre marknaden (EUT L 376, 27.12.2006, s. 36): artikel 20.
13. Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1371/2007 av den 23 oktober 2007 om rättigheter och skyldigheter för tågresenärer (EUT L 315, 3.12.2007, s. 14).
14. Europaparlamentets och rådets direktiv 2008/48/EG av den 23 april 2008 om konsumentkreditavtal och om upphävande av rådets direktiv 87/102/EEG (EUT L 133, 22.5.2008, s. 66).
15. Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1008/2008 av den 24 september 2008 om gemensamma regler för tillhandahållande av lufttrafik i gemenskapen (EUT L 293, 31.10.2008, s. 3): artiklarna 22, 23 och 24.

16. Europaparlamentets och rådets direktiv 2008/122/EG av den 14 januari 2009 om konsumentskydd vid vissa aspekter av avtal om tidsdelat boende, långfristiga semesterprodukter, återförsäljning och byte (EUT L 33, 3.2.2009, s. 10).
17. Europaparlamentets och rådets direktiv 2010/13/EU av den 10 mars 2010 om samordning av vissa bestämmelser som fastställs i medlemsstaternas lagar och andra författningar om tillhandahållande av audiovisuella medietjänster (direktiv om audiovisuella medietjänster) (EUT L 95, 15.4.2010, s. 1): artiklarna 9, 10, 11 och 19–26.
18. Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1177/2010 av den 24 november 2010 om passagerares rättigheter vid resor till sjöss och på inre vattenvägar och om ändring av förordning (EG) nr 2006/2004 (EUT L 334, 17.12.2010, s. 1).
19. Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 181/2011 av den 16 februari 2011 om passagerares rättigheter vid busstransport och om ändring av förordning (EG) nr 2006/2004 (EUT L 55, 28.2.2011, s. 1).
20. Europaparlamentets och rådets direktiv 2011/83/EU av den 25 oktober 2011 om konsumenträttigheter och om ändring av rådets direktiv 93/13/EEG och Europaparlamentets och rådets direktiv 1999/44/EG och om upphävande av rådets direktiv 85/577/EEG och Europaparlamentets och rådets direktiv 97/7/EG (EUT L 304, 22.11.2011, s. 64).
21. Europaparlamentets och rådets direktiv 2013/11/EU av den 21 maj 2013 om alternativ tvistlösning vid konsumenttvister och om ändring av förordning (EG) nr 2006/2004 och direktiv 2009/22/EG (direktivet om alternativ tvistlösning) (EUT L 165, 18.6.2013, s. 63): artikel 13.
22. Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 524/2013 av den 21 maj 2013 om tvistlösning online vid konsumenttvister och om ändring av förordning (EG) nr 2006/2004 och direktiv 2009/22/EG (förordningen om tvistlösning online vid konsumenttvister) (EUT L 165, 18.6.2013, s. 1): artikel 14.
23. Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/17/EU av den 4 februari 2014 om konsumentkreditavtal som avser bostadsfastighet och om ändring av direktiven 2008/48/EG och 2013/36/EU och förordning (EU) nr 1093/2010 (EUT L 60, 28.2.2014, s. 34): artiklarna 10, 11, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 21, 22 och 23, kapitel 10 samt bilagorna I och II.
24. Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/92/EU av den 23 juli 2014 om jämförbarhet för avgifter som avser betalkonto, byte av betalkonto och tillgång till betalkonto med grundläggande funktioner (EUT L 257, 28.8.2014, s. 214): artiklarna 3–18 och 20.2.
25. Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2015/2302 av den 25 november 2015 om paketresor och sammanlänkade researrangemang, om ändring av förordning (EG) nr 2006/2004 och Europaparlamentets och rådets direktiv 2011/83/EU samt om upphävande av rådets direktiv 90/314/EEG (EUT L 326, 11.12.2015, s. 1).
26. Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2017/1128 av den 14 juni 2017 om gränsöverskridande portabilitet för innehållstjänster online på den inre marknaden (EUT L 168, 30.6.2017, s. 1).

Sammanfattning av betänkandet Nya befogenheter på konsumentskyddsområdet (SOU 2019:12)

EU har antagit en ny förordning om samarbete mellan nationella myndigheter som har tillsynsansvar för konsumentskyddslagstiftningen. Förordningen är tillämplig vid gränsöverskridande överträdelser. Syftet med den nya förordningen är att effektivisera och stärka samarbetet mellan myndigheterna för att möta de utmaningar som den digitala utvecklingen medfört och stärka den gränsöverskridande e-handeln inom EU. De behöriga myndigheterna ska ges utvidgade och nya befogenheter i fråga om utredning och tillsyn.

Utredningen har haft i uppdrag att analysera vilka författningsändringar som kan behöva göras för att befogenheterna ska kunna utövas på ett effektivt och rättssäkert sätt. Utgångspunkten är att de svenska myndigheterna ska ha samma befogenheter oavsett om en överträdelse är av gränsöverskridande karaktär eller inte.

Utredningen föreslår att Konsumentverket (Konsumentombudsmannen), Finansinspektionen och Läkemiddelverket uttryckligen ska pekats ut som behöriga myndigheter enligt EU:s konsumentskyddsförordning. I övrigt föreslår utredningen ändringar i det svenska regelverket som omfattas av förordningens tillämpningsområde, bl.a. i marknadsföringslagen och avtalsvillkorlagen. Marknadsföringslagens regler om sanktioner, tillsyn och utredning är ofta tillämpliga även vid överträdelser av andra lagar som omfattas av förordningen.

Enligt förslaget ska en behörig myndighet inom sitt tillsynsområde få förelägga var och en att både lämna upplysningar och tillhandahålla de handlingar som behövs i ett ärende om tillämpningen av aktuell lagstiftning. Utredningen föreslår i detta sammanhang att det ska införas regler som under vissa förutsättningar bryter den lagstadgade tystnadsplikten för den som tillhandahåller ett elektroniskt kommunikationsnät eller en elektronisk kommunikationstjänst avseende en uppgift om abonnemang.

Vidare klargörs att Konsumentombudsmannen i samband med en inspektion enligt marknadsföringslagen eller avtalsvillkorlagen i nödvändig omfattning ska få ta del av handlingar och begära upplysningar på platsen. Ett vitesföreläggande av Konsumentombudsmannen, för att få tillgång till utredningsmaterial eller göra en inspektion, ska inte längre behöva föregås av en uppmaning. Konsumentombudsmannen ska få bestämma att ett sådant föreläggande ska gälla omedelbart.

Utredningen föreslår också att de behöriga myndigheterna ska få köpa produkter under dold identitet, om det är nödvändigt för tillsynen i ett ärende (s.k. testköp). I den mån det inte är oskäligt, ska myndigheten få kräva att näringsidkaren ersätter vad som har betalats vid testköpet.

Beträffande åtgärder som rör webbplatser föreslår utredningen att en näringsidkare som genom sitt agerande på internet bryter mot den konsumentskyddande lagstiftningen, t.ex. genom otillbörlig

marknadsföring, ska kunna åläggas vid vite att ta in ett varningsmeddelande som tydligt visas i samband med besök på webbplatsen. En förutsättning ska vara att överträdelsens allvar motiverar åtgärden. Om inga andra effektiva medel står till buds, ska ett sådant åläggande kunna ges även mot värdtjänstleverantören och internetleverantörerna.

Den föreslagna lagstiftningen har positiva effekter för konsumentkollektivet och för näringslivet i stort. Möjligheten att förebygga, utreda och beivra överträdelser på konsumentskyddsområdet förbättras.

För en del företag kan förslagen medföra begränsade kostnader i samband med en begäran om utlämnande av uppgifter. Kostnader kan också uppstå för värdtjänstleverantörer och internetleverantörer för åtgärder som rör varningsmeddelanden.

De eventuella kostnadsökningar som lagändringarna medför beträffande myndigheternas verksamhet blir så begränsade att de rymms inom ramen för befintliga anslag.

Ändringarna föreslås träda i kraft den 17 januari 2020.

Betänkandets lagförslag

1.1 Förslag till lag om ändring i marknadsföringslagen (2008:486)

Härigenom föreskrivs i fråga om marknadsföringslagen (2008:486)

dels att 2, 26–28, 37, 42, 43, 44, 45, 46 a, 47, 51, 53, 59, 63 och 64 §§ och rubrikerna närmast före 37 och 42 §§ ska ha följande lydelse,

dels att det ska införas tre nya paragrafer, 25 a, 44 a och 45 a §§, och närmast före 25 a § en ny rubrik av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 §¹

Lagen tillämpas

1. då näringsidkare marknadsför eller själva efterfrågar produkter i sin näringsverksamhet,

2. på sådana tv-sändningar över satellit som omfattas av radio- och tv-lagen (2010:696),

3. då Konsumentombudsmannen fullgör sina skyldigheter enligt *Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 2006/2004 av den 27 oktober 2004 om samarbete mellan de nationella tillsynsmyndigheter som ansvarar för konsumentskyddslagstiftningen*², och

3. då Konsumentombudsmannen fullgör sina skyldigheter enligt *Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2017/2394 av den 12 december 2017 om samarbete mellan de nationella myndigheter som har tillsynsansvar för konsumentskyddslagstiftningen och om upphävande av förordning (EG) nr 2006/2004*³, och

4. då behörig myndighet fullgör sina skyldigheter enligt Europaparlamentets och rådets direktiv 2006/123/EG av den 12 december 2006 om tjänster på den inre marknaden⁴.

Bestämmelserna om garantier i 22 § tillämpas inte i fråga om en tjänst som tillhandahålls av en näringsidkare som är etablerad i en annan stat än Sverige inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES).

Detsamma gäller 4 § tredje stycket och 7 § när en näringsidkare, som är etablerad i en annan stat än Sverige inom EES, riktar marknadsföring mot en annan näringsidkare.

¹ Senaste lydelse 2011:1216.

² EUT L 364, 9.12.2004, s. 1 (Celex 32004R2006).

³ EUT L 345, 27.12.2017 s. 1 (Celex 32017R2394).

⁴ EUT L 376, 27.12.2006, s. 36 (Celex 32006L0123).

**Åläggande att ta in
varningsmeddelande**

25 a §

En näringsidkare vars marknadsföring på internet är otillbörlig är skyldig att på uppmaning av Konsumentombudsmannen ta in ett varningsmeddelande som tydligt visas i samband med besök på webbplatsen, om överträdelsens allvar motiverar det. Under samma förutsättningar föreligger en sådan skyldighet för värdtjänstleverantören och internetleverantörerna, dock endast om inga andra effektiva medel står till buds.

Näringsidkaren, värdtjänstleverantören och internetleverantörerna får åläggas att fullgöra skyldigheten enligt första stycket.

Sedan ett åläggande att ta in ett varningsmeddelande har getts, får Konsumentombudsmannen, när ändrade förhållanden föranleder det, besluta att skyldigheten enligt första stycket inte längre består.

26 §

Ett förbud enligt 23 § och ett åläggande enligt 24 eller 25 § ska förenas med vite, om det inte av särskilda skäl är obehövt.

Ett förbud enligt 23 § och ett åläggande enligt 24, 25 eller 25 a § ska förenas med vite, om det inte av särskilda skäl är obehövt.

27 §⁵

Rätten får meddela förbud enligt 23 § eller åläggande enligt 24 eller 25 § att gälla tills vidare om

Rätten får meddela förbud enligt 23 § eller åläggande enligt 24, 25 eller 25 a § att gälla tills vidare om

1. käranden visar sannolika skäl för sin talan, och
2. det skäligen kan befaras att svaranden genom att vidta eller låta bli att vidta en viss handling minskar betydelsen av ett förbud eller åläggande.

I fråga om beslut enligt första stycket tillämpas 15 kap. 5 § andra–fjärde styckena samt 6 och 8 §§ rättegångsbalken. Beslutet får verkställas genast.

28 §⁶

I fall som inte är av större vikt får Konsumentombudsmannen meddela föreläggande om

1. förbud som avses i 23 § (förbuds föreläggande),

⁵ Senaste lydelse 2011:1216.

⁶ Senaste lydelse 2016:793.

2. åläggande som avses i 24 § (informationsföreläggande), *eller*
3. åläggande som avses i 25 §.

2. åläggande som avses i 24 § (informationsföreläggande),
3. åläggande som avses i 25 §, *eller*
4. åläggande som avses i 25 a §.

Ett föreläggande ska förenas med vite, om det inte av särskilda skäl är obehövligt.

Konsumentombudsmannen får bestämma att ett föreläggande ska gälla omedelbart.

Skadestånd

Den som uppsåtligen eller av oaktsamhet bryter mot ett förbud eller ett åläggande som har meddelats med stöd av 23, 24 eller 25 §, eller mot 7 §, eller mot 8 § och någon av bestämmelserna i 9, 10, 12–17 §§, eller mot någon av bestämmelserna i 18–22 a §§, eller mot någon av punkterna i bilaga I till direktiv 2005/29/EG, ska ersätta den skada som därigenom uppkommer för en konsument eller någon annan näringsidkare.

Skadestånd

37 §⁷

Den som uppsåtligen eller av oaktsamhet bryter mot ett förbud eller ett åläggande som har meddelats med stöd av 23, 24 eller 25 §, eller mot 7 §, eller mot 8 § och någon av bestämmelserna i 9, 10, 12–17 §§, eller mot någon av bestämmelserna i 18–22 a §§, eller mot någon av punkterna i bilaga I till direktiv 2005/29/EG, ska ersätta den skada som därigenom uppkommer för en konsument eller någon annan näringsidkare. *Detsamma gäller den näringsidkare vars marknadsföring är otillbörlig och som uppsåtligen eller av oaktsamhet bryter mot ett åläggande som har meddelats med stöd av 25 a § andra stycket.*

När ersättningen till näringsidkare bestäms får hänsyn tas även till omständigheter av annan än ekonomisk art.

Upplýsningsskyldighet m.m.

På uppmaning av Konsumentombudsmannen *ska*

1. var och en yttra sig *och lämna de upplýsningar som behövs i ett ärende om tillämpningen av denna lag,*

2. *en näringsidkare tillhandahålla de handlingar, varuprover och liknande som kan ha betydelse för utredningen i ett ärende där beslut om förbud eller åläggande enligt*

Upplýsningsskyldighet m.m.

42 §

Konsumentombudsmannen *får förelägga*

1. var och en *att yttra sig, lämna upplýsningar och tillhandahålla de handlingar som behövs i ett ärende om tillämpningen av denna lag,*

2. *näringsidkaren att tillhandahålla de varuprover och liknande som kan ha betydelse för utredningen i ett ärende där beslut om förbud eller åläggande enligt 23,*

23, 24 eller 25 § kan antas komma i fråga.

24, 25 eller 25 a § kan antas komma i fråga. Bilaga 3

Möjligheten till föreläggande i första stycket 1 gäller även i förhållande till statlig eller kommunal myndighet.

43 §

Den som har meddelats ett förbud eller åläggande enligt 23, 24 eller 25 § är skyldig att på uppmaning av Konsumentombudsmannen tillhandahålla de upplysningar, handlingar, varuprover och liknande som behövs för tillsynen över att förbudet eller åläggandet följs.

Konsumentombudsmannen får förelägga den som har meddelats ett förbud eller åläggande enligt 23, 24, 25 eller 25 a § att tillhandahålla de upplysningar, handlingar, varuprover och liknande som behövs för tillsynen över att förbudet eller åläggandet följs.

44 §

Om det behövs för tillsynen i ett ärende som avses i 42 § 2 eller 43 § får Konsumentombudsmannen *uppmåna* näringsidkaren att hålla de lokaler eller motsvarande utrymmen där näringsverksamheten utövas, dock inte bostäder, tillgängliga för inspektion.

Om det behövs för tillsynen i ett ärende som avses i 42 § 2 eller 43 §, får Konsumentombudsmannen *förelägga* näringsidkaren att hålla de lokaler eller motsvarande utrymmen där näringsverksamheten utövas, dock inte bostäder, tillgängliga för inspektion.

I samband med inspektionen får Konsumentombudsmannen i nödvändig omfattning ta del av handlingar och begära upplysningar på platsen.

44 a §

Om det är nödvändigt för tillsynen i ett ärende enligt denna lag, får Konsumentombudsmannen köpa produkter under dold identitet (testköp).

Näringsidkaren ska underrättas om testköpet så snart det kan ske utan att åtgärden förlorar sin betydelse.

I den mån det inte är oskäligt, får Konsumentombudsmannen kräva att näringsidkaren ersätter ombudsmannen vad som har betalats för produkten vid testköpet. Konsumentombudsmannen ska i så fall erbjuda näringsidkaren att ta tillbaka produkten.

45 §

Om en uppmaning enligt 42, 43 eller 44 § inte följs får Konsumentombudsmannen förelägga den som berörs att fullgöra sin skyldighet vid vite. *Ett beslut om föreläggande enligt 42, 43 eller 44 § får förenas med vite.*

45 a §

Konsumentombudsmannen får bestämma att ett beslut om föreläggande enligt 42, 43 eller 44 § ska gälla omedelbart.

46 a §⁸

Patent- och marknadsdomstolen är rätt domstol i mål om

1. förbud som avses i 23 §,
2. åläggande som avses i 24 eller 25 §,
3. marknadsstörningsavgift enligt 29 §,
4. kvarstad enligt 36 §,
5. skadestånd enligt 37 §,
6. utdömande av vite enligt 49 §, och
7. oriktig eller vilseledande ursprungsbezeichnung enligt 66 §.

47 §⁹

En talan om förbud eller åläggande enligt 23, 24 eller 25 § får väckas av

1. Konsumentombudsmannen,
2. en näringsidkare som berörs av marknadsföringen, eller
3. en sammanslutning av konsumenter, näringsidkare eller löntagare.

En talan om åläggande att ta in ett varningsmeddelande enligt 25 a § får väckas av Konsumentombudsmannen.

51 §¹⁰

Konsumentombudsmannens beslut enligt 28 § får överklagas till Patent- och marknadsdomstolen.

Konsumentombudsmannens beslut enligt 42–44 §§ samt om vitesföreläggande efter en sådan uppmaning får överklagas till Patent- och marknadsdomstolen.

Konsumentombudsmannens beslut om föreläggande enligt 28 § får överklagas till Patent- och marknadsdomstolen.

Konsumentombudsmannens beslut i en fråga enligt 25 a § tredje stycket eller om föreläggande enligt 42, 43 eller 44 § får överklagas till Patent- och marknadsdomstolen. Detsamma

⁸ Senaste lydelse 2016:223.

⁹ Senaste lydelse 2016:223.

¹⁰ Senaste lydelse 2016:793.

Detsamma gäller beslut om ersättning enligt 46 § eller enligt föreskrifter som meddelats med stöd av nämnda paragraf.

gäller *beslut om ersättning enligt 44 a § tredje stycket* eller beslut om ersättning enligt 46 § eller enligt föreskrifter som meddelats med stöd av 46 §.

53 §¹¹

En dom eller ett beslut om föreläggande där frågan om förbud enligt 23 § eller åläggande enligt 24 eller 25 § har prövats, hindrar att sådana frågor prövas på nytt med anledning av marknadsföringen. En dom eller ett beslut hindrar dock inte att samma fråga prövas på nytt när ändrade förhållanden föranleder det.

En dom eller ett beslut om föreläggande där frågan om förbud enligt 23 § eller åläggande enligt 24, 25 eller 25 a § har prövats, hindrar att sådana frågor prövas på nytt med anledning av marknadsföringen. En dom eller ett beslut hindrar dock inte att samma fråga prövas på nytt när ändrade förhållanden föranleder det.

59 §¹²

Bestämmelserna i rättegångsbalken om tvistemål där förlikning om saken inte är tillåten tillämpas på mål om förbud eller åläggande enligt 23, 24 eller 25 § och mål om marknadsstörningsavgift enligt 29 §.

Bestämmelserna i rättegångsbalken om tvistemål där förlikning om saken inte är tillåten tillämpas på mål om förbud eller åläggande enligt 23, 24, 25 eller 25 a § och mål om marknadsstörningsavgift enligt 29 §.

I mål om skadestånd enligt 37 § tillämpas bestämmelserna i rättegångsbalken om tvistemål där förlikning om saken är tillåten.

63 §

I mål om förbud eller åläggande enligt 23, 24 eller 25 § har den som har talerätt enligt 47 § *andra* stycket rätt att delta i rättegången som intervenient enligt 14 kap. rättegångsbalken.

I mål om förbud eller åläggande enligt 23, 24 eller 25 § har den som har talerätt enligt 47 § *första* stycket rätt att delta i rättegången som intervenient enligt 14 kap. rättegångsbalken.

64 §¹³

I mål enligt denna lag gäller i fråga om rättegångskostnader 18 kap. rättegångsbalken. Bestämmelsen i 18 kap. 16 § rättegångsbalken ska dock inte tillämpas i mål om förbud enligt 23 § eller åläggande enligt 24 eller 25 §. I sådana mål får rätten bestämma att

I mål enligt denna lag gäller i fråga om rättegångskostnader 18 kap. rättegångsbalken. Bestämmelsen i 18 kap. 16 § rättegångsbalken ska dock inte tillämpas i mål om förbud enligt 23 § eller åläggande enligt 24, 25 eller 25 a §. I sådana mål får rätten bestämma att

¹¹ Senaste lydelse 2016:793.

¹² Senaste lydelse 2016:223.

¹³ Senaste lydelse 2016:793.

Bilaga 3

var och en av parterna ska svara för sina rättegångskostnader. var och en av parterna ska svara för sina rättegångskostnader.

I ärenden enligt 51 § första stycket tillämpas i fråga om rättegångskostnader 31 kap. rättegångsbalken.

Denna lag träder i kraft den 17 januari 2020.

1.2 Förslag till lag om ändring i lagen (1994:1512) om avtalsvillkor i konsumentförhållanden Bilaga 3

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (1994:1512) om avtalsvillkor i konsumentförhållanden

dels att 1 a, 4–8 b och 9 b §§ ska ha följande lydelse,

dels att det ska införas fyra nya paragrafer, 3 b och 8 c–8 e §§, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 a §¹

Bestämmelserna i 3–9 b §§ denna lag tillämpas också när Konsumentombudsmannen fullgör sina skyldigheter som behörig myndighet enligt *Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 2006/2004 av den 27 oktober 2004 om samarbete mellan de nationella tillsynsmyndigheter som ansvarar för konsumentskyddslagstiftningen.*

Bestämmelserna i 3–9 b §§ denna lag tillämpas också när Konsumentombudsmannen fullgör sina skyldigheter som behörig myndighet enligt *Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2017/2394 av den 12 december 2017 om samarbete mellan de nationella myndigheter som har tillsynsansvar för konsumentskyddslagstiftningen och om upphävande av förordning (EG) nr 2006/2004.*

3 b §

En näringsidkare som vid försäljning på internet använder ett oskäligt avtalsvillkor som avses i 3 § är skyldig att på uppmaning av Konsumentombudsmannen ta in ett varningsmeddelande som tydligt visas i samband med besök på webbplatsen, om överträdelsens allvar motiverar det och det är motiverat från allmän synpunkt eller annars ligger i konsumenternas intresse. Under samma förutsättningar föreligger en sådan skyldighet för värdtjänstleverantören och internetleverantörerna, dock endast om inga andra effektiva medel står till buds.

Patent- och marknadsdomstolen får ålägga näringsidkaren, värd-

¹ Senaste lydelse 2016:211.

tjänstleverantören och internetleverantörerna att fullgöra sin skyldighet enligt första stycket. Ett åläggande ska förenas med vite, om inte detta av särskilda skäl är obehövligt.

Sedan ett åläggande att ta in ett varningsmeddelande har getts, får Konsumentombudsmannen, när ändrade förhållanden föranleder det, besluta att skyldigheten enligt första stycket inte längre består.

4 §²

En ansökan om förbud får göras av Konsumentombudsmannen. Om Konsumentombudsmannen för ett visst fall beslutar att inte göra någon ansökan, får ansökan göras av en sammanslutning av näringsidkare, konsumenter eller löntagare.

En ansökan om förbud enligt 3 § får göras av Konsumentombudsmannen. Om Konsumentombudsmannen för ett visst fall beslutar att inte göra någon ansökan, får ansökan göras av en sammanslutning av näringsidkare, konsumenter eller löntagare.

En ansökan om åläggande enligt 3 b § får göras av Konsumentombudsmannen.

5 §

Ett beslut i fråga om förbud hindrar inte att samma fråga prövas på nytt, om det motiveras av ändrade förhållanden eller något annat särskilt skäl.

Ett beslut i fråga om förbud enligt 3 § eller åläggande enligt 3 b § hindrar inte att samma fråga prövas på nytt, om det motiveras av ändrade förhållanden eller något annat särskilt skäl.

6 §³

Om det finns särskilda skäl, får domstolen meddela förbud även för tiden till dess att det finns ett slutligt beslut.

Om det finns särskilda skäl, får domstolen meddela förbud enligt 3 § eller åläggande enligt 3 b § även för tiden till dess att det finns ett slutligt beslut.

7 §⁴

En fråga om förbud får i fall som inte är av större vikt prövas av Konsumentombudsmannen.

En fråga om förbud enligt 3 § eller åläggande enligt 3 b § får i fall som inte är av större vikt prövas av Konsumentombudsmannen.

² Senaste lydelse 2016:211.

³ Senaste lydelse 2016:794.

⁴ Senaste lydelse 2016:794.

Konsumentombudsmannen får bestämma att ett beslut om förbud ska gälla omedelbart.

Konsumentombudsmannen får bestämma att ett sådant beslut ska gälla omedelbart.

8 §⁵

På uppmaning av Konsumentombudsmannen skall

1. var och en yttra sig och lämna de upplysningar som behövs i ett ärende enligt denna lag,

2. en näringsidkare tillhandahålla de handlingar som kan ha betydelse för utredningen i ett ärende där ett förbud enligt 3 eller 7 § kan antas komma i fråga.

Konsumentombudsmannen får förelägga var och en att yttra sig, lämna upplysningar och tillhandahålla de handlingar som behövs i ett ärende enligt denna lag.

Möjligheten till föreläggande gäller även i förhållande till statlig eller kommunal myndighet.

8 a §⁶

Om det behövs för tillsynen i ett ärende som avses i 8 § 2 får Konsumentombudsmannen uppmana näringsidkaren att hålla de lokaler eller motsvarande utrymmen där näringsverksamheten utövas, dock inte bostäder, tillgängliga för inspektion.

Om det behövs för tillsynen i ett ärende där ett förbud enligt 3 eller 7 § eller ett åläggande enligt 3 b eller 7 § kan antas komma i fråga, får Konsumentombudsmannen förelägga näringsidkaren att hålla de lokaler eller motsvarande utrymmen där näringsverksamheten utövas, dock inte bostäder, tillgängliga för inspektion.

I samband med inspektionen får Konsumentombudsmannen i nödvändig omfattning ta del av handlingar och begära upplysningar på platsen.

8 b §⁷

Om en uppmaning enligt 8 eller 8 a § inte följs, får Konsumentombudsmannen förelägga den som berörs att fullgöra sin skyldighet vid vite.

Ett beslut om föreläggande enligt 8 eller 8 a § får förenas med vite.

8 c §⁸

Konsumentombudsmannens beslut enligt 7, 8 och 8 a §§ samt om

Konsumentombudsmannen får bestämma att ett beslut om

⁵ Senaste lydelse 2007:2.

⁶ Senaste lydelse 2007:2.

⁷ Senaste lydelse 2007:2.

⁸ Senaste lydelse 2016:794.

vitesföreläggande enligt 8 b § får överklagas till Patent- och marknadsdomstolen. *föreläggande enligt 8 eller 8 a § ska gälla omedelbart.*

8 d §

Om det är nödvändigt för tillsynen i ett ärende enligt denna lag, får Konsumentombudsmannen köpa varor, tjänster eller andra nyttigheter under dold identitet (testköp).

Näringsidkaren ska under-rättas om testköpet så snart det kan ske utan att åtgärden förlorar sin betydelse.

I den mån det inte är oskäligt, får Konsumentombudsmannen kräva att näringsidkaren ersätter ombudsmannen vad som har betalats vid testköpet. Konsumentombudsmannen ska i så fall erbjuda näringsidkaren att ta tillbaka det som köpts.

8 e §

Konsumentombudsmannens beslut i en fråga enligt 3 b § tredje stycket eller beslut enligt 7, 8 eller 8 a § får överklagas till Patent- och marknadsdomstolen. Detsamma gäller beslut om ersättning enligt 8 d § tredje stycket.

9 b §⁹

Bestämmelsen i 18 kap. 16 § rättegångsbalken ska inte tillämpas i mål enligt 3 §. I sådana mål får domstolen bestämma att vardera parten ska svara för sina rättegångskostnader.

I ärenden som avser överklagande av Konsumentombudsmannens beslut om förbud tillämpas i fråga om rättegångskostnader 31 kap. rättegångsbalken.

Bestämmelsen i 18 kap. 16 § rättegångsbalken ska inte tillämpas i mål enligt 3 eller 3 b §. I sådana mål får domstolen bestämma att vardera parten ska svara för sina rättegångskostnader.

I ärenden som avser överklagande av Konsumentombudsmannens beslut om förbud eller åläggande tillämpas i fråga om rättegångskostnader 31 kap. rättegångsbalken.

Denna lag träder i kraft den 17 januari 2020.

1.3 Förslag till lag om ändring i lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation

Härigenom föreskrivs att 6 kap. 22 § lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

6 kap.

22 §¹

Den som tillhandahåller ett elektroniskt kommunikationsnät eller en elektronisk kommunikationstjänst och därvid har fått del av eller tillgång till uppgift som avses i 20 § första stycket ska på begäran lämna

1. uppgift som avses i 20 § första stycket 1 till en myndighet som i ett särskilt fall behöver en sådan uppgift för delgivning enligt delgivningslagen (2010:1932), om myndigheten finner att det kan antas att den som söks för delgivning håller sig undan eller att det annars finns synnerliga skäl,

2. uppgift som avses i 20 § första stycket 1 och som gäller misstanke om brott till en åklagarmyndighet, Polismyndigheten, Säkerhetspolisen eller någon annan myndighet som ska ingripa mot brottet,

3. uppgift som avses i 20 § första stycket 1 och 3 samt uppgift om i vilket geografiskt område en viss elektronisk kommunikationsutrustning finns eller har funnits till Polismyndigheten, om myndigheten finner att uppgiften behövs i samband med efterforskning av personer som har försvunnit under sådana omständigheter att det kan befaras att det finns fara för deras liv eller allvarlig risk för deras hälsa,

4. uppgift som avses i 20 § första stycket 1 till Kronofogdemyndigheten om myndigheten behöver uppgiften i exekutiv verksamhet och myndigheten finner att uppgiften är av väsentlig betydelse för handläggningen av ett ärende,

5. uppgift som avses i 20 § första stycket 1 till Skatteverket, om verket finner att uppgiften är av väsentlig betydelse för handläggningen av ett ärende som avser kontroll av skatt eller avgift eller rätt folkbokföringsort enligt folkbokföringslagen (1991:481),

6. uppgift som avses i 20 § första stycket 1 till Polismyndigheten, om myndigheten finner att uppgiften behövs i samband med underrättelse, efterforskning eller identifiering vid olyckor eller dödsfall eller för att myndigheten ska kunna fullgöra en uppgift som avses i 12 § polislagen (1984:387),

7. uppgift som avses i 20 § första stycket 1 till Polismyndigheten eller en åklagarmyndighet, om myndigheten finner att uppgiften behövs i ett särskilt fall för att myndigheten ska kunna fullgöra underrättelskyldighet enligt 33 § lagen (1964:167) med särskilda bestämmelser om unga lagöverträdare,

8. uppgift som avses i 20 § första stycket 1 och 3 till regional alarmeringscentral som avses i 8. uppgift som avses i 20 § första stycket 1 och 3 till regional alarmeringscentral som avses i

lagen (1981:1104) om verksamheten hos vissa regionala alarmeringscentraler, *och*

9. uppgift som avses i 20 § första stycket 1 till Finansinspektionen, om inspektionen finner att uppgiften är av väsentlig betydelse för utredningen av en misstänkt överträdelse av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 596/2014 av den 16 april 2014 om marknadsmissbruk (marknadsmissbruksförordning) och om upphävande av Europaparlamentets och rådets direktiv 2003/6/EG och kommissionens direktiv 2003/124/EG, 2003/125/EG och 2004/72/EG.

lagen (1981:1104) om verksamheten hos vissa regionala alarmeringscentraler,

9. uppgift som avses i 20 § första stycket 1 till Finansinspektionen, om inspektionen finner att uppgiften är av väsentlig betydelse för utredningen av en misstänkt överträdelse av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 596/2014 av den 16 april 2014 om marknadsmissbruk (marknadsmissbruksförordning) och om upphävande av Europaparlamentets och rådets direktiv 2003/6/EG och kommissionens direktiv 2003/124/EG, 2003/125/EG och 2004/72/EG,

10. uppgift som avses i 20 § första stycket 1 till Finansinspektionen, om inspektionen finner att uppgiften är av väsentlig betydelse i ett ärende om tillämpningen av 4 a kap. 1–8 § lagen (2010:751) om betaltjänster eller 1 kap. 5 § eller 4 kap. 7–11 eller 14 § lagen (2016:1024) om verksamhet med bostadskrediter,

11. uppgift som avses i 20 § första stycket 1 till Konsumentombudsmannen, om ombudsmannen finner att uppgiften är av väsentlig betydelse i ett ärende om tillämpningen av lagen (1994:1512) om avtalsvillkor i konsumentförhållanden eller marknadsföringslagen (2008:486), *och*

12. uppgift som avses i 20 § första stycket 1 till Läkemedelsverket, om verket finner att uppgiften är av väsentlig betydelse i ett ärende om tillämpningen av bestämmelserna i 12 kap. läkemedelslagen (2015:315) om marknadsföring av humanläkemedel.

Ersättning för att lämna ut andra uppgifter enligt första stycket 8 än lokaliseringssuppgifter ska vara skälig med hänsyn till kostnaderna för utlämnandet.

1.4 Förslag till lag om ändring i lagen (2010:751) om betaltjänster

Härigenom föreskrivs att det i lagen (2010:751) om betaltjänster ska införas tre nya paragrafer, 8 kap. 3 a–3 c §§, och närmast före 8 kap. 3 a § en ny rubrik av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

8 kap.

Särskilt om tillsyn över bestämmelser i 4 a kap.

3 a §

Finansinspektionen får förelägga var och en att lämna upplysningar och tillhandahålla de handlingar som behövs i ett ärende om tillämpningen av 4 a kap. 1–8 §.

Möjligheten till föreläggande gäller även i förhållande till statlig eller kommunal myndighet.

3 b §

Om det är nödvändigt för tillsynen i ett ärende om tillämpningen av de bestämmelser som anges i 3 a §, får Finansinspektionen köpa tjänster under dold identitet (testköp).

Säljaren ska underrättas om testköpet så snart det kan ske utan att åtgärden förlorar sin betydelse.

I den mån det inte är oskäligt, får Finansinspektionen kräva att säljaren ersätter inspektionen vad som har betalats för tjänsten vid testköpet.

3 c §

En betaltjänstleverantör som genom sitt agerande på internet bryter mot någon av bestämmelserna i 4 a kap. 1–8 § är skyldig att på uppmaning av Finansinspektionen ta in ett varningsmeddelande som tydligt visas i samband med besök på webbplatsen, om överträdelsens allvar motiverar det. Under samma förutsättningar

föreligger en sådan skyldighet för värdtjänstleverantören och internetleverantörerna, dock endast om inga andra effektiva medel står till buds.

Allmän förvaltningsdomstol får på ansökan av Finansinspektionen ålägga betaltjänstleverantören, värdtjänstleverantören och internetleverantörerna att fullgöra skyldigheten enligt första stycket. Åläggandet får förenas med vite. I fall som inte är av större vikt får Finansinspektionen meddela föreläggande om sådant åläggande. Om det finns särskilda skäl, får domstolen besluta om åläggande även för tiden till dess att det finns ett slutligt beslut.

Sedan ett åläggande att ta in ett varningsmeddelande har getts, får Finansinspektionen, när ändrade förhållanden föranleder det, besluta att skyldigheten enligt första stycket inte längre består.

Denna lag träder i kraft den 17 januari 2020.

1.5 Förslag till lag om ändring i läkemedelslagen (2015:315)

Härigenom föreskrivs att det i läkemedelslagen (2015:315) ska införas två nya paragrafer, 14 kap. 2 a och 3 a §§, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

14 kap.

2 a §

Om det är nödvändigt för tillsynen i ett ärende om tillämpningen av bestämmelserna i 12 kap. om marknadsföring av humanläkemedel, får Läkemedelsverket köpa humanläkemedel under dold identitet (testköp).

Säljaren ska underrättas om testköpet så snart det kan ske utan att åtgärden förlorar sin betydelse.

I den mån det inte är oskäligt, får Läkemedelsverket kräva att säljaren ersätter verket vad som har betalats för läkemedlet vid testköpet. Läkemedelsverket ska i så fall erbjuda säljaren att ta tillbaka läkemedlet.

3 a §

En näringsidkare som vid marknadsföring av humanläkemedel på internet bryter mot 12 kap. är skyldig att på uppmaning av Läkemedelsverket ta in ett varningsmeddelande som tydligt visas i samband med besök på webbplatsen, om överträdelsens allvar motiverar det. Under samma förutsättningar föreligger en sådan skyldighet för värdtjänstleverantören och internetleverantörerna, dock endast om inga andra effektiva medel står till buds.

Allmän förvaltningsdomstol får på ansökan av Läkemedelsverket ålägga näringsidkaren, värdtjänstleverantören och internetleverantörerna att fullgöra skyldigheten enligt första stycket. Åläggandet får förenas med vite.

I fall som inte är av större vikt får Läkemedelsverket meddela föreläggande om sådant åläggande. Om det finns särskilda skäl, får domstolen besluta om åläggande även för tiden till dess att det finns ett slutligt beslut.

Sedan ett åläggande att ta in ett varningsmeddelande har getts, får Läkemedelsverket, när ändrade förhållanden föranleder det, besluta att skyldigheten enligt första stycket inte längre består.

Denna lag träder i kraft den 17 januari 2020.

1.6 Förslag till lag om ändring i lagen (2016:1024) om verksamhet med bostadskrediter

Härigenom föreskrivs att det i lagen (2016:1024) om verksamhet med bostadskrediter ska införas tre nya paragrafer, 5 kap. 4 a och 4 b §§ och 6 kap. 13 a §, och närmast före 6 kap. 13 a § en ny rubrik av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

5 kap.

4 a §

Finansinspektionen får förelägga var och en att lämna upplysningar och tillhandahålla de handlingar som behövs i ett ärende om tillämpningen av 1 kap. 5 § eller 4 kap. 7–11 eller 14 §.

Möjligheten till föreläggande gäller även i förhållande till statlig eller kommunal myndighet.

4 b §

Om det är nödvändigt för tillsynen i ett ärende om tillämpningen av de bestämmelser som anges i 4 a §, får Finansinspektionen köpa tjänster under dold identitet (testköp).

Säljaren ska underrättas om testköpet så snart det kan ske utan att åtgärden förlorar sin betydelse.

I den mån det inte är oskäligt, får Finansinspektionen kräva att säljaren ersätter inspektionen vad som har betalats för tjänsten vid testköpet.

6 kap.

Åläggande att ta in varningsmeddelande

13 a §

Den som genom sitt agerande på internet bryter mot 1 kap. 5 § andra stycket eller någon av bestämmelserna i 4 kap. 7–11 eller 14 §, är skyldig att på uppmaning av Finansinspektionen ta in ett varningsmeddelande som tydligt

visas i samband med besök på webbplatsen, om överträdelsens allvar motiverar det. Under samma förutsättningar föreligger en sådan skyldighet för värdtjänstleverantören och internetleverantörerna, dock endast om inga andra effektiva medel står till buds.

Allmän förvaltningsdomstol får på ansökan av Finansinspektionen ålägga den som avses i första stycket att fullgöra skyldigheten enligt stycket. Åläggandet får förenas med vite. I fall som inte är av större vikt får Finansinspektionen meddela föreläggande om sådant åläggande. Om det finns särskilda skäl, får domstolen besluta om åläggande även för tiden till dess att det finns ett slutligt beslut.

Sedan ett åläggande att ta in ett varningsmeddelande har getts, får Finansinspektionen, när ändrade förhållanden föranleder det, besluta att skyldigheten enligt första stycket inte längre består.

Denna lag träder i kraft den 17 januari 2020.

Förteckning över remissinstanserna (betänkandet)

Efter remiss har yttranden över betänkandet lämnats av Allmänna reklamationsnämnden, Datainspektionen, Domstolsverket, Finansinspektionen, Förvaltningsrätten i Stockholm, Förvaltningsrätten i Uppsala, Internetstiftelsen, IT & Telekomföretagen, Journalistförbundet, Justitiekanslern, Kammarkollegiet, Kammarrätten i Stockholm, Konkurrensverket, Konsumentverket, Kronofogdemyndigheten, Livsmedelsverket, Läkemedelsverket, Läkemedelsindustriföreningen, Myndigheten för press radio och tv, Näringslivets Delegation för Marknadsrätt, Näringslivets Regelnämnd, Post- och telestyrelsen, Publicistklubben, Regelrådet, SJ AB, Stockholms tingsrätt (Patent- och marknadsdomstolen), Stockholms universitet (juridiska fakulteten), Svea hovrätt (Patent- och marknadsöverdomstolen), Svenska Bankföreningen, Svensk Försäkring, Svensk Handel, Sveriges advokatsamfund, Sveriges Konsumenter, Teknikföretagen, TU – medier i Sverige, Tillväxtverket, Transportstyrelsen och Uppsala universitet (juridiska fakulteten).

Företagarna, Konsumentvägledarnas förening, Riksdagens ombudsmän (JO), Stockholms handelskammare, Svensk Digital handel, Svenskt Näringsliv, Transportföretagen och Utgivarna har avstått från att yttra sig.

Yttranden har dessutom kommit in från Branschföreningen Tågoperatörerna, Finansbolagens Förening, Föreningen SNUS, Netnod, Sparbankernas Riksförbund och Telenor Sverige AB.

Sammanfattning av promemorian Kvarstad i mål om utdömande av vite och vissa andra ändringar i marknadsföringslagen

Bilaga 5

I denna promemoria föreslås att det ska bli möjligt att begära kvarstad i mål om utdömande av vite enligt marknadsföringslagen (2008:486). Det föreslås också att upplysningen i marknadsföringslagen angående bestämmelser om marknadsföring i annan lagstiftning tas bort. Avslutningsvis föreslås även vissa redaktionella ändringar i lagen. Förslagen har delvis utarbetats med utgångspunkt i de åtgärder som diskuteras i betänkandet Ett reklamlandskap i förändring – konsumentskydd och tillsyn i en digitaliserad värld (SOU 2018:1).

Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 januari 2020.

Promemorians lagförslag

Förslag till lag om ändring i marknadsföringslagen (2008:486)

Härigenom föreskrivs i fråga om marknadsföringslagen (2008:486) dels att 1, 4, 36 och 46 a §§ ska ha följande lydelse, dels att det ska införas en ny paragraf, 50 §, och närmast före 50 § en ny rubrik av följande lydelse.

Lydelse enligt bet. 2018/19:TU9   *Föreslagen lydelse*

1 §¹

Denna lag har till syfte att främja konsumenternas och näringslivets intressen i samband med marknadsföring av produkter och att motverka marknadsföring som är otillbörlig mot konsumenter och näringsidkare.

Bestämmelser om marknadsföring finns bl.a. i

- socialförsäkringsbalken,
- tobakslagen (1993:581),
- sjölagen (1994:1009),
- lagen (1995:1571) om insättningsgaranti,
- lagen (1996:1006) om valutaväxling och annan finansiell verksamhet,
- lagen (1996:1118) om marknadsföring av kristallglas,
- lagen (1999:158) om investerarskydd,
- lagen (2002:562) om elektronisk handel och andra informationssamhällets tjänster,
- lagen (2004:46) om värdepappersfonder,
- lagen (2004:299) om inlåningsverksamhet,
- prisinformationslagen (2004:347),
- lagen (2005:59) om distansavtal och avtal utanför affärslokaler,
- försäkringsavtalslagen (2005:104),
- lagen (2006:484) om franchisegivares informationsskyldighet,

¹ Ändringen innebär att andra stycket tas bort.

- lagen (2007:528) om värdepappersmarknaden,
- lagen (2010:510) om lufttransporter,
- radio- och tv-lagen (2010:696),
- lagen (2010:751) om betaltjänster,
- alkohollagen (2010:1622),
- konsumentkreditlagen (2010:1846),
- lagen (2011:914) om konsumentskydd vid avtal om tidsdelat boende eller långfristig semesterprodukt,
- lagen (2013:561) om förvaltare av alternativa investeringsfonder,
- lagen (2013:1054) om marknadsföring av modersmjölkserstättning och tillskottsning,
- lagen (2014:1344) med kompletterande bestämmelser till EU:s tåg-, fartygs- och busspassagerarförordningar,
- lagen (2015:671) om alternativ tvistlösning i konsumentförhållanden,
- lagen (2015:953) om kollektivtrafikresenärers rättigheter,
- lagen (2016:415) om förmedlingsavgifter för kortbaserade betalningstransaktioner,
- lagen (2016:915) om krav på installationer för alternativa drivmedel,
- lagen (2017:425) om elektroniska cigaretter och påfyllningsbehållare,
- spellagen (2018:1138),
- paketreselagen (2018:1217),
- lagen (2018:1219) om försäkringsdistribution,
- lagen (2018:2088) om tobak och liknande produkter, och
- lagen (2019:000) med kompletterande bestämmelser till EU:s förordning om gränsöverskridande pakettleveranstjänster.

4 §

Bilaga I till Europaparlamentets och rådets direktiv 2005/29/EG av den 11 maj 2005 om otillbörliga affärsmetoder som tillämpas av näringsidkare gentemot konsumenter på den inre marknaden och om ändring av rådets direktiv 84/450/EEG och Europaparlamentets och rådets direktiv 97/7/EG, 98/27/EG och 2002/65/EG samt Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 2006/2004 ska gälla som lag i Sverige. Regeringen tillkännager den aktuella bilagan i Svensk författningssamling.

Vid en prövning enligt någon av bestämmelserna i bilaga I till direktivet ska denna lag tillämpas.

Bestämmelserna i punkterna 1–31 i bilaga I till direktivet ska tillämpas även om marknadsföringen riktas till näringsidkare.

Bestämmelsen i punkt 14 i bilaga I till direktivet ska tillämpas på åtgärder som skett i strid med denna punkt om inte åtgärden omfattas av *lotterilagen (1994:100)*.

Bestämmelsen i punkt 14 i bilaga I till direktivet ska tillämpas på åtgärder som skett i strid med denna punkt om inte åtgärden omfattas av *spellagen (2018:1138)*.

36 §²

För att säkerställa ett anspråk på marknadsstörningsavgift får domstolen besluta om kvarstad. I ett sådant fall *gäller* bestämmelserna i 15 kap. rättegångsbalken *om kvarstad för fordran*.

För att säkerställa ett anspråk på marknadsstörningsavgift får domstolen besluta om kvarstad. I ett sådant fall *tillämpas* bestämmelserna i 15 kap. rättegångsbalken.

46 a §³

Patent- och marknadsdomstolen är rätt domstol i mål om

1. förbud som avses i 23 §,
2. åläggande som avses i 24 eller 25 §,
3. marknadsstörningsavgift enligt 29 §,
4. kvarstad enligt 36 §,
5. skadestånd enligt 37 §,
6. utdömande av vite enligt 49 §,

och

7. *oriktig eller vilseledande ursprungs-beteckning enligt 66 §.*

Patent- och marknadsdomstolen är rätt domstol i mål om

1. förbud som avses i 23 §,
2. åläggande som avses i 24 eller 25 §,
3. marknadsstörningsavgift enligt 29 §,
4. kvarstad enligt 36 §
5. skadestånd enligt 37 §,
6. utdömande av vite enligt 49 §,
7. *kvarstad enligt 50 §, och*
8. *oriktig eller vilseledande ursprungs-beteckning enligt 66 §.*

² Senaste lydelse 2016:223.

³ Senaste lydelse 2016:223.

Kvarstad vid utdömande av vite

50 §⁴

För att säkerställa ett anspråk på vite som beslutats med stöd av 26, 28 eller 45 § får domstolen besluta om kvarstad i mål om utdömande av vitet. I ett sådant fall tillämpas bestämmelserna i 26 kap. rättegångsbalken.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2020.

⁴ Tidigare 50 § upphävd genom 2016:223.

Förteckning över remissinstanserna (promemorian)

Efter remiss har yttranden över promemorian lämnats av Domstolsverket, Företagarna, Karlstads universitet (Handelshögskolan/juridik), Konkurrensverket, Konsumentverket, Kronofogdemyndigheten, Lunds universitet (Juridiska fakulteten), Näringslivets Delegation för Marknadsrätt, Regelrådet, Spelinspektionen, Stockholms tingsrätt (Patent- och marknadsdomstolen), Svea hovrätt (Patent- och marknadsöverdomstolen), Svenska Bankföreningen, Svensk Handel, Sveriges advokatsamfund och Tillväxtverket.

Konsumentvägledarnas förening, Näringslivets Regelnämnd, Svensk Försäkring, Svenskt Näringsliv och Sveriges Konsumenter har avstått från att yttra sig.

Yttrande har dessutom kommit in från Sparbankernas Riksförbund.